



การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน  
ของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์ สังกัดสำนักงาน  
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

วิทยานิพนธ์

ของ

ปาณิสรา ตะนุมงคล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร  
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

พฤศจิกายน 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน  
ของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงาน  
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

วิทยานิพนธ์

ของ

ปาณิสรา ตะนุมงคล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร  
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

พฤศจิกายน 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

DEVELOPMENT OF A TRAINING CURRICULUM ON SCHOOL AGE PREGNANCY  
PREVENTION FOR STUDENTS IN NANGUARADRANGSAN SCHOOL UNDER  
THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 22

BY

PANISARA TANUMONGKHON

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for  
The Master of Education Degree in Educational Administration and Development  
at Sakon Nakhon Rajabhat University

November 2020


All Rights Reserved by Sakon Nakhon Rajabhat University





ใบรับรองวิทยานิพนธ์  
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร  
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต  
สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียน  
โรงเรียนนางวราชภัฏรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22  
ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ ปาณิสรา ตะนวมงคล


คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 .....ประธานกรรมการสอบ .....กรรมการสอบและ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ นันทะศรี) (รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์) ประธานที่ปรึกษา  
วิทยานิพนธ์


 .....กรรมการสอบ .....กรรมการสอบและ  
(ดร.เอกลักษณ์ เพ็ญสา) แต่งตั้งเพิ่มเติม (ดร.พรเทพ เสถียรนพเก้า) กรรมการที่ปรึกษา  
วิทยานิพนธ์

 .....กรรมการสอบ  
(ดร.วสุกฤต สุวรรณเทม) ผู้ทรงคุณวุฒิ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรับรองแล้ว

 .....  
(รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์)  
ประธานหลักสูตร  
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

 .....  
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพ็ชรธัญญกรณ์)  
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย  
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เมื่อวันที่ 16 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2563  
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

## ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากรองศาสตราจารย์ ดร.วาทโร เฟิงส์สวัสดิ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา และ ดร.พรเทพ เสถียรนพเก้า กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาเอาใจใส่ดูแล ให้คำปรึกษาคำแนะนำ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ส่งผลให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.วราภรณ์ วงศ์ตาชี ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร นายสุพัฒน์ สมจิตรสกุล พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ โรงพยาบาลนาหว้า นางสาวปาริชาติ ศุภวรรณวิบูลย์ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนางัว นายชัยวัฒน์ โภษาแสง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนธาตุนารายณ์วิทยา และนายทองเลื่อน บุญเพ็ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนางัวราษฎร์รังสรรค์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนให้คำแนะนำ ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนนางัวราษฎร์รังสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่อนุญาตให้ใช้นักเรียนในการหาคุณภาพเครื่องมือ และทดลองเก็บข้อมูลในการวิจัย และขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

และที่สำคัญที่สุด ขอขอบคุณบิดา มารดา และสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านคอยดูแลและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ ที่ได้อบรมสั่งสอนและสนับสนุนการศึกษาของข้าพเจ้าตั้งแต่ต้นจนปัจจุบัน

ปาณิสรา ตะนุมงคล

<b>ชื่อเรื่อง</b>	การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
<b>ผู้วิจัย</b>	ปาณิสรา ตะนุมงคล
<b>กรรมการที่ปรึกษา</b>	รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์ ดร. พรเทพ เสถียรนพเก้า
<b>ปริญญา</b>	ค.ม. (การบริหารและพัฒนาการศึกษา)
<b>สถาบัน</b>	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
<b>ปีที่พิมพ์</b>	2563

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน และ 2) ประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน โดยการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม และศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้หลักสูตรหลังการฝึกอบรม การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมและ ระยะที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 45 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60–1.00 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ มีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.80–1.00 ค่าความยากระหว่าง 0.33–0.73 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.28–0.85 และค่าความเชื่อมั่น 0.74 แบบทดสอบอันดับมีค่าความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ค่าความยากระหว่าง 0.46–0.54 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.58–0.83 และค่าความเชื่อมั่น 0.80 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้

หลักสูตรฝึกอบรม มีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.80–1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสถิติทดสอบทีชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน

ผลการวิจัย พบว่า

1. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาของหลักสูตร 3) กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร และ 4) การวัดและประเมินผลหลักสูตร

2. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน พบว่า 1) ความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนหลังการฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

**คำสำคัญ:** การพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรฝึกอบรม การตั้งครรภ์ในวัยเรียน

<b>TITLE</b>	Development of a Training Curriculum on School Age Pregnancy Prevention for Students in Nanguaradrangsan School under the Secondary Educational Service Area Office 22
<b>AUTHOR</b>	Panisara Tanumongkhon
<b>ADVISORS</b>	Assoc. Prof. Dr. Waro Phengsawat Dr. Pornthep Steannoppakao
<b>DEGREE</b>	M.Ed. (Educational Administration and Development)
<b>INSTITUTION</b>	Sakon Nakhon Rajabhat University
<b>YEAR</b>	2020

### ABSTRACT

The purposes of this study were to: 1) develop a training curriculum to prevent school age pregnancy, and 2) evaluate the use of the training curriculum to prevent school age pregnancy by comparing students' knowledge and understanding on school age pregnancy prevention between before and after training, and studying the level of students' satisfaction toward the curriculum implementation after training. The study was conducted in four phases. The first phase was the study and analysis of fundamental information for the training curriculum development. The second phase was the training curriculum construction. The third phase was the training curriculum implementation. The fourth phase was the training curriculum improvement. The target groups included 45 Mathayomsuksa Three students at Nanguaradrangsan School, Nawa District, Nakhon Phanom Province under the Secondary Educational Service Area Office 22. They were studying in semester 1, academic year 2020. The target groups were selected using cluster random sampling. Research instruments included the training curriculum on school age pregnancy prevention, which obtained the appropriateness at the highest level, and the IOC index between 0.60 – 1.00, an achievement test on school age pregnancy prevention, which was a multiple choice test, obtained the IOC index between 0.80–1.00, the difficulty index between



0.33 – 0.73, the discrimination index between 0.28–0.85, and the reliability index at 0.74, a subjective test with IOC index at 1.00 in all items, the difficulty index between 0.46–0.54, the discrimination index between 0.58–0.83, and the reliability index at 0.80, a questionnaire on students' satisfaction toward the training curriculum obtained the IOC index between 0.80–1.00. The statistics employed in data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test for dependent samples.

The results of the study revealed that,

1. The training curriculum to prevent school age pregnancy consisted of four components, which were 1) objectives, 2) contents, 3) activities, and 4) assessment and evaluation of the curriculum.

2. The results of the implementation of the training curriculum to prevent school age pregnancy included 1) the knowledge and understanding of students on school age pregnancy prevention after training was higher than before training with statistical significance at .01 level, and 2) the students' satisfactions toward the training curriculum was at the highest level.

**Keywords:** curriculum development, training curriculum, school age pregnancy

## สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ .....	1
	ภูมิหลัง .....	1
	คำถามของการวิจัย .....	6
	ความมุ่งหมายของการวิจัย .....	6
	สมมติฐานของการวิจัย .....	6
	ความสำคัญของการวิจัย .....	7
	ขอบเขตของการวิจัย .....	7
	กรอบแนวคิดของการวิจัย .....	8
	นิยามศัพท์เฉพาะ .....	10
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	15
	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2551	
	กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา .....	16
	หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร .....	16
	สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ .....	17
	การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน .....	19
	การเจริญเติบโตและพัฒนาการของวัยรุ่น .....	19
	พฤติกรรมและค่านิยมทางเพศของวัยรุ่น .....	25
	แนวทางการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน .....	31
	หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม .....	50
	ความหมายของหลักสูตร .....	50
	ความสำคัญของหลักสูตร .....	51
	องค์ประกอบของหลักสูตร .....	52
	การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม .....	59
	การประเมินหลักสูตรฝึกอบรม .....	64

## สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	ความหมายของการฝึกอบรม .....	65
	วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม .....	67
	ขั้นตอนของการฝึกอบรม .....	69
	เทคนิค วิธีการฝึกอบรม .....	71
	รูปแบบการประเมินผลการฝึกอบรม .....	75
	ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม .....	81
	ความหมายของความพึงพอใจ .....	81
	ความสำคัญของความพึงพอใจ .....	83
	การวัดความพึงพอใจ .....	85
3	วิธีดำเนินการวิจัย .....	89
	ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรม .....	90
	ระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม .....	91
	ระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม .....	101
	ระยะที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม .....	104
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....	107
	สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล .....	107
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....	108
	ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรม .....	108
	ผลการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	108
	ผลการสังเคราะห์หาประเด็นในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม .....	109
	ระยะที่ 2 ผลการสร้างหลักสูตร .....	110
	ผลการสร้างร่างหลักสูตรฝึกอบรม .....	110

## สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ผลการตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรม	112
ผลการปรับปรุงร่างหลักสูตรฝึกอบรม	116
ผลการจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม	116
ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม	117
ผลการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้	117
ผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม	118
ระยะที่ 4 ผลการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม	121
5 สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	123
ความมุ่งหมายของการวิจัย	123
สมมติฐานของการวิจัย	124
วิธีดำเนินการวิจัย	124
สรุปผลการวิจัย	125
อภิปรายผล	127
ข้อเสนอแนะ	132
บรรณานุกรม	135
ภาคผนวก	153
ภาคผนวก ก รายชื่อวิทยากรในการดำเนินการฝึกอบรม	155
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรม และเครื่องมือการวิจัย	159
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัย	163
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	173
ภาคผนวก จ สรุปผลการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	219
ภาคผนวก ฉ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	231
ภาคผนวก ช หลักสูตรฝึกอบรม	239

## สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ช คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม .....	293
ภาคผนวก ฉ ภาพประกอบการดำเนินการวิจัย .....	413
ประวัติย่อของผู้วิจัย .....	419

## บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1	องค์ประกอบของเนื้อหาและแนวทางการป้องกันการตั้งครรภ์ ในวัยเรียน ..... 48
2	การวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร ..... 56
3	โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ ในวัยเรียน ..... 96
4	แบบแผนการทดลอง ..... 101
5	แสดงแผนการดำเนินการวิจัย ..... 104
6	ผลการประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ ป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ..... 113
7	ผลการประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกัน การตั้งครรภ์ในวัยเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 – 3 ..... 114
8	จำนวนและร้อยละของกลุ่มเป้าหมาย ..... 117
9	วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ ป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนและหลัง การฝึกอบรม จำนวน 45 คน ..... 118
10	ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียน ..... 119
11	ผลการประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกัน การตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชภูร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ..... 221
12	ดัชนีความสอดคล้องของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการ ตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชภูร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 30 ข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ..... 222

## บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
13	ดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน ตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชวรจักรรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 33 ข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ..... 224
14	ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (KR-20) ของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรมเพื่อ ป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน แบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ ..... 226
15	ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรมเพื่อ ป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน แบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ ..... 227
16	ดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน จำนวน 18 ข้อ ..... 228
17	วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันการ ตั้งครรภ์ในวัยเรียน ก่อนและหลังการฝึกอบรม ..... 233
18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที และระดับนัยสำคัญ ทางสถิติ ในการทดสอบเปรียบเทียบคะแนนก่อนการฝึกอบรมกับ หลังการฝึกอบรม ..... 235
19	ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนรายบุคคล ..... 236

## บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	กรอบแนวคิดของการวิจัย .....	10
---	-----------------------------	----



# บทที่ 1

## บทนำ

### ภูมิหลัง

ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกแห่งการสื่อสาร และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านการใช้อินเทอร์เน็ต ตั้งแต่เด็กเล็กระดับก่อนอนุบาลจนถึงผู้สูงอายุก็สามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยง่ายผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ แท็บเล็ตและคอมพิวเตอร์ ซึ่งทำให้เข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ทั้งในด้านบวกและด้านลบอย่างสะดวกสบาย เกิดประโยชน์และอาจทำให้เกิดโทษได้เช่นกัน โดยเฉพาะการเข้าถึงเว็บไซต์ที่แสดงถึงสื่อลามกอนาจาร พฤติกรรมที่ก้าวร้าวหรือรุนแรง เมื่อเด็กและเยาวชนซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะได้พบเห็นก็จะถูกชักจูง หรือก่อให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบได้โดยขาดความยั้งคิด ตริตรองถึงความถูกต้องและเหมาะสม ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความอยากรู้อยากลอง เพราะวัยรุ่นในช่วงนี้จะชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ บางคนสามารถทำอะไรได้ตามใจตัวเอง และมีอิสระในการใช้ชีวิตมากขึ้น การเห็นแบบอย่างบางพฤติกรรมผ่านสื่อต่าง ๆ นั้น ส่งผลทำให้เกิดเป็นค่านิยมสำหรับวัยรุ่นได้ เช่น การคบเพื่อนต่างเพศตั้งแต่ระดับประถมและมัธยมศึกษาตอนต้นถูกมองว่าเป็นเรื่องปกติ ทำให้วัยรุ่นวัยเรียนหลายคนจึงมีความอยากรู้อยากลองในเรื่องเพศ (ปัญญากรินทร์ หอยรัตน์ และคณะ, 2560, หน้า 173-182)

ปัจจุบันสังคมไทยมีปัญหาเรื่องการตั้งครภภในวัยเรียนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยกรมอนามัย (2561, ออนไลน์) ได้เปิดเผยข้อมูลจากกองยุทธศาสตร์และแผนงานกระทรวงสาธารณสุข ระบุถึงอัตราการคลอดบุตรของหญิงที่อายุระหว่าง 10 - 19 ปี ในปี 2546 - 2557 อยู่ที่ร้อยละ 12.9 - 16.2 และข้อมูลในช่วง 4 ปีหลัง คือปี 2558 - 2562 อัตราการคลอดบุตรของหญิงช่วงอายุดังกล่าวเริ่มลดลง เหลือร้อยละ 10.7 เมื่อพิจารณาถึงข้อมูลเชิงลึก พบว่า สถิติการตั้งครภภในวัยรุ่น อายุ 15-19 ปี ในปี 2562 มีอัตราคลอดบุตรเฉลี่ยวันละ 169 คน โดยมีวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 15 ปี คลอดบุตรเฉลี่ยวันละ

6 คน (กรมอนามัย, 2562, ออนไลน์) แม้ว่าสถิติจะลดลงเหลือ ร้อยละ 10.7 แต่ยังคงถือว่าเป็นค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยมาตรฐานที่องค์การอนามัยโลกกำหนดไว้ไม่เกิน 10% (จิริภิญญา สมเทพ, 2561, ออนไลน์)

จากการศึกษาภาวะสังคมไทยในไตรมาสที่ 4 ปี 2555 พบว่า วัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมนำไปสู่การตั้งครรภ์โดยไม่พร้อม ในปี 2554 พบว่า อายุเฉลี่ยของเด็กที่เริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก คือ 12 ปี และกว่าร้อยละ 50 ไม่มีการป้องกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2556, หน้า 2) สอดคล้องกับ ทนงศักดิ์ วัฒนบวรกุล (2555, หน้า 10) กล่าวว่า อัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยประเทศไทยติดอันดับ 1 ในภูมิภาคเอเชียที่มีสถิติการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในหญิงอายุไม่เกิน 20 ปี เฉลี่ยปีละ 100,000 คน โดยสาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์บางครั้งขาดความพร้อม ไม่มีการใช้ถุงยางอนามัย หรือใช้ถุงยางอนามัยไม่ถูกวิธี ก่อให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย, 2556, หน้า 17) โดยงานวิจัยของ Hunchangsith P, Thianlai K. (2015, pp. 272-284) ที่ศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นชายหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่ามีเพียง 23% เท่านั้นที่ทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์จะป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัย ซึ่งผลการสำรวจในกลุ่มวัยรุ่นทั่วประเทศไทย 1,000 คน โดยวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่เห็นว่าการขาดความรู้เรื่องเพศศึกษา เป็นสาเหตุหนึ่งที่สำคัญของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (ปังปอนด์ รักอำนาจกิจ และคณะ, 2556, หน้า 3)

การที่วัยรุ่นคนหนึ่งตั้งครรภ์นั้นจะทำให้เกิดผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมโดยรวม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เช่น การลาออกจากโรงเรียนกลางคันเป็นเหตุให้วัยรุ่นขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพที่ทำให้เกิดรายได้เพียงพอในการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ผลผลิตทางเศรษฐกิจรวมทั้งมูลค่าภาษีที่แม่วัยรุ่นจะพึงจ่ายให้รัฐ เพื่อนำไปพัฒนาประเทศก็ย่อมจะลดน้อยลงกว่าที่ควร นอกจากนี้ทารกที่เกิดจากแม่วัยรุ่นบางรายถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพ ขาดความอบอุ่นและความรู้สึกมั่นคงในชีวิต เมื่อทารกเติบโตขึ้นอาจทำให้เป็นเด็กมีปัญหา ก่อความเดือดร้อนให้กับสังคม ซึ่งสะท้อนว่าผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นนั้น อาจมีการถ่ายทอดต่อไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง (ศรีเพ็ญ ตันติเวส และคณะ, 2556, หน้า 53-66) ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ด้านหลัก คือ 1) ด้านสุขภาพ เช่น

ภาวะเลือดจางในแม่ การเกิดภาวะความดันโลหิตสูงขณะตั้งครรภ์ เพิ่มโอกาสการคลอดก่อนกำหนด ทารกน้ำหนักตัวน้อย และการเสียชีวิตของทารก 2) ด้านครอบครัว เช่น พ่อแม่วัยใสขาดการเตรียมตัวทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ขาดวุฒิภาวะ ไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็ก ไม่มีรายได้ทำให้เกิดปัญหาการเงินในครอบครัว 3) ด้านสังคม เช่น นักเรียนที่ตั้งครรภ์จะไม่ได้รับการยอมรับในสังคมไทยทำให้ต้องลาออกจากโรงเรียนกลางคัน ทำให้พ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ของวัยรุ่นคนนั้นรู้สึกผิดหวัง เสียใจ และอับอาย อาจเกิดการทำแท้ง และการทอดทิ้งทารก และ 4) ด้านเศรษฐกิจ คือรัฐต้องเสียโอกาสที่แม่และพ่อวัยรุ่นจะจ่ายภาษีให้กับประเทศชาติลดลง ต้องจัดสวัสดิการทางสังคมให้กับแม่วัยรุ่นทั้งทางการแพทย์และสาธารณสุข และเด็กที่เกิดจากแม่วัยรุ่น เป็นต้น (สมคิด สมศรี และคณะ, 2554, หน้า 15-30; Hoffman, 2006, p. 120)

ดังนั้น ปัญหาเด็กตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ซึ่งส่วนใหญ่คืออยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนนั้น จึงเป็นประเด็นที่สังคมหลายฝ่ายกำลังให้ความสนใจและเร่งทำการป้องกันแก้ไข (สรรพสิทธิ์ คมพ์ประพันธ์, 2555, ออนไลน์) การป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นจึงเป็นหนทางที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยการให้ความรู้กับนักเรียนเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาทั้งหลายที่ได้กล่าวมาข้างต้น ควรมีการเสริมสร้างให้วัยรุ่นมีศักยภาพ มีความเชื่อมั่น มีความภาคภูมิใจในตนเอง และมีความรู้เรื่องเพศศึกษาอย่างถูกต้อง ไม่ใช่เป็นการส่งเสริมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร แต่หากเป็นการให้แนวทางเพื่อการมีเพศสัมพันธ์ได้อย่างปลอดภัย ป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ดังนั้น กลุ่มวัยรุ่นจึงเป็นกลุ่มที่ท้าทายต่อการส่งเสริมทักษะชีวิตให้มีทักษะในการป้องกันตนเอง เยาวชนทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูลที่ถูกต้องรอบด้านเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องร่างกาย และเรื่องสัมพันธภาพที่จะส่งผลดีกับตนเอง นอกเหนือจากการเรียนรู้เพื่อเข้าใจพัฒนาการที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองแล้ว ความเข้าใจถึงประสบการณ์ที่แตกต่างหลากหลายที่แต่ละคนต้องเผชิญเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็เป็นอีกเรื่องที่สำคัญ

พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 หมวด 1 การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น มาตรา 6 ระบุให้สถานศึกษาดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ดังต่อไปนี้ 1) จัดให้มีการเรียนการสอนเรื่องเพศวิถีศึกษาให้เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนหรือนักศึกษา 2) จัดหาและพัฒนาผู้สอนให้สามารถสอนเพศวิถีศึกษาและให้คำปรึกษาในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นแก่นักเรียนหรือนักศึกษา 3) จัดให้มีระบบการดูแล ช่วยเหลือ

และคุ้มครองนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งตั้งครมภ์ให้ได้รับการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสม และต่อเนื่อง รวมทั้งจัดให้มีระบบการส่งต่อให้ได้รับบริการอนามัยการเจริญพันธุ์และการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา มีตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางทั้งหมด 5 สาระการเรียนรู้ ซึ่งสาระที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการป้องกันการตั้งครมภ์ในวัยเรียนอยู่ในสาระที่ 1 เรื่อง การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์และ สาระที่ 2 เรื่อง ชีวิตและครอบครัว เนื้อหาดังกล่าวข้างต้น จึงสามารถนำมาเป็นแนวทาง ในการกำหนดเนื้อหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อป้องกันการตั้งครมภ์ในวัยเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริวัฒน์ เหมชาติ (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษา บทบาทของนักเรียนและโรงเรียนในการหาแนวทางการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จากโรงเรียนในจังหวัดนครปฐม พบว่า บทบาทของ นักเรียนพบมากที่สุด คือ การหลีกเลี่ยงการคบเพื่อนหรือเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศที่ไม่รู้จักดีพอ บทบาทของโรงเรียนที่นักเรียนได้รับมากที่สุด คือ มีการสอดแทรกผสมผสานบูรณาการเข้าไปในเนื้อหาการสอนเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น และการสัมภาษณ์พบว่า ควรจัดวิชา เพศศึกษาให้เป็นวิชาเฉพาะ มีการจัดอบรมเรื่องเพศศึกษาสำหรับนักเรียนและครูผู้สอน มีการสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง นักเรียน สถานศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อป้องกันการมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการวิธีการป้องกันการตั้งครมภ์ในวัยเรียน พบว่า มีวิธีการในการพัฒนาที่หลากหลาย เช่น การพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการสาธิต เป็นต้น แต่วิธี ที่นิยมใช้และได้ผลดี คือ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพราะสามารถถ่ายทอดเจตนารมณ์สู่การปฏิบัติ เป็นสิ่งที่นำเอาความมุ่งหมายและนโยบายการศึกษาไปกระทำบนพื้นฐานที่เป็นจริงในโรงเรียน หรือกล่าวได้ว่าเป็นหัวใจของการศึกษา (ธำรง บัวศรี, 2542, หน้า 149) ส่วนการฝึกอบรม เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้รับการอบรมเกิด การเรียนรู้ในรูปแบบใด รูปแบบหนึ่ง เพื่อเพิ่มพูนหรือพัฒนาสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ตลอดจน การปรับปรุง พฤติกรรม อันจะนำมาซึ่งการแสดงออกที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (ณัฐรุพันธ์ เจริญนันท์, 2552, หน้า 137) เป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลได้เรียน เมื่อรู้สึกว่าเขา

ทักษะและความรู้อันอาจจะนำมาซึ่งความเสียหาย เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีความต้องการให้ครูแนะนำ มีการประเมินผลความสามารถของผู้เรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม (Good, 1973, p. 613) ผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่พบว่าสามารถเพิ่มพูนความรู้ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ตลอดจนสามารถสร้างทักษะให้กับผู้เข้ารับการอบรมได้ เช่น งานวิจัยของ วรณมาศ สืบโถพงษ์ (2557, หน้า 472-482) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อปรับลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี นรินทร วงสีสา (2016, หน้า 2048-2063) ได้พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปา (CIPPA) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อมรศรี ศรีอินทร์ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี สุรมิตร แสงสุระ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางัวราษฎร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จึงเป็นแนวทางที่จะสามารถส่งเสริมให้เยาวชนซึ่งอยู่ในวัยเรียน มีความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศอย่างถูกต้อง รู้จักการดูแลอนามัยตนเอง มีทักษะในการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย มีอารมณ์และพฤติกรรมที่เหมาะสมสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เกิดค่านิยมที่ดีในเรื่องเพศ และเป็นวิธีที่จะนำไปสู่การป้องกันปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยสถานศึกษาเป็นสถานที่ที่เหมาะสม สำหรับการสอนและฝึกอบรม ครูผู้สอนมีประสบการณ์อยู่แล้ว ผู้ปกครองและชุมชนให้ความเชื่อถือและไว้วางใจ สามารถติดตามประเมินผลได้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนี้เพื่อใช้เป็นเครื่องมือและเป็นแนวทางในการฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียน ตลอดจนเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจทราบต่อไป

## คำถามของการวิจัย

คำถามของการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเรียนของนักเรียนมีองค์ประกอบอะไรบ้าง
2. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเรียน ในด้าน
  - 2.1 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมหรือไม่
  - 2.2 ความพึงพอใจต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเรียนอยู่ในระดับใด

## ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
2. เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเรียนของนักเรียน โรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ดังนี้
  - 2.1 เปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเรียน ระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม
  - 2.2 ศึกษาความพึงพอใจต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเรียน

## สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

1. ความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเรียนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม

2. ความพึงพอใจต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรรภ์ในวัยเรียนอยู่ในระดับมาก

## ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญ ดังนี้

1. ได้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรรภ์ในวัยเรียน ผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนาอย่างเป็นระบบ สามารถใช้เป็นต้นแบบในการจัดการฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรรภ์ในวัยเรียนได้
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อป้องกันการตั้งครรรภ์ในวัยเรียนของนักเรียน สำหรับหน่วยงานทางการศึกษา และหน่วยงานสาธารณสุข ตลอดจนทั้งเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจทราบ

## ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

### 1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขอบเขตเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการตั้งครรรภ์ในวัยเรียน 3 ด้าน ดังนี้

- 1.1 การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของวัยรุ่น
- 1.2 พฤติกรรมและค่านิยมทางเพศของวัยรุ่น
- 1.3 การป้องกันการตั้งครรรภ์ในวัยเรียน

### 2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

#### 2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวน 122 คน

#### 2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 45 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

### 3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภใน  
วัยเรียน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน  
ซึ่งมีเนื้อหา ดังนี้

3.2.1.1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการของวัยรุ่น

3.2.1.2 พฤติกรรมและค่านิยมทางเพศของวัยรุ่น

3.2.1.3 การป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน

3.2.2 ความพึงพอใจต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ  
ป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน

### 4. ระยะเวลาในการฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการจัดฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรป้องกันการ  
การตั้งครรภในวัยเรียน โรงเรียนนางั่วราชภัฏรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ  
มัธยมศึกษา เขต 22 ครั้งนี้จำนวน 2 วัน รวม 12 ชั่วโมง

### 5. สถานที่ใช้ในการจัดฝึกอบรม

ณ ห้องประชุม โรงเรียนนางั่วราชภัฏรังสรรค์ อำเภอหนองบัว จังหวัด  
นครพนม

### กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัย เรื่อง หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภใน  
วัยเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

#### 1. ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการหลายท่าน ได้แก่  
กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 1-41); องค์การแพช (2551, หน้า 63-293); กนกพร  
ทองสอดแสง (2552, หน้า 9-369); กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

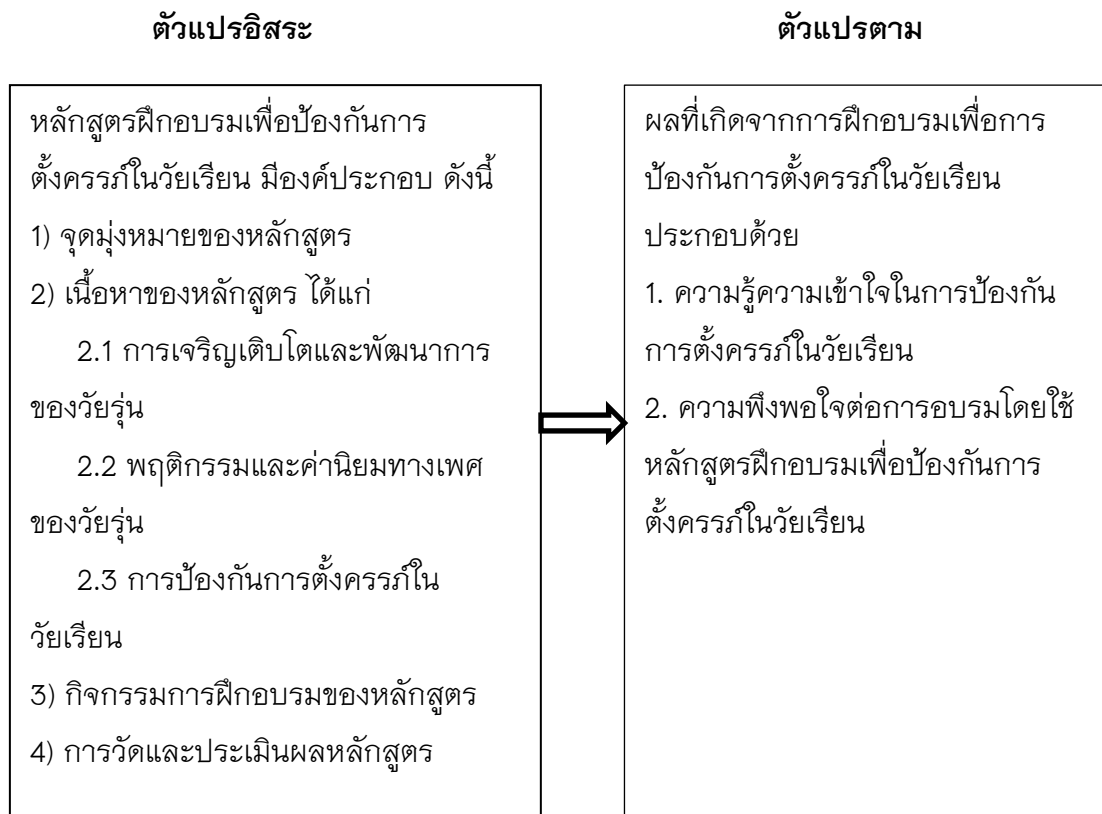


(2554, หน้า 166–167); จันทนัช ทองศิริ, ไพรวลัย มหาวงศนันท์ และศิริเพ็ญ มีบุญ (2555, หน้า 40); ศิริเพ็ญ ตันติเวส และคณะ (2556, หน้า 75); ภาวิณี เทพคำราม (2558, ออนไลน์); มธรรดา สุวรรณโพธิ์ (2558, ออนไลน์); กรมอนามัย (2559, หน้า 1–80); กรมอนามัย (2560, หน้า 1–60); ศิริวรรณ ทุมเชื้อ และพรพรรณ พุ่มประยูร (2561, หน้า 29–38); Salina (2019, online) ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน แล้วนำมาสรุปได้ว่า หลักสูตรฝึกอบรมนี้ ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

- 1) การเจริญเติบโตและพัฒนาการของวัยรุ่น
- 2) พฤติกรรมและค่านิยมทางเพศ และ
- 3) การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

## 2. องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของ Taba (1962, p. 341) แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาของหลักสูตร 3) กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร และ 4) การวัดและประเมินผลหลักสูตร



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

## นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ ตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ซึ่งประกอบด้วย 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อการวิเคราะห์สภาพความต้องการหรือประเด็นเนื้อหาในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

ระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 มาสร้างเป็นหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรรณ์ในวัยเรียน การตรวจสอบร่างหลักสูตร การปรับปรุงร่างหลักสูตร และการจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร

ระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรรณ์ในวัยเรียน ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง และประเมินผล การฝึกอบรม

ระยะที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การนำผลการประเมินหลักสูตร ข้อคิดเห็นของวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรม มาพิจารณาปรับปรุงและแก้ไข เพื่อให้หลักสูตรฝึกอบรมมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. การป้องกันการตั้งครรรณ์ในวัยเรียน หมายถึง วิธีการหรือแนวทางในการดำเนินกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ และทักษะในการป้องกันการตั้งครรรณ์ในวัยเรียน เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการคุมกำเนิด ทักษะการปฏิเสธ การคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหา และการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองจากความร่วมมือของผู้ปกครอง โรงเรียน ชุมชน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหา ดังนี้ คือ 1) การเจริญเติบโตและพัฒนาการของวัยรุ่น 2) พฤติกรรมและค่านิยมทางเพศ ของวัยรุ่น และ 3) การป้องกันการตั้งครรรณ์ในวัยเรียน

3. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรรณ์ในวัยเรียน หมายถึง เอกสาร และแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนเพื่อป้องกันการตั้งครรรณ์ในวัยเรียนของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

3.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หมายถึง ความมุ่งหวังของหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรรณ์ในวัยเรียนที่จะให้เกิดแก่นักเรียนเพื่อป้องกันการตั้งครรรณ์ในวัยเรียน ภายหลังจากใช้หลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตามที่ต้องการ โดยคาดหวังว่าเมื่อกำหนดและดำเนินการตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แล้วผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ความเข้าใจ และมีความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกอบรม

3.2 เนื้อหาของหลักสูตร หมายถึง สารสำคัญของความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรรณ์ในวัยเรียน ที่นำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ ป้องกันปัญหาการตั้งครรรณ์ในวัยเรียน เป็นสิ่งเร้าเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และเกิดคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมาย เป็นสิ่งกำหนดกิจกรรม

การฝึกอบรม ซึ่งหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

3.2.1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการของวัยรุ่น หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับ พัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และด้านสังคมของวัยรุ่น เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงในร่างกายที่เกิดขึ้น รู้วิธีการจัดการกับสุขอนามัยของตนเอง การควบคุมอารมณ์ และรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม ตลอดจนการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ได้อย่างปลอดภัย จัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ ประกอบด้วย 2 กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.1 เราโต ๆ กันแล้วนะ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.2 รู้ทัน ใจของฉันทเอง

3.2.2 พฤติกรรมและค่านิยมทางเพศของวัยรุ่น หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติกิจกรรมทางเพศที่เป็นผลมาจากฮอร์โมนเพศ และผลจากการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว การศึกษา ประสบการณ์ หรือการรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศที่ทำให้มีค่านิยมเปลี่ยนไปจากวัฒนธรรมไทย ทำให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งยึดถือในการดำเนินชีวิต โดยการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมุมมองและแนวคิดในเรื่องเพศของชายและหญิงที่มีความแตกต่างกัน พฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมกับวัยและค่านิยมทางเพศที่ดีของสังคมไทย จัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จากมุมมองที่แตกต่าง ประกอบด้วย 2 กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.1 พฤติกรรมทางเพศ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.2 ทักนะชาย หญิง

3.2.3 การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง การรักษาวล สงวนตัว มีความตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเมื่อมีการตั้งครรภ์ในวัยเรียน การมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ ทักษะการปฏิเสธ ทักษะการสื่อสารและต่อรองเมื่ออยู่ในสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ ตลอดจนมีความรู้เรื่องวิธีการคุมกำเนิดแบบต่าง ๆ ซึ่งจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ประกอบด้วย 3 กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.1 การตั้งครรภ์เป็นอย่างไร กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.2 หากพลาดพลังพลาด และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.3 ให้รักคุ้มครอง (ตัวเรา)

3.3 กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่นักเรียนเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เป็นจุดมุ่งหมายปลายทาง ฝึกอบรมโดยใช้วิทยากรเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เช่น

การบรรยายโดยใช้สื่อและโสตทัศนูปกรณ์ประกอบการสาธิต เป็นต้น และฝึกอบรมโดยใช้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เช่น การระดมสมอง การใช้กิจกรรม นันทนาการ การจัดการเรียนรู้แบบ Active learning เป็นต้น

3.4 การวัดและประเมินผล หมายถึง การรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาศึกษาวิเคราะห์เป็นผลการวิจัย เริ่มจากการหาหรือสร้างเครื่องมือวัด การทดลองใช้เครื่องมือ การหาคุณภาพเครื่องมือ จนถึงการใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ แล้วรวบรวมข้อมูล การวัดตัวแปรที่ศึกษาหรืออาจต้องตีค่าข้อมูล เพื่อตรวจสอบผลการเรียนของผู้เรียน ด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากการเรียนรู้ และการร่วมกิจกรรมของผู้เรียน

4. ความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การวัดความรู้สึกของของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน จากการแสดงออกว่าต้องการเข้าอบรม ชอบกิจกรรม การเรียนรู้ ชอบเนื้อหา ชอบวิธีวัดและประเมินผล สนใจสื่อ มีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ มีความพยายามในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ โดยวัดความพึงพอใจของนักเรียนได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา จำนวน 42 เขต โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีหน้าที่บริหารและจัดการศึกษาในพื้นที่ 2 จังหวัด คือ จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร

## บทที่ 2

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ที่จะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
  - 1.1 หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
  - 1.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
2. การป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน
  - 2.1 การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของวัยรุ่น
    - 2.1.1 ความหมายของการเจริญเติบโต
    - 2.1.2 ความหมายของวัยรุ่น
    - 2.1.3 พัฒนาการของวัยรุ่น
  - 2.2 พฤติกรรมและค่านิยมทางเพศของวัยรุ่น
    - 2.2.1 พฤติกรรมทางเพศ
    - 2.2.2 ค่านิยมทางเพศ
  - 2.3 การป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน
    - 2.3.1 ความหมายและสาเหตุของการตั้งครรภในวัยเรียน
    - 2.3.2 ผลกระทบจากการตั้งครรภในวัยเรียน
    - 2.3.3 แนวทางการป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน
3. หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
  - 3.1 ความหมายของหลักสูตร
  - 3.2 ความสำคัญของหลักสูตร

- 3.3 องค์ประกอบของหลักสูตร
- 3.4 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
- 3.5 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรม
- 3.6 ความหมายของการฝึกอบรม
- 3.7 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
- 3.8 ขั้นตอนในการฝึกอบรม
- 3.9 เทคนิค วิธีการฝึกอบรม
- 3.10 รูปแบบการประเมินผลการฝึกอบรม
- 4. ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม
  - 4.1 ความหมายของความพึงพอใจ
  - 4.2 ความสำคัญของความพึงพอใจ
  - 4.3 การวัดความพึงพอใจ

## 1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

### 1.1 หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 2) ดังนี้

1.1.1 หลักการ การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ ออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ ศักยภาพและบริบทของผู้เรียน การกำหนดบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน การใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย

และการออกแบบการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน การเรียนรู้ทั้ง 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.1.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ในการพัฒนาผู้เรียนหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีจุดเน้นที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ โดยกำหนดเป็น จุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1.1.2.1 มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าใน ตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1.2.2 มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

1.1.2.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย รักการออกกำลังกาย

1.1.2.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข

1.1.2.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงาม ในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

## 1.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ การเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 2-3) ไว้ดังนี้

สาระที่ 1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

มาตรฐาน พ 1.1 เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโตของมนุษย์

สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน พ 2.1 เข้าใจและเห็นคุณค่าของตนเอง ครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิต



สาระที่ 3 การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และ กีฬาสากล

มาตรฐาน พ 3.1 เข้าใจ มีทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกม และกีฬา

มาตรฐาน พ 3.2 รักการออกกำลังกาย การเล่นเกม และการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอมีวินัย เคารพสิทธิ กฎกติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณ ในการแข่งขัน และชื่นชมในสุนทรียภาพของการกีฬา

สาระที่ 4 การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ และการป้องกันโรค

มาตรฐาน พ 4.1 เห็นคุณค่าและมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ การดำรงสุขภาพ การป้องกันโรคและการสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ

สาระที่ 5 ความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐาน พ 5.1 ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยง ต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้ยา สารเสพติด และความรุนแรง

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของ นักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 นำข้อมูลในการกำหนดสาระการเรียนรู้ และเนื้อหาในการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับ การป้องกันปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยเรียน จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ซึ่งอยู่ในสาระที่ 1 สาระที่ 2 และสาระที่ 4 มาเป็นพื้นฐานในการฝึกอบรมโดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มี เนื้อหาเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของวัยรุ่น สาเหตุและผลกระทบจาก การตั้งครรภ์ รวมไปถึงแนวทางการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิด ความรู้ ความเข้าใจ ปรับเปลี่ยนทัศนคติและมีค่านิยมทางเพศที่เหมาะสม มีทักษะ ในการดำเนินชีวิตในสังคม

## 2. การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังนี้

### 2.1. การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของวัยรุ่น

#### 2.1.1 ความหมายของการเจริญเติบโต

การเจริญเติบโต เป็นกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นแบบแผนตามลำดับขั้น มีการปรับประสบการณ์ใหม่ร่วมกับประสบการณ์เก่า และเกิดความสามารถใหม่ขึ้น ทั้งนี้มีนักวิชาการหลายคน ได้ให้ความหมายของการเจริญเติบโต ไว้ดังนี้

นพร อึ้งอาภรณ์ (2554, หน้า 51) ได้ให้ความหมายของคำว่า การเติบโต (growth) คือ การที่ร่างกายและอวัยวะต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านขนาดและอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย โดยมีผลมาจากจำนวน ขนาดของเซลล์และส่วนหล่อเลี้ยง (matrix) ต่าง ๆ มีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ครอบคลุมในด้านสรีรวิทยา (Psychological Development) ของระบบอวัยวะ โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านปริมาณ (Quantitative Change) เช่น เซลล์ประสาทในสมองที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยกระบวนการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายดังกล่าว จะเกิดขึ้นไปพร้อมกับพัฒนาการในด้านความสามารถในการทำหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงไปจนถึงวัยที่บรรลุนิติภาวะ แต่ในขณะที่พัฒนาการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสติปัญญา จิตใจ คุณธรรม และสังคม ยังสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตจนถึงวัยสูงอายุ

จินตนา พัฒนพงศ์ธร ชัยชนะ บุญสุวรรณ และนฤมล ธนเจริญวัชร (2557, หน้า 6) กล่าวว่า การเจริญเติบโต หมายถึง การขยายส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ทำให้มีรูปร่างมีขนาดใหญ่และสูงขึ้น การเปลี่ยนแปลงนี้ยังรวมถึงการพัฒนาการของมนุษย์ (Human Development) ซึ่งเป็นความสามารถในการจัดการและทำหน้าที่ต่าง ๆ โดยสังเกตได้จากพฤติกรรม และการทำสิ่งใหม่ ๆ ในด้านคุณภาพ (Qualitative Change) เช่น ความสามารถในการพูด อ่าน เขียน การแก้ปัญหาต่าง ๆ

กรมอนามัย (2561, หน้า 16) ให้ความหมายไว้ว่า การเจริญเติบโต (Growth) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านปริมาณ เช่น ขนาดของร่างกายและ อวัยวะ เกิดจากการเพิ่มจำนวนและขนาดของเซลล์ และส่วนหล่อเลี้ยงทำให้รูปร่างเปลี่ยนในเรื่องของน้ำหนักส่วนสูงขนาดลำตัวรวมทั้งอวัยวะ และโครงสร้างภายในเพื่อทำหน้าที่ให้เหมาะสมแต่ไม่รวมการมีลักษณะใหม่ ๆ หรือความสามารถใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นด้วย

ซึ่งการเจริญเติบโตจะสิ้นสุดลงเมื่อถึงจุดสูงสุดของวุฒิภาวะทางร่างกาย เมื่ออายุประมาณ 21 ปี พัฒนาการนั้นจะดำเนินไปทุก ๆ ช่วงอายุของชีวิตในทุก ๆ ส่วนของร่างกายและ พัฒนาการเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องอาศัยการเจริญเติบโตเป็นพื้นฐาน

สุชาติ ณะพงศ์พร (2557, หน้า 143-155) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การเจริญเติบโต พัฒนาการและภาวะสุขภาพเด็กปฐมวัย บ้านเด็กอ่อนรังสิต การวิจัย พบว่า เด็กส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีปัญหาสุขภาพเล็กน้อย ได้แก่ โรคภูมิแพ้ หูน้ำหนวก และโรคทางเดินหายใจ เป็นต้น พฤติกรรมของเด็กส่วนใหญ่เข้ากับคนอื่นได้ดี พัฒนาการ ด้านช่วยเหลือตนเองและสังคมอยู่ในเกณฑ์ปกติ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการ พบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ในการเคลื่อนไหว ภาวะโภชนาการ ด้านน้ำหนักมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ และด้านส่วนสูงมีความสัมพันธ์กับด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากความหมายของการเจริญเติบโตของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การเจริญเติบโตเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางร่างกายเพื่อให้มีการทำหน้าที่อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการทำหน้าที่ต่าง ๆ และพฤติกรรมทางสังคมอย่างประสมประสานกัน โดยการเจริญเติบโตของแต่ละคนอยู่ภายใต้อิทธิพลของ ปัจจัยต่าง ๆ เช่น การถ่ายทอดพันธุกรรม การเจ็บป่วย คุณภาพทางอารมณ์ของบุคคล สภาพโภชนาการ การศึกษา ตลอดจนจนสภาพแวดล้อมภายในบ้าน และสภาพของสังคมที่อาศัยอยู่

### 2.1.2 ความหมายของวัยรุ่น

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของคำว่า วัยรุ่นว่า หมายถึง วัยที่มีอายุประมาณ 13 - 19 ปี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 1062) ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของวัยรุ่นไว้ดังนี้

พรสุข อนุรัตน์ และคณะ (2551, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของคำว่า วัยรุ่น (Adolescence) แปลว่า การเจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะ ดังนั้น วัยรุ่นจึงเป็นวัยที่นับจากการมีวุฒิภาวะทางเพศ คือ สามารถที่จะมีบุตรได้ ซึ่งข้อกำหนดนี้จะแตกต่างกันออกไปตามแต่ละชนชาติ โดยจะขึ้นอยู่กับการเจริญเติบโตของร่างกาย สภาพภูมิอากาศ ประเพณี และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน แต่โดยทั่วไปแล้ว ส่วนใหญ่จะถือว่าวัยรุ่นอยู่ในช่วงอายุ 10 - 20 ปี ซึ่งสามารถแบ่งช่วงวัยของวัยรุ่นออกได้เป็น 3 ช่วง ดังนี้

1. วัยแรกรุ่น (Puberty) จะอยู่ในช่วงอายุ 10 – 13 ปี
2. วัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescent) ซึ่งอยู่ในช่วงอายุประมาณ 14 – 16 ปี
3. วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescent) จะอยู่ในช่วงอายุ 17 – 20 ปี

จิราพร เพชรดำ และไพบุลย์ แยมกสิกร (2554, หน้า 11) ได้อธิบายเกี่ยวกับวัยรุ่นว่า เป็นช่วงสิ้นสุดของวัยเด็ก และก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ที่มีภาวะความเป็นหนุ่มสาวถือได้ว่าเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต

จิรกุล ครบสอน (2555, หน้า 11) ให้ความหมายของวัยรุ่น คือวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เป็นช่วงวัยที่วิกฤตช่วงหนึ่ง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วุฒิภาวะจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ โดยระยะเริ่มต้นของวัยการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นมากมาย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างคนรอบข้าง และวัยรุ่นด้วยตนเอง

ศิริวัฒน์ เหมชาติ (2555, หน้า 10) ให้ความหมายไว้ว่า วัยรุ่นหมายถึงวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและพฤติกรรมจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้วัยรุ่นแสดงออกทางอารมณ์ค่อนข้างรุนแรง ไม่ว่าจะอารมณ์โกรธ เกลียด ดีใจ เสียใจ และการรู้จักใช้เหตุผลในการควบคุมอารมณ์ จึงทำให้วัยรุ่นหาหลักยึดมั่นอนในการวางตัวได้ยาก

ศิริัญญา ชมขุนทด พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ (2557, หน้า 9-10) ให้ความหมายของ คำว่า “วัยรุ่น” มาจากภาษาละติน คือ “Adolescere” หมายถึง ผู้ที่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 11 – 20 ปี เป็นช่วงเปลี่ยนผ่านจากช่วงวัยเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้าน ร่างกาย จิตใจ ความคิด อารมณ์และสังคม อย่างมาก เป็นระยะเวลาที่มีการเตรียมพร้อมสำหรับบทบาทของผู้ใหญ่

สรุปได้ว่า วัยรุ่น หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 11 – 19 ปี เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และพฤติกรรมจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ โดยระยะเริ่มต้นของวัยการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นมากมายและรวดเร็ว ทั้งทางด้านร่างกายและอารมณ์ ซึ่งอาจจะส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างตัววัยรุ่นกับคนรอบข้างได้

### 2.1.3 พัฒนาการของวัยรุ่น

ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ และ สังคมของวัยรุ่น จากนักการศึกษาหลายท่าน โดยแต่ละท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ การเปลี่ยนแปลง ช่วงดังกล่าวเป็นช่วงการพัฒนาของวัยรุ่น โดยมีการพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และด้านสังคม ดังนี้ (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครนายก, 2554, หน้า 11; จิรกุล ครอบสอน, 2555, หน้า 12-14)

#### 1. พัฒนาทางด้านร่างกาย มีลักษณะเด่น 2 ประการ คือ

การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทั่วไป และการเปลี่ยนแปลงทางเพศ

การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทั่วไป คือ ร่างกายมีอัตราการเพิ่มของ น้ำหนักและส่วนสูงอย่างมาก โดยวัยนี้ร่างกายจะมีการสร้างและหลั่งฮอร์โมนต่าง ๆ อย่างมาก ทั้งฮอร์โมนเพศและฮอร์โมนที่เกี่ยวกับการเจริญเติบโต ซึ่งส่งผลให้ร่างกายขยาย เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แขนขายาวขึ้น ลักษณะทางกายภาพระหว่างเพศชาย และเพศหญิง มีความแตกต่างอย่างชัดเจน เพศชายมีความแข็งแรงมากกว่าเพศหญิง เนื่องจากเพศชาย มีกล้ามเนื้อมากกว่าเพศหญิง ในขณะที่เพศหญิงจะมีไขมันมากกว่าเพศชาย

การเปลี่ยนแปลงทางเพศ คือ ทั้งเพศชายและเพศหญิงจะมีการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกัน โดยเพศชายจะดูเป็นหนุ่มขึ้น คือ มีหนวดเคราขึ้น เสียงแตก มีอาการนมขึ้นพาน และเริ่มมีฝันเปียก ส่วนเพศหญิงจะดูเป็นสาวขึ้น คือ ขนาดของเต้านม ที่โตขึ้น รูปร่างและทรวดทรงที่ขยายเพิ่มขึ้น สะโพกผายออก และเริ่มมีประจำเดือน ซึ่ง การมีประจำเดือนเป็นสัญญาณบ่งบอกถึงการเข้าสู่วัยรุ่นของเพศหญิง และอวัยวะของ ทั้งสองเพศนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านขนาด และหน้าที่ของอวัยวะเพศ ซึ่งจะมี ลักษณะเป็นแบบผู้ใหญ่ คือมีขนขึ้นที่บริเวณอวัยวะเพศ กลิ่นตัวที่เพิ่มมากขึ้น และมีสิ่วขึ้น

#### 2. พัฒนาทางด้านอารมณ์

ในช่วงระหว่างวัยรุ่นนี้ อารมณ์ต่าง ๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงง่าย ทั้งอารมณ์สุข อารมณ์โกรธ หงุดหงิดง่าย อารมณ์เครียด และบางครั้งอาจนำไปสู่อารมณ์ ซึมเศร้าโดยไม่ทราบสาเหตุได้ง่าย ซึ่งอารมณ์ไม่ดีเหล่านี้อาจนำไปสู่พฤติกรรมที่ก้าวร้าว และในวัยนี้ยังมีอารมณ์ที่หุนหันพลันแล่น อาจขาดความยั้งคิด และการไตร่ตรองอย่าง รอบคอบ

นอกจากนี้ในช่วงวัยนี้ เริ่มมีความคิดเป็นของตัวเอง ต้องการ แสดงออกถึงความเป็นตัวเองอย่างชัดเจน ทั้งสิ่งที่ตนเองชอบ ไม่ชอบ และสิ่งที่ตนเองถนัด รักอิสระไม่ค่อยชอบการถูกบังคับ หรืออยู่ในกฎเกณฑ์ อีกทั้งวัยนี้ยังต้องการการยอมรับ จากทั้งผู้อื่น และจากเพื่อนฝูงอย่างมาก

### 3. พัฒนาการด้านสังคม

ช่วงวัยนี้จะให้ความสนใจกับเพื่อน และจะใช้เวลาอยู่กับเพื่อน ๆ นาน มากกว่าใช้เวลาอยู่กับครอบครัว ซึ่งทำให้มีความเห็นห่างกับครอบครัว บางครั้งอาจไม่สนิทสนมกับพี่น้อง พ่อแม่เหมือนเดิม ในขณะที่วัยนี้เริ่มให้ความสนใจต่อเพศตรงข้าม สิ่งแวดล้อมรอบตัว สังคมคนรอบข้าง และความสามารถในการเข้าสังคมดีขึ้น รวมทั้ง การปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์ของสังคม การสื่อสาร การแก้ปัญหาและการประนีประนอม ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

สุริยเดว ทรีปาตี (2557, หน้า 1-10) กล่าวถึง พัฒนาการของวัยรุ่น โดยจะแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ วัยแรกรุ่น (10-13 ปี) วัยรุ่นตอนกลาง (14-16 ปี) และวัยรุ่นตอนปลาย (17-19 ปี) ซึ่งแต่ละช่วงจะมีลักษณะที่เด่นเป็นพิเศษ และแตกต่างกันอย่างชัดเจน ในด้านความรู้สึกนึกคิด และความสัมพันธ์กับบิดามารดา โดยการเปลี่ยนแปลงในวัยรุ่น มี 3 ทางใหญ่ ๆ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ได้แก่ ขนาด ความสูงของร่างกาย ไขมันและกล้ามเนื้อ โครงสร้างใบหน้า การเปลี่ยนแปลงของระดับฮอร์โมน ทั้งฮอร์โมน การเติบโต (growth hormone) และฮอร์โมนจากต่อมไทรอยด์ รวมทั้งฮอร์โมนทางเพศ ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาเรื่องสิว และกลิ่นตัว ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของอวัยวะเพศ

2. การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ และสังคม ผลจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายจะทำให้เกิดผลกระทบต่ออารมณ์และจิตใจได้อย่างตรงไปตรงมาความวิตกกังวลหงุดหงิดหมกมุ่นไม่พอใจในรูปร่างที่เปลี่ยนไปได้แก่ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายไม่ตกกังวลกับอารมณ์ทางเพศที่สูงขึ้น ความวิตกกังวลกลัวการเป็นผู้ใหญ่ และความวิตกกังวลในความมั่งคั่งทางร่างกาย

3. การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ วัยรุ่นจะเกิดความรู้สึกภายในจิตใจ เช่นความรู้สึกอยากที่จะถูกรักและอยากได้รับความเอาใจใส่จากบุคคลที่มีความสำคัญ อยากมีอิสระทำอะไรได้ด้วยตัวเอง ต้องการเป็นตัวของตัวเอง และคอยสังเกตดูจากปฏิกิริยาของคนรอบข้างเพื่อตัดสินใจว่าสิ่งที่ทำนั้นดีเลวเป็นอย่างไร วัยรุ่นจะให้ความสำคัญ

อย่างจริงจังกับความถูกต้องยุติธรรมตามที่ตนเองเป็นอย่างยิ่ง จึงมักจะเห็นวัยรุ่นถกเถียงกันเรื่องของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว นอกจากนั้น วัยรุ่นยังต้องการความตื่นตัวท้าทาย ต้องการหาประสบการณ์ใหม่ ๆ เกลียดความจำเจ ซ้ำซาก ตื่นเต้นกับการกระทำผิดต่อกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ต้องการการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของบ้าน หรือในกลุ่มเพื่อน ซึ่งพื้นฐานการเลี้ยงดู ยอมรับและมีความรักความผูกพันระหว่างพ่อแม่ จะทำให้วัยรุ่นเกิดความรู้สึกนี้

สุชา จันท์เอม (2558, หน้า 21) ได้กล่าวถึง พัฒนาการด้านสังคมของวัยรุ่น ไว้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัววัยรุ่นมักชอบแยกตัวออกไปอยู่ตามลำพังบางครั้งต้องการเป็นอิสระจากครอบครัวมีความต้องการกลุ่มเพื่อนมากขึ้นจึงทำให้ไม่อยากร่วมกลุ่มกับสมาชิกในครอบครัว เกิดความกังวลต่อการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย อารมณ์และความคิด ทำให้มีผลกระทบต่อพัฒนาการทางสังคมด้วย

2. ความสัมพันธ์ระหว่างเพศเดียวกัน วัยรุ่นชอบอยู่ในกลุ่มเพื่อนอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน เพศเดียวกัน มีรสนิยมเหมือนกัน เพื่อจะได้เอาใจคบหาสมาคมพูดคุยสังสรรค์กัน จะพยายามเลียนแบบจนกลายเป็นสัญลักษณ์ประจำกลุ่ม เช่น ลักษณะคำพูด กิริยาท่าทาง และการแต่งกาย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนต่างเพศ วัยรุ่นระยะต้น ๆ แม้ว่าจะเริ่มคบกับเพศตรงข้าม แต่ส่วนใหญ่มักจะสมาคมกับกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกัน แต่พอเข้าระยะวัยรุ่นตอนปลาย ความสนใจในเพื่อนต่างเพศจะค่อย ๆ มากขึ้น ทำให้วัยรุ่นคบเพื่อนเพศเดียวกันน้อยลง โดยเสื่อกคบเพื่อนที่สนิทเพียงไม่กี่คนเท่านั้น เมื่อเติบโตมาถึงวัยนี้ วัยรุ่นจะมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ส่วนอิทธิพลของเพื่อนในหมู่คณะจะลดน้อยลงด้วย

Sanders (2013, pp. 354–359) ได้กล่าวถึง การพัฒนาความรู้ความเข้าใจด้านสังคมและจิตสังคมของวัยรุ่น ไว้ว่า วัยรุ่นจะมีการพัฒนาองค์ความรู้ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการเปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ โดยเฉพาะความรู้ทางจิตสังคมและอารมณ์ การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจจากวิธีที่เด็กทำกับวิธีที่ผู้ใหญ่ทำ การพัฒนาทางปัญญา มีประเด็นหลักที่เกิดขึ้นในช่วงวัยรุ่น ประการแรกวัยรุ่นจะพัฒนาทักษะการใช้เหตุผลขั้นสูงมากขึ้น รวมถึงความสามารถในการตั้งสมมุติฐาน (สถานการณ์ตรงกันข้ามกับข้อเท็จจริง) และใช้กระบวนการคิดเชิงตรรกะ ประการที่สองวัยรุ่นพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างเป็นนามธรรม และมีความสามารถในการจินตนาการ

จากความหมายที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ สามารถสรุปได้ว่า พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคมของวัยรุ่น มีลักษณะดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากต่อมพิทูอิทารี (Pituitary gland) ได้สร้างฮอร์โมนสำหรับการเจริญเติบโต (Growth Hormone) และฮอร์โมนสำหรับกระตุ้นการทำงานของต่อมไคนาด (Gonade หรือ Sex gland)
2. พัฒนาการด้านอารมณ์ เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จะทำให้เกิดผลกระทบต่ออารมณ์และจิตใจโดยตรง เกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับความงามทางร่างกาย และอารมณ์ทางเพศที่สูงขึ้น กลัวการเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรง เต็มไปด้วยความเชื่อมั่น สนุกสนาน การแสดงความรู้สึกของตนเองอย่างเปิดเผย อารมณ์ต่าง ๆ เกิดง่ายและเปลี่ยนแปลงได้ง่าย
3. พัฒนาการด้านสังคม วัยรุ่นจะให้ความสนใจกับเพื่อน และจะใช้เวลาอยู่กับเพื่อน ๆ มากกว่าใช้เวลาอยู่กับครอบครัว เริ่มให้ความสนใจต่อเพศตรงข้าม สิ่งแวดล้อมรอบตัว สังคมคนรอบข้าง และความสามารถในการเข้าสังคมดีขึ้น ตลอดจนการปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์ของสังคม การสื่อสาร การแก้ปัญหาและการประนีประนอมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

## 2.2 พฤติกรรมและค่านิยมทางเพศของวัยรุ่น

### 2.2.1 พฤติกรรมทางเพศ

พรธณพิสัย ศรีอาภรณ์ (2552, หน้า 47-62) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นโดยทั่วไปจะเริ่มจาก ความพึงพอใจระหว่างเพศตรงข้าม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ลำดับชั้น คือ การสร้างมิตรภาพ การเกิดความรักความผูกพัน และการมีสัมพันธ์ทางเพศ โดยที่ผู้หญิงและผู้ชายมีข้อแตกต่างกันในเรื่องนี้ คือ ผู้ชายอาจมีการสร้างมิตรภาพแล้วข้ามขั้นไปมีความสัมพันธ์ทางเพศได้โดยไม่มีความรักเข้ามาเกี่ยวข้องของเลยก็ได้ แต่ผู้หญิงจะต้องเป็นไปตามลำดับชั้น เริ่มจากการสร้างมิตรภาพไปสู่การเกิดความรัก อยากให้เป็นการสานสัมพันธ์ที่ยั่งยืน แต่งานก่อนจะมีสัมพันธ์ทางเพศ การที่วัยรุ่นชายหญิงมีความสัมพันธ์กัน เช่น ไปเที่ยวกัน กอด จูบ และถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์กัน มักจะเป็นเพราะฝ่ายหญิงคิดว่ามีความรักซึ่งกันและกันจึงยอมสละให้ได้แต่แท้จริงแล้วฝ่ายชายอาจทำไปเพียงต้องการความพอใจ ถูกใจเท่านั้น โดยไม่ได้มีความรักหรือต้องการรับผิดชอบเลย

ณัฐภาพ ระวะใจ (2554, หน้า 11) กล่าวว่า พฤติกรรมทางเพศเป็นการประพฤติปฏิบัติ หรือกิจกรรมทางเพศ ที่ได้รับการเรียนรู้และการถ่ายทอดจากสังคม



ตลอดจนการแนวทางการปฏิบัติต่อเรื่องเพศ อีกทั้งการได้รับการวัฒนธรรมจากต่างประเทศที่เผยแพร่อย่างกว้างขวาง เช่น ค่านิยมในการแต่งกายที่เน้นและเผยถึงสัดส่วนของร่างกาย ค่านิยมทางเพศจากสื่อต่าง ๆ ทั้งจาก อินเทอร์เน็ต ภาพยนตร์ รูปภาพที่ยั่วยุทางเพศ เป็นต้น นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ได้รับผลกระทบมาจากฮอว์โมนเพศ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้วัยรุ่นให้ความสนใจเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศมากยิ่งขึ้น ทั้งความสนใจที่มีต่อเพศตรงข้าม ต้องการที่จะเรียนรู้และแสวงหาความแปลกใหม่เกี่ยวกับเรื่องเพศมากขึ้น มีการคบหาเพื่อนต่างเพศในลักษณะแบบคนรักมากขึ้น และบางครั้งอาจจบลงด้วยการมีเพศสัมพันธ์

บรรจง พลไชย (2554, หน้า 230) ให้ความเห็นว่า ความสนใจที่มีต่อเรื่องเพศของวัยรุ่น พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของร่างกายทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมแสดงออกที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะพฤติกรรมทางเพศ

1. การมีความรักและสนใจเพศตรงข้าม วัยนี้มักจะให้ความสนใจต่อเพศตรงข้ามที่เป็นรุ่นเดียวกับตน ความรักในลักษณะนี้ที่พบบ่อย คือ ความลุ่มหลงอยู่ฝ่ายเดียว

2. การสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง พฤติกรรมเช่นนี้เป็นพัฒนาการทางเพศในมนุษย์อย่างหนึ่ง จึงถือได้ว่าพฤติกรรมนี้เป็นเรื่องธรรมดาที่ทำให้เกิดความพึงพอใจทางเพศ แม้ว่าการสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเองจะเป็นเรื่องที่ไม่ทำให้เกิดโทษต่อการพัฒนาทางเพศของวัยรุ่น แต่ต้องทำอย่างพอเหมาะพอควร ไม่ควรหมกมุ่นจนเกินไป

3. การให้ความสนใจเรื่องเพศ เนื่องจากช่วงวัยนี้ จะมีความรู้สึกทางเพศ โดยสังเกตได้จากการแต่งกายที่พิถีพิถัน การแสดงกิริยามารยาทที่ดึงดูดเพศตรงข้ามให้มาสนใจ บางครั้งอาจเป็นการแอบดูเพศตรงข้ามในสถานที่ลับ หรือเรียกว่าถ้ามอม (Peeping Tom)

4. การรักร่วมเพศ (Homosexuality or Lesbian) เนื่องจาก การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ บางครั้งความรู้สึกทางเพศยังไม่กล้าแสดงออกหรือเขินอาย หรืออาจจะยังไม่แน่ใจในการแสดงออกถึงความสนใจที่มีต่อเพศตรงข้าม จึงมาระบายความสนใจกับเพื่อนเพศเดียวกัน

จากความหมายของพฤติกรรมทางเพศดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมทางเพศ เป็นการประพฤติปฏิบัติ หรือกิจกรรมทางเพศ ที่ได้รับการเรียนรู้และการถ่ายทอดจากสังคม ตลอดจนการแนวทางการปฏิบัติต่อเรื่องเพศ เป็นผลมาจาก

ฮอริโมนเพศ และการได้รับการวัฒนธรรมจากต่างประเทศ เช่น การมีความรักและสนใจ เพศตรงข้าม การรักร่วมเพศ การสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง และมีเพศสัมพันธ์ ก่อนวัยอันควร เป็นต้น

### 2.2.2 ค่านิยมทางเพศ

อุดมพร ยิ่งไพบูลย์สุข (2554, หน้า 21) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ค่านิยมทางเพศ คือ ความรู้สึกนึกคิด และหลักการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งยึดถือในการดำเนินชีวิต และแสดงออกเกี่ยวกับเรื่องเพศที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล โดยค่านิยมดังกล่าวได้มาจากการอบรมสั่งสอน จากครอบครัวและสังคม

วิรุจน์ เมืองมูล (2558, ออนไลน์) กล่าวว่า ค่านิยมทางเพศ (Sexual Value) หมายถึง หลักการพื้นฐานที่บุคคลยึดเป็นหลักในการปฏิบัติเพื่อดำเนินชีวิตซึ่งเกี่ยวกับเรื่องเพศ โดยค่านิยมทางเพศของบุคคลเกิดจากการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ในสถาบันครอบครัว ระบบการศึกษา ประสบการณ์ กระบวนการขัดเกลาและถ่ายทอดทางสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ

สาลินี แนวหล้าและปริญญา ผกานนท์ (2559, หน้า 1,587) ได้ให้ความหมายของค่านิยมทางเพศ คือ ความคิดเห็น ความรู้สึก ตลอดจนความเชื่อ ที่มีผลมาจากประสบการณ์ และการเรียนรู้ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หรือพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อจากการมีเพศสัมพันธ์

อุดมพร ยิ่งไพบูลย์สุข (2554, หน้า 23) กล่าวว่า ค่านิยมทางเพศในสังคมไทย มีลักษณะของสังคมชายเป็นใหญ่ (patriarchy society) ที่กำหนดให้เพศชายมีอำนาจและอภิสิทธิ์เรื่องเพศมากกว่าเพศหญิง นับตั้งแต่การเลี้ยงดู เด็กชายไม่จำเป็นต้องอยู่กับบ้านสามารถออกไปเล่นนอกบ้านได้ ดังนั้น เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น ผู้ชายจึงมีอิสระในการหาประสบการณ์ต่าง ๆ รวมถึงการเรียนรู้ประสบการณ์เรื่องเพศสัมพันธ์ โดยไม่ถูกตำหนิ แต่ในทางตรงกันข้ามผู้หญิงไม่สามารถทำการในลักษณะนั้นได้ นอกเหนือจาก ค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมากแล้วนั้น ยังมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่ได้รับอิทธิพลจากสื่อต่าง ๆ ที่มีส่วนกระตุ้นให้วัยรุ่นเกิดการมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่เยาว์วัย ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อวัยรุ่นและครอบครัว เช่น การตั้งครรภ์ในวัยเรียน การทอดทิ้ง หรือการทำแท้ง วัฒนธรรมของสังคมไทยนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก อันเนื่องมาจากการได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตก โดยผ่านทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย และการสื่อสารที่รวดเร็ว เช่น สื่อโทรทัศน์ ภาพยนตร์

หนังสือ รวมถึงทางอินเทอร์เน็ต และจากการได้รับอิทธิพลดังกล่าว ทำให้วัยรุ่นมี พฤติกรรมเลียนแบบตามวิถีชีวิตตามแบบวัฒนธรรมตะวันตก โดยมีวัฒนธรรมบางอย่าง ที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เช่น การถูกเนื้อต้องตัว ในที่สาธารณะ หรือการมีความสัมพันธ์ทางเพศ โดยไม่มีการแต่งงาน

จากผลการวิจัยของ ศิริพร จิรวัดน์กุล และคณะ (2556, หน้า 75-88)

เรื่อง การรับรู้ของวัยรุ่นชายเกี่ยวกับความรักและความสัมพันธ์ทางเพศ ใช้วิธีการศึกษา เชิงคุณภาพ ดำเนินการศึกษาใน 7 จังหวัด คือ กำแพงเพชร นครราชสีมา สมุทรสงคราม สมุทรสาคร ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานีและนราธิวาส เลือกผู้ให้ ข้อมูลหลักแบบ เฉพาะเจาะจง เป็นวัยรุ่นชายอายุ 9 - 19 ปี ที่อยู่ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และกลุ่มเด็กนอกระบบโรงเรียน เก็บข้อมูลโดยใช้การสนทนา กลุ่มและ การสัมภาษณ์ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา และแก่นสาระวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษา พบว่า วัยรุ่นชายรับรู้ว่าการมีความรัก ความสัมพันธ์เชิงชู้สาว และพฤติกรรมทางเพศเป็น เรื่องธรรมดาในวัยรุ่นชาย สรุปเป็นแก่นสาระ 4 ประเด็น คือ วัยรุ่นทุกที่มีบริบททาง ความคิดใกล้เคียงกัน ความรักคือความสุขและการให้ การมีแฟนเป็นเรื่องปกติและเท่ และ เพศสัมพันธ์คือการให้และการได้ สรุป การศึกษาครั้งนี้ชี้ว่าเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องที่ห้าม ไม่ได้และถือเป็นเรื่องปกติธรรมดาของ วัยรุ่นชาย ด้วยทัศนะนั้นจึงเสี่ยงต่อการทำให้เกิด การตั้งครรภ์วัยรุ่น ความรุนแรงอันเนื่องมาจาก อคติทางเพศ โรคติดต่อเชื้อทางเพศสัมพันธ์ และการเป็นพ่อวัยเยาว์

งานวิจัยของธัญญลักษณ์ ชื่นฤทัย, สุชาติ สังแก้ว, อัญชลี พงศ์เกษตร และสลิล กาจกำแพง (2560, หน้า 444-453) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ ค่านิยมทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนแห่งหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 261 คน ในการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบทดสอบความรู้เรื่องเพศและ แบบสอบถามค่านิยมทางเพศ ผลการศึกษาพบว่า เกรดกับความรู้เรื่องเพศมีความสัมพันธ์ กับค่านิยมทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระดับการศึกษา เงินที่ได้มา โรงเรียน จำนวนแหล่งความรู้เรื่องเพศศึกษา อาชีพมารดา สถานภาพสมรสของบิดา มารดา การศึกษาของบิดามารดา การอบรมเลี้ยงดู สถานที่พักอาศัย การรับสื่อกระตุ้น อารมณ์ทางเพศ การมีคู่อุปถัมภ์และแหล่งเรียนรู้ทางสังคม มีความสัมพันธ์กับค่านิยมทางเพศ

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อายุและการศึกษาของมารดา รายได้ของครอบครัว การเข้าสถานบันเทิง และกลุ่มเพื่อน ไม่มีความสำคัญสถิติที่ระดับ .05

การศึกษาประเด็นในการวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมทางเพศ ของกฤตพัทธ์ ผีกฝน และคณะ (2555, หน้า 1-3) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามพฤติกรรมเสี่ยงและแบบสอบถามค่านิยมทางเพศ และแบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบแบบ Likert scale ผลการศึกษา พบว่ามี 6 ประเด็น ได้แก่

1. การเลียนแบบตามกระแสสังคม ได้แก่ การแต่งกายล่อแหลม และการมีกิ๊ก
2. การบริโภคสื่อ ได้แก่ การดูสื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ เช่น ภาพยนตร์ คลิปวีดีโอ และหนังสือลามก และการขายบริการทางอินเทอร์เน็ต webcam sex chat หรือแชทโฟน
3. การใช้สารเสพติด ได้แก่ การดื่มสุรา การใช้ยาเสพติด/สารกระตุ้นความต้องการทางเพศ
4. เพศสัมพันธ์ ได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์ในช่วงเทศกาล เช่น วันลอยกระทง วันวาเลนไทน์ เทศกาลปีใหม่ การอยู่ร่วมกันฉันสามีภรรยา ก่อนแต่งงาน การมีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกัน มีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน และการเปลี่ยนคู่นอนเป็นประจำ
5. การเก็บแค้น ได้แก่ การเพิ่มจำนวนครั้งของการมีเพศสัมพันธ์เพื่ออวดความซำของของตนเองการแข่งขัน และการทำพนันการมีเพศสัมพันธ์
6. นิยมความรุนแรง ได้แก่ เซ็กส์ห่มู การมีเพศสัมพันธ์แบบรุนแรง การใช้อุปกรณ์เสริมหรือกระตุ้นอารมณ์และความต้องการทางเพศ และการข่มขืน/รุมโทรม

ผลการศึกษาวิจัยของ อารยา เชียงของ (2561, หน้า 12-16) เรื่อง รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร : การวิจัยแบบผสานวิธี ใช้กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 430 คน ผลการวิจัย พบว่า ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศ

1. การมีเป้าหมายในอนาคตที่ชัดเจนจะเป็นเงื่อนไขให้สามารถควบคุมตนเองได้ แม้ว่าจะตกอยู่ในสิ่งแวดล้อมและสถานที่ที่ล่อแหลม

2. ค่านิยมของวัยรุ่นหญิงคิดว่าการไม่มีแฟนเป็นเรื่องล้าสมัย การมีแฟนแล้วถูกเนื้อ ต้องตัวเป็นเรื่องปกติ ซึ่งค่านิยมนี้มีความเกี่ยวข้องกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

3. การเห็นคุณค่าของตนเอง (Self-esteem) มีอิทธิพลโดยตรงทางบวกต่อพฤติกรรมการป้องกันความเสี่ยงทางเพศ

4. การอบรมแบบใช้เหตุผลของพ่อแม่ คือ ใช้การอธิบายเหตุผลในขณะที่ส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของบุตร การที่พ่อแม่ไม่ได้ใช้คำสั่งแต่อธิบายเหตุผลที่ห้ามไม่ให้ทำ ทำให้รู้สึกเป็นตัวของตัวเอง ไม่กดดัน ซึ่งตัวเองก็เข้าใจเหตุผลของพ่อแม่

งานวิจัยของสุวรรณี ประดิษฐ์ (2554, หน้า 70-84) เรื่อง ปัจจัยและค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น จังหวัดเชียงใหม่ ได้ศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ โดยกำหนดกลุ่มประชากรนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง ในจังหวัดเชียงใหม่กำหนดขนาดตัวอย่าง จำนวน 300 ราย โดยใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นตอนต้น ด้านครอบครัว สามารถพูดคุยเรื่องเพศศึกษาในวัยรุ่นกับพ่อแม่ ด้านสถานบันการศึกษา การสอนเรื่องเพศศึกษาในโรงเรียนทำให้เข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นเพียงพอแล้ว ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง เคยถูกแฟนขอร้องให้มีเพศสัมพันธ์คิดเป็นร้อยละ 13.0 ยอมเพราะรัก คิดเป็นร้อยละ 3.3 ด้านสภาวะแวดล้อม ความเสี่ยงอาจมีเพศสัมพันธ์เมื่ออยู่ลำพังกับเพื่อนชาย (ที่ไม่ใช่แฟน) หรือกรณีที่มีกับแฟน คิดว่าอาจเป็นไปได้ง่าย ถ้าเกิดอารมณ์ทางเพศ คิดเป็นร้อยละ 23.3 หรือ 36.0 ตามลำดับ ในการมีแฟนหรือมีกิ๊กในวัยเรียนได้เป็นเรื่องธรรมดา แต่ไม่ควรแสดงออกเรื่องเพศในที่สาธารณะ แต่กลุ่มตัวอย่างยังเห็นด้วยที่ผู้หญิงควรรักนวลสงวนตัว รักษาความบริสุทธิ์ของตนไว้จนกว่าจะแต่งงาน

ดังนั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ค่านิยมทางเพศ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด และหลักการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งยึดถือในการดำเนินชีวิต เกิดจากการอบรมสั่งสอนจากสถาบันครอบครัว ระบบการศึกษา ประสบการณ์ กระบวนการขัดเกลา และถ่ายทอดทางสังคม โดยค่านิยมทางเพศในสังคมไทย มีลักษณะของสังคมชายเป็นใหญ่ ซึ่งสามารถกระทำการใดเกี่ยวกับเรื่องเพศได้อย่างเปิดเผยมากกว่าเพศหญิง และเพศหญิง

หากได้รับการอบรม เลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดก็จะตระหนักและมีค่านิยมที่ดีในเรื่องเพศเป็นเกราะป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้

## 2.3 แนวทางการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

### 2.3.1. ความหมายและสาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

ความหมาย

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (Teenager pregnancy หรือ Adolescent pregnancy) หมายถึง การตั้งครรภ์ในขณะที่คุณแม่อายุน้อย ในแต่ละประเทศก็ให้ความหมายแตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไป หมายถึง การตั้งครรภ์ขณะอายุ 10 – 19 ปี (วิทยา ธิฐาพันธ์, 2553, หน้า 119)

การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร (2562, ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของคำว่า การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร หมายถึง สถานการณ์การตั้งครรภ์ที่ไม่ได้ตั้งใจ ที่ไม่ได้มีการวางแผนให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการตั้งครรภ์ก่อนวัยและคลอดบุตรในช่วงอายุ 10 – 19 ปี การไม่มีความรู้ในเรื่องเพศศึกษา หรือเข้าใจเกี่ยวกับคุมกำเนิดผิดวิธี การถูกข่มขืนจนตั้งครรภ์ เป็นต้น

สาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

หทัยรัตน์ ชาวเยี่ยม, กัลยา ไผ่เกาะ, ขวัญเรือน ค่วนดี และ อัญชุลีกร จำริญนุสิต (2557, หน้า 115) ได้เสนอความเห็นว่าเป็นที่ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเป็นส่วนสำคัญที่อาจนำไปสู่การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ผู้นำครอบครัวต้องมีอาชีพเสริม ขาดเวลา ขาดความอบอุ่นและความเข้าใจในครอบครัว กฎระเบียบที่เข้มงวดในลักษณะรูปแบบของครอบครัวทหาร ฯลฯ ปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัย ที่สำคัญที่สุดเพราะครอบครัวเป็นแหล่งสำคัญในการถ่ายทอดทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพ รูปแบบของพฤติกรรมต่าง ๆ การได้รับข่าวสารในเรื่องเพศแบบผิด ๆ จากเพื่อน สื่อภาพยนตร์ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

วัชรวรรณ พานิชเจริญ (2558, ออนไลน์) ได้ให้ความเห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น มีหลายสาเหตุ ได้แก่

1. อายุเมื่อเข้าสู่วัยเริ่มหนุ่มสาวเร็วขึ้น (Precocious Puberty) พบว่า อายุเฉลี่ยของสตรีที่มีประจำเดือนครั้งแรก (Menarche) เท่ากับ 13.2 ปี
2. พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิด
3. ปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว

## 4. ปัญหาความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน

## 5. ปัญหาความสัมพันธ์แบบคู่รัก ซึ่งวัยรุ่นมักไม่คำนึงถึง

การป้องกันการตั้งครรภ์เมื่อมีเพศสัมพันธ์ ตลอดจนการขาดความรู้และทักษะในการเลือกใช้วิธีคุมกำเนิดอย่างเหมาะสม

กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (2556, หน้า 22) ได้กล่าวถึงเส้นทางหนึ่งสู่การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ไว้ดังนี้

1. มือถือสี่อสัมพันธ์ - ด้วยความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ทำให้โลกไร้พรมแดน เด็กสามารถเข้าถึงทั้งโทรศัพท์ มือถือที่กลายเป็นห้องแชตเคลื่อนที่ อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการแลกเปลี่ยนส่งคลิบวิดีโอ ทั้งนี้เมื่อได้เบอร์โทรศัพท์มือถือแล้วก็คุย กันทางโทรศัพท์จึงยากแก่การป้องกัน

2. เป็นแฟนกันนะ - เมื่อได้คุยกันแล้วก็เข้าสู่การขอเป็นแฟน มีทั้งผู้ชายเป็นผู้ขอและผู้หญิงเป็นผู้ขอ โดยมีการนัดพบและไปเที่ยวสถานที่ต่าง ๆ ด้วยกัน การมีเพศสัมพันธ์กันครั้งแรกของคู่วัยรุ่นหญิงชายอาจไม่ใช่เพศสัมพันธ์ครั้งแรกของแต่ละคนเกิดขึ้นได้ตั้งแต่วันแรกที่ทำ ความรู้จักกันไปจนถึงคบกันเป็นปี ทั้งนี้กลุ่มที่มีเพศสัมพันธ์กันในสัปดาห์แรกที่รู้จักกันนั้นส่วนใหญ่ไม่ได้ผ่านการเป็นแฟน แต่มาจากการมาสนุกกัน หรือการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น

3. คิดไม่ทัน ไม่ทันคิด - เหตุผลที่ไม่ป้องกันขณะมีเพศสัมพันธ์ พบเหตุผล อาทิเช่น ไม่ได้เตรียมถุงยางไว้ เวลาจำกัด ไม่คิดว่าจะมีเพศ สัมพันธ์ คิดว่าไม่ท้อง เพราะครั้งก่อน ๆ ก็ไม่ท้อง คิดว่าไม่เป็นไร ครั้งเดียวเท่านั้น ใส่แล้วไม่สนุก ถูกบังคับ ปฏิเสธไม่ได้ เป็นต้น

4. เลยตามเลย - เมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกแล้ว มักจะมีครั้งต่อไป โดยใช้โอกาส เทศกาล การหนีเรียน หรือช่วงเวลาที่ไม่มีใครอยู่บ้าน

ศรีเพ็ญ ตันติเวส และคณะ (2556, หน้า 31-40) ปัจจัยส่วนบุคคลของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ ว่าประกอบด้วย 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ได้แก่ ระดับการศึกษาและความรู้ เกี่ยวกับการคุมกำเนิด การใช้สารเสพติดและแอลกอฮอล์ และความภาคภูมิใจในตนเอง

1.1 ระดับการศึกษาและความรู้ เกี่ยวกับการคุมกำเนิด เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาและการคุมกำเนิด พบว่าวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง

มีอัตราการใช้อย่างอนาถคิดเป็นอัตราที่สูงกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่า (Haque and Soonthornhdada, 2009, pp. 772-783)

1.2 การใช้สารเสพติดและแอลกอฮอล์ การศึกษาความชุกและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งครรถ์ในนักเรียนอาชีวศึกษา อายุ 15 - 21 ปี ในจังหวัดเชียงราย ในปี พ.ศ. 2542 แสดงให้เห็นว่า นอกจากอายุและ ระดับการศึกษาจะมีความสัมพันธ์กับการตั้งครรถ์แล้ว กลุ่มที่มีการใช้สารเสพติดมีโอกาสที่จะตั้งครรถ์หรือทำให้ผู้อื่นตั้งครรถ์มากกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้สารเสพติดประมาณ 2 - 3 เท่า (Manopai boon et al. 2003, pp. 517-530)

1.3 การเห็นคุณค่าของตนเอง การศึกษาอิทธิพลของความภาคภูมิใจในตนเองและการเห็นคุณค่าของตนเองที่มีต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นไทย 2,180 คน แสดงให้เห็นว่า การที่วัยรุ่นมีความภาคภูมิใจในตนเอง และเห็นคุณค่าของตนเองสูง มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Podhisita, C. et al. 2004, pp. 1-31)

2. ปัจจัยด้านครอบครัวของวัยรุ่น ลักษณะครอบครัวที่เลี้ยงดูมีผลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น เช่น การเป็นครอบครัวเดี่ยว หรือครอบครัวขยาย รวมทั้งสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ล้วนแต่มีผลต่อ วิธีเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน ปลูกฝังค่านิยม และการให้โอกาสทางการศึกษากับลูกหลาน นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นกับคนในครอบครัวก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน การสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงาน โดยสถาบันวิจัยประชากรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชี้ว่า ปัจจัยครอบครัวเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการตั้งครรถ์ในวัยรุ่น กลุ่มวัยรุ่นที่ตั้งครรถ์มักถูกเลี้ยงดูแบบไม่ใช้เหตุผล ผู้ปกครองมีอาชีพไม่มั่นคง มีการศึกษาและรายได้ต่ำ และมีการหย่าร้างในครอบครัวสูงกว่ากลุ่มวัยรุ่นหญิงที่ไม่ได้ตั้งครรถ์ นอกจากนี้รายได้รวมของครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดามารดา รูปแบบการเลี้ยงดู ประวัติการตั้งครรถ์ในวัยรุ่นของมารดาและญาติ ความสัมพันธ์กับพี่น้องของวัยรุ่นในกลุ่มที่ตั้งครรถ์และไม่ได้ตั้งครรถ์มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ศิริวรรณ กำแพงพันธ์, 2552, หน้า 96)

3. ปัจจัยแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมหลายปัจจัยมีผลต่อการตั้งครรถ์ในวัยรุ่น เช่น การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการตั้งครรถ์ (ศิริวรรณ กำแพงพันธ์, 2552, หน้า 96) การคบเพื่อนที่



ชักชวนให้มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สื่อเทคโนโลยีและสิ่งยั่วยุ (ปังปอนด์ รักอำนวยกิจ และคณะ, 2556, หน้า 57) การมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากตัวเมือง ซึ่งมีประเพณี และความเชื่อของคนในท้องถิ่น เทศกาลต่าง ๆ เช่น วันวาเลนไทน์ เทศกาลแข่งเรือ สลากภัตตร หรือวันปีใหม่ (สุรเดช บุญยเวทย์ และคณะ, 2551, หน้า 1231-1242)

งานวิจัยของ Hunchangsith, P., & Thianlai, K. (2015, pp. 272-284) ที่ศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นชายหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่ามีเพียง 23 % เท่านั้น ที่ทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์จะป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัย สอดคล้องกับผลวิจัยของ อนงค์ ประสาธน์วนกิจ และคณะ (2552, หน้า 369-380) ที่ศึกษาข้อมูลการมีเพศสัมพันธ์ ในช่วงระยะเวลา 3 เดือนของวัยรุ่น พบว่า วัยรุ่นชายมีเพศสัมพันธ์กับคู่มากกว่า 1 คน ในสัดส่วนที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับวัยรุ่นหญิง และวัยรุ่นชายใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์น้อยกว่าวัยรุ่นหญิง นอกจากนี้ การศึกษาที่ผ่านมายังบ่งชี้ว่าวัยรุ่นทั้งหญิงชาย ไม่สนใจใช้ถุงยางอนามัยสม่ำเสมอ เนื่องจากทัศนคติในทางลบต่อถุงยางอนามัย และใน ทำนองเดียวกัน งานวิจัยของพิชานันท์ หนูวงษ์, วีระชัย สิทธิปิยะสกุล และกชกร วัชรสุนทรกิจ (2553, หน้า 49) ได้ศึกษาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พบว่า สาเหตุของการตั้งครรภ์ ร้อยละ 45.5 เกิดจากการไม่ได้ป้องกันขณะมีเพศสัมพันธ์ รองลงมา เป็นการกินยาคุมไม่สม่ำเสมอ ร้อยละ 28.2 และการขาดความรู้ในการคุมกำเนิด ร้อยละ 9 จากการศึกษาสาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและงานวิจัยของ นักวิชาการหลายท่าน สามารถสรุปได้ว่า การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีปัจจัยหลายด้านเข้ามา เกี่ยวข้อง ดังนี้

#### 1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1.1 ผู้ที่มีการศึกษาต่ำจะรู้จักการป้องกันและคุมกำเนิดน้อยกว่า กลุ่มที่มีการศึกษาสูง เนื่องจากการขาดความรู้และทักษะในการเลือกใช้วิธีการคุมกำเนิด อย่างถูกต้อง

1.2 ผู้ที่มีการใช้สารเสพติดและแอลกอฮอล์จะมีโอกาสในการตั้งครรภ์ หรือทำให้ผู้อื่นตั้งครรภ์มากกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้สารเสพติด

1.3 วัยรุ่นที่ไม่เห็นคุณค่าและไม่มีความภาคภูมิใจในตนเองจะไม่สามารถควบคุมตนเองจากสิ่งยั่วยุต่างๆ เช่น สื่อ หรือพฤติกรรมของกลุ่มเพื่อน การขอ หรือถูกขอให้มีเพศสัมพันธ์กับแฟน ทำให้อยู่ในสภาวะเลเยตามเลยโดยไม่มีการป้องกันการตั้งครรภ์ โดยอ้างเหตุผลว่าไม่ได้เตรียมถุงยางไว้ ใส่แล้วไม่สนุก คิดว่าไม่ท้อง เป็นต้น

2. ปัจจัยด้านครอบครัว ลักษณะครอบครัวที่เลี้ยงดูวัยรุ่นแบบไม่ใช้เหตุผล ผู้ปกครองมีอาชีพมั่นคง มีการศึกษาและรายได้ต่ำ ครอบครัวหย่าร้าง ตลอดจนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว และการให้โอกาสทางการศึกษากับลูกหลานมีความสัมพันธ์กับสาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

3. ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ สื่อเทคโนโลยีและสิ่งยั่วยุ ตลอดจนสภาพภูมิลำเนาที่อยู่ในชนบท ค่านิยมของวัยรุ่นไทยที่เห็นว่าเพศชายมีอิสระในการแสดงออกทางเพศ ทำให้วัยรุ่นชายไม่ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ หรือค่านิยมที่ว่าเมื่อคบกันเป็นแฟนจะไม่สวมถุงยางอนามัยเพราะเชื่อใจว่าแฟนไม่ล้าส่อน เป็นต้น

### 2.3.2 ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

การที่วัยรุ่นคนหนึ่งตั้งครรภ์นั้นจะทำให้เกิดผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมโดยรวม ผลเสียบางอย่างมีความสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ ผู้วิจัยได้ศึกษาผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียนจากนักวิชาการหลายท่าน ซึ่งมีเนื้อหา ดังนี้

สตรีในวัยเจริญพันธุ์แม้ว่าจะสามารถตั้งครรภ์ได้ แต่การตั้งครรภ์อาจเป็นภาวะวิกฤตได้ถ้าเกิดขึ้นในระยะวัยรุ่น ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นนั้นจะส่งผลกระทบต่อทั้งตัวมารดาที่ตั้งครรภ์ ทารกในครรภ์ และบุตรที่คลอดออกมาร่วมด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (วิทยา ธิฐาพันธ์, 2553, หน้า 119-123)

#### 1. ผลกระทบทางกาย

1.1 ผลกระทบขณะตั้งครรภ์ การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอาจเกิดภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์ได้มากกว่าสตรีในวัยผู้ใหญ่ มีผลการศึกษาวิจัยจำนวนมากเกี่ยวกับภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นในขณะตั้งครรภ์ของวัยรุ่น เช่น โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (Sexual transmitted disease) ภาวะความดันโลหิตสูงจากการตั้งครรภ์ (Hypertensive disorders) ภาวะโลหิตจาง (Anemia) การเจริญเติบโตของตัวมารดาขณะตั้งครรภ์ (Growth during pregnancy) การคลอดก่อนกำหนด (Preterm birth) และการตายของมารดา (Maternal mortality) เป็นต้น

1.2 ผลกระทบขณะคลอด เชื่อกันว่าวัยรุ่นยังมีพัฒนาการของกระดูกเชิงกรานที่ไม่สมบูรณ์พอ ทำให้มีขนาดไม่กว้างพอ ส่งผลให้มีโอกาสที่จะคลอดติดขัดคลอดยากได้มากกว่าสตรีที่อายุมากกว่า

1.3 ผลกระทบภายหลังคลอด วัยรุ่นในระยะหลังคลอดมักมีปัญหา ซีดหลังคลอดภาวะทุโภชนาการ และบางรายอาจเกิดปัญหา Preeclampsia

2. ผลกระทบทางจิตใจ วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์มักมีปัญหาทางอารมณ์และจิตใจหลายประการ เนื่องจากยังไม่พร้อมที่จะรับปัญหาจากการตั้งครรภ์ รวมทั้งปัญหาอื่นที่ถูกระทบจากการตั้งครรภ์ เช่น การเรียนหนังสือ การปรับตัวในสังคม อาจทำให้มี ปัญหาได้หลายประการ เช่น เครียด ปรับตัวไม่ได้ มีพฤติกรรมทำร้ายตัวเอง และมีภาวะ ซึมเศร้าหลังคลอด (postpartum blue) เป็นต้น

3. ผลกระทบทางสังคม การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น นอกจากจะก่อให้เกิด ผลกระทบต่อตัววัยรุ่นแล้ว ยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อครอบครัว คนรอบข้างและสังคม อีกด้วย

3.1 ผลกระทบต่อตัววัยรุ่นเอง เมื่อมีการตั้งครรภ์ วัยรุ่นอาจจะต้องหยุดเรียน ทำให้มีปัญหาด้านการศึกษา และตามมาด้วยปัญหาการไม่มึงงานทำ

3.2 ผลกระทบต่อครอบครัว วัยรุ่นขณะตั้งครรภ์และภายหลังคลอด มักช่วยเหลือตัวเองไม่ค่อยได้ มักไม่ได้รับการดูแลจากสามี และมักจะหย่าร้าง ลูกที่คลอดออกมามักจะมีปัญหาพัฒนาการทั้งร่างกายและจิตใจ ถ้าเป็นลูกผู้หญิงพอโต เป็นวัยรุ่นก็มักจะมีการตั้งครรภ์ตั้งแต่เป็นวัยรุ่นเช่นเดียวกับแม่ของตัวเอง แต่ถ้าเป็น ลูกผู้ชายเมื่อโตขึ้นก็มักจะทำให้เด็กหญิงที่คบหาตั้งครรภ์ตั้งแต่วัยรุ่นเช่นกัน น้องสาวของ วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ก็มักจะต้องตั้งครรภ์ตอนเป็นวัยรุ่น น้องชายของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ มักจะมี พฤติกรรมเสี่ยงที่ทำให้เด็กหญิงอื่นตั้งครรภ์ และเลวร้ายก็คือ น้องสาวหรือน้องชายวัยรุ่น ที่ตั้งครรภ์มีโอกาสตั้งครรภ์กับญาติใกล้ชิด อย่างไรก็ตามปัญหาดังกล่าวข้างต้น มักจะเกิด เฉพาะในครอบครัวที่ไม่อบอุ่นและแข็งแรงพอ สำหรับในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ที่ดี ปัญหาดังกล่าวก็จะไม่เกิด

3.3 ผลกระทบต่อสังคม การตั้งครรภ์ของวัยรุ่นเป็นผลจากการมี เพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุน้อย ขณะที่เศรษฐกิจฐานะไม่ดีและยังไม่มีความพร้อมสำหรับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ทำให้อัตราการหย่าร้างหรือการไม่แต่งงานมี สูง นอกจากนั้น อาจต้องออกจากการเรียนกลายเป็นบุคคลด้อยการศึกษา มีรายงาน สันับสนุนเรื่อง “Kids having kids” พบว่าวัยรุ่นที่มีการตั้งครรภ์ตั้งแต่อายุยังน้อยจะมาจาก ครอบครัวที่ไม่ได้รับการดูแลจากบิดาเท่าที่ควร มีผลต่อการเจริญเติบโตทางอารมณ์ที่น้อย กว่าคนทั่วไปเป็นเหตุผลให้เกิดปัญหาของการหนีออกจากบ้าน หรือปัญหาการทารุณกรรม

วัยรุ่นกลุ่มนี้จะถูกปล่อยปละละเลย ทำให้ขาดโอกาสทางการศึกษา สู้ตายบุตรที่เกิดมาจากวัยรุ่นที่ไม่มีความพร้อมนี้ ก็จะต้องเผชิญปัญหาเช่นเดียวกัน ปัญหาที่ต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ จะทำให้อัตราการว่างงาน รวมทั้งปัญหาการก่ออาชญากรรมรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม

อมรวิรัช นาคทรพรพ (2554, ออนไลน์) ได้กล่าวถึง ผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ทั้งที่เกิดต่อร่างกายตนเอง ครอบครัว รวมถึงผลกระทบต่อพฤติกรรมและสภาพจิตใจที่ยากเยียวยา และอาจจะติดตัวไปตลอดชีวิตไว้ดังนี้

1. ท้อง – แห้ง – ทิ้ง
2. ติดโรค – เครื่องเพศเน่า เสี่ยงติดโรค
3. เรียนต่ำ – งานตก
4. ชื่อทราม – ภาพเสีย
5. เซ็กส์เป็นหลัก – รักฉาบฉวย หรืออาจถูกหลอกซ้ำซาก
6. ซึมเศร้า – เหง่างาย จากการเปลี่ยนคู่บ่อย ๆ
7. หมิ่นช่าย – หยามหญิง
8. ถูกดูถูกตัวเอง – ว่างเวงไร้ค่า กิจกรรมทางเพศเป็นเพียง

“การแลกเปลี่ยน” อารมณ์และวัตถุทางเพศ

9. เจอคนจริงก็แห้ว – เรื่องที่แล้วตามหลอกหลอน
10. ชีวิตคู่อาจเฒ่า – ระยะเวลาครอบครัวอาจพัง

ทรงยศ พิลาสันต์ (2556, หน้า 1-40) ได้กล่าวถึง ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ไว้ว่า การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นจะนำมาซึ่งปัญหาด้านสุขภาพมากกว่าผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ในวัยอื่น ๆ เช่น ภาวะเลือดจางในหญิงตั้งครรภ์ ภาวะความดันโลหิตสูงขณะตั้งครรภ์ การเพิ่มโอกาสของการผ่าตัดคลอดบุตรหรือการคลอดที่ต้องอาศัยหัตถการต่าง ๆ เข้าช่วยเหลือ รวมถึงภาวะซึมเศร้าหลังการคลอดบุตร การคลอดในวัยรุ่นมีผลกระทบต่อสุขภาพของแม่และเด็ก ทารกที่เกิดมาทำให้เกิดการคลอดทารกก่อนกำหนด (ก่อน 37 สัปดาห์) หรือ ทารกมีน้ำหนักน้อย (น้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม) ซึ่งทั้งสองกรณีมีผลต่อการรอดชีวิตในช่วงขวบปีแรกของตัวทารกเอง และผลกระทบด้านสังคม คือ แม่วัยรุ่นจำนวนมากหยุดเรียนหรือเลิกเรียนกลางคัน ส่งผลการหางาน และประกอบอาชีพ มีปัญหาเศรษฐกิจ อาจจบลงด้วยการหย่าร้าง เด็กเติบโตมาในครอบครัวที่

แตกแยก การได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม หรือเด็กถูกทอดทิ้งไว้ตามที่สาธารณะ เช่น โรงพยาบาล สถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นต้น

ครีเพ็ญ ตันติเวส และคณะ (2556, หน้า 55-67) กล่าวไว้ว่า ผลกระทบที่เกิดจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น มีดังนี้

1. ผลกระทบด้านสุขภาพ การตั้งครรภ์ในผู้ที่มีอายุน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอายุน้อยกว่า 17 ปี จะเกิดภาวะเลือดจางในแม่ การเกิดภาวะความดันโลหิตสูง ขณะตั้งครรภ์ หรือการคลอดทารกแฝด และอาจเกิดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ เช่น เชงไอวี หนองใน และซิฟิลิส สำหรับผลกระทบต่อสุขภาพของเด็ก พบว่า จะเพิ่มโอกาสการคลอดก่อนกำหนด ทารกน้ำหนักตัวน้อย และการเสียชีวิต เด็กเหล่านี้มีโอกาสได้รับการเลี้ยงดูอย่างไม่เหมาะสม ทั้งด้านโภชนาการและเจริญเติบโตด้านร่างกาย และสติปัญญา หากแม่วัยรุ่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสูบบุหรี่ก็จะสามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งทางตรง เช่น ทารกในครรภ์ได้รับพิษจากแอลกอฮอล์ หรือได้รับควันบุหรี่ หรือผลกระทบต่อสุขภาพทางอ้อม เช่น ถูกทอดทิ้งหรือถูกทำร้ายร่างกาย บางกรณีมีความรุนแรงถึงขั้นเสี่ยงต่อการเสียชีวิต เมื่อแม่มีอาการมีเนมา ขาดสติ เป็นต้น

## 2. ผลกระทบด้านสังคม

2.1 ผลกระทบต่อการศึกษาของแม่วัยรุ่น การตั้งครรภ์เป็นสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นที่เป็นนักเรียนต้องหยุดเรียน หรือเลิกเรียน เนื่องจากนักเรียนที่ตั้งครรภ์จะไม่ได้รับการยอมรับในสังคมไทย ทำให้ครอบครัวเสื่อมเสียชื่อเสียง รู้สึกอับอาย เป็นพฤติกรรมที่ผิดจารีตทางสังคม ดังนั้นผู้ปกครอง มักไม่ต้องการให้นักเรียนไปโรงเรียน ในขณะที่ตั้งครรภ์ นักเรียนจึงต้องหยุดเรียนหรือเลิกเรียน ไปโดยปริยาย

2.2 ผลกระทบต่อชีวิตครอบครัวและการประกอบอาชีพ พ่อแม่วัยรุ่นมักประสบปัญหาหลายประการทั้งปัญหาการดำเนินชีวิตโดยทั่วไปและปัญหาในการเลี้ยงดูลูก อันเนื่องมาจากความไม่พร้อม ขาดการเตรียมตัวทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ขาดวุฒิภาวะ ไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็ก ขาดชีวิตอิสระ นอกจากนี้ การที่ฝ่ายหญิงเลิกเรียนตั้งแต่อายุยังน้อย ยังส่งผลให้ไม่สามารถหางานที่ดี มีรายได้สูงตามที่ต้องการได้ ซึ่งการเลิกเรียนกลางคันนี้จะส่งผลกระทบต่อชีวิตของแม่วัยรุ่นในระยะยาว หากฝ่ายชายมีอายุใกล้เคียงกันก็อาจจะยังคงเป็นนักเรียนและไม่มีรายได้หรือรายได้ไม่พอกับรายจ่ายทำให้เกิดปัญหาการเงินในครอบครัว เป็นภาระของพ่อแม่ของทั้งสองฝ่าย

หรือฝ่ายชายไม่รับผิดชอบ ทอดทิ้งก็จะเกิดความเครียด มีการทะเลาะเบาะแว้งกันและมีการใช้ความรุนแรงตามมา

2.3 การทำแท้ง และการทอดทิ้งทารก/เด็กที่เกิดจากแม่วัยรุ่น  
กรณีการทำแท้ง เนื่องจากวัยรุ่นกลุ่มนี้ไม่ต้องการลาออกจากโรงเรียน และไม่ต้องการให้พ่อแม่ทราบว่าตั้งครรภ์ และมีวัยรุ่นเป็นจำนวนมากที่ได้รับอันตรายจากอาการแทรกซ้อนจากการทำแท้ง และการมีเพศสัมพันธ์ ที่ปลอดภัย รวมถึงการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ชี้ว่า มีเด็กกำพร้า 88,730 คน ถูกทอดทิ้งตามโรงพยาบาล สถานรับเลี้ยงเด็ก และที่สาธารณะ โดยมีสาเหตุจากแม่ที่อยู่ในวัยเรียน และแม่ที่ไม่สามารถเลี้ยงลูกได้ นอกจากนี้มีการศึกษาจำนวนมากที่ชี้ว่า เด็กที่ถูกทอดทิ้งส่วนใหญ่จะมีปัญหาเรื่องพัฒนาการ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาที่ล่าช้ากว่าเด็กทั่วไป

3. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบที่เกิดกับแม่และพ่อที่มีลูกตั้งแต่วัยรุ่น ได้แก่ ต้นทุน ค่าเสียโอกาสที่แม่วัยรุ่นและพ่อจะมีความสามารถในการจ่ายภาษีให้กับประเทศชาติลดลง ตลอดจนช่วงชีวิตของคนทั้งสอง รวมทั้งต้นทุนที่รัฐต้องจัดสวัสดิการทางสังคมให้กับแม่วัยรุ่น และผลกระทบที่เกิดกับเด็กที่เกิดจากแม่วัยรุ่น ได้แก่ ต้นทุนที่รัฐต้องจัดสวัสดิการทางการแพทย์ และสาธารณสุข จัดบริการทางสังคมและการศึกษาพิเศษให้กับเด็กที่เกิดจากแม่วัยรุ่น ต้นทุน การบังคับใช้กฎหมายกับเด็กที่เกิดจากแม่วัยรุ่นที่ก่อปัญหาสังคมเมื่อโตขึ้น

ศิริวรรณ ทুমเชื้อ และพรพรรณ พุ่มประยูร (2561, หน้า 29-38) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีหลายประการ ได้แก่

1. ผลกระทบต่อวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ อาจทำให้เกิดการคลอดก่อนกำหนดและทารกมีน้ำหนักตัวน้อย ภาวะโลหิตจางและครรภ์เป็นพิษซึ่ง ส่งผลต่ออัตราการบาดเจ็บและตาย เด็กที่เกิดจากแม่วัยรุ่นมีแนวโน้มถูกเลี้ยงดูอย่างไม่สอดคล้องกับพัฒนาการและมีภาวะทุพโภชนาการ การจะรู้สึกอับอายและเจ็บปวด สูญสิ้นความฝันของครอบครัว และหากลวิธิจากเพื่อนสื่ออินเทอร์เน็ต เพื่อให้ตนเองแท้งบุตร การหมกมุ่นเรื่องความรักอาจส่งผลให้ความสนใจในการเรียนลดลงขาดเรียนบ่อย หรือหนีเรียน เช่น การศึกษาของ Khumtorn L and Suppasri J. (2013, p. 168) พบว่า ผลของการมีเซ็กซ์ในวัยรุ่นสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการเรียนและผลการเรียนที่ตกต่ำลง ตลอดจนความเสี่ยงต่อการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ มุมมองการเห็นคุณค่าในตนเองเปลี่ยนไปจากเดิม

คือ มองกิจกรรมทางเพศเป็นเพียง “การแลกเปลี่ยน” อารมณ์และ วัตถุทางเพศและ การจับคู่อยู่กับฉันที่สามภรรยา โดยไม่แต่งงาน

2. ผลกระทบต่อครอบครัว เพราะการทำผิดหลักจารีตประเพณีที่ดีงามสร้าง ความทุกข์ให้กับครอบครัวทำให้เกิดความอับอาย เสื่อมเสียชื่อเสียงวงศ์ตระกูล เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างคนในครอบครัว และบางกรณีฝ่ายหญิงตั้งครรรค์ต้องแต่งงาน ด้วยความจำยอมโดยทั้งสองฝ่ายยังไม่มีความรัก อาจทำให้เกิดปัญหาครอบครัวนำไปสู่ การหย่าร้างในที่สุด อาจเกิดปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูเด็กที่เกิดจากการตั้งครรรค์ที่ไม่ตั้งใจจนนำไปสู่ปัญหาการทอดทิ้งเด็ก

3. ผลกระทบต่อสังคมเศรษฐกิจและประเทศชาติ เมื่อเกิดการตั้งครรรค์ และเปลี่ยนสภาพจากเด็กหญิงเป็นมารดาวัยรุ่นจึงถูกมองจากสังคมว่าเป็น ความผิดพลาดในชีวิต และถูกตีตราว่าเป็นปัญหาของสังคมไทย เช่น การศึกษา สภาพการณ์วัยรุ่นตั้งครรรค์ด้านกระบวนการของ Suwannasri N. (2012, p. 4) พบว่า วัยรุ่น หญิงที่ตั้งครรรค์จะถูกสังคมตำหนิมากกว่าฝ่ายชาย เมื่อมีวัยรุ่นหญิงตั้งครรรค์และมีพ่อวัยใส จำนวนมาก จะส่งผลต่อต้นทุนการเสียโอกาสทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อชุมชน และประเทศชาติ กรณีฝ่ายชายก็เช่นเดียวกัน อีกทั้งต้นทุนค่าใช้จ่ายที่ สูงขึ้นที่ประเทศต้อง สูญเสียไปในการดูแลแม่และเด็กกลุ่มนี้ หรือมีการทอดทิ้งทารกไว้ตามที่สาธารณะเกิด ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง ส่งผลให้เด็กเหล่านี้ขาดความรักความ อบอุ่นจากพ่อแม่และปัญหา ทารุณกรรมเด็กซึ่งมีสาเหตุมา จากพ่อแม่หรือผู้ปกครองส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กทั้งใน ระยะสั้นและระยะยาว

งานวิจัยของเอกชัย โค้ววิสารัช และคณะ (2552, หน้า 133) ได้ศึกษา เรื่อง ผลของการตั้งครรรค์ในหญิงวัยรุ่นในโรงพยาบาลราชวิถี พบว่า ภาวะเจ็บครรรค์คลอด ก่อนกำหนดเป็นภาวะแทรกซ้อนระหว่างตั้งครรรค์ที่พบในกลุ่มหญิงตั้งครรรค์วัยรุ่นสูงกว่า วัยผู้ใหญ่ และหญิงตั้งครรรค์วัยรุ่นคลอดโดยการผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง มากกว่ากลุ่ม หญิงตั้งครรรค์วัยผู้ใหญ่อย่างมีนัยสำคัญ ทารกแรกคลอดของกลุ่มหญิงตั้งครรรค์วัยรุ่น มีภาวะแทรกซ้อนมากกว่ากลุ่มหญิงตั้งครรรค์วัยผู้ใหญ่

Mena (2016, online) ได้กล่าวถึง งานวิจัยเกี่ยวกับการตั้งครรรค์ของวัยรุ่น ในประเทศแคนาดา พบว่า เด็กผู้หญิงอายุระหว่าง 15 ถึง 19 ปี มีอาการซึมเศร้าหลัง คลอดในอัตราที่สูงเป็นสองเท่าของผู้หญิงอายุ 25 ปีขึ้นไป และแม่วัยรุ่นต้องเผชิญกับ ความเครียดอย่างมาก เช่น การนอนไม่หลับในตอนกลางคืน การจัดการดูแลเด็ก การนัด

พบแพทย์ ตลอดจนความพยายามที่จะจบโรงเรียนมัธยม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ สามารถนำไปสู่ ปัญหาสุขภาพจิตที่เพิ่มขึ้น การอุ้มเด็กทารกและการเป็นแม่ไม่เพียงแต่สร้างความ เปลี่ยนแปลงทางร่างกายเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อเปลี่ยนแปลงทางจิตใจด้วย โดยพบว่า แม่วัยรุ่นมีอัตราการคิดฆ่าตัวตายสูงกว่าเพื่อนที่ไม่ได้เป็นแม่

Norman R. Galabo (2017, pp. 145–170) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การตั้งครรภ์วัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา : กรณีศึกษาหลายกรณี เป็นการศึกษาเชิง พหุเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมใน ประเทศฟิลิปปินส์นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 5 คนที่มีการตั้งครรภ์ก่อนกำหนด โดยไม่ได้แต่งงานถูกเลือกโดยการเลือกแบบเจาะจง ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต และบันทึกภาคสนาม ในการรวบรวมข้อมูล จากการการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักเรียน หญิงตั้งครรภ์ ประสบกับความทุกข์ทางร่างกายและอารมณ์ ความวิตกกังวล ความอับอาย อับยศ การได้รับความรักและการสนับสนุนจากผู้อื่นเป็นเรื่องที่สำคัญ การศึกษาครั้งนี้ ยังชี้ให้เห็นว่านักเรียนหญิงเกิดความเสียใจ และความสำนึกผิดในช่วงเริ่มต้นของ การตั้งครรภ์ และรู้จักถึงความผิดพลาด ความพ่ายแพ้ ดังนั้น หญิงสาวควรมีความรู้ เกี่ยวกับเรื่องเพศและการมีความรักให้ดีขึ้นกว่านี้

จากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าผลกระทบ จากการตั้งครรภ์ในวัยเรียนส่งผลกระทบทางกาย ได้แก่ การเกิดภาวะแทรกซ้อนขณะ ตั้งครรภ์ เช่น ความดันโลหิตสูง ภาวะโลหิตจางการคลอดก่อนกำหนดและการตายของ มารดา มีโอกาสที่จะคลอดติดขัด คลอดยาก มีปัญหาภาวะทุพโภชนาการหลังคลอด ผลกระทบทางจิตใจ เช่น เครียด ปรับตัวไม่ได้ พฤติกรรมทำร้ายตัวเอง และมีภาวะซึมเศร้า หลังคลอด ซึ่งส่งผลต่อการเลี้ยงดูทารกด้วย ผลกระทบทางสังคมอาจจะต้องหยุดเรียน เกิดปัญหาการไม่มีงานทำ ผลกระทบต่อครอบครัว หลังการคลอดวัยรุ่นหญิงช่วยเหลือ ตัวเองไม่ค่อยได้และไม่ได้รับการดูแลจากสามี เกิดการหย่าร้าง ลูกที่ออกมามักมีปัญหา พัฒนาการทางทั้งร่างกายและจิตใจ หรืออาจเกิดปัญหาการทำแท้ง และการทอดทิ้งทารก ผลกระทบต่อสังคม วัยรุ่นจะยังไม่มีความพร้อมสำหรับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงใน ด้านต่าง ๆ เกิดปัญหาการหนีออกจากบ้าน ปัญหาการทารุณกรรม การขาดโอกาสทาง การศึกษา บุตรที่เกิดมาจากวัยรุ่นที่ไม่มีความพร้อมนี้ก็จะกลายเป็นปัญหาเป็นลูกโซ่ อาจก่อให้เกิดอาชญากรรมรุนแรงมากขึ้นส่งผลต่อเศรษฐกิจและสังคม ด้านเศรษฐกิจและ สังคม ประเทศชาติเสียโอกาสที่พ่อแม่วัยรุ่นจะสามารถจ่ายภาษีให้รัฐได้ลดลง และรัฐต้อง



เสียงบประมาณในการจัดสวัสดิการทางสังคม สวัสดิการทางการแพทย์และสาธารณสุข การศึกษาพิเศษให้กับแม่วัยรุ่น

### 2.3.3 แนวทางการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ทำให้หลายหน่วยงานเห็นความสำคัญที่จะต้องมีการแก้ไขและป้องกันปัญหาวัยรุ่นตั้งครรภ์และการเป็นพ่อแม่วัยรุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งได้มีการกำหนด ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2560 - 2569 (กรมอนามัย, 2558, หน้า 1-58) และกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษา เกี่ยวกับเรื่อง เพศศึกษา โดยความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยในที่นี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาคู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ และการวิจัยของนักวิชาการ หลายท่านที่เกี่ยวข้องกับ การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ได้แก่

องค์การแพธ (2551, หน้า 63-100) จัดทำคู่มือการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการอิงแนวทางของตัวชี้วัด จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยเอื้อให้ครูผู้สอนสามารถ จัดการเรียนรู้และตอบสนองต่อผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามที่หลักสูตรแกนกลางได้อย่าง สมบูรณ์ โดยจัดเป็นแผนการเรียนรู้เพศศึกษา “ก้าวอย่าง อย่งเข้าใจ” ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ประกอบด้วย 16 แผนการเรียนรู้ คือ 1) เปิดห้องวัยรุ่น 2) ไม่เท แต่เข้าใจ 3) คุยกัน เรื่องเพศ 4) รักนะ..ตัวเอง 5) ร้อยแปดวิธีบอกรัก 6) ขอบคิดดูก่อน 7) ความรู้แค่เอื้อม 8) ฉันคิดว่า.. 9) อารมณ์เป๋ 10) ไขความรู้เรื่องเอดส์ 11) ตาดู หูฟัง 12) ช่วยแดงโมผ่า ทางตัน 13) คู่มือถนอมรัก 14) ปัญหา (เรื่องเพศ) ปรีक्षाใครดี 15) เส้นแบ่งแห่งเพศ และ 16) เราเป็นผู้ใหญ่หรือยัง

กนกพร ทองสอดแสง (2552, หน้า 9-369) ได้พัฒนาคู่มือหลักสูตร ฝึกอบรมการพัฒนาแบบการสอนเพศศึกษาเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศด้วย เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ประกอบด้วย 13 หัวข้อ ได้แก่ 1) การใช้สารเสพติด 2) การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ 3) การเที่ยวสถานบันเทิง 4) การรับข้อมูล ข่าวสาร สื่อสาธารณะ 5) การแต่ต้องสัมผัส ระหว่างชายหญิงในเชิงชู้สาว 6) การอยู่กับเพศตรงข้ามในลักษณะที่มีความสัมพันธ์ นอกเหนือจากความเป็นเพื่อน 7) การแต่งกายที่ล่อแหลม 8) การอยู่ในสถานการณ์เสี่ยง

9) ขาดทักษะการคิด 10) ภาวะผิดปกติทางอารมณ์ 11) สถานภาพทางสังคมของครอบครัว  
12) ความสัมพันธ์ทางเพศในลักษณะที่เบี่ยงเบน และ 13) ความเชื่อและทัศนคติ

จันทนัช ทองศิริ, ไพรวลัย มหาวงศ์นันท์ และศิริเพ็ญ มีบุญ (2555, หน้า 40) ได้เสนอแนวทางการดำเนินงานป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ไว้ว่า

1. ควรสอนเพศศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สอนให้ลึก ให้สามารถปฏิบัติได้ไม่ใช่สอนเฉพาะเรื่องพัฒนาการทางร่างกายเหมือนทุกวันนี้เท่านั้น
2. ควรสอนพ่อแม่เพื่อให้มีความรู้ที่ถูกต้องในการสอนลูกเรื่องเพศศึกษาและอนามัยทางเพศ
3. คนติดตั้งถุงยางอนามัยหยอดเหรียญบริเวณหอพักและห้องน้ำในปั๊มน้ำมัน เพื่อการเข้าถึงถุงยางอนามัยโดยสะดวก
4. การรณรงค์ไม่ให้มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนไม่เป็นผลสำเร็จต้องสอนให้เด็กมีความรู้ในเรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ที่ถูกต้องเท่านั้นจึงจะสามารถแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ได้

ศิริเพ็ญ ตันติเวส และคณะ (2556, หน้า 75) ระบุว่า กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้พัฒนายุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนตั้งครรภ์ไม่พร้อม กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้น เด็กและเยาวชนในชุมชนแออัด เด็กและเยาวชนที่พักอยู่ในหอพัก เด็กและเยาวชนที่ทำงานในโรงงาน และเด็กเร่ร่อน โดยระบุมาตรการในการให้ความรู้และสร้างความตระหนักเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เช่น การควบคุมและขจัดสิ่งยั่วยุ การเสริมสร้างบทบาทและองค์ความรู้แก่ผู้นำทางความคิดของเด็กและเยาวชน กรณีที่เกิดการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมจะมีมาตรการให้ความช่วยเหลือระหว่างตั้งครรภ์และการคลอด การป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำ และมาตรการช่วยเหลือให้กลับไปศึกษาต่อหรือทำงานหลังคลอด

ภาวิณี เทพคำราม (2558, ออนไลน์) ได้กล่าวถึง แนวทางการป้องกันการท้องในวัยเรียน ไว้ว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องสำคัญของวัยรุ่นที่จะต้องมีการพูดคุย สนทนา ให้ความรู้ และต้องเปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้แสดงความคิดเห็น วิจัยกรณีข้อดีและข้อเสีย โดยที่ผู้ใหญ่ควรรับฟังอย่างเข้าใจ เห็นอกเห็นใจอย่างจริงใจ และให้ทางเลือกเสมอสำหรับวัยรุ่น หากเกิดความรู้สึกทางเพศควรจะทำอย่างไรเพื่อให้เกิดความปลอดภัย มีข้อเสนอแนะคือ 3ส. ได้แก่ สวรรค์ หมายถึง ความต้องการทางเพศเป็นเรื่องปกติ สามารถสำเร็จความใคร่ได้

ด้วยตนเอง สร้างสรรค์หมายถึง การทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่สร้างสรรค์แทน เช่น ออกกำลังกาย เล่นกีฬา และสัมพันธ์ลึกซึ้ง หมายถึง หากจะมีเพศสัมพันธ์จริง ๆ ต้องใช้ถุงยางอนามัยเท่านั้น แต่การจะมีเพศสัมพันธ์ขอย้ำว่าจะมีได้ก็ต่อเมื่อ 1) พร้อมคือ มีวุฒิภาวะ สามารถยับยั้งชั่งใจ ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตัวเอง เป็นรักแท้ รักเดียวใจเดียว และมีความรับผิดชอบต่อชีวิตตนเองได้แล้ว เช่น มีอาชีพและรายได้เป็นของตนเอง ตลอดจนครอบครัวของแต่ละฝ่ายให้การยอมรับ และ 2) เมื่อแต่งงาน

มธุรดา สุวรรณโพธิ์ (2558, ออนไลน์) ได้กล่าวถึงวิธีการการป้องกัน การท้องในวัยเรียนว่าสามารถทำได้โดย

1. ปลูกฝังค่านิยมเรื่องเพศศึกษาที่ถูกต้องเช่นเพศชายต้องให้เกียรติ ไม่ล่วงละเมิดทางเพศฝ่ายหญิง รู้จักอดทนรอคอย เพศหญิงต้องรู้จักวางตัว รักนวลสงวนตัว เป็นต้น

2. สร้างความภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่น

3. สร้างทักษะชีวิตใช้เทคนิคการปฏิเสธเมื่อยามจำเป็น การปฏิเสธ ไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์เป็นวิธีที่ดีที่สุดถ้ายังไม่พร้อม ให้คิดเสมอว่าถ้าเข้าไม่ยอมรับการปฏิเสธ แสดงว่าเข้าไม่ได้รักเราอย่างจริงจัง

3.1 ทักษะการปฏิเสธให้ได้ผล ต้องรู้ก่อนว่า “การปฏิเสธเป็นสิทธิส่วนบุคคล”

3.2 บอกความรู้สึกประกอบเหตุผล “ฉันไม่สบายใจเลยที่เธอขอมืออะไรกันกับฉัน ถ้าแม่รู้แม่ของเราคงเสียใจมาก”

3.3 ขอปฏิเสธ/ไม่เปิดโอกาสให้เป็นใจ “ฉันขอไม่ไปต่อกับเธอ และคิดว่าจะหยุดเพียงแค่นี้เพื่ออนาคตของเราทั้งสองคน”

3.4 ปฏิเสธซ้ำ/บอกลา “ฉันจะไม่ทำสิ่งที่ไม่เหมาะสมแบบนี้อีก ขอตัวก่อนนะคะ”

3.5 ต่อรอง/ผัดผ่อนเพื่อยืดเวลา “เราแยกกันกลับดีกว่า....เอาไว้วันหลังค่อยไปดูหนังกันใหม่ละกัน” เป็นต้น

4. ตระหนักรู้ที่จะป้องกันตนเองจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเรียนรู้วิธีการสวมถุงยางอนามัยอย่างถูกต้อง

กรมอนามัย (2559, หน้า 1-80) มีเนื้อหาการสื่อสารระหว่างวัยรุ่นกับครอบครัวเกี่ยวกับเรื่องเพศที่เหมาะสม มีรูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้การพัฒนา

ทักษะชีวิต โดยเฉพาะทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการตัดสินใจและความรู้เกี่ยวกับอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่น เพื่อสร้างเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะชีวิตที่สำคัญ มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการแสดงออกและสื่อสารได้อย่างเหมาะสม สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย มีภูมิคุ้มกันจากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ซึ่งเนื้อหาการเรียนรู้ประกอบด้วย 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง วัยรุ่นกับการสื่อสาร มี 2 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1) รู้จักเรียนรู้และเข้าใจ คนในครอบครัว 2) เทคนิคการสื่อสารอย่างเข้าใจและเข้าใจถึงคนในครอบครัว หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง รู้จักวัยรุ่น มี 3 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1) เข้าใจความต้องการ การสื่อสารเรื่องเพศของตนเอง 2) ทำอย่างไรเมื่อเป็นหนุ่ม เป็นสาว 3) ทาง Love กับ ทาง Sex และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง รู้เท่าทัน ป้องกันไว้ก่อน มี 3 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1) เสี่ยง...ไม่เสี่ยง... เดี่ยวก็รู้ 2) แคะ “ไม่” ก็หมดเรื่อง และ 3) Walk rally

กรมอนามัย (2560, หน้า 1-60) กล่าวถึงเนื้อหาความรู้สำหรับแกนนำวัยรุ่นให้มีเจตคติที่ดี มีความรู้ที่ถูกต้อง และฝึกทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและปัญหาพฤติกรรมสุขภาพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของวัยรุ่น รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดรูปแบบการทำงานแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ในการให้ความรู้ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น และส่งต่อภาคีเครือข่าย เพื่อการดูแลช่วยเหลือวัยรุ่นได้ตามความเหมาะสม คู่มือการพัฒนาศักยภาพแกนนำวัยรุ่น ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครอบคลุมสาระการเรียนรู้จำนวน 3 หมวด ประกอบด้วย หมวดที่ 1 เรื่อง การส่งเสริมคุณค่าแห่งตน ประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 2 แผน คือ เรื่อง ค่าของตนสร้างคนให้สมดุลง และสวຍหล่อไม่ขอเสีง หมวดที่ 2 เรื่อง ความรอบรู้เรื่องเพศและการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน คือ เรื่อง รู้จักและเท่าทัน รักเป็น...ปลอดภัย และชีวิตออกแบบได้ (ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์) หมวดที่ 3 เรื่อง การส่งเสริมและช่วยเหลือเพื่อนวัยรุ่น ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 2 แผน คือ เรื่อง พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 สิ่งสำคัญที่วัยรุ่นควรรู้ และการให้คำปรึกษาเพื่อนช่วยเพื่อน

ศิริวรรณ ทุ่มเชื้อ และพรพรรณ พุ่มประยูร (2561, หน้า 29-38) ได้กล่าวถึงแนวคิดการแก้ปัญหาวัยรุ่นตั้งครรภ์ ตามกระบวนการระบบสุขภาพอำเภอ ไว้ว่า มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. การทำงานร่วมกันในระดับอำเภอ (Unity District Health Team)  
หมายถึง การทำงานของภาคส่วนต่าง ๆ เป็นการดำเนินงานภายใต้คณะกรรมการบริหารจัดการเครือข่ายระดับอำเภอทุกภาคส่วน
  2. ประชาชนและผู้รับบริการได้รับบริการตามความจำเป็น (Customer Focus) หมายถึง มีช่องทางในการ รับรู้ และเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการ หลากหลายแบบ
  3. การมีส่วนร่วมของเครือข่ายและชุมชน (Community Participation)  
หมายถึง การทำงานที่เน้นการมีส่วนร่วม โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือ แก้ปัญหาวัยรุ่น ตั้งครรภ์ในพื้นที่
  4. การทำงานที่เกิดคุณค่าทั้งกับผู้รับบริการ และตัวผู้ให้บริการเอง (Appreciation) หมายถึง คุณค่าในการดำเนินงานของบริการปฐมภูมิ และผู้รับบริการก็มีความพึงพอใจต่อบริการที่ได้รับ
  5. การแบ่งปันทรัพยากรและการพัฒนาบุคลากร (Resource sharing and human development) หมายถึง การให้ความสำคัญกับการระดมทรัพยากรมาใช้ร่วมกัน
  6. การให้บริการสุขภาพตามบริบทที่จำเป็น (Essential care) หมายถึง การจัดการปัญหาสุขภาพที่ตอบสนองต่อปัญหาของประชาชนในพื้นที่
- Salinas (2019, online) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ว่า ควรทำให้วัยรุ่นตระหนักถึงความรับผิดชอบที่มาพร้อมกับการมีเพศสัมพันธ์ ยิ่งวัยรุ่นได้รับ ข้อมูลมากเท่าไรก็จะมีโอกาสในการตัดสินใจมากเท่านั้น วัยรุ่นส่วนใหญ่จะไม่ทราบผล ที่แท้จริงของการมีลูกตั้งแต่อายุยังน้อย ผลเสียที่จะเกิดต่อทั้งชีวิตของแม่และเด็ก วัยรุ่น จำเป็นต้องตระหนักถึงความเป็นจริงที่โหดร้ายของการเลี้ยงลูกและผลกระทบเชิงลบที่เกิด จากการตั้งครรภ์โดยไม่ได้วางแผนไว้ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่วัยรุ่นจะต้องได้รับการ สอนเพศศึกษา เทคนิคการคุมกำเนิดที่หลากหลาย การมีคลินิกสุขภาพในโรงเรียนโดย มีวัตถุประสงค์เพื่อลดการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นด้วยการใช้ยาคุมกำเนิด ซึ่งจะเป็นอีกวิธีการที่ จะสามารถตรวจสอบได้ว่ามีการใช้ยาคุมกำเนิดในวัยรุ่น แทนการที่เราจะเข้าหาผู้ปกครอง และดีกว่าการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่มีกำบัง

งานวิจัยของ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2554, หน้า 166-167) เรื่อง การตั้งครุฑและพฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตรของวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และความต้องการความช่วยเหลือในเขตพื้นที่จังหวัดพิจิตร นครสวรรค์ อุทัยธานี ลพบุรี อ่างทอง สิงห์บุรี และชัยนาท กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ วัยรุ่นอายุ ระหว่าง 10 - 19 ปี ที่คลอดบุตรในเขตพื้นที่ดังกล่าว ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเสนอแนะว่า ควรแนะนำการป้องกันการตั้งครุฑและการป้องกัน/ดูแลตัวเอง ควรมีการรณรงค์ความรู้เรื่อง การวางแผนครอบครัว ครูและโรงเรียนเข้ามามีบทบาทในการประชาสัมพันธ์เรื่องเพศสัมพันธ์ และผู้ปกครองควรชี้แนะเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ การให้ความรู้ในการเลี้ยงดูเด็ก ควรมีกิจกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กิจกรรมทูปีนมเบอร์ วัน กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ โครงการแม่วัยใส โครงการป้องกันการตั้งครุฑของวัยรุ่น โดยเริ่มจากบ้านและโรงเรียน โครงการจัดอบรมให้ความรู้แก่เด็กนักเรียนเกี่ยวกับเพศศึกษา เรียนรู้วิธีการคุมกำเนิด และการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร กิจกรรมการส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว และคลินิกให้คำปรึกษาก่อนการสมรส นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังเสนอว่า กระทรวงศึกษาธิการควรเข้ามามีบทบาทในการเพิ่มระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เยาวชนในพื้นที่ ให้เพิ่มสูงขึ้น และเน้นหลักสูตรด้านเพศศึกษา กระทรวงสาธารณสุขควรเข้ามามีบทบาทในการ ลงพื้นที่ แก้ไขปัญหาโดยให้ คำแนะนำในการเลี้ยงดูบุตร อย่างถูกวิธีแก่วัยรุ่นในพื้นที่ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรเข้ามามีบทบาทเรื่องการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้แก่กลุ่มวัยรุ่นดังกล่าวด้วย

จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านข้างต้น แนวทางการป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียน หมายถึง วิธีการหรือแนวทางในการดำเนินกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ และทักษะในการป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียน เช่น การให้ความรู้เพศศึกษา วิธีการคุมกำเนิด การควบคุมอารมณ์จากสิ่งยั่วยุ และการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ โดยความร่วมมือของผู้ปกครองโรงเรียนชุมชน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาสังเคราะห์แล้ว พบว่า องค์ประกอบของเนื้อหาและแนวทางการป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียน ดังตาราง 1

ตาราง 1 องค์ประกอบของเนื้อหาและแนวทางการป้องกันการตั้งครุภในวัยเรียน

องค์ประกอบของการป้องกันการตั้งครุภในวัยเรียน	องค์ประกอบของเนื้อหา	องค์ประกอบของเนื้อหา	องค์ประกอบของเนื้อหา	องค์ประกอบของเนื้อหา	องค์ประกอบของเนื้อหา	องค์ประกอบของเนื้อหา	องค์ประกอบของเนื้อหา	องค์ประกอบของเนื้อหา	องค์ประกอบของเนื้อหา	องค์ประกอบของเนื้อหา	องค์ประกอบของเนื้อหา	องค์ประกอบของเนื้อหา	ร้อยละ	
	องค์การแพช (2551)	กนกพร ทองสอดแสง (2552)	กระทรวง พม. (2554)	ฉันท์นันทน์ ทองศิริ (2555)	ศรีเพ็ญ ดันดีเวสและคณะ (2556)	กรมอนามัย (2558)	ภากรณี เทพคำราม (2558)	มยุรดา สุวรรณโพธิ์ (2558)	กรมอนามัย (2559)	Salinas (2019)	กรมอนามัย (2560)	ศิริวรรณ ทิมเชื้อและพรพรรณ พุ่มประยูร (2561)	ความถี่ของนักวิชาการที่เห็นสอดคล้องกัน	
รู้พัฒนาการของตนเอง/ เพศศึกษา	/		/	/		/			/	/	/		7	58.33
สอนให้พ่อแม่มีความรู้			/	/	/								3	25.00
มีทักษะชีวิต เช่น การคิด/ตอรอง/ปฏิเสช/การสื่อสาร	/	/					/	/	/		/		6	50.00
รู้วิธีป้องกันตั้งครุภและนำไปใช้		/	/	/	/	/			/	/	/		8	66.67
สร้างความตระหนักถึงผลกระทบจากการตั้งครุภ					/		/	/	/	/	/		6	50.00
ค่านิยมที่เห็นคุณค่าในตนเอง	/	/						/	/	/	/		6	50.00
รู้วิธีปฏิบัติตนเองเมื่อมีอาการทางเพศ							/						1	8.33
การให้บริการคลีนิกสุขภาพ			/								/		2	16.67
การควบคุม / จัดตั้งวัย					/								1	8.33

จากตาราง 1 พบว่า เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของเนื้อหาและแนวทางการป้องกันการตั้งครุภในวัยเรียน จากนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ จำนวน 12 คน โดยผู้วิจัยได้เลือกองค์ประกอบของแนวทางการป้องกันการตั้งครุภในวัยเรียนที่มีความถี่ร้อยละ 50 ขึ้นไป ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของเนื้อหาในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครุภในวัยเรียน และหลอมรวมเนื้อหาในหัวข้อ รู้พัฒนาการของตนเองและเพศศึกษา ค่านิยมที่เห็นคุณค่าในตนเอง รู้วิธีการป้องกัน

การตั้งครุฑ สร้างความตระหนักถึงผลกระทบจากการตั้งครุฑ และการมีทักษะชีวิต เช่น การคิด ต่อรอง ปฏิเสธ การสื่อสาร จากการหลอมรวมเนื้อหาดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถแบ่งเนื้อหาแนวทางการป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียนออกได้เป็น 3 ข้อ ดังนี้

1. การเจริญเติบโตและพัฒนาการของวัยรุ่น หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และด้านสังคมของวัยรุ่น เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงในร่างกายที่เกิดขึ้น รู้วิธีการจัดการกับสุขอนามัยของตนเอง การควบคุมอารมณ์ และรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม ตลอดจนการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ได้อย่างปลอดภัย โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาและตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้มีความน่าสนใจและทันสมัยขึ้น คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ ประกอบด้วย 2 กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.1 เราโต ๆ กันแล้วนะ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.2 รู้ทันใจของตนเอง

2. พฤติกรรมและค่านิยมทางเพศของวัยรุ่น หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติกิจกรรมทางเพศที่เป็นผลมาจากฮอร์โมนเพศ และผลจากการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว การศึกษา ประสบการณ์ หรือการรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศที่ทำให้มีค่านิยมเปลี่ยนไปจากวัฒนธรรมไทย ทำให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งยึดถือในการดำเนินชีวิต โดยการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมุมมองและแนวคิดในเรื่องเพศของชายและหญิงที่มีความแตกต่างกัน พฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมกับวัยและค่านิยมทางเพศที่ดีของสังคมไทย โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาและตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้มีความน่าสนใจและง่ายต่อการทำกิจกรรม คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จากมุมมองที่แตกต่าง ประกอบด้วย 2 กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.1 พฤติกรรมทางเพศ และกิจกรรม การเรียนรู้ที่ 2.2 ทักนะชาย หญิง

3. การป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียน ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง การรักษานวลสงวนตัว มีความตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเมื่อมีการตั้งครุฑในวัยเรียน การมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ ทักษะการปฏิเสธ ทักษะการสื่อสารและต่อรองเมื่ออยู่ในสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ ตลอดจนมีความรู้เรื่องวิธีการคุมกำเนิดแบบต่าง ๆ โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาและตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้มีความน่าสนใจมากขึ้นและสื่อถึงวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรมได้ คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียน ประกอบด้วย 3 กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.1 การตั้งครุฑ



เป็นอย่างไร กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.2 หากเพลอพลังพลาด และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.3 ให้รักคุ้มครอง (ตัวเรา)

### 3. หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

#### 3.1 ความหมายของหลักสูตร

นักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของ “หลักสูตร” แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

วันเพ็ญ วรรณโกมล (2551, หน้า 4) สรุปเกี่ยวกับหลักสูตรว่า หมายถึง แผน หรือโปรแกรมการศึกษาสร้างขึ้นโดยอาศัยกรอบทฤษฎี และวิจัยในอดีตเป็นพื้นฐาน ประกอบด้วยเนื้อหาสาระ ประสบการณ์ที่จำเป็นและเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาให้มีความสามารถ เจตคติ ทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม จุดมุ่งหมายที่วางไว้

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2554, หน้า 8) ได้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้นได้ดังนี้

1. หลักสูตรในฐานะที่เป็นวิชาและเนื้อหาสาระที่จัดให้แก่ผู้เรียน
2. หลักสูตรในฐานะที่เป็นเอกสารหลักสูตร
3. หลักสูตรในฐานะที่เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะให้แก่ผู้เรียน
4. หลักสูตรในฐานะแผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์

ที่คาดหวังแก่นักเรียน

5. หลักสูตรในฐานะที่เป็นมวลประสบการณ์
6. หลักสูตรในฐานะที่เป็นจุดหมายปลายทาง
7. หลักสูตรในฐานะที่เป็นระบบการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียน

การสอน

อุจน์ นามโคต (2553, หน้า 16) หลักสูตร หมายถึง การจัดแผนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ทั้งด้านร่างกาย สังคม ปัญญาและจิตใจ ในทุกสถานที่ สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพตามจุดมุ่งหมาย และได้กำหนดไว้

วรรณภา ศรีพุทธสมบุญ (2554, หน้า 17) ให้ความหมายของคำว่า หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาสาระ หรือหัวข้อวิชาที่มีความจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน ที่ถูกกำหนดไว้ในแผนหรือโครงการฝึกอบรมที่บุคลากรขององค์กรควรได้รับการพัฒนา

ศักยภาพ เพื่อให้บุคลากรที่ได้รับคัดเลือกเข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำกลับมาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อรุวรรณิ ไชยปัญญา (2556, หน้า 76) สรุปไว้ว่า ในความหมายที่แคบ หลักสูตร หมายถึง รายวิชา ส่วนความหมายที่กว้าง หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้กับผู้เรียนทั้งในและนอกสถานศึกษา ผ่านการจัดการเรียนรู้ทางตรง และทางอ้อม

จิราภรณ์ เกตุแก้ว (2559, หน้า 20) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึง มวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย แผนแบบในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ อีกทั้งหมายรวมถึงเอกสาร เนื้อหาวิชา ทักษะ กระบวนการ และเจตคติที่สถานศึกษาจัดให้กับผู้เรียนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่กำหนด

โดยสรุป หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดให้กับผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ เป็นแผนแบบในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ซึ่งหลักสูตร มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ จุดมุ่งหมาย ขอบข่ายเนื้อหา และความสัมพันธ์กับเวลา โดยรูปแบบหลักสูตรมีหลายรูปแบบ และหลายระดับ แต่ระดับที่สำคัญคือ หลักสูตรระดับห้องเรียน

### 3.2 ความสำคัญของหลักสูตร

หลักการสำคัญของหลักสูตรมักจะได้มาจากการปฏิบัติมากกว่าที่จะได้จากเหตุผลเป็นธรรมชาติของแนวคิดด้านปรัชญาของหลักสูตรที่แตกต่างกันไปเป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงมากกว่าเพราะที่เป็นประเด็นที่สามารถนำไปใช้อย่างกว้างขวาง (สุนทร บำเรอราช, 2543, หน้า 6)

Taba (1962, pp. 383–384) ได้ศึกษา อภิปรายและสรุปข้อโต้แย้งต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักการสำคัญของหลักสูตรของนักการศึกษาหลายท่านและสรุปแนวคิดเกี่ยวกับหลักการสำคัญของหลักสูตรว่าขึ้นอยู่กับว่าคนผู้นั้นมีความเชื่อทางปรัชญาว่าอย่างไร บางคนเน้นไปที่ความคิดสร้างสรรค์ บางคนเห็นการแก้ปัญหา ซึ่งทุกแนวคิดขึ้นอยู่กับความจำเป็นและการใช้ประโยชน์ ในขณะนั้น

วันเพ็ญ วรรณโกมล (2551, หน้า 4–5) สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า เป็นการกระตุ้น ส่งเสริมให้ผู้สอน ผู้บริหาร นักการศึกษา ได้นำเอากระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการศึกษา เป็นการพัฒนาอย่างมีเหตุผล เกิดความเชื่อมั่นที่จะ

ตัดสินใจใช้ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลักสูตร เพื่อให้เกิดความผิดพลาดน้อยและดำเนินการได้อย่างเหมาะสม

ฉันท ชาติทอง (2550, หน้า 4-5) กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการพัฒนาคนในสังคมให้มีคุณลักษณะที่สังคมคาดหวัง หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่จะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนดไว้ โดยหลักสูตรมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความเจริญของงามของบุคคลสามารถปลูกฝังพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม วางรากฐานความคิดที่เป็นการสนับสนุนและสอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง เพื่อให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สามารถทำให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ที่แท้จริงของตนเอง และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้ยังเป็นโครงการ แผนงาน ข้อกำหนด ที่ชี้แนะให้ผู้บริหารการศึกษา ครู อาจารย์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปดำเนินงานสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

วรรณมาศ สืบโถพงษ์ (2560, หน้า 32) กล่าวว่า ความสำคัญของหลักสูตร เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ที่ตั้งไว้เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมและความสมบูรณ์ทุกด้าน โดยมีหลักสูตรเป็นตัวชี้ทาง

จิราภรณ์ เกตุแก้ว (2559, หน้า 21) ได้กล่าวไว้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อผู้สอน ผู้บริหารและนักการศึกษา เพราะเป็นการสรุปแนวคิดหลักการสำคัญเพื่อสร้างความเชื่อมั่นที่จะนำไปใช้ในให้เป็นประโยชน์ ต่องานด้านการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้น สรุปได้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญ คือ เป็นเครื่องมือที่ถ่ายทอดเจตนารมณ์หรือเป้าประสงค์ของการเรียนรู้ลงสู่การปฏิบัติ เป็นแนวทางในการจัดมวลงประสบการณ์แก่ผู้เรียน หลักสูตรมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความเจริญของงามของบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และสามารถพัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพ

### 3.3 องค์ประกอบของหลักสูตร

นักการศึกษาหลายท่าน ให้ทัศนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้

Taba (1962, p. 341) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรว่า หลักสูตรควรมีองค์ประกอบ 4 ประการด้วยกัน คือ

1. วัตถุประสงค์ ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตร หรือ วัตถุประสงค์รายวิชา
2. เนื้อหาวิชาและจำนวนคาบเรียนการสอนของแต่ละวิชา
3. กระบวนการเรียนการสอนหรือกิจกรรม

#### 4. การประเมินตามวัตถุประสงค์

Tyler (1971, p. 1) ได้สรุปว่า องค์ประกอบ 4 ประการ ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร มีดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย (education purpose) ที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดผล
2. ประสบการณ์ (education experience) ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้จุดมุ่งหมายบรรลุผล
3. วิธีการจัดประสบการณ์ (organization of education experience) เพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
4. การประเมินผล (determination of what to evaluate) เพื่อตรวจสอบจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

Beauchamp George (1981, p. 26) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบหลักสูตรประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

1. ขอบข่ายเนื้อหา
2. เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เฉพาะ
3. การวางแผนการใช้หลักสูตร
4. การพิจารณาตัดสิน

บุญชม ศรีสะอาด (2546, หน้า 11) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของหลักสูตรว่ามีองค์ประกอบพื้นฐาน 4 องค์ประกอบ คือ

1. จุดประสงค์
2. สาระความรู้ประสบการณ์
3. กระบวนการเรียนการสอน
4. การประเมินผล

ปราโมทย์ จันทร์เรือง (2552, หน้า 188) ได้สรุปองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่า ประกอบด้วย

1. หลักการ
2. จุดหมาย
3. โครงสร้าง
4. คำอธิบายรายวิชา
5. ขอบข่ายเนื้อหา

## 6. เวลาเรียน

## 7. กิจกรรมการเรียน

อัคพงศ์ สุขมาศย์ (2553, หน้า 149-151) ได้พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา ซึ่งหลักสูตรที่พัฒนาประกอบด้วย หลักการและเหตุผล แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้อีก การเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และการวัดประเมินผล

นิตยา เปลื้องนุช (2554, หน้า 8-9) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วยส่วนสำคัญ 6 ประการ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. โครงสร้างของหลักสูตร เป็นส่วนที่กล่าวถึงหลักสูตรว่าจะใช้เวลานานเท่าไร จะแบ่งระบบการศึกษาอย่างไร และจะใช้การวัดผลอย่างไร จึงจะจบหลักสูตร
3. เนื้อหาของหลักสูตร ซึ่งจะต้องกำหนดเนื้อหาที่จะสอนเนื้อหาอย่างไร การลำดับเนื้อหาาก่อนหลัง ให้เหมาะสมและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้
4. วัสดุประกอบหลักสูตร คือ แบบเรียน และอุปกรณ์การเรียน
5. กระบวนการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร
6. การวัดผลและประเมินผลการเรียน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554, หน้า 11) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของหลักสูตรว่าเป็นสิ่งกำหนดแนวคิด ระบบ และความสอดคล้องของเอกสารหลักสูตรและการสอน ซึ่งมี 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การวินิจฉัยความต้องการ
2. การกำหนดจุดประสงค์
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดแผนและจัดประสบการณ์
5. การประเมินผลการเรียนรู้

ชูชัย สมितिไกร (2556, หน้า 20-21) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมใด ๆ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1. ชื่อหลักสูตร
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

3. ระยะเวลาการฝึกอบรม
4. หัวข้อวิชา พร้อมกำหนดจำนวนชั่วโมง
5. คำอธิบายรายวิชาโดยสังเขป
6. เทคนิคการฝึกอบรมแต่ละรายวิชา
7. วิธีประเมินผลแต่ละรายวิชา

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556, หน้า 5-8) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตร มีดังนี้

1. จุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์
2. เนื้อหาหรือประสบการณ์
3. วิธีการจัดประสบการณ์หรือวิธีสอน
4. การประเมินผลหลักสูตร

จักรา วงศ์กาฬสินธุ์ (2556, หน้า 132) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้หลักการเจริญสติปัฏฐาน 4 ตามแนวทางของหลวงพ่อเทียน จิตตสุโภ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการอารมณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนสกลพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร 3) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม 4) เนื้อหาการฝึกอบรม 5) กิจกรรมฝึกอบรม 6) สื่อในการฝึกอบรม 7) การวัดและประเมินผล และ 8) ตารางการฝึกอบรม

กัญญารัตน์ เกรือรัตน์ไพบุลย์ (2560, หน้า 16) กล่าวว่า เอกสารหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย

1. ชื่อหลักสูตรฝึกอบรม
2. หลักการและเหตุผล
3. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร
4. ขอบเขตเนื้อหา
5. เทคนิคการฝึกอบรม
6. สื่อและแหล่งเรียนรู้
7. ระยะเวลาการฝึกอบรม
8. ตารางการฝึกอบรม

9. การวัดและการประเมินผลการฝึกอบรม

10. เกณฑ์คุณสมบัติของผู้ให้การฝึกอบรม

11. เกณฑ์การผ่านหลักสูตรฝึกอบรม

จากแนวคิดของนักวิชาการด้านหลักสูตรที่ได้นำเสนอมาแล้วข้างต้น

ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของหลักสูตร ดังตาราง 2

ตาราง 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร	Taba (1962)	Tyler (1971)	Beuchamp (1981)	บุญชม ศรีสะอาด (2546)	ปราเมทย จันทรวง (2552)	อัศพงษ์ สุขมาศย์ (2553)	วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554)	นิตยา เป็ลื่องนุช (2554)	ชูชัย สมิทธิโกกร (2556)	ชัยวัฒน์ สุทธิวัฒน์ (2556)	จักรก วงศ์กภาพลินธุ์ (2556)	กัญญารัตน์ เติร์ธรัตน์ไพฑูย์ (2560)	ความถี่ของนักวิชาการที่เห็นสอดคล้องกัน	ร้อยละ
จุดมุ่งหมาย	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	12	100
เนื้อหาสาระ	/		/	/	/		/	/		/	/	/	9	75.00
กิจกรรมการเรียนรู้	/	/		/	/	/		/	/	/	/	/	10	83.33
หลักการ					/	/					/	/	4	33.33
แผนการจัดประสบการณ์		/	/				/				/	/	5	41.67
ระยะเวลา					/				/			/	3	25.00
โครงสร้าง					/	/		/	/			/	5	41.67
ชื่อหลักสูตร									/			/	2	16.67
คำอธิบายรายวิชา					/				/				2	16.67
สื่อและแหล่งเรียนรู้						/		/			/	/	4	33.33
วินิจจัยความต้องการ							/				/		2	16.67
คุณสมบัติผู้เข้าอบรม												/	1	8.33

ตาราง 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของหลักสูตร	Taba (1962)	Tyler (1971)	Beauchamp (1981)	บุญชม ศรีสะอาด (2546)	ปราโมทย์ จันทร์เรือง (2552)	อัคพงษ์ สุขมาศย์ (2553)	วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554)	นิตยา เปลื้องนุช (2554)	ชูชัย สมิทธิโกโร (2556)	ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556)	จักรา วงศ์กาฬสินธุ์ (2556)	กัญญากรัตน์ เครือรัตนไพบุลย์ (2560)	ความถี่ของนักวิชาการที่เห็นสอดคล้องกัน	ร้อยละ
เกณฑ์ผ่านหลักสูตร												/	1	8.33
การวัดและประเมินผล	/	/	/	/		/	/	/	/	/	/	/	11	91.67

จากตาราง 2 พบว่า เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรของนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ จำนวน 12 คน โดยผู้วิจัยได้เลือกองค์ประกอบของหลักสูตรที่มีความถี่ร้อยละ 50 ขึ้นไป ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของหลักสูตรหลักสูตรฝึกอบรบเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ได้ดังนี้

หลักสูตรฝึกอบรบเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน หมายถึง เอกสารและแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรบ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หมายถึง ความมุ่งหวังของหลักสูตรฝึกอบรบเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนที่จะให้เกิดแก่นักเรียนเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ภายหลังจากใช้หลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ โดยคาดหวังว่าเมื่อกำหนดและดำเนินการตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้วผู้เข้ารับการฝึกอบรบจะเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้คว และมีความพึงพอใจในการเข้ารับการฝึกอบรบ

2. เนื้อหาของหลักสูตร หมายถึง สารสำคัญของความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ที่นำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรบเพื่อป้องกันปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยเรียน เป็นสิ่งเร้าเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และเกิดคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมาย เป็นสิ่งกำหนดกิจกรรม



การฝึกอบรม ซึ่งหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

2.1 การศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และด้านสังคมของวัยรุ่น เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงในร่างกายที่เกิดขึ้น รู้วิธีการจัดการกับสุขอนามัยของตนเอง การควบคุมอารมณ์ และรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม ตลอดจนการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ได้อย่างปลอดภัย จัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ ประกอบด้วย 2 กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.1 เราโต ๆ กันแล้วนะ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.2 รู้ทัน ใจของฉันทอง

2.2 พฤติกรรมและค่านิยมทางเพศของวัยรุ่น หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติกิจกรรมทางเพศที่เป็นผลมาจากฮอร์โมนเพศ และผลจากการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว การศึกษา ประสบการณ์ หรือการรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศที่ทำให้มีค่านิยมเปลี่ยนไปจากวัฒนธรรมไทย ทำให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งยึดถือในการดำเนินชีวิต โดยการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมุมมองและแนวคิดในเรื่องเพศของชายและหญิงที่มีความแตกต่างกัน พฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมกับวัยและค่านิยมทางเพศที่ดีของสังคมไทย จัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จากมุมมองที่แตกต่าง ประกอบด้วย 2 กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.1 พฤติกรรมทางเพศ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.2 ทศนะชาย หญิง

2.3 การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง การรักษาวล สงวนตัว มีความตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเมื่อมีการตั้งครรภ์ในวัยเรียน การมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ ทักษะการปฏิเสธ ทักษะการสื่อสารและต่อรองเมื่ออยู่ในสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ ตลอดจนมีความรู้เรื่องวิธีการคุมกำเนิดแบบต่าง ๆ ซึ่งจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ประกอบด้วย 3 กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.1 การตั้งครรภ์เป็นอย่างไร กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.2 หากพลาดพลั้งพลาด และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.3 ให้รักคุ้มครอง (ตัวเรา)

3. กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร หมายถึง การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้แก่นักเรียนเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เป็นจุดมุ่งหมายปลายทาง ฝึกอบรมโดยใช้วิทยากรเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เช่น การบรรยาย โดยใช้สื่อและสื่อดิจิทัลประกอบการสาธิต เป็นต้น และฝึกอบรมโดยให้ผู้เข้ารับ

การอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เช่น การระดมสมอง การใช้กิจกรรมนันทนาการ การจัดการเรียนรู้แบบ Active learning เป็นต้น

4. การวัดและประเมินผล หมายถึง การรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาศึกษา วิเคราะห์เป็นผลการวิจัย เริ่มจากการหาหรือสร้างเครื่องมือวัด การทดลองใช้เครื่องมือ การหาคุณภาพเครื่องมือ จนถึงการใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ แล้วรวบรวมข้อมูล การวัดตัวแปรที่ศึกษาหรืออาจต้องตีค่าข้อมูล เพื่อตรวจสอบผลการเรียนของผู้เรียน ด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากการเรียนรู้ และการร่วมกิจกรรมของผู้เรียน

### 3.4 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เป็นขั้นตอนในการจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้ตรงกับความต้องการของผู้เข้าอบรม ซึ่งมีการกำหนดวัตถุประสงค์ การสร้างเนื้อหาที่จะเรียนรู้ การเลือกกิจกรรมและสื่อให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม และมีการประเมินผล การเรียนรู้ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีผู้ให้แนวทางในการพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรมทั้งชาวต่างประเทศและชาวไทยที่จะนำมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย คือ Nadler (1989 อ้างถึงใน กิติชัย แสนสุวรรณ, 2561, หน้า 30) ได้เสนอแบบจำลอง The Critical Events Models ในการฝึกอบรมที่มีขั้นตอนของกิจกรรม 9 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดความจำเป็นในการฝึกอบรม
2. การกำหนดงานเฉพาะที่ต้องปฏิบัติ
3. การกำหนดความจำเป็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
4. การพิจารณาวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม
5. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม
6. การเลือกเทคนิคและวิธีการอบรม
7. การเลือกอุปกรณ์ใช้ในการอบรม
8. การดำเนินการอบรม
9. การประเมินและติดตามการอบรมและการป้อนกลับระบบการอบรม

เรืองยศ เพชรสุก (2554, หน้า 62-64) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการวิจัยของครูในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีขั้นตอนการวิจัย 2 ระยะ คือ 1) การศึกษาข้อมูล พื้นฐาน สภาพปัญหาและความต้องการ และ 2) การพัฒนาหลักสูตร

กัมปนาท อาษา และคณะ (2555, หน้า 78–79) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา มีขั้นตอนและวิธีการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ยกร่างหลักสูตรและนำเสนอโครงการร่างหลักสูตร 2) ทดลองใช้หลักสูตรเพื่อหาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร และ 3) การประเมินการใช้หลักสูตร

ยุภาพร แสนหาญ (2557, หน้า 108–113) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวัยใสเข้าใจเพศศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านบึงนาจาน จำนวน 50 คน ซึ่งได้มา โดยการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) หลักสูตรฝึกอบรม 2) แผนการฝึกอบรม 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.866 4) แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่น 5) แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เนื้อหา และทดสอบที่ ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่นตามหลักสูตรฝึกอบรม อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด

เกษมศรี อัครศรีพงษ์ (2558, หน้า 61–70) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องเพศในสังคมไทย กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่ศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2556 มีอายุระหว่าง 10 – 12 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องเพศ “ก้าวอย่างอย่างเท่าทัน” จำนวน 8 แผน ผลการวิจัย พบว่า คะแนนเฉลี่ยภายหลังการเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองสูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น และผลการจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องเพศ ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชวลีพร สุระโชติ และมณฑิยา ชมดอกไม้ (2558, หน้า 56) ได้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการไอซีทีในการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม มีวิธีดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การสร้างหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร และการประเมินผลหลักสูตร

วีรภัทร ไม้ไหว (2559, หน้า 137-144) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้บริหาร รองผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และหัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 205 คน ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตร มี 5 ส่วน คือ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) เนื้อหาสาระของหลักสูตร 4) กิจกรรมการฝึกอบรม และ 5) สื่อประกอบการฝึกอบรม ผลการประเมินประสิทธิผล พบว่าความรู้ความเข้าใจหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม และมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด

กัญญารัตน์ เครือรัตน์ไพบูลย์ (2560, หน้า 9) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการจัดทำหลักสูตร โดยผ่านการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อให้ได้หลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาข้อมูลที่เป็น การสร้างและหาคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรม การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม และการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม

กิติชัย แสนสุวรรณ (2561, หน้า 30) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการดำเนินการเพื่อให้ได้หลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย การหาความต้องการในการฝึกอบรม (Needs) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives) ของการจัดการจัดการฝึกอบรม การออกแบบ (Design) หลักสูตรฝึกอบรม การนำไปใช้ (Implementation) การประเมินผลการฝึกอบรม (Evaluation) และการสรุปผล (Out Come)

วรรณศิริ ประจันโน, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรนภา หอมสินธุ์ (2560, หน้า 39-51) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ตามแนวคิดการให้ข้อมูลข่าวสาร แรงจูงใจ และทักษะพฤติกรรม การวิจัยแบบบรรยายเชิงทำนาย โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6

จำนวน 306 คน จังหวัดจันทบุรี และสรุปผลได้ว่า การส่งเสริมให้เด็กวัยเรียนมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ควรเน้นการปรับเปลี่ยนการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ส่งเสริมการเรียนรู้ผลกระทบจากการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การป้องกันการใช้สื่อช่วยความรู้สึทางเพศ และการฝึกทักษะการปฏิเสธพฤติกรรมที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์

ศิริภพ โสมาภา (2560, หน้า 79-88) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรฝึกอบรมเยาวชนเกี่ยวกับแนวคิดเติบโตและการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญ และทีมงานผู้ฝึกอบรมเยาวชน เยาวชนผู้เข้ารับการอบรม และผู้ปกครองของเยาวชน จำนวนทั้งสิ้น 231 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และทีมงานสถาบันการศึกษา SMART - i CAMP แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และเยาวชนผู้เข้าฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่ากระบวนการบริหารหลักสูตร โดยภาพรวมมีความเหมาะสม ด้านแนวคิดเติบโตของเยาวชน มีค่าเฉลี่ยระดับมากด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชน มีค่าเฉลี่ยระดับมาก และด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชน มีค่าเฉลี่ยระดับมาก

นรินทร วงสีสา (2561, หน้า 2048-2063) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปา (CIPPA) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วยหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง เพศศึกษา โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และแบบวัดความพึงพอใจต่อหลักสูตรการฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาประสิทธิภาพหลักสูตร ตามเกณฑ์ 80/80 ค่า t-test แบบ Paired Samples t-test ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ 81.17/87.29 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ พบว่าค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7227 คือกลุ่มทดลองมีความรู้เพิ่มขึ้น และความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

รุ่งรัตน์ ธาราพงษ์ และคณะ (2563, หน้า 104) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพศวิถีไทยของนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 25 คน ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย หลักสูตรฝึกอบรม แผนการฝึกอบรม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบประเมิน ความพึงพอใจ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรฝึกอบรม เป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพสูง มีระดับความเหมาะสมมาก ผลสัมฤทธิ์หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม อยู่ในระดับมาก

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการจัดทำหลักสูตร โดยผ่านการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมซึ่ง ประกอบด้วยขั้นตอน 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อการวิเคราะห์สภาพความต้องการหรือประเด็นเนื้อหาในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

ระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 มาสร้างเป็นหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน การตรวจสอบร่างหลักสูตร การปรับปรุงร่างหลักสูตร และการจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร

ระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง และประเมินผลการฝึกอบรม

ระยะที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การนำผลการประเมินหลักสูตร ข้อคิดเห็นของวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรม มาพิจารณาปรับปรุงและแก้ไข เพื่อให้หลักสูตรฝึกอบรมมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

### 3.5 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรม

ความหมายของการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม มีนักวิชาการและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

อภิสิทธิ์ คุณวรปัญญา และคำรณ โชนะโชติ (2557, หน้า 49-59)

กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่จะหาคำตอบว่าหลักสูตรที่จัดขึ้น ถูกต้องตามหลักการและสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้เพียงไร เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการพัฒนาหลักสูตร เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงเพื่อให้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล และวัตถุประสงค์สำคัญของหลักสูตรฝึกอบรม มุ่งหวังที่จะให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตามที่ผู้บริหารคาดหวังหรือไปในทิศทางที่พึงปรารถนา หลังจาก สิ้นสุดการฝึกอบรม

กิตติชัย แสนสุวรรณ (2561, หน้า 29) กล่าวว่า การประเมินเป็นกระบวนการ ที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อให้ทราบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจาก การใช้หลักสูตร ที่พัฒนาขึ้นในด้านประสิทธิภาพ และจากพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรม มีขั้นตอนดังนี้

1. การหาความต้องการในการฝึกอบรม (Needs)
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives) ของการจัดการฝึกอบรม
3. การออกแบบ (Design) กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหา สื่อ

กิจกรรมการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม แล้วนำไปทดลองใช้เพื่อหาความเหมาะสมและ คุณภาพของชุดฝึกอบรม

4. การนำไปใช้ (Implementation) หลังจากการทดลองใช้แล้วนำไป ปรับปรุงแล้วจึงนำชุดฝึกอบรมไปใช้

5. การประเมินผลการฝึกอบรม (Evaluation) เป็นการประเมิน กระบวนการ เช่น ประเมินวิทยากร ความคิดเห็นของผู้เข้าอบรม และการจัดการฝึกอบรม

6. การสรุปผล (Outcome) หลังจากประเมินแล้ว สรุปผลข้อเสนอแนะ และนำมาปรับปรุง

จากความหมายของการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม ที่นักการศึกษา ได้กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตรฝึกอบรม เป็นขั้นตอนที่สำคัญ ของการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล โดยพิจารณาจาก ความต้องการในการฝึกอบรม แล้วกำหนดวัตถุประสงค์ จากนั้นทำการออกแบบหลักสูตร โดยมีสื่อและกิจกรรมที่สอดคล้องเหมาะสมแก่การเรียนรู้ แล้วหลักสูตรไปใช้ และ

ทำการประเมินผล นำข้อสรุปที่ได้มาพัฒนาปรับปรุง ดังนั้น การประเมินหลักสูตรจึงเป็น การหาคำตอบว่าหลักสูตรที่จัดขึ้นถูกต้องตามหลักการ และสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่ ได้ตั้งไว้เพียงไร เพื่อให้ทราบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

### 3.6 ความหมายของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมเป็นวิธีการพัฒนาบุคคลวิธีการหนึ่งอันเป็นที่นิยมกันอย่าง แพร่หลายในหลาย ๆ สาขาอาชีพ ซึ่งมีนักวิชาการสาขาต่าง ๆ ได้ให้ความหมายของ การฝึกอบรมไว้ตามทัศนะของแต่ละท่านทั้งที่สอดคล้องกันและแตกต่างกันบ้าง ดังนี้

การฝึกอบรม หมายถึง การจัดการอย่างเป็นระบบในการจัดกระบวนการ เรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ สำหรับใช้ในการทำงานในปัจจุบัน และอนาคต (Blanchard, P. N. & Thacker, W. J., 2007, pp. 23-25) ซึ่งสอดคล้องกับ Raymond (2010, pp. 12-15) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรม หมายถึง โครงการที่บริษัทจัดขึ้น เพื่อสร้างสมรรถนะให้กับพนักงาน สมรรถนะดังกล่าวได้แก่ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม ที่สำคัญและมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ

ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ (2552, หน้า 137) กล่าวว่า การฝึกอบรม คือ กระบวนการที่ทำให้ผู้รับการอบรมเกิด การเรียนรู้ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เพื่อเพิ่มพูน หรือพัฒนาสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ตลอดจน การปรับปรุงพฤติกรรม อันจะนำมาซึ่ง การแสดงออก ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

พงษ์ประเสริฐ หกสุวรรณ (2552, หน้า 57) กล่าวว่า หลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การกำหนดมวลประสบการณ์ว่าจะจัดให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยบทเรียน วิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ ที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้โครงการฝึกอบรมตรงกับวัตถุประสงค์ ของการฝึกอบรม

สมใจ เพียรประสิทธิ์ (2553, หน้า 11) ให้ความหมายของการฝึกอบรมว่า การฝึกอบรม เป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างมีระบบแบบแผน สามารถ พัฒนาบุคคลเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและปรับเปลี่ยนทัศนคติ เป็นผลทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่องค์กรหรือกลุ่มต้องการ รวมถึงเป็นการทำให้ ความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติงานมีมากยิ่งขึ้น ทำให้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย หรือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ



ครุฑิต พุทธิโกษา (2554, หน้า 122) ให้ความหมายของ การฝึกอบรมไว้ว่า เป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติ ความสามารถ ทักษะและความชำนาญ ตลอดจนประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อันจะเป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือในระดับใดระดับหนึ่งตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การฝึกอบรมจึงเป็นกระบวนการและหัวใจสำคัญของการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมีเป้าประสงค์เพื่อให้สมาชิกชุมชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในลักษณะใดลักษณะหนึ่งตามความหมายที่แสดงไว้ข้างต้น

รัญญรัตน์ เรื่องเวทยาววงศ์ (2558, หน้า 131-132) ให้ความหมายของการฝึกอบรมและการฝึกปฏิบัติการว่า เป็นการเสริมเพิ่มเติมแก่ผู้เรียนบางจุดที่เป็นปัญหา ซึ่งผู้เรียนไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้จากการเรียนในการเรียนการสอนปกติ อาจมาจากปัญหาการเรียนการสอนที่ส่งผลให้เกิดการไม่เท่าเทียมกันของผู้เรียน เช่น จำนวนของผู้เรียนที่มีมาก และเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้อาจเป็นเรื่องระยะเวลาในการสอนปกติไม่เพียงพอ การสอนในลักษณะการฝึกอบรม (Training) จึงเป็นการสอนที่เน้นเฉพาะเรื่องเฉพาะจุดที่เป็นปัญหาในเนื้อหา สาระและเวลาที่จำเป็นต้องใช้ในการฝึกอบรม ซึ่งสามารถใช้วิธีสอนหรือเทคนิคการสอนต่าง ๆ เช่นเดียวกับรูปแบบการเรียนการสอน (Instruction Model)

กัญญรัตน์ เครือรัตนไพบูลย์ (2560, หน้า 15) กล่าวว่า หลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง มวลความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เข้ารับการอบรม เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทัศนคติ โดยมีวิชา เนื้อหาสาระ และวิธีการต่าง ๆ ซึ่งเป็นกระบวนการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ภิญญดา พรหมสีนอง (2560, หน้า 15) ได้สรุปเกี่ยวกับการฝึกอบรมไว้ว่าเป็นกระบวนการที่จะพัฒนาบุคคลเพื่อให้บุคคลมีความรู้ความเข้าใจเกิดความชำนาญที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการทำงานให้มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดความสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (2559, หน้า 2048-2063) ได้พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง เพศศึกษาโดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปา (CIPPA) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง เพศศึกษาโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาประสิทธิภาพหลักสูตรตามเกณฑ์ 80/80 ค่า t-test แบบ Paired Samples t-test ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 81.17/87.29 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียน และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

จากความหมายของการฝึกอบรมของนักการศึกษาหลายท่านที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการอย่างเป็นระบบที่องค์กรหรือหน่วยงานจัดขึ้นเพื่อสร้างความรู้ ทักษะประสบการณ์ ความสามารถในการทำงานและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม รวมทั้งทัศนคติที่ไม่พึงประสงค์ของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมนั้นมีคุณภาพและมีสมรรถนะตามที่องค์กรคาดหวัง ซึ่งจะช่วยให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายขององค์กรต่อไป

### 3.7 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

มีนักวิชาการและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมไว้หลายท่าน ดังนี้

สมคิด บางโม (2545, หน้า 14) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมไว้ว่า

1. เพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ให้มีความรู้ หลักการ ทฤษฎี แนวคิดในเรื่องที่อบรม เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน
2. เพิ่มพูนความเข้าใจ (Understand) เป็นลักษณะที่ต่อเนื่องจากความรู้ คือ สามารถตีความ แปลความ และอธิบายขยายความ แล้วนำไปประยุกต์ได้
3. เพิ่มพูนทักษะ (Skill) ทักษะคือ ความชำนาญ ความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การใช้เครื่องมือต่าง ๆ การขับรถ เป็นต้น
4. การเปลี่ยนแปลงเจตคติ (Attitude) เจตคติหรือทัศนคติ คือ ความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ การฝึกอบรมมุ่งให้เกิดความรู้สึกดี ๆ ต่อองค์กร ต่อผู้บังคับบัญชา ต่อเพื่อนร่วมงาน ต่องานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น ความสามัคคีในหมู่คณะ ความเอาใจใส่ต่องาน ความภาคภูมิใจต่ออาชีพของตน เป็นต้น

หนังสือ ชาติอุทอง (2550, หน้า 13) กล่าวถึง การกำหนดวัตถุประสงค์ของ หลักสูตรการฝึกอบรม ไว้ว่า เป็นการระบุมุ่งหมายของการจัดการฝึกอบรมแต่ละ โครงการเพื่อฝึกอบรมให้ใคร มีความรู้ความชำนาญในเรื่องใด แค่นั้น เพียงใด โดยระบุว่า

1. ผู้เข้าอบรมจะได้เรียนรู้อะไร แค่นั้น เพียงใด
2. ผู้เข้าอบรมได้พัฒนาทักษะด้านใดบ้าง แค่นั้น เพียงใด
3. ผู้เข้าอบรมได้สามารถจัดการกับปัญหาอะไรบ้าง แค่นั้น เพียงใด

ภิญญาดา พรหมสินอง (2560, หน้า 16) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการ ฝึกอบรมไว้ว่า มุ่งวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของ บุคคลที่เข้ารับการอบรมให้เกิดความรู้ความชำนาญและเกิดทักษะไปในทางที่ดีขึ้น

ศิริรุ่ง สมพร และวิราภรณ์ สมาน (2562, ออนไลน์) กล่าวว่า การฝึกอบรม มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาองค์การ หากพิจารณาในรายละเอียด สามารถแบ่งได้เป็น ลักษณะใหญ่ ๆ ดังนี้

1. เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร เพิ่มขีดความสามารถของ บุคลากรให้มีความรู้ทันกับเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว
2. เพื่อเตรียมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เช่น การเปลี่ยนแปลงวิธี ปฏิบัติงานหรือกรรมวิธีในการผลิตต่าง ๆ หรือการฝึกอบรมเพื่อให้เรียนรู้เกี่ยวกับ เครื่องจักร เครื่องมือ หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ขององค์การ
3. เตรียมการรับมือกับการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงขึ้น พัฒนาการ หรืออาจจะสรุปวัตถุประสงค์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้
  - 3.1 การเพิ่มปริมาณผลผลิต
  - 3.2 การพัฒนาคุณภาพของผลผลิต
  - 3.3 การลดต้นทุนของงาน
  - 3.4 ลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุอันจะส่งผลต่อการลดต้นทุนที่เกี่ยวข้อง
  - 3.5 การลดอัตราการหมุนเวียนและการขาดงานของบุคลากร

ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม คือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการดำเนินชีวิตหรือการปฏิบัติงานใด ๆ ตลอดจนเป็นการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น เช่น เพื่อให้เกิดความสามัคคี ในองค์กร เกิดทักษะในการป้องกันตนเองจากอันตรายต่าง ๆ หรือเพื่อให้มีความรู้ ความชำนาญในการปฏิบัติงานให้ก้าวหน้าทันกับเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นต้น

### 3.8 ขั้นตอนในการฝึกอบรม

การจัดการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพจึงควรดำเนินตามขั้นตอนของการฝึกอบรม มีผู้ให้สรุปขั้นตอนการฝึกอบรม ไว้ดังนี้

Gordon (1994, p. 92) ได้กำหนดขั้นตอนของการฝึกอบรมไว้  
 อย่างเป็นระบบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ระบุความต้องการการฝึกอบรม

ขั้นที่ 2 วางแผนให้สอดคล้องตามความต้องการ

ขั้นที่ 3 ดำเนินการจัดฝึกอบรม

ขั้นที่ 4 ประเมินผลการจัดฝึกอบรม

ทวีป อภิลิทธิ (2538, หน้า 61) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนของการฝึกอบรม  
 ที่ใช้กันทั่วไป มีดังนี้

1. วิเคราะห์ความต้องการของหน่วยงานที่ต้องการจัดฝึกอบรม  
 เพื่อให้ทราบปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการอบรมให้ชัดเจน
3. สร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
4. เลือกเทคนิควิธีให้สอดคล้องกับหลักสูตร ควรสร้างกิจกรรมให้  
 ผู้อบรมเกิดการเรียนรู้จากกิจกรรมนั้น ๆ

5. เตรียมออกแบบและจัดทำเครื่องมือประเมินไว้ล่วงหน้า

ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ (2541, หน้า 151-153) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนใน  
 การจัดการฝึกอบรมไว้ 8 ลำดับชั้น ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม (Needs Analysis) ผู้ที่จะจัดทำ  
 โครงการฝึกอบรม ต้องทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงความต้องการในการฝึกอบรมของ  
 กลุ่มเป้าหมาย ความต้องการนี้อาจจะมีสาเหตุมาจากข้อบกพร่อง หรือปัญหาใน  
 การปฏิบัติงาน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
2. ตรวจสอบความต้องการ (Examine each Needs) ผู้จัดทำโครงการ  
 ฝึกอบรมจะต้องพิจารณา เปรียบเทียบถึงความต้องการ หรือลำดับความจำเป็นในแต่ละ  
 กิจกรรมที่ต้องการจัดการฝึกอบรม โดยคำนึงถึงปัจจัยรอบข้างที่เกี่ยวข้อง และควร  
 พิจารณาถึงความเป็นไปได้ว่า เมื่อฝึกอบรมแล้วจะสามารถนำมาใช้ปรับปรุงหรือเพิ่ม

ประสิทธิภาพของงานนั้น ๆ ได้ เพราะการจัดการฝึกอบรมที่ไม่มีความจำเป็นหรือเหมาะสม ย่อมจะทำให้เกิดความสิ้นเปลืองงบประมาณ กำลังคน เวลา และอุปกรณ์อย่างไม่จำเป็น

### 3. ออกแบบโครงการฝึกอบรม (Design Training Program) ผู้จัด

โครงการฝึกอบรมจะต้องวางแผน โดยคำนึงถึงลักษณะ และประเภทของการฝึกอบรม ที่จะจัด หัวข้อของการฝึกอบรม จำนวนผู้เข้ารับ การฝึกอบรม สถานที่ ผู้บรรยาย หรือ วิทยากร อุปกรณ์ เครื่องใช้ต่าง ๆ งบประมาณ เป็นต้น เพื่อที่โครงการฝึกอบรมที่ออกมา มีความพร้อมสมบูรณ์และเหมาะสมกับความต้องการ ตลอดจนป้องกันอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

### 4. นำเสนอโครงการต่อผู้บริหาร (Propose Program to Upper

Management) เมื่อผู้จัดโครงการฝึกอบรมได้ทำการสำรวจความจำเป็นและวางแผน การฝึกอบรมแล้ว ยังมีหน้าที่ต้องเสนอโครงการ เพื่อรับความเห็นชอบจากผู้บริหาร ระดับสูง สามารถตอบข้อซักถามต่าง ๆ จากผู้บริหารโดยที่หลังการพิจารณาอาจจะต้องมีการปรับปรุงโครงการ ให้เหมาะสม เพื่อให้การฝึกอบรมสามารถดำเนินไปด้วยความ เรียบร้อย และสามารถประสานงานกันกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

### 5. จัดวางระเบียบในการดำเนินงาน (Issue Regulations on Training) เมื่อ

ฝ่ายบริหารให้ความเห็นชอบต่อโครงการ ผู้จัดโครงการฝึกอบรมจะต้องจัดวางระเบียบ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการให้เหมาะสมถูกต้อง เช่น การฝึกอบรมมีระเบียบ ข้อบังคับในการนำความรู้ ความสามารถ และทักษะที่ได้รับไปใช้ในการเลื่อนขั้นเงินเดือน เลื่อนเลื่อนตำแหน่ง หรือปรับคุณวุฒิที่สอดคล้องกับกฎระเบียบขององค์การ

### 6. ฝึกอบรม (Training) ผู้จัดโครงการจะเริ่มทำการเปิดโครงการ

ฝึกอบรม โดยจะเปิดรับสมัครผู้ที่สนใจ หรือคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายตามความเหมาะสม ติดต่อกับวิทยากร จัดการสถานที่และกำหนดรายละเอียดการดำเนินงานให้เรียบร้อย ผู้จัด จะต้องมีการตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงหรือสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจจะมีขึ้นอยู่เสมอไม่ว่า จะเป็นการปรับเปลี่ยนเวลา สถานที่และวิทยากร ให้เป็นไปตามความเหมาะสมของ สถานการณ์ เพื่อให้การฝึกอบรมดำเนินไปสู่เป้าหมายอย่างราบรื่นที่สุด

### 7. การประเมินผล (Evaluation) ขั้นตอนนี้ผู้จัดการฝึกอบรมจะทำการเก็บ

ข้อมูลและประเมินผล เพื่อตรวจสอบว่าการฝึกอบรมที่จัดขึ้นบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ มีอุปสรรคหรือปัญหาใดเกิดขึ้นระหว่างดำเนินการ เพื่อที่จะได้ทำการปรับปรุงและแก้ไขให้ การดำเนินงานราบรื่นไม่มีอุปสรรค และวางแผนเพื่อการฝึกอบรมตรงในครั้งต่อไป

8. การติดตามผล (Follow up) เป็นขั้นตอนที่มีผู้จัดโครงการฝึกอบรม จะต้องติดตามผลของการฝึกอบรมว่าประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีการเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาจากอดีตอย่างไรบ้างโดยอาจจะใช้วิธีการต่าง ๆ ในการประเมิน เช่น ติดตามผลการปฏิบัติงาน ให้ผู้บังคับบัญชากรอบแบบสอบถาม (Questionnaire) หรือตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อที่จะได้นำผลลัพธ์มาใช้ประกอบการพัฒนาโครงการฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อไป โดยการประเมินผลอาจทำได้ทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวตามความเหมาะสมของแต่ละโครงการ และปัจจัยแวดล้อมอื่น

ชิตสุภาวค์ ทิพย์เที่ยงแท้ (2560, หน้า 1-13) ได้เสนอขั้นตอนการฝึกอบรม ดังนี้

1. การหาความต้องการและข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย
2. กำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตเนื้อหาการฝึกอบรม
3. การสรรหาวิทยากร และการแบ่งบทบาทหน้าที่ การติดต่อประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง
4. การเขียนงบประมาณรายรับ - รายจ่าย การจัดเตรียมเอกสาร สื่อ วัสดุอุปกรณ์ อาหาร เครื่องดื่ม และการจัดเตรียมสถานที่
5. การจัดเตรียมเครื่องมือวัสดุ
6. การดำเนินการฝึกอบรม และการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
7. การทำรายงานสรุปประเมินผลโครงการ

### 3.9 เทคนิค วิธีการฝึกอบรม

การฝึกอบรมแต่ละหลักสูตรย่อมมีรูปแบบการจัดหรือการรวมกลุ่มแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับว่าตัวของวิทยากรจะนำเสนอในลักษณะใดแก่ผู้เข้าอบรม ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้ดังนี้ (วิโรจน์ ลักขณาอดิศร, 2550, หน้า 72-73)

1. การฝึกอบรมแบบ On the Job Training (OJT) คือ การฝึกการปฏิบัติงานจริง โดยมีผู้ชำนาญงานนั้นเป็นครูฝึก คอยดูแลการฝึกงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม จะไม่เน้นการเรียนทฤษฎีมากนัก แต่มุ่งเน้นไปในทางฝึกปฏิบัติ ทำให้มีความสามารถในการสร้างความรู้ความเข้าใจ เหมาะกับการปฏิบัติงานโดยตรง เพราะเห็นผลในระยะสั้นค่อนข้างชัดเจน ต้นทุนต่ำแต่ก็ไม่ควรที่จะให้มีจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากเกินไป

เพราะผู้ฝึกสอนอาจดูแลไม่ทั่วถึง เกิดการบกพร่องในการปฏิบัติงานทำให้ Cost of quality สูงขึ้น และ Productivity ต่ำลงได้

2. การฝึกอบรมแบบ Off the Job Training เป็นการฝึกอบรมที่เน้นความรู้ ความเข้าใจ โดยการจัดฝึกอบรมอย่างเป็นทางการ ไม่ใช้การเรียนรู้แบบปฏิบัติงานจริง ซึ่งการฝึกอบรมประเภทนี้จะให้ความรู้ผู้เข้าอบรมได้มากกว่าการอบรมแบบ On the Job Training เพราะผู้เข้าอบรมสามารถ เรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ แต่อาจจะเกิดปัญหาในเรื่องของการประยุกต์ใช้ เพราะความรู้เชิงทฤษฎีที่ได้บางครั้งไม่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ทั้งหมด หากผู้เข้าอบรมไม่มีทักษะในการประยุกต์ความรู้เข้ากับการทำงาน หรือมีทัศนคติต่อการฝึกอบรมว่า เป็นการพักผ่อนผ่อนคลาย ก็จะทำให้การฝึกอบรมนั้นไม่มีประสิทธิผลเท่าที่ควร

รสนสุคนธ์ มกรมณี (2562, ออนไลน์) ให้ความหมายของเทคนิคฝึกอบรมไว้ว่า เป็นวิธีการ เครื่องมือ หรือกิจกรรมที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารความหมายระหว่างวิทยากรกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม หรือระหว่างผู้เข้ารับการอบรมด้วยกัน หรือระหว่างบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม

สมคิด บางโม (2551, หน้า 85-94) ได้แบ่งประเภทของเทคนิคการฝึกอบรมออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ การฝึกอบรมโดยใช้วิทยากรเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และการฝึกอบรมโดยใช้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ดังนี้

### 1. เทคนิคการฝึกอบรมโดยใช้วิทยากรเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ดังนี้

1.1 การบรรยาย (Lecture) เป็นการบรรยายตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย อาจใช้สื่อหรือสไลด์ทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการบรรยาย เช่น ไมโครโฟน รูปภาพ วีดีโอ โปรแกรมนำเสนอ (Power Point) เป็นต้น และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้ซักถามในตอนท้าย ข้อดี คือได้เนื้อหา วิชาตามหัวข้อที่กำหนดครบถ้วน การเสนอเนื้อหาเป็นไปตามลำดับ ผู้เข้ารับการอบรมมีโอกาสซักถาม ได้เนื้อหาวิชามากในเวลาจำกัด สามารถใช้กับการฝึกอบรมที่มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นจำนวนมาก หากวิทยากรเตรียมการมาดี และมีสื่อประกอบ การบรรยายจะทำให้ได้รับความสนใจมาก ข้อจำกัด คือเป็นการสื่อสารทางเดียว ผู้ฟังอาจเบื่อหน่าย วิทยากรต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชา และมีความสามารถในการบรรยายเป็นอย่างดี

1.2 การสาธิต (Demonstration) เป็นการแสดงให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เห็นการปฏิบัติจริงแล้วเกิดความเข้าใจถึงกรรมวิธี วิธีการและขั้นตอนของการปฏิบัติงาน

สามารถปฏิบัติตามได้หลังจากดูการสาธิตแล้วเหมาะสำหรับการฝึกทักษะที่เป็นขั้นตอน และมีการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการปฏิบัติ โดยมีการบรรยายประกอบการสาธิต มีข้อดี คือ เกิดความรู้ความเข้าใจได้ง่ายและเร็วขึ้น มีความน่าเชื่อถือสูง เพิ่มพูนทักษะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ดี ไม่เบื่อหน่าย ได้ทดลองปฏิบัติ เป็นการนำเสนอความรู้ในรูปแบบที่เป็นรูปธรรม ผู้เข้ารับการอบรมได้ใช้ประสาทสัมผัสหลายทาง ข้อจำกัด คือ ต้องใช้เวลาในการเตรียมการมาก และวิทยากรต้องมีความชำนาญจริง ๆ มักใช้ร่วมกับเทคนิคอื่น ๆ เช่น การบรรยาย การปฏิบัติ การทดลอง เหมาะสำหรับการฝึกอบรมกลุ่มเล็ก ๆ

2. เทคนิคการฝึกอบรมโดยใช้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ มีดังต่อไปนี้

2.1 การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นการประชุมกลุ่มเล็กไม่เกิน 15 คน ซึ่งเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเสรีโดยไม่คำนึงว่าความคิดนั้นจะถูกหรือผิด ความคิดหรือข้อเสนอแนะทุกอย่างจะถูกจดบันทึกไว้ แล้วจึงวิเคราะห์ หรือประเมินค่าของความคิดเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปในเรื่องนั้น ๆ หัวข้อเรื่องที่น่ามาระดมสมองควรเป็นเรื่องเดียว ข้อดี คือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมมาก ได้ช่วยกันคิด ช่วยกันเสนอ บรรยายภาคเป็นกันเอง ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ สามารถแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ได้ ข้อจำกัด คือ ได้ความคิดเห็นจำนวนมากแต่อาจมีคุณค่าน้อยและต้องจำกัดกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อให้ทุกคนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น

2.2 การใช้กิจกรรมนันทนาการ (Recreational Activity) เป็นการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันทำกิจกรรม เช่น การเล่นเกมสั้น ๆ การปรบมือเป็นจังหวะ การร้องเพลงประกอบท่าทาง เป็นต้น โดยเน้นการทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม เพื่อมุ่งเปลี่ยนทัศนคติและสร้างความสัมพันธ์ ตลอดจนสร้างความสนุกสนานระหว่างการฝึกอบรม ข้อดี คือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมทุกคน บรรยายภาคสนุกสนานรื่นเริง ข้อจำกัด คือ ใช้ได้กับบางสถานการณ์ บางหัวข้อวิชาเท่านั้น ส่วนใหญ่จะใช้สลับกับการบรรยาย และวิทยากรต้องมีทักษะในการนำกลุ่ม

2.3 การใช้ฐานกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่จะใช้สถานที่ที่กว้างขวางพอที่จะจัดฐานกิจกรรมได้หลาย ๆ ฐาน หรืออาจใช้ห้องเรียนก็ได้ โดยแบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นกลุ่ม จัดวิทยากรประจำฐาน กำหนดเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละฐาน จัดกิจกรรมให้ปฏิบัติโดยมุ่งให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติ ตามความมุ่งหมายของการฝึกอบรมนั้น ๆ โดยให้เริ่มทำกิจกรรมพร้อมกันทุกกลุ่ม และหมุนเวียนกันไปจนครบ



ทุกฐาน แล้วประเมินและสรุปผลการทำกิจกรรม ข้อดี คือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกคน บรรยายภาคสนุกสนาน ทำท่าย ไม่น่าเบื่อ เป็นการฝึกอบรมภาคสนาม ข้อจำกัด คือ ต้องใช้สถานที่กว้างขวาง ใช้วิทยากรหลายคน และใช้เวลาในการเตรียมการมาก

2.4 การฝึกปฏิบัติ (Practice) เป็นกิจกรรมการฝึกอบรมที่ให้ประสบการณ์ตรงกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยการให้ลงมือฝึกฝนหรือปฏิบัติจริงหลังจากฟังบรรยาย ดูการสาธิตหรือทดลองแล้ว ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีจากการฝึกปฏิบัติมากขึ้น และเกิดทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ

อรวรรณ ไชยปัญญา (2556, หน้า 103) สรุปว่า เทคนิคการฝึกอบรมโดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ได้แก่ การระดมสมอง กรณีศึกษา เกมการบริหาร การประชุมใหญ่ การประชุมกลุ่มย่อย การแสดงบทบาทสมมุติ การทัศนศึกษา การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การใช้กิจกรรมนันทนาการ การฝึกหัดงาน การฝึกประสาทสัมผัส และการฝึกอบรมในงาน

รสสุคนธ์ มกรมณี (2559, หน้า 1-15) กล่าวว่า กระบวนการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในระดับที่ต้องการ โดยได้เสนอวิธีการฝึกอบรมไว้ ดังนี้

1. การบรรยาย (Lecture) เป็นการถ่ายทอดความรู้ด้วยการพูดอธิบาย หรือเล่าให้ฟัง
2. การอภิปราย (Discussion) คือ กลุ่มคนแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น วิเคราะห์และพิจารณา เพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน
3. การสาธิต (Demonstration) เป็นการแสดงให้เห็นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เห็นการปฏิบัติจริง ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มทักษะได้ดีหากผู้เข้ารับการอบรมได้ลงมือปฏิบัติตาม
4. การสอนงาน (Coaching) เป็นการแนะนำให้ผู้รู้วิธีปฏิบัติงานให้ถูกต้อง
5. การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นการประชุมเล็กไม่เกิน 15 คน เปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี
6. การประชุมอภิปรายกลุ่มย่อย (Group discussion) เป็นการจัดผู้เข้ารับการอบรมกลุ่มใหญ่ให้เป็นกลุ่มย่อย ร่วมกันพิจารณาประเด็นปัญหาและนำเสนอความเห็นต่อกลุ่มใหญ่

7. การประชุม อภิปรายกลุ่มใหญ่ (Forum discussion) เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุม/ฝึกรอบแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมด้วยการซักถามแสดงข้อเท็จจริง
8. กรณีศึกษา (Case study) เป็นการนำเรื่องราวหรือปัญหาที่เกิดขึ้นจริงมาเสนอในกลุ่มผู้รับการฝึกอบรม แล้วให้วิเคราะห์ปัญหาโดยวิทยากรเป็นผู้คอยแนะนำ
9. เกมการบริหาร (Management games) เป็นการแข่งขันระหว่างบุคคลสองกลุ่มขึ้นไป เพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง
10. การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) เป็นการนำเอาเรื่องที่เป็นกรณีตัวอย่างมาเสนอในรูปของการแสดงบทบาท
11. การสัมมนา (Seminar) เป็นการประชุมของผู้ที่ปฏิบัติงานคล้ายกัน แล้วพบปัญหาเดียวกัน มาร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อหาทางปฏิบัติร่วมกัน
12. การศึกษาดูงานนอกสถานที่ เป็นการไปศึกษายังสถานที่อื่น ๆ เพื่อเห็นของจริง
13. การประชุม/การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ
14. การฝึกอบรมด้านสัมพัทธ์รู้สึก เป็นการเรียนรู้พฤติกรรมของกลุ่มผ่านการมีส่วนร่วมกับกลุ่ม

จากวิธีการฝึกอบรมของนักการศึกษาหลายท่าน สามารถสรุปได้ว่า เทคนิคการฝึกอบรม แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การฝึกอบรมที่มีวิทยากรเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และการฝึกอบรมที่ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ สิ่งสำคัญที่จะเป็นตัวกำหนดวิธีการ คือ จุดประสงค์ของการจัดการอบรม และเนื้อหาที่จะใช้ในการฝึกอบรม โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อม คือ กลุ่มผู้เข้ารับการอบรม สถานที่ เวลา วัสดุอุปกรณ์ และวิทยากร เพื่อให้การฝึกอบรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

### 3.10 รูปแบบการประเมินผลการฝึกอบรม

วิธีการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมนั้น สามารถกระทำได้ดังนี้

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2546, หน้า 1-378) การประเมินการฝึกอบรมว่ามีขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติที่เหมาะสม 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน

3. กำหนดขอบเขตของการประเมิน
4. การพิจารณากำหนดตัวบ่งชี้และแหล่งข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การสรุปผลการประเมิน

สมันท์ ธาตุทอง (2550, หน้า 355) ได้กล่าวว่า ในการประเมินหลักสูตร ควรเลือกใช้รูปแบบการประเมินให้สอดคล้องกับความจำเป็น หรือความต้องการของ ผลการประเมิน โดยรูปแบบของการประเมิน สามารถจัดเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มยึดวัตถุประสงค์และยึดผู้ใช้บริการเป็นหลัก ได้แก่ รูปแบบ การประเมินของ ไทเลอร์ โพรวิส ครอนบัก และสกรีเวน
2. กลุ่มเน้นการตัดสินใจในการจัดการ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม และอัลคิน
3. กลุ่มเน้นการมีส่วนร่วม ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสเตค

สมชาติ กิจยรรยง (2550, หน้า 197-198) ได้ให้ความเห็นว่าการประเมิน การฝึกอบรมเป็นขั้นตอนสุดท้ายในกระบวนการฝึกอบรม โดยปกติส่วนใหญ่การประเมิน มักจะประเมินว่ารู้สึกอย่างไร สาธะและการบรรยายที่จูงใจให้ติดตามหรือไม่ โดยหลักการ แล้วการประเมินสามารถทำได้หลายรูปแบบ ดังนี้

1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมประเมินวิทยากรและผู้ดำเนินโครงการ
2. วิทยากรประเมินผู้ดำเนินโครงการและผู้เข้ารับการอบรม
3. ผู้ดำเนินโครงการประเมินผู้ฟังและวิทยากร
4. ผู้รับผิดชอบโครงการติดตามผลผู้เข้ารับการอบรม
5. ขั้นตอนการประเมินผลการฝึกอบรมมีดังนี้
  - 5.1 ศึกษาวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ศึกษาประเด็นการฝึกอบรม ให้ชัดเจนเพื่อให้ทราบถึงสิ่งที่ต้องบรรลุจากการฝึกอบรมตามโครงการได้กำหนดไว้
  - 5.2 กำหนดวัตถุประสงค์การประเมินผลการฝึกอบรม โดยสัมภาษณ์ จากเพื่อนร่วมงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและจากผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ
  - 5.3 การวางแผนการประเมินผล โดยพิจารณาถึงผู้ที่รับผิดชอบ ระยะเวลาที่ทำการประเมินวิธีการหรือประเภทในการประเมิน

5.4 พิจารณาถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ตั้งแต่ผู้บังคับบัญชา วิทยากร ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อนร่วมงาน

5.5 พิจารณาถึงรายละเอียดของโครงการ หัวข้อ วิชา เอกสาร ประกอบการฝึกอบรมแบบฝึกปฏิบัติ

5.6 ระยะเวลาในการประเมินผลการฝึกอบรม ระหว่าง และหลัง การฝึกอบรม ทั้งทันทีที่แล้วจบหรือภายหลังผู้เข้ารับการฝึกอบรมกลับไปปฏิบัติงาน ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

5.7 กำหนดประเภทของการประเมินผลว่าจะทำในระดับใด

5.8 กำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูลเช่น แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน

5.9 กำหนดวิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการทางสถิติ

5.10 ดำเนินการตามแผนที่ตั้งไว้

ดุสิต ชาวเหลือง (2554, หน้า 18-31) หน้า) กล่าวว่า การประเมินผลการฝึกอบรมเป็นการประเมินผลลัพธ์หลังการฝึกอบรม คือ การประเมินที่ดำเนินการในช่วงท้ายของการฝึกอบรม เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ของงาน และของหน่วยงาน การประเมินในลักษณะนี้ใช้วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเป็นมาตรฐานผลลัพธ์ของการประเมินผลสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมได้ เช่น ถ้าวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมหลายข้อยังไม่ประสบความสำเร็จ ข้อมูลจากการประเมินผลกระบวนการฝึกอบรมสามารถนำมาบ่งชี้แสดงให้เห็นปัญหาในกระบวนการที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางการแก้ไขที่ดีและถูกต้องที่พึงกระทำต่อไป

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554, หน้า 123) ได้กล่าวว่า การประเมินหลักสูตร คือ กระบวนการเก็บรวบรวม และศึกษาข้อมูล เพื่อนำไปตรวจสอบหลักสูตร และใช้ตัดสินว่าหลักสูตรนั้นมีคุณค่าและบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ และรูปแบบของการประเมินหลักสูตรที่สำคัญมี 5 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ เน้นจุดหมายเป็นหลัก การออกแบบหลักสูตรและการสอน จะต้องกำหนดจุดหมายให้ชัดเจนว่าผู้เรียนจะมีพฤติกรรมเป็นอย่างไร เมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้ว บทบาทของผู้ประเมินหลักสูตรอยู่ที่

ผลผลิตของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตรถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน การเรียนการสอนและการประเมินหลักสูตรด้วย

2. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสเตรต จะคำนึงถึงข้อมูลเชิง บรรยาย และข้อมูลเชิงตัดสิน รวมทั้งคำนึงถึงแหล่งที่ได้มาของข้อมูลอีก 3 ด้าน คือ ข้อมูล เกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้นหรือสภาพก่อนใช้หลักสูตร ข้อมูลที่ได้ขณะดำเนินการใช้หลักสูตร และผลลัพธ์ของการใช้หลักสูตร

3. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสตัฟเฟิลบีม เน้นการประเมิน ใน 4 ด้านใหญ่ ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ ประเมินบริบทเพื่อ ตัดสินใจเลือกจุดมุ่งหมาย ประเมินปัจจัยเบื้องต้น เพื่อตัดสินใจออกแบบหลักสูตรให้บรรลุ จุดมุ่งหมายประเมินกระบวนการเพื่อตัดสินใจนำหลักสูตรไปใช้ และประเมินผลผลิตเพื่อ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกหลักสูตร

4. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของแฮมมอนด์ มีจุดหมายเพื่อ ค้นพบการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรว่ามีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หรือไม่ การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรที่กำลังดำเนินการใช้อยู่ในปัจจุบันโดย เปรียบเทียบข้อมูล พฤติกรรมกับจุดประสงค์ โดยเน้นการพัฒนาหลักสูตรการเรียน การสอนระดับท้องถิ่น โครงสร้างการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่ การเรียนการสอน สถาบัน และพฤติกรรม

5. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของโพรวัล เน้นการเปรียบเทียบ สิ่งที่เป็นจริงของหลักสูตรกับสิ่งที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐาน ว่ามีความสอดคล้องหรือ แตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งถ้าพบว่าไม่สอดคล้องกัน ก็จะเป็นข้อมูลนำไปสู่การตัดสินใจ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการดำเนินการขั้นต่อไป หรืออาจจะทบทวนให้ดำเนินการซ้ำหรืออาจ ล้มเลิกโครงการใช้หลักสูตร

สุพจน์ ทองเหลือง (2560, หน้า 55-63) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนา รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมหัวหน้าแผนกวิชาสามัญ เพื่อการพัฒนาหลักสูตร รายวิชาพื้นฐานสมรรถนะแบบบูรณาการระหว่างวิชา โดยมีการออกแบบเครื่องมือประเมิน หลักสูตร ฝึกอบรมออกเป็น 4 ส่วนคือ 1) การประเมินความ สอดคล้องของหลักสูตร ฝึกอบรม 2) การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม เป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ 3) แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของ แบบประเมินผลหลัง

การฝึกอบรมเป็นการประเมินผลโดยใช้วิธีการหาอัตราส่วนความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา 4 แบบ ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบนิเทศ

Kirkpatrick (1950 อ้างถึงใน อำนวย วัตจินดา, 2562, หน้า 12-50) ได้นำเสนอบทความเกี่ยวกับการประเมินผลการฝึกอบรมเป็นครั้งแรก และถือว่าเป็นรากฐานสำคัญในการประเมินผลการฝึกอบรมจนถึงปัจจุบัน โดยแนวคิดของเขาได้กำหนดให้ การประเมินผลการฝึกอบรมมีด้วยกัน 4 ขั้นตอน กล่าวคือ 1. การประเมินปฏิกิริยา (Reaction) 2. การประเมินการเรียนรู้ (Learning) 3. การประเมินพฤติกรรม (Behavior) และ 4. การประเมินผลลัพธ์ (Results) ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินปฏิกิริยา (Reaction) คือ การประเมินเพื่อรับรู้ว่าคุณรับการอบรมมีทัศนคติอย่างไรต่อการจัดฝึกอบรมในหลักสูตรนั้น ๆ กล่าวคือเป็นการวัดความรู้สึกพึงพอใจ ชอบหรือไม่ชอบต่อการจัดฝึกอบรมนั่นเอง ซึ่งถือว่าการประเมินที่ง่ายที่สุดในบรรดา 4 ขั้นตอน ในทางปฏิบัติมักทำการประเมินหลังสิ้นสุดการฝึกอบรมซึ่งนิยมใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือหลัก หรืออาจใช้การสังเกตการณ์ (Observation) การสัมภาษณ์ (Interview) หรือสอบถามผู้เข้าอบรมในช่วงพักอย่างไม่เป็นทางการ เป็นต้น

2. การประเมินการเรียนรู้ (Learning) คือการวัดว่าผู้รับการอบรมได้มีการเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) หรือมีทัศนคติ (Attitude) อันพึงประสงค์หรือไม่ เป็นการตอบเจตน์ หรือวัตถุประสงค์ของการจัดฝึกอบรมในส่วนของการเรียนรู้ ซึ่งถ้ามีการจัดฝึกอบรมเกิดขึ้นแล้วแต่ไม่มีการเรียนรู้เกิดขึ้น หรือไม่อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ถือว่าการฝึกอบรมที่สูญเปล่า เทคนิควิธีที่เหมาะสมกับประเด็นหรือประเภทการเรียนรู้ที่เราจะวัด เช่น วัดความรู้ (Knowledge) คงต้องมีการทดสอบ (Test) การวัดทักษะ (Skill) คงต้องให้ทดลองปฏิบัติจริง แต่ที่ยากที่สุดคือทัศนคติ (Attitude) ซึ่งอาจใช้การสังเกตพฤติกรรมและสัมภาษณ์ประกอบ

3. การประเมินพฤติกรรม (Behavior) เกี่ยวข้องกับการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการที่จะทราบว่า การฝึกอบรมที่จัดขึ้นสามารถทำให้พนักงานทำงานได้ดีขึ้น หรือลดความบกพร่องในงานได้หรือไม่ บางครั้งมักเรียกการประเมินขั้นตอนนี้ว่า การติดตามผลการฝึกอบรม ซึ่งประสิทธิภาพของการติดตามผลการฝึกอบรม ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต้นสังกัดของผู้รับการฝึกอบรม ในการให้ข้อมูลผลการปฏิบัติงานในงานที่ใช้ความสามารถ

อันเนื่องมาจากการฝึกอบรม หรือบางครั้งอาจต้องมีการขอข้อมูลหรือความเห็นจากหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับงานของผู้เข้าอบรม เช่น ในหลักสูตรด้านการบริการ อาจมีการสอบถามลูกค้า เกี่ยวกับพฤติกรรมการบริการของพนักงานว่าเป็นเช่นไร เป็นต้น

4. การประเมินผลลัพธ์ (Results) ตามแนวคิดของ Kirkpatrick เห็นว่าการเป็นประเมินที่ยากที่สุด และเป็นประเมินที่ทำให้ผู้จัดการอบรมได้ทราบว่าการอบรมแต่ละครั้งส่งผลดีอย่างไรต่อองค์กรบ้าง ซึ่งหมายถึง ผลลัพธ์แก่องค์กรจากการฝึกอบรมนั่นเอง การประเมินในขั้นตอนนี้ ได้แก่ การวัดผลผลิตที่เพิ่มขึ้น (Productivity) เช่น จำนวนสินค้าที่ผลิตได้เพิ่มขึ้น จำนวนของเสียที่ลดลง ยอดขายที่เพิ่มขึ้น หรือความพึงพอใจของลูกค้าต่อบริการที่เพิ่มขึ้น เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามการที่จะระบุให้ชี้ชัดว่าผลผลิตที่เพิ่มขึ้นนั้น เป็นผลมาจากการอบรมหลักสูตรใดบ้างนั้น เป็นเรื่องที่ยากในการตัดสินใจ เนื่องจากอาจมีปัจจัยอื่น ๆ ที่รวมอยู่ด้วย ดังนั้น การประเมินขั้นตอนนี้ยังคงยากต่อการนำมาใช้ปฏิบัติจริง

จากการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การประเมินผล การฝึกอบรม (Training Evaluation) จัดเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการฝึกอบรม โดยเริ่มจาก

1. การวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม (Training Needs Assessment)
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective)
3. การออกแบบหลักสูตร (Course Design)
4. การดำเนินการฝึกอบรม (Training Conduct)

โดยทั้ง 4 ขั้นตอน ถือว่าเป็นปัจจัยย้อนกลับที่สำคัญและเป็นการวัดความสำเร็จในการฝึกอบรมทรัพยากรบุคคลในองค์กร ทั้งนี้ต้องเลือกใช้เครื่องมือ และวิธีในการประเมินที่เหมาะสม และผลของการประเมินนั้นสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมในครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การประเมินผลการฝึกอบรมโดยวิธีการประเมิน การเรียนรู้ โดยการวัดความรู้ (Knowledge) ด้วยการทดสอบ (test) และวัดความพึงพอใจ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

#### 4. ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม

ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการวัดความพึงพอใจต่อหลักสูตร เพื่อจะใช้เป็นแนวทางในการบริหารองค์การให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความพึงพอใจ ไว้ดังนี้

##### 4.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรในองค์กรมีผลต่อความสำเร็จของงานและองค์กร รวมไปถึงความสุขของหัวหน้าหน่วยงาน ผู้ทำงานและเพื่อนร่วมงาน หากองค์กรใดที่มีบุคลากรที่ไม่มีความพึงพอใจในการทำงาน ก็อาจจะเป็นมูลเหตุหนึ่งที่จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตกต่ำ เช่น การมาสาย การขาดงาน การลาออก หรือเกิดปัญหาทางวินัย เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลงานได้อีกด้วย ในทางตรงกันข้ามหากองค์กรใดที่บุคลากรมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูงมีผลบวกต่อการปฏิบัติงานคือ สำเร็จตามกำหนดเวลา และมีประสิทธิภาพสูง นอกจากนี้ความพึงพอใจในการทำงาน ยังเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความมีประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน และภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การ ดังนั้น ในแต่ละหน่วยงานควรเห็นความสำคัญของการสร้างความพึงพอใจในการทำงานให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในหน่วยงานของตนเอง และมีความเข้าใจในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องตรงกัน อีกทั้งตระหนักอยู่เสมอว่าความพึงพอใจนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามสถานการณ์ หรือตามเวลา (สุนทร เพ็ชรพราว, 2551, หน้า 16)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542, หน้า 775) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง พอใจ ชอบใจ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นเรื่องของความรู้สึกของบุคคลที่มีต่องานที่ปฏิบัติอยู่ และ ความพึงพอใจจะส่งผลกระทบต่อผลในการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจของแต่ละบุคคลไม่มีวันสิ้นสุดเปลี่ยนแปลงได้เสมอตามกาลเวลา และสภาพแวดล้อม บุคคลจึงมีโอกาที่จะไม่พึงพอใจในสิ่งที่เคยพึงพอใจมาแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับ ภาวิณี เพชรสว่าง (2552, หน้า 46) กล่าวว่า ทศนคติในการทำงานที่มีความสำคัญ สำหรับองค์การ คือ ความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งหมายถึง ความรู้สึกหรืออารมณ์ทางบวกโดยเป็นผลจากประสบการณ์ในการทำงาน ความรู้สึกที่เกิดจากทัศนคติความต้องการที่เป็นไปตามความคาดหวัง ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลง ได้ตลอดเวลา ถ้าความต้องการได้รับการตอบสนอง



ก็เกิดความพึงพอใจ และถ้าไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการตาม ความคาดหวัง ได้รับความพึงพอใจ ก็จะหายไปทันที

รจนา เตชะศรี (2550, หน้า 12) ให้ความหมายว่า ความพอใจใน การทำงานเป็นความรู้สึกชอบ พอใจ หรือเต็มใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และ มีความสุขในการทำงาน รวมทั้งการได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติงานนั้น

กัณพัทธ์ กิจประมง (2559, หน้า 7) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นทัศนคติ ที่เป็นนามธรรมไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้การที่เราจะทราบว่าบุคคลมีความพึง พอใจหรือไม่สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อนจึงเป็นการยากที่จะ วัดความพึงพอใจโดยตรงแต่สามารถวัดได้โดยทางอ้อมด้วยการวัดความคิดเห็นของบุคคล เหล่านั้น และการแสดงความคิดเห็นนั้นจะต้องตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง จึงสามารถวัด ความพึงพอใจนั้นได้

จิราภรณ์ เกตุแก้ว (2559, หน้า 57) ให้ความหมายของคำว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดี ความรู้สึกรัก ชอบในสิ่งที่สอดคล้องกับ ความต้องการของตนเอง ความพึงพอใจก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจความเข้าใจอันดีต่อกัน และเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งซึ่งช่วยให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ ดังนั้น ความพึงพอใจจึงเป็นเพียงปฏิกริยาด้านความรู้สึกต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นที่แสดงผล ออกมาในลักษณะของผลลัพธ์สุดท้ายของกระบวนการประเมินโดยบ่งบอกถึงทิศทางของผล ประเมินว่าจะเป็นไปได้ในลักษณะทิศทางบวก หรือทิศทางลบหรือไม่มีปฏิกริยา คือ เฉย ๆ ต่อ สิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นนั้นก็ได้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 (2562, หน้า 14) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจ ว่าหมายถึง ความรู้สึกหรือเจตคติของบุคคลที่มี การทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ซึ่งความพึงพอใจเป็นความรู้สึกของคนเราที่ สัมพันธ์กับโลกที่เกี่ยวกับความหมายของสภาพแวดล้อม ซึ่งค่าความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อ สภาพแวดล้อมจะแตกต่างกัน เช่น ความรู้สึกดี เลว พอใจ ไม่พอใจ สนใจ ไม่สนใจ เป็นต้น โดยความพึงพอใจของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ที่ได้รับ

จากคำกล่าวของนักการศึกษาหลายท่าน สามารถสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกโดยรวมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวก เป็นความสุขที่เกิดจาก การเต็มใจปฏิบัติงาน อาจเพราะได้รับผลตอบแทนที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐาน ความพึงพอใจทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน ซึ่งผลต่อ

ความสำเร็จขององค์กร ถ้าความต้องการได้รับการตอบสนองก็เกิดความพึงพอใจขึ้นและถ้าไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการตาม หรือความคาดหวัง ความพึงพอใจก็จะหายไปทันที นั่นคือ ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลง ได้ตลอดเวลา

ทั้งนี้ ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การวัดความรู้สึกโดยการแสดงออกว่าชอบและต้องการเข้าอบรม ชอบเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ ชอบวิธีวัดและประเมินผล กระตือรือร้น เอาใจใส่ สนใจสื่อ มีความพยายามในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครมในวัยเรียน โดยวัดความพึงพอใจของนักเรียนได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

#### 4.2 ความสำคัญของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจมีความเกี่ยวข้องกับทัศนคติ และความชอบและมีความสำคัญต่อองค์กรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังจะศึกษาได้จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน ดังต่อไปนี้

สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ (2550, หน้า 132) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Job satisfaction ความพึงพอใจในการเป็นทัศนคติหรือความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ โดยเฉพาะของผู้ปฏิบัติงานซึ่งเกี่ยวข้องกับงาน จะเห็นได้ว่าเรื่องความพึงพอใจในงานนี้เป็นเรื่องของทัศนคติหรือเจตคติโดยตรง ซึ่งเป็นส่วนเกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งขององค์ประกอบด้านอารมณ์ หรือความรู้สึก (affective component) ซึ่งเป็นส่วนที่เป็นอารมณ์หรือความรู้สึกที่มีต่อเรื่องใด เรื่องหนึ่งที่เขารู้และเข้าใจอยู่ก่อนแล้ว และองค์ประกอบด้านแนวโน้มของพฤติกรรม (behavioral tendency component) ซึ่งจะส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรม

จิรพงษ์ สุทธะมุสิก (2556, หน้า 10) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยให้งานประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นงานเกี่ยวกับการให้บริการ นอกจากผู้บริหารจะต้องดำเนินการให้ผู้มาใช้บริการเกิดความพึงพอใจด้วยเพราะความเจริญก้าวหน้าของงานบริการ มีปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่เป็นตัวบ่งชี้ก็คือจำนวนผู้มาใช้บริการ ดังนั้น ผู้บริหารที่ชาญฉลาดจึงควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาให้ลึกซึ้งถึงปัจจัยและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจ ทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้มาใช้บริการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารองค์การให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

วรรณยา ทองอุ้น และจันจิราภรณ์ ปานยินดี (2556, หน้า 1-12) ทำการศึกษา เรื่อง ความพึงพอใจต่อหลักสูตรการบริหารทรัพยากรมนุษย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจ และเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจ ต่อหลักสูตรการบริหาร ทรัพยากรมนุษย์ จำแนกตามเพศ และชั้นปี การศึกษา ทำการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษา ชั้นปีที่ 1 - 4 จำนวน 123 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวและทดสอบรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตรการบริหารทรัพยากรมนุษย์ใน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.31 2) นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรการบริหารทรัพยากรมนุษย์โดยรวม ไม่แตกต่างกัน และนักศึกษาชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรการบริหาร ทรัพยากรมนุษย์โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศุภกฤต พริ้วไธสง (2561, หน้า 79) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การสำรวจ ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ วิชาการประยุกต์ใช้ ไมโครโปรเซสเซอร์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจ ต่อสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้และความคิดเห็นของนักศึกษาต่อสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ วิชาการประยุกต์ใช้ไมโครโปรเซสเซอร์ ซึ่งมีความสำคัญ คือ สนองความต้องการของ ผู้เรียนให้มีความรู้ที่ทันสมัย และได้นำผลการประเมินความพึงพอใจและการสำรวจความคิดเห็นมากำหนดการวางแผน ดำเนินงานและพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชานี้ให้ดีขึ้น ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมระดับความพึงพอใจของนักศึกษา อยู่ในระดับมาก มีระดับความพึงพอใจสูงสุดคือ จำนวนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ต่าง ๆ มีมากพอสำหรับการนำไปใช้ในการเรียนการสอน รองลงมาคือ ความเหมาะสมของอุปกรณ์ และ ความพึงพอใจต่ำสุดคือ อุปกรณ์และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ต่าง ๆ มีความ ปลอดภัยต่อการใช้งาน

จากการศึกษาความสำคัญของความพึงพอใจ สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในเรื่องใด ๆ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อกิจกรรม หรืองานที่ทำ รวมถึงเป็นแรงกระตุ้นที่ช่วยให้บุคคลมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ นอกจากนี้ผลของการศึกษาความพึงพอใจสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนากระบวนการ

ทำงาน วัสดุครุภัณฑ์ในองค์กร การบริการแก่ผู้รับบริการ หรือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เข้ารับการศึกษา ซึ่งทำให้เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

### 4.3 การวัดความพึงพอใจ

การประเมินความพึงพอใจ เป็นการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หน่วยงานจะต้องมีการวิเคราะห์ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการรวบรวมข้อมูล และความต้องการของลูกค้าหรือผู้รับบริการใด ๆ เช่น กลุ่มบุคคล ผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ ผู้บริโภค นักเรียน นักศึกษา เป็นต้น โดยอาศัยเครื่องมือต่าง ๆ เช่น แบบสอบถาม หรือการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ หน่วยงานต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวทั้งใน ปัจจุบันและในอนาคตอย่างต่อเนื่อง เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการก่อนจะนำไปจัดงานบริการและวัดระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ การนำเสนอการบริการต่าง ๆ หรือการจัดกระบวนการการเรียนรู้ (กรมควบคุมโรค 2559, หน้า 5)

ภณิดา ชัยปัญญา (2541, หน้า 11) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดความพึงพอใจนั้นสามารถทำได้หลายวิธีดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถาม ต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าว อาจถามความพอใจในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ตอบทุกคนมาเป็นแบบแผนเดียวกัน มักใช้ในกรณีที่ต้องการข้อมูลกลุ่มตัวอย่างมาก ๆ วิธีนี้นับเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุดในการวัดทัศนคติ รูปแบบของแบบสอบถามจะใช้มาตรวัดทัศนคติ ซึ่งที่นิยมใช้ในปัจจุบันวิธีหนึ่ง คือ มาตรส่วนแบบลิเคิร์ท ประกอบด้วยข้อความที่แสดงถึงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีคำตอบที่แสดงถึงระดับความรู้สึก 5 คำตอบ เช่น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยจะต้องออกไปสอบถามโดยการพูดคุย โดยมีการเตรียมแผนงานล่วงหน้า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

3. การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจ โดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมายไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กริยา ท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน วิธีนี้เป็นวิธีการศึกษาที่เก่าแก่ และยังเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน

ศจี อนันต์นพคุณ (2542, หน้า 70-71) ได้กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจสามารถใช้วิธีการสำรวจเป็นเครื่องวัดก็ได้ ซึ่งมีวิธีการสำคัญอยู่ 4 วิธี คือ

1. การสังเกตการณ์ (observation) โดยผู้บริหารสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน จากการแสดงออก การฟังจากการพูด สังเกตจากการกระทำ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาวิเคราะห์

2. การออกแบบสอบถาม (questionnaires) เป็นวิธีที่นิยมกันมาก โดยให้ผู้ปฏิบัติงานแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกลงในแบบสอบถาม การสร้างคำถามต้องพิจารณาอย่างดี เพื่อที่จะตั้งคำถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ได้ทั้งหมด และลักษณะของคำถามจะต้องให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจสมบูรณ์ครบถ้วน

3. การสัมภาษณ์ (interviewing) เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจ โดยการสัมภาษณ์จะต้องเผชิญหน้ากันเป็นส่วนตัวหรือสนทนากันโดยตรงแลกเปลี่ยนข่าวสารและความคิดเห็นต่าง ๆ ด้วยวาจา

4. การเก็บบันทึก (recording keeping) เป็นการเก็บประวัติเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนในเรื่องเกี่ยวกับผลงาน การร้องทุกข์ การขาดงาน การลางาน การฝ่าฝืนระเบียบวินัยและอื่น ๆ

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543, หน้า 66-122) ได้กล่าวว่า เครื่องมือที่จะนำมาวัดความรู้สึกของบุคคลที่นำมาใช้วัด ซึ่งมีความเป็นปรนัย สะดวกในการสร้างและการนำไปใช้วัดความพึงพอใจ และได้รับการนิยามก็คือ แบบสอบถาม ซึ่งสามารถสร้างได้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. การสร้างแบบเทอร์สโตน (Thurstone's method) เป็นลักษณะที่มีข้อความให้อ่านแล้วผู้ตอบแสดงความคิดเห็นว่า มีความคิดเห็นเชิงบวก กลาง หรือมีความคิดเห็นเชิงลบโดยไม่มีตัวเลข

2. การสร้างแบบลิเคิร์ต (Likert's method) มีลักษณะเป็นข้อความที่แสดงความรู้สึก ซึ่งมีลักษณะทางบวก ทางลบ หรือผสมกันก็ได้ โดยกำหนดค่าเป็นเชิงปริมาณในรูปของตัวเลข

3. การสร้างแบบออสกู๊ด (Osgood's method) มีลักษณะเป็นข้อความโดยพิจารณาร่วมกับคำตอบซึ่งเป็นคำคุณศัพท์ แล้วผู้ตอบพิจารณาว่าความรู้สึกของผู้ตอบโน้มเอียงไปทางใด

ศักดิ์ชัย ยอดมีกลิ่น (2560, หน้า 1-13) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมและประสิทธิภาพของการฝึกอบรม หลักสูตรเพื่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ประจำปีงบประมาณ 2560 กรณีศึกษา : หลักสูตรพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามบนแอปพลิเคชันวัดความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมและประสิทธิภาพของหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรโดยรวมในระดับมากที่สุด ระดับความพึงพอใจโดยรวมต่อการอบรมอยู่ในระดับมาก เป็นต้น ผลการศึกษาทำให้ต้องมีการ ปรับปรุงหัวข้อที่ได้รับความพึงพอใจมาก ให้ได้รับความพึงพอใจมากที่สุด โดยจะมีการนำผลไปปรับปรุงในการดำเนินโครงการในปีงบประมาณ 2561 ให้ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาการวัดความพึงพอใจ สามารถสรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจ เป็นการบอกถึงความชอบของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หน่วยงานจะต้องมีการวิเคราะห์ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จากการรวบรวมข้อมูล ซึ่งสามารถวัดความพึงพอใจได้หลายวิธี ได้แก่ การสัมภาษณ์ (interviewing) การใช้แบบสอบถาม (questionnaires) การสังเกตการณ์ (observation) และการเก็บบันทึก (recording keeping) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวัดความพึงพอใจโดยใช้แบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนแบบลิเคิร์ท แสดงระดับความรู้สึก 5 คำตอบ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

## บทที่ 3

### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน  
ของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา  
เขต 22 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนในการดำเนิ  
การวิจัย 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม  
เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและประเด็นเนื้อหาในการพัฒนาหลักสูตร  
ฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มี 2 ขั้นตอน ได้แก่

1. การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การนำข้อมูลมาสังเคราะห์หาประเด็นในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

ระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม  
เป็นการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง โดย  
สร้างในประเด็นที่จำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาจากระยะที่ 1 และสร้างเครื่องมือที่ใช้ใน  
การเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรม มีวิธีดำเนินการ 4 ขั้นตอน ได้แก่
  - 1.1 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม
  - 1.2 การตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรม
  - 1.3 การปรับปรุงร่างหลักสูตรฝึกอบรม
  - 1.4 การจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการหาคุณภาพ เครื่องมือ  
ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่
  - 2.1 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภ์  
ในวัยเรียน

2.2 แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรบเพื่อป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน

ระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรบ

เป็นการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรบเพื่อป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ มี 2 ขั้นตอน ได้แก่

1. การนำหลักสูตรฝึกอบรบไปทดลองใช้
2. การประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรบ

ระยะที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรบ

เป็นการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรบหลังจากนำหลักสูตรไปทดลองใช้แล้วเพื่อให้ได้หลักสูตรฝึกอบรบฉบับสมบูรณ์

รายละเอียดของการดำเนินการวิจัยแต่ละระยะ มีดังนี้

### **ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรบ**

การดำเนินงานในระยะนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

#### **1. การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**

เป็นการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งครรภในวัยเรียน และการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรบ แล้วนำข้อมูลมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษานำมาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรบ

#### **2. การนำข้อมูลมาสังเคราะห์หาประเด็นในการสร้างหลักสูตร**

#### **ฝึกอบรบ**

เป็นการนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์ โดยการนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นตัวกำหนดแนวทางหรือสภาพที่ต้องการให้เกิดกับผู้เข้ารับการฝึกอบรบ และเป็นแนวทางในการออกแบบหลักสูตรเพื่อป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์



## ระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

การดำเนินงานในระยะนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

### 1. หลักสูตรฝึกอบรม

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง สร้างโดยนำผลการศึกษาจากระยะที่ 1 มาสร้างเป็นหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน โดยดำเนินการ ดังนี้

#### 1.1 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

1.1.1 องค์ประกอบของร่างหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ประกอบด้วย

1.1.1.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.1.1.2 เนื้อหาของหลักสูตร

1.1.1.3 กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร

1.1.1.4 การวัดและประเมินผลหลักสูตร

1.1.2 การกำหนดเนื้อหาในแต่ละส่วนของร่างหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ดำเนินการ ดังนี้

1.1.2.1 กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กำหนดให้สอดคล้องกับความต้องการ หลักการและเหตุผล โดยคาดหวังว่าเมื่อดำเนินการตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้ว สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไว้ว่า เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เกิดความรู้ และมีความพึงพอใจ

1.1.2.2 กำหนดเนื้อหาของหลักสูตร โดยศึกษาข้อมูลจากกระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 1-41); กรมอนามัย (2559, หน้า 1-80); กรมอนามัย (2560, หน้า 1-60); องค์การแพช (2551, หน้า 63-293); กนกพร ทองสอดแสง (2552, หน้า 9-369) ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และกำหนดหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตร ซึ่งเป็นสิ่งกำหนดกิจกรรมการฝึกอบรม

1.1.2.3 กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร กำหนดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร

1.1.2.4 การวัดและประเมินผลหลักสูตร กำหนดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหา และกิจกรรมการฝึกอบรม

## 1.2 การตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรม

การตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรม เป็นการประเมินเพื่อศึกษาข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขในด้านความเหมาะสม และความสอดคล้องภายในองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินของ Tyler (1949, Stake, 1967 อ้างถึงใน ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539, หน้า 209–242) เป็นแนวทางในการประเมินโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณค่าของหลักสูตรมีรายละเอียด ดังนี้

### 1.2.1 สิ่งที่ต้องตรวจสอบ

1.2.1.1 ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ของร่างหลักสูตร ได้แก่ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหา กิจกรรมการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล หน่วยการเรียนรู้ และระยะเวลาในการฝึกอบรมว่า มีความเหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงหรือไม่ เพียงใด

1.2.1.2. ตรวจสอบความสอดคล้องภายในของร่างหลักสูตร โดยพิจารณาส່วนประกอบต่าง ๆ ของร่างหลักสูตร ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ กิจกรรมการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล หน่วยการเรียนรู้ วิธีการ และสื่อการฝึกอบรม ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่เพียงใด

### 1.2.2 วิธีการตรวจสอบ

1.2.2.1 ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดผู้ตรวจสอบร่างหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

- 1) ครูกลุ่มงานกิจการนักเรียน ที่มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ มีประสบการณ์ด้านการบริหารกลุ่มงานกิจการนักเรียนไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีวุฒิมัธยมศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท
- 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ มีประสบการณ์ด้านการบริหารในสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีวุฒิมัธยมศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท
- 3) พยาบาลวิชาชีพที่มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการ มีประสบการณ์ทำงานด้านงานอนามัยการเจริญพันธุ์ ไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีวุฒิมัธยมศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท
- 4) ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 หรือศึกษานิเทศก์ ที่รับผิดชอบใน

กลุ่มงานวัดผลและประเมินผลการศึกษา กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา และมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท ที่มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการ

1.2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากเนื้อหาในร่างหลักสูตรตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) คีถษารายละเอียดต่าง ๆ ของหลักสูตร
- 2) กำหนดประเด็นต่าง ๆ ที่จะตรวจสอบแล้วนำมาเขียนเป็นข้อ

คำถาม

1.2.3 ลักษณะเครื่องมือและหัวข้อที่ใช้ในการตรวจสอบ การตรวจสอบร่างหลักสูตร ใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมุ่งตรวจสอบใน 2 ประเด็น คือ

1.2.3.1 ความเหมาะสมของหลักสูตร ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด ส่วนประกอบที่ประเมิน ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร การวัดและประเมินผลหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ และระยะเวลาในการฝึกอบรม

1.2.3.2 ความสอดคล้องของหลักสูตร ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม 3 ระดับ คือ สอดคล้อง ไม่แน่ใจ และไม่สอดคล้อง ส่วนประกอบที่ประเมิน ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมการ ฝึกอบรมของหลักสูตร การวัดและประเมินผลหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ วิธีการและสื่อการฝึกอบรม

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำร่างหลักสูตร และแบบประเมินร่างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบร่างหลักสูตรด้วยตนเอง

1.2.5 วิธีการจัดกระทำข้อมูลจากแบบประเมินร่างหลักสูตร โดยดำเนินการ ดังนี้

- 1.2.5.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมิน
- 1.2.5.2 ตั้งเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้
  - 1) การพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตร โดยนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาให้ค่าน้ำหนักเป็นคะแนน ดังนี้

คะแนน 5 เหมาะสมมากที่สุด

คะแนน 4 เหมาะสมมาก

คะแนน 3 เหมาะสมปานกลาง

คะแนน 2 เหมาะสมน้อย

คะแนน 1 เหมาะสมน้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักของคะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้  
(บุญชม ศรีสะอาด, 2546, หน้า 102-103)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

2) การพิจารณาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Consistency : IOC) โดยนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาแปลงเป็นคะแนน ดังนี้

มีความเห็นว่า สอดคล้อง กำหนดค่าคะแนนเป็น +1

มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ กำหนดค่าคะแนนเป็น 0

มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง กำหนดค่าคะแนนเป็น -1

#### 1.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ

1.2.6.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ถ้าค่าเฉลี่ยของส่วนประกอบของหลักสูตร เท่ากับ 3.51 ขึ้นไป แสดงว่ามีความเหมาะสมมากให้คงไว้ในหลักสูตร

1.2.6.2 ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง ถ้าได้ค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แสดงว่ามีความสอดคล้องและนำไปใช้ได้

### 1.3 การปรับปรุงร่างหลักสูตรฝึกอบรม

นำร่างหลักสูตรฝึกอบรมส่วนที่ยังมีข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมที่สมบูรณ์

### 1.4 การจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร

หลังจากได้หลักสูตรที่สมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร เพื่อให้วิทยากรและผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการฝึกอบรมต่อไป

โครงสร้างเนื้อหาในหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครครณ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ ประกอบด้วยเนื้อหา จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ โดยแบ่งออกเป็นภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ กำหนดเวลารวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง ซึ่งแต่ละหน่วยการฝึกอบรมมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม โดยมีรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.1 เราโต ๆ กันแล้วนะ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.2 รู้ทันใจของตนเอง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จากมุมมองที่แตกต่าง

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.1 พฤติกรรมทางเพศ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.2 ทักนะชายหญิง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การป้องกันการตั้งครครณ์ในวัยเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.1 การตั้งครครณ์เป็นอย่างไร

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.2 หากเพลอพลังพลาด

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.3 ให้รักคุ้มครอง (ตัวเรา)

ตาราง 3 โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

วันที่	เวลา	กิจกรรม/เนื้อหา	รูปแบบกิจกรรม	ระยะเวลา ฝึกอบรม	รวม เวลา
1	ภาค เช้า	1. หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ  1.1 กิจกรรม 1.1 เราโต ๆ กัน แล้วนะ  1.2 กิจกรรม 1.2 รู้ทันใจของฉัน เอง	บรรยาย ระดมสมอง นำเสนอผลงาน  บรรยาย ใช้คำถาม ทำแบบฝึกกิจกรรม	30 นาที 30 นาที 30 นาที  30 นาที 30 นาที 30 นาที	1 ชั่วโมง 30 นาที  1 ชั่วโมง 30 นาที
2	ภาค บ่าย	2. หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จาก มุมมองที่แตกต่าง  2.1 กิจกรรม 2.1 พฤติกรรมทาง เพศ  2.2 กิจกรรม 2.2 ทักษะชาย หญิง	บรรยาย ระดมสมอง บทบาทสมมติ  บรรยาย ใช้คำถาม แบบฝึกหัด รายบุคคล	30 นาที 20 นาที 40 นาที  30 นาที 30 นาที 30 นาที	1 ชั่วโมง 30 นาที  1 ชั่วโมง 30 นาที
	ภาค เช้า	3. หน่วยที่ 3 การป้องกันการ ตั้งครรภ์ในวัยเรียน  3.1 กิจกรรม 3.1 การตั้งครรภ์ เป็นอย่างไร  3.2 กิจกรรม 3.2 หากพลาดพลัง พลาด	บรรยาย ใช้คำถาม แบบฝึกหัด รายบุคคล  บรรยาย ใช้คำถาม Active learning	15 นาที 20 นาที 25 นาที รายบุคคล  10 นาที 20 นาที 1 ชม.30นาที	1 ชั่วโมง  2 ชั่วโมง

ตาราง 3 (ต่อ)

วันที่	เวลา	กิจกรรม/เนื้อหา	รูปแบบกิจกรรม	ระยะเวลา ฝึกอบรม	รวม เวลา
2	ภาค บ่าย	3.3 กิจกรรม 3.3 ให้รักคุ้มครอง (ตัวเรา)	บรรยาย ใช้คำถาม สาธิต ระดมสมอง บทบาทสมมติ	40 นาที 40 นาที 20 นาที 30 นาที 50 นาที	3 ชั่วโมง
			<b>รวมเวลา</b>		<b>12 ชั่วโมง</b>

## 2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ใน  
วัยเรียน

2.2 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการฝึกอบรมโดยใช้  
หลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

การสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละประเภท มีรายละเอียดใน  
การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ดังนี้

2.1 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ใน  
วัยเรียน

สร้างแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์  
ในวัยเรียนแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก และแบบอัตนัย เพื่อทดสอบความรู้ความ  
เข้าใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ และวิธีการสร้างแบบทดสอบชนิด  
เลือกตอบ และการวิเคราะห์ข้อสอบจากหนังสือวิธีวิทยาการวิจัย (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2551,  
หน้า 213-214) วิธีการสร้างแบบทดสอบที่ดีและวิธีการตรวจสอบหาคุณภาพของ  
แบบทดสอบ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 53-66) การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

(พิสนุ พงศ์ศรี, 2553, หน้า 124-177) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (ประภาพร ศรีตระกูล และคณะ, 2553, หน้า 127-132) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ

2.1.2 วิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์  
ในวัยเรียน และจุดประสงค์การฝึกอบรมให้ครอบคลุมพฤติกรรมด้านความรู้และ  
ความพึงพอใจ

2.1.3 สร้างตารางวิเคราะห์การออกแบบการวัดและประเมินผล  
การเรียนรู้

2.1.4 สร้างแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการ  
การตั้งครรภ์ในวัยเรียน

2.1.4.1 แบบปรนัย (Objective) ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก คือ  
ก ข ค และ ง แบบอิงเกณฑ์ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหา และจุดประสงค์การฝึกอบรม จำนวน  
26 ข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของแบบทดสอบ ซึ่งในแต่ละข้อจะมีคำตอบที่ถูก  
ที่สุดเพียงข้อเดียว เมื่อนักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องได้ 1 คะแนน แต่ถ้าเลือกคำตอบไม่  
ถูกหรือไม่ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก ให้ 0 คะแนน โดยมีวิธีการหาคุณภาพ  
เครื่องมือ ดังนี้

1) นำแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจที่สร้างขึ้นเสนอต่อ  
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุง  
แก้ไข

2) นำแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว  
ไปให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมที่ประเมินร่างหลักสูตร จำนวน 5 คน พิจารณาความสอดคล้อง  
ระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อนำผลมาวิเคราะห์หาค่าดัชนี  
ความสอดคล้อง ข้อที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป แสดงว่ามีความสอดคล้อง  
สามารถนำไปใช้ได้

3) นำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจไปทดลองใช้กับ  
นักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา  
เขต 22 ที่เคยศึกษาเนื้อหานี้มาแล้ว จำนวน 30 คน

4) นำผลการสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยาก (p) และค่า  
อำนาจจำแนก (r) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 90-92) คัดเลือกข้อสอบข้อที่มีค่าความ  
ยาก อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 - 1.00



(วาโร เฟ็งส์วีสต์, 2551, หน้า 240-241) ให้เหลือเพียง 20 ข้อ ซึ่งพบว่าแบบทดสอบมีค่าความยาก ระหว่าง 0.33 – 0.73 และค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.28 – 0.85

5) นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้มาวิเคราะห์หา

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR – 20 ของ Kuder – Richardson (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 89) ซึ่งพบว่า แบบทดสอบมีความเชื่อมั่น 0.74

2.1.4.2 แบบอัตนัย (Subjective) โดยมีเฉพาะคำถามเปิดโอกาสให้ผู้สอบสามารถเขียนตอบได้ตามเสรีภาพตามความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็นของแต่ละคน โดยคะแนนคำตอบเป็นผลจากการรวบรวมความคิด ลักษณะการเขียนชัดเจน การอธิบายความถูกต้องของแต่ละตอน รวม 20 คะแนน โดยมีวิธีการหาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

1) นำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจที่สร้างขึ้น นำไป

พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2) นำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไป

ให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมที่ประเมินร่างหลักสูตร จำนวน 5 คน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อนำผลมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่า แบบทดสอบทุกข้อมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 แสดงว่ามีความสอดคล้องสามารถนำไปใช้ได้

3) นำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจไปทดลองใช้กับ

นักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียนมาแล้ว จำนวน 30 คน

4) นำผลการสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยาก (p) และ

ค่าอำนาจจำแนก (r) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 90-92) คัดเลือกข้อสอบข้อที่มีค่าความยาก อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 และข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 – 1.00 (วาโร เฟ็งส์วีสต์, 2551, หน้า 240-241) ให้เหลือเพียง 4 ข้อ ซึ่งพบว่าแบบทดสอบมีค่าความยาก ระหว่าง 0.46 – 0.54 และค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.58 – 0.83

5) หาค่านำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้มาวิเคราะห์หา

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

(Cronbach's alpha coefficient :  $\alpha$ ) (สมบัติ ทำยเรือคำ, 2555, หน้า 20–81) ซึ่งพบว่าแบบทดสอบมีความเชื่อมั่น 0.80

2.1.5 จัดทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.2 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

การสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจและการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม (สมคิด บางโม, 2551, หน้า 126–130; ชูชัย สมितिไกร, 2554, หน้า 215–217)

2.2.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ ดีมากที่สุด ดีมาก ดีปานกลาง ดีน้อย และดีน้อยที่สุด ตามวิธี ของ Likert (อ้างถึงใน สมคิด บางโม, 2551, หน้า 129) จำนวน 20 ข้อ

2.2.3 ตั้งเกณฑ์ในการพิจารณาระดับความพึงพอใจ ดังนี้

คะแนน 5 ดีมากที่สุด

คะแนน 4 ดีมาก

คะแนน 3 ดีปานกลาง

คะแนน 2 ดีน้อย

คะแนน 1 ดีน้อยที่สุด

การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับที่มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับที่น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับที่น้อยที่สุด

2.3.4 นำแบบประเมินความพึงพอใจที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของข้อความ แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุง

2.3.5 นำแบบประเมินความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มเดิมที่ประเมินร่างหลักสูตร จำนวน 5 คน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อความ กับเนื้อหาแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า มีค่าระหว่าง 0.80 – 1.00

2.3.6 จัดพิมพ์แบบประเมินความพึงพอใจเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

### ระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

เป็นการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครมภ์ในวัยเรียน มีวิธีดำเนินการ 2 ชั้น ดังนี้

#### 1. การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้

##### 1.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนนางวราภรณ์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 45 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

##### 1.2 แบบแผนการทดลอง

ผู้วิจัยได้กำหนดแบบแผนการทดลอง โดยใช้รูปแบบการศึกษาเชิงทดลอง แบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One – Group Pre Test – Post Test Design) (วาริ เฟิงส์วีสดี, 2551, หน้า 133) ดังตาราง 4

ตาราง 4 แบบแผนการทดลอง

การทดสอบก่อนการฝึกอบรม	การใช้หลักสูตรฝึกอบรม	การทดสอบหลังการฝึกอบรม
T <sub>1</sub>	X	T <sub>2</sub>

เมื่อ X แทน การใช้หลักสูตรฝึกอบรม  
T<sub>1</sub> แทน การทดสอบก่อนการฝึกอบรม  
T<sub>2</sub> แทน การทดสอบหลังการฝึกอบรม

### 1.3 วิธีดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

1.3.1 ขอบหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครมในวัยเรียนต่อผู้อำนวยการโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

1.3.2 ก่อนทำการฝึกอบรม ผู้วิจัยชี้แจงหลักการและเหตุผลให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายรับทราบ

1.3.3 ทำการทดสอบก่อนฝึกอบรม โดยใช้แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครมในวัยเรียน และเก็บข้อมูลที่ได้จากการทำแบบทดสอบไว้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

1.3.4 ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 45 คน เป็นเวลา 2 วัน ดำเนินการฝึกอบรมโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนางัว จำนวน 1 คน และมีครูกลุ่มงานกิจการนักเรียน จำนวน 2 คน เป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกับวิทยากร

1.3.5 ประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างฝึกอบรม โดยประเมินความรู้และพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งประเมินโดยวิทยากร และครูกลุ่มงานกิจการนักเรียน แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการประเมินผลหลักสูตรต่อไป

1.3.6 หลังสิ้นสุดการฝึกอบรมทำการทดสอบหลังฝึกอบรม โดยใช้แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจฉบับเดียวกับที่การทดสอบก่อนฝึกอบรม และประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม เพื่อนำผลไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

### 1.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการหาค่าสถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สถิติดังต่อไปนี้

#### 1.4.1 สถิติพื้นฐาน

1.4.1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

1.4.1.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.4.1.3 ค่าร้อยละ (Percentage)

#### 1.4.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.4.2.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (item – Objective Congruence Index : IOC)

1.4.2.2 การหาค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้อของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนใช้วิธีของเบรนแนน (Brennan)

1.4.2.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนใช้สูตร KR – 20 ของ Kuder – Fichardson และสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของคอนนาค

#### 1.4.3 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน

ใช้สถิติ t – test for Dependent Samples สำหรับ การเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม

### 2. การประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ เป็นการประเมินผลหลังจากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้ว ประเมินผลการเรียนรู้ก่อน และหลังฝึกอบรม โดยประเมินให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ และความพึงพอใจ ดังนี้

ด้านที่ 1 ประเมินความรู้ความเข้าใจ โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม

ด้านที่ 2 ประเมินความพึงพอใจ โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจ สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมหลังการอบรมเสร็จสิ้น

## ระยะที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม

การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม เป็นการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรหลังจากนำหลักสูตรไปทดลองใช้แล้วโดยพิจารณาปรับปรุงจากผลการประเมินหลักสูตรจากเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากข้อเสนอแนะของวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรม ตลอดจนทั้งปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานนำมาวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมฉบับสมบูรณ์ มีความเหมาะสมในการนำไปใช้และเผยแพร่ต่อไป จากการดำเนินการวิจัยทั้ง 4 ระยะ มีแผนการดำเนินการวิจัย ดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงแผนการดำเนินการวิจัย

ระยะของการวิจัย	วิธีดำเนินการวิจัย	เครื่องมือ	ผู้ให้ข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ	ระยะเวลาดำเนินการ
ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม	1. การศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. การนำข้อมูลมาสังเคราะห์หาประเด็นในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม	-	-	วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา	1. แนวทางป้องกัน การตั้งครรภในวัยเรียน ที่จะนำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรม 2. องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม 4 องค์ประกอบ 3. กระบวนการพัฒนาหลักสูตร 4 ระยะ	1. ช่วงเดือน พ.ค. - ธ.ค. 2562
ระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม	1. สร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน ประกอบด้วย 1.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	-		1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา	1. ร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน	ช่วงเดือน ม.ค. - ก.พ. 2563

ตาราง 5 (ต่อ)

ระยะของ การวิจัย	วิธีดำเนินการวิจัย	เครื่องมือ	ผู้ให้ข้อมูล	การวิเคราะห์ ข้อมูล	ผลที่ได้รับ	ระยะเวลา ดำเนินการ
ระยะที่ 2 (ต่อ)	<p>1.2 เนื้อหาของ หลักสูตร</p> <p>1.3 กิจกรรมการ ฝึกอบรมของหลักสูตร</p> <p>1.4 การวัดและ ประเมินผลหลักสูตร</p> <p>2. ตรวจสอบร่าง หลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>3. ปรับปรุงร่างหลักสูตร</p> <p>4. จัดทำเครื่องมือที่ใช้ใน การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย</p> <p>4.1 แบบทดสอบ ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการป้องกันการ ตั้งครรภ์ในวัยเรียน</p> <p>4.2 แบบประเมินความ พึงพอใจของนักเรียนที่มี ต่อ การฝึกอบรมโดยใช้ หลักสูตรการป้องกันการ ตั้งครรภ์ในวัยเรียน</p> <p>5. จัดทำเครื่องมือการใช้ หลักสูตร</p>	<p>1. แบบ ประเมิน ความ เหมาะสม และความ สอดคล้อง ของ ร่าง หลักสูตร</p> <p>-</p>	<p>ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน</p> <p>-</p> <p>-</p>	<p>2. วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (<math>\bar{X}</math>) และส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)</p> <p>3. วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้ ดัชนีความ สอดคล้อง</p> <p>1. หาค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC) ของ แบบทดสอบฯ และแบบ ประเมินความ พึงพอใจ</p> <p>2. หาค่าความ ยาก ค่าอำนาจ จำแนก และ ความเชื่อมั่น ของ แบบทดสอบฯ</p>	<p>2. หลักสูตร ฝึกอบรมที่มี คุณภาพ พร้อม นำไปใช้ทดลอง</p> <p>3. แบบทดสอบวัด ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการ ป้องกันการ ตั้งครรภ์ในวัยเรียน และแบบประเมิน ความพึงพอใจของ นักเรียนที่มีต่อการ ฝึกอบรมโดยใช้ หลักสูตรการ ป้องกันการ ตั้งครรภ์ในวัยเรียน</p> <p>4. คู่มือการใช้</p>	<p>ช่วงเดือน ก.พ. - มี.ค. 2563</p> <p>ช่วงเดือน เม.ย. - พ.ค. 2563</p>

## ตาราง 5 (ต่อ)

ระยะของการวิจัย	วิธีดำเนินการวิจัย	เครื่องมือ	ผู้ให้ข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ	ระยะเวลาดำเนินการ
ระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร ฝึกอบรม	1. การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนนางัวราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 45 คน เป็นเวลา 2 วัน โดยทดสอบก่อนฝึกอบรม 2. ประเมินผลก่อน และหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้ 2.1 ประเมินความรู้ความเข้าใจโดยการทดสอบ 2.2 ประเมินความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน โดยการใช้แบบประเมินความพึงพอใจ	1. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน 2. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ 3. แบบประเมินความพึงพอใจ	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนางัวราชภัฏรำไพพรรณี สำนักงานเขต 22 จำนวน 50 คน ได้โดยการสุ่มอย่างง่าย	1. วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t - test for Dependent Samples ของแบบทดสอบ	1. ข้อมูลในการใช้หลักสูตรในสภาพการณ์จริง 2. ผลการประเมินด้านความรู้และความพึงพอใจหลักสูตร	ช่วงเดือน มิ.ย. - ก.ค. 2563
ระยะที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม	นำผลการประเมินหลักสูตรมาวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไข จัดทำเป็นรายงานการวิจัย	-	-	วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา	หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนฉบับสมบูรณ์	ช่วงเดือน ต.ค. - พ.ย. 2563



## บทที่ 4

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 22 ผู้วิจัยขอ  
นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

#### 1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- $\bar{X}$  แทน ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
- S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- n แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
- t แทน ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤติจากการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบ  
ความมีนัยสำคัญ
- df แทน ระดับความเป็นอิสระ
- $\Sigma$  แทน ผลรวม
- $\Sigma D$  แทน ผลต่างระหว่างคะแนนก่อนฝึกอบรมกับหลังฝึกอบรม
- $\Sigma D^2$  แทน ผลต่างระหว่างคะแนนก่อนฝึกอบรมกับหลังฝึกอบรมยกกำลังสอง
- \*\* แทน มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- Sig แทน ความน่าจะเป็นเพื่อใช้ในการทดสอบระดับนัยสำคัญ

## 2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย และการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อตอบคำถามการวิจัยตามลำดับเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม มี 2 ขั้นตอน

1. ผลการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ผลการสังเคราะห์หาประเด็นในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

ระยะที่ 2 ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม มี 4 ขั้นตอน

1. ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม
2. ผลการตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรม
3. ผลการปรับปรุงร่างหลักสูตรฝึกอบรม
4. ผลการจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม มี 2 ขั้นตอน

1. ผลการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้
2. ผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

ระยะที่ 4 ผลการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม

### ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร

#### 1. ผลการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ นำเสนอผล ดังนี้

#### ผลการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมและให้ความรู้แก่นักเรียนในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน และการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพบว่า องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาของหลักสูตร 3) กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร และ 4) การวัดและประเมินผลหลักสูตร

## 2. ผลการสังเคราะห์หาประเด็นในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

การสังเคราะห์หาประเด็นในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ นำเสนอผล ดังนี้

### ผลการสังเคราะห์หาประเด็นในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

จากการนำข้อมูลมาสังเคราะห์หาประเด็นในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียน พบว่า องค์ประกอบของแนวทางการป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียนมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเจริญเติบโตและพัฒนาการของวัยรุ่น 2) พฤติกรรมและค่านิยมทางเพศ และ 3) แนวทางการป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียน

สรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสังเคราะห์หาประเด็นในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยจึงนำมาสร้างเป็นหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียน ได้แก่ องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียน ประกอบด้วย 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาของหลักสูตร 3) กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร และ 4) การวัดและประเมินผลหลักสูตร ซึ่งเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การเจริญเติบโตและพัฒนาการของวัยรุ่น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาและตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้มีความน่าสนใจและทันสมัยขึ้น คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ ประกอบด้วย 2 กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.1 เราโต ๆ กันแล้วนะ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.2 รู้ทัน ใจของตนเอง

2. พฤติกรรมและค่านิยมทางเพศ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาและตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้มีความน่าสนใจและง่ายต่อการทำกิจกรรม คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จากมุมมองที่แตกต่าง ประกอบด้วย 2 กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.1 พฤติกรรมทางเพศ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.2 ทัศนชาย หญิง

3. แนวทางการป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาและตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้มีความน่าสนใจมากขึ้นและสื่อถึงวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรมได้ คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียน ประกอบด้วย 3 กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.1 การตั้งครุฑเป็นอย่างไร

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.2 หากผลของพลังพลาด และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.3 ให้รักคุ้มครอง (ตัวเรา)

## ระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฎ์รังสรรค์ โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน นำเสนอผล ดังนี้

### 1. ผลการสร้างร่างหลักสูตรฝึกอบรม

ผลการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาประเด็นในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ระยะที่ 1 ได้ผลเป็นร่างหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาของหลักสูตร 3) กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร 4) การวัดและประเมินผลหลักสูตร มีรายละเอียด ดังนี้

#### 1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.1 เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.2 เพื่อเป็นแนวทางให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

#### 2. เนื้อหาสาระของหลักสูตร

เนื้อหาสาระของหลักสูตรในหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน มีโครงสร้าง ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วย ใช้เวลาในการฝึกอบรมรวม 12 ชั่วโมง จำนวน 2 วัน มีรายละเอียด ดังนี้

หน่วยที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ (3 ชั่วโมง)

#### 1. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.1 เราโต ๆ กันแล้วนะ

- พัฒนาการทางร่างกาย และพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น
- การดูแลสุขอนามัยทางเพศ
- การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดร่างกายและผลิตภัณฑ์

เสริมความงาม

#### 2. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.2 รู้ทันกายใจของตนเอง

- พัฒนาการทางอารมณ์ และสังคมของวัยรุ่น

หน่วยที่ 2 จากมุมมองที่แตกต่าง (3 ชั่วโมง)

1. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.1 พฤติกรรมทางเพศ

- พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

2. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.2 ทักษะชายหญิง

- ค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นชายและหญิง

หน่วยที่ 3 การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน (6 ชั่วโมง)

1. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.1 การตั้งครรภ์เป็นอย่างไร

- ความหมายและสาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

2. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.2 หากพลาดพลังพลาด

- ผลกระทบที่เกิดจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

3. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.3 ให้รักคุ้มครอง (ตัวเรา)

- การเห็นคุณค่าในตนเอง

- ทักษะการปฏิเสธ และทักษะการเจรจาต่อรอง

- วิธีการคุมกำเนิด

3. กิจกรรมของหลักสูตร

ผู้เข้าอบรมได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ร่วมกับสมาชิกในกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย โดยมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. การจับคู่ทำงาน และการแบ่งกลุ่มย่อย ควรจะมีสมาชิกประมาณ

5 - 6 คน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรม

2. การจัดกิจกรรมแต่ละหน่วยควรดำเนินการ ดังนี้

2.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

2.2 วิเคราะห์บรรยายให้ความรู้แก่ผู้เข้าอบรมตามเอกสารประกอบการบรรยาย

การบรรยาย

2.3 ผู้เข้าอบรมปฏิบัติกิจกรรมตามคำแนะนำของวิทยากรและ

ทำแบบฝึกกิจกรรมตามที่กำหนด

2.4 เมื่อจบการทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรม วิทยากรและผู้เข้าอบรม แลกเปลี่ยนแนวคิดหรือประเมินความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมนั้น วิทยากรสรุปให้ คำแนะนำ ข้อเสนอแนะแก่ผู้เข้าอบรม

#### 4. การวัดและประเมินผลหลักสูตร

##### 4.1 ประเมินผลก่อนการอบรม

- ทดสอบความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

##### 4.2 ประเมินผลระหว่างอบรม

- สังเกตพฤติกรรม
- ประเมินการนำเสนอผลงาน
- ตรวจสอบแบบฝึกกิจกรรมการเรียนรู้

##### 4.3 ประเมินผลหลังการอบรม

- ทดสอบความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน
- ประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตร

ฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

เกณฑ์การประเมิน

นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมที่ผ่านเกณฑ์การประเมินต้อง

ผ่านเกณฑ์ ต่อไปนี้

- 1) ผู้เข้าอบรมร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกหน่วยการเรียนรู้
- 2) ผู้เข้าอบรมส่งแบบฝึกกิจกรรมครบทุกกิจกรรมและครบทุกหน่วยการเรียนรู้
- 3) ผู้เข้าอบรมมีผลการทดสอบหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม
- 4) ผู้เข้าอบรมมีทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับดี
- 5) ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากหรือมากที่สุด

## 2. ผลการตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้จัดทำร่างหลักสูตรฝึกอบรมและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมโดยมีผลของการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียนของนักเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน รายละเอียดดังตาราง 6

ตาราง 6 ผลการประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียน

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	ลำดับของค่าเฉลี่ย
1	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด	2
2	เนื้อหาของหลักสูตร	4.80	0.45	มากที่สุด	2
3	กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร	5.00	0.00	มากที่สุด	1
4	การวัดและประเมินผลหลักสูตร	4.60	0.54	มากที่สุด	3
ภาพรวม		4.80	0.36	มากที่สุด	-

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียน โดยภาพรวมได้ค่าเฉลี่ย 4.80 แสดงว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นองค์ประกอบพบว่า ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 ผลการประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน รายละเอียดดังตาราง 7

ตาราง 7 ผลการประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกัน  
การตั้งครุฑในวัยเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 – 3

ข้อ	รายการประเมิน	ดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	สรุปผล
<b>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1</b>			
1	จุดมุ่งหมายของการอบรมมีความเหมาะสม	1.00	สอดคล้อง
2	ใบความรู้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย	1.00	สอดคล้อง
3	ใบความรู้ถูกต้องครบถ้วน	1.00	สอดคล้อง
4	ใบความรู้สามารถเชื่อมโยงไปสู่สถานการณ์จริง	1.00	สอดคล้อง
5	ใบความรู้มีภาพประกอบชัดเจน	0.80	สอดคล้อง
6	ใบความรู้มีความเหมาะสมกับเวลา	0.80	สอดคล้อง
7	กิจกรรมการฝึกอบรมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย	1.00	สอดคล้อง
8	กิจกรรมการฝึกอบรมสามารถเชื่อมโยงไปสู่ สถานการณ์จริงได้	1.00	สอดคล้อง
9	กิจกรรมการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับเวลา	0.80	สอดคล้อง
10	การประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	1.00	สอดคล้อง
<b>หน่วยการเรียนรู้ที่ 2</b>			
1	จุดมุ่งหมายของการอบรมมีความเหมาะสม	1.00	สอดคล้อง
2	ใบความรู้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย	1.00	สอดคล้อง
3	ใบความรู้ถูกต้องครบถ้วน	1.00	สอดคล้อง
4	ใบความรู้สามารถเชื่อมโยงไปสู่สถานการณ์จริง	1.00	สอดคล้อง
5	ใบความรู้มีภาพประกอบชัดเจน	1.00	สอดคล้อง
6	ใบความรู้มีความเหมาะสมกับเวลา	1.00	สอดคล้อง



ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	สรุปผล
7	กิจกรรมการฝึกอบรมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย	1.00	สอดคล้อง
8	กิจกรรมการฝึกอบรมสามารถเชื่อมโยงไปสู่ สถานการณ์จริงได้	1.00	สอดคล้อง
9	กิจกรรมการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับเวลา	0.80	สอดคล้อง
10	การประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	0.80	สอดคล้อง
<b>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3</b>			
1	จุดมุ่งหมายของการอบรมมีความเหมาะสม	1.00	สอดคล้อง
2	ใบความรู้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย	0.80	สอดคล้อง
3	ใบความรู้ถูกต้องครบถ้วน	1.00	สอดคล้อง
4	ใบความรู้สามารถเชื่อมโยงไปสู่สถานการณ์จริง	1.00	สอดคล้อง
5	ใบความรู้มีภาพประกอบชัดเจน	1.00	สอดคล้อง
6	ใบความรู้มีความเหมาะสมกับเวลา	0.80	สอดคล้อง
7	กิจกรรมการฝึกอบรมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย	1.00	สอดคล้อง
8	กิจกรรมการฝึกอบรมสามารถเชื่อมโยงไปสู่ สถานการณ์จริงได้	1.00	สอดคล้อง
9	กิจกรรมการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับเวลา	0.60	สอดคล้อง
10	การประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	1.00	สอดคล้อง

จากตาราง 7 สรุปได้ว่าองค์ประกอบของร่างคู่มือดำเนินการฝึกอบรมฝึกอบรม เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียน โรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีความเหมาะสมและความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 แสดงว่า ข้อคำถามทั้งหมดมีความสอดคล้องเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้

### 3. ผลการปรับปรุงร่างหลักสูตรฝึกอบรบ

ผู้วิจัยนำข้อมูลในการตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรบจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน มาวิเคราะห์แล้ว นำไปปรับปรุงร่างหลักสูตรฝึกอบรบให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฝึกอบรบ เมื่อเทียบกับเกณฑ์ พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 แสดงว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมมากที่สุด ผู้วิจัยให้คงไว้ในหลักสูตรฝึกอบรบและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2. ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้อง พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 แสดงว่า มีความสอดคล้อง ถือว่าองค์ประกอบร่างหลักสูตร มีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ไม่ต้องทำการปรับปรุง

3. ผู้วิจัยได้ปรับปรุงร่างหลักสูตรฝึกอบรบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

3.1 กิจกรรมการฝึกอบรบเน้นให้นักเรียนได้สะท้อนคิด มีเวลาให้นักเรียน ได้ฝึกสติให้อยู่กับตนเอง คิดทบทวนพฤติกรรมของตนเอง และเน้นการพูดคุย ถามตอบใน สิ่งที่ผู้เรียนสงสัย หรือข้องใจมากกว่าการบรรยายให้นักเรียนเป็นผู้รับรู้ฝ่ายเดียว

3.2 ระยะเวลาในการทำกิจกรรมฝึกอบรบ ได้มีการปรับเวลาให้เหมาะสมในแต่ละกิจกรรม เพื่อความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรบ และ ความครบถ้วนของเนื้อหา เพื่อการฝึกอบรบที่มีประสิทธิภาพ

### 4. ผลการจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรบ

ผู้วิจัยนำข้อมูลในการตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรบจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน มาวิเคราะห์แล้วนำไปปรับปรุงร่างหลักสูตรฝึกอบรบให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมทั้ง จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรบเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

### ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมนำเสนอผล ดังนี้

#### ผลการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ตามแผนการทดลอง

เป็นการนำหลักสูตรฝึกอบรมที่ได้นำไปใช้ตามแผนการทดลองโดยใช้รูปแบบ The One-Group Pre Test-Post Test Design กับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว แต่ถูกวัดหรือถูกสังเกตทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 มีรายละเอียด ดังตาราง 8

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มเป้าหมาย

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ	1.1 ชาย	20	44.44
	1.2 หญิง	25	55.56
	รวม	45	100
2. อายุ	2.1 14 ปี	2	4.44
	2.2 15 ปี	35	77.77
	2.3 16 ปี ขึ้นไป	8	17.7
	รวม	45	100

จากตาราง 8 สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 45 คน เป็นเพศชาย จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 และเพศหญิง จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 55.56 โดยมีนักเรียนที่ อายุ 14 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.44 อายุ 15 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็น ร้อยละ 77.77 และอายุ 16 ปีขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7

1.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยการทดสอบค่าที (t – test for Dependent Sample) ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย : ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์  
 ในวัยรุ่นที่ได้เข้ารับการฝึกอบรม หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมปรากฏผล  
 ดังตาราง 9

ตาราง 9 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์  
 ในวัยรุ่นของนักเรียน ระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม จำนวน 45 คน

การฝึกอบรม	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig
ก่อนการฝึกอบรม	45	20.73	5.35	44	15.579**	.000
หลังการฝึกอบรม	45	30.13	4.90			

\*\* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 9 พบว่า คะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของนักเรียน ผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนก่อนฝึกอบรมเฉลี่ย 20.73 คะแนน และมีคะแนนหลังฝึกอบรมเฉลี่ย 30.13 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนทดสอบทั้งสองครั้ง ปรากฏว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปได้ว่าการฝึกอบรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการอบรมโดยใช้  
 หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ปรากฏดังตาราง 10

ตาราง 10 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่ของค่าเฉลี่ย
<b>1. ด้านระยะเวลาและสถานที่</b>				
1.1 สถานที่สะอาด มีความเหมาะสม	4.49	0.59	มาก	
1.2 ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ประกอบการอบรม	4.38	0.68	มาก	
1.3 ระยะเวลาที่มีความเหมาะสม	4.64	0.53	มากที่สุด	
<b>ค่าเฉลี่ย</b>	4.50	0.49	มาก	5
<b>2. ด้านวิทยากร</b>				
2.1 ใช้คำพูด น่าเสียงชัดเจน	4.36	0.68	มาก	
2.2 เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย	4.67	0.48	มากที่สุด	
2.3 ตอบคำถามได้ชัดเจน เป็นที่เข้าใจ	4.58	0.58	มากที่สุด	
2.4 มีบุคลิกภาพที่ดี น่าเชื่อถือ	4.56	0.55	มากที่สุด	
<b>ค่าเฉลี่ย</b>	4.54	0.39	มากที่สุด	3
<b>3. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้</b>				
3.1 กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย	4.56	0.59	มากที่สุด	
3.2 กิจกรรมการเรียนรู้น่าสนใจสามารถปฏิบัติได้จริง	4.87	0.34	มากที่สุด	
3.3 กิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้สามารถปฏิบัติได้เสร็จทันตามเวลาที่กำหนด	4.38	0.61	มาก	
<b>ค่าเฉลี่ย</b>	4.60	0.38	มากที่สุด	2
<b>4. ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม</b>				
4.1 สื่อการเรียนรู้มีความหลากหลาย ทันสมัย สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	4.53	0.69	มากที่สุด	
4.2 สื่อประกอบการฝึกอบรมช่วยให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมได้	4.51	0.63	มากที่สุด	
<b>ค่าเฉลี่ย</b>	4.52	0.62	มากที่สุด	4
<b>5. ด้านการวัดและประเมินผล</b>				
5.1 มีความพึงพอใจกับวิธีการวัดและประเมินผล	4.35	0.53	มาก	
5.2 วิธีการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย	4.53	0.59	มากที่สุด	

ตาราง 10 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความหมาย	ลำดับที่ ของ ค่าเฉลี่ย
ค่าเฉลี่ย	4.44	0.49	มาก	6
<b>6. ด้านการนำความรู้ไปใช้</b>				
6.1 มีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการป้องกันการ ตั้งครรภ์ในวัยเรียน	4.73	0.35	มากที่สุด	
6.2 รู้วิธีการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน	4.84	0.61	มากที่สุด	
6.3 มีทักษะในการปฏิเสธ และต่อรองเมื่ออยู่ในสถานการณ์ เสี่ยงทางเพศ	4.64	0.52	มากที่สุด	
6.4 สามารถเผยแพร่ความรู้ให้กับบุคคลรอบข้างได้	4.62	0.37	มากที่สุด	
ค่าเฉลี่ย	4.71	0.50	มากที่สุด	1
ค่าเฉลี่ยรวม	4.55	0.29	มากที่สุด	

จากตาราง 10 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตร  
ฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.55$ )  
และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ  
ด้านการนำความรู้ไปใช้ ( $\bar{X} = 4.71$ ) รองลงมาคือ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้  
( $\bar{X} = 4.60$ ) ด้านวิทยากร ( $\bar{X} = 4.54$ ) ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม ( $\bar{X} = 4.52$ ) ด้าน  
ระยะเวลาและสถานที่ ( $\bar{X} = 4.50$ ) และด้านการวัดและประเมินผล ( $\bar{X} = 4.44$ ) ตามลำดับ  
สรุปได้ว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกัน  
การตั้งครรภ์ในวัยเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับที่สูงกว่ากับ  
สมมติฐานที่ตั้งไว้

## ระยะที่ 4 ผลการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม

การดำเนินการในขั้นตอนการประเมินผลการใช้หลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครมในวัยเรียน ได้นำหลักคิดของ ไทเลอร์ (Tyler, 1989) มาเป็นแนวทางในการประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้หลักสูตรฝึกอบรมที่มีความสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้หลังจากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยดำเนินการดังนี้

1. ประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครมในวัยเรียน โดยนำผลจากการทดลองใน ขั้นตอนที่ 3 มาแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้หลักสูตรฝึกอบรมมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พบว่า จากการนำกระบวนการฝึกอบรมซึ่งมี 5 ขั้นตอน คือ

- 1) การวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นในการฝึกอบรม
- 2) เลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับการฝึกอบรม
- 3) เลือกรูปแบบการฝึกอบรม
- 4) จัดกิจกรรมการฝึกอบรม และ
- 5) การประเมินผลการฝึกอบรม มาใช้ในการพัฒนาเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ในการป้องกันการตั้งครมในวัยเรียนนั้นในการทดลอง พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

1.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่า นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครมในวัยเรียน มีคะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.2 ด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครมในวัยเรียน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครมในวัยเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.55$ ) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการนำความรู้ไปใช้ ( $\bar{X} = 4.71$ ) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ( $\bar{X} = 4.60$ ) ด้านวิทยากร ( $\bar{X} = 4.54$ ) ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม ( $\bar{X} = 4.52$ ) ด้านระยะเวลาและสถานที่ ( $\bar{X} = 4.50$ ) และด้านการวัดและประเมินผล ( $\bar{X} = 4.44$ ) ตามลำดับ

2. การแก้ไขและปรับปรุงหลักสูตร หลังจากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ผู้วิจัยได้นำปัญหาอุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดจากข้อเสนอแนะข้างต้น ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดฝึกอบรมตามหลักสูตร

ฝึกอบรม ได้ร่วมเป็นวิทยากรในการฝึกอบรม ซึ่งติดตามการจัดกิจกรรมทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่องและจากการรวบรวมข้อเสนอแนะของวิทยากร และปัญหาที่พบขณะดำเนินงาน เพื่อให้หลักสูตรฝึกอบรมมีความสมบูรณ์ขึ้นจึงปรับปรุงปรับลดบางเนื้อหาที่ไม่จำเป็น ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.1 เราโต ๆ กันแล้วนะ ปรับจากการบรรยาย ทำกิจกรรมกลุ่มระดมสมองแล้วนำเสนอเป็นการพูดคุย ถามและตอบ เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่จะมีความรู้อยู่แล้ว ซึ่งสามารถสร้างบรรยากาศในการอบรมจากการตอบคำถามเพื่อชิงของรางวัล ปรับบางกิจกรรมให้มีเนื้อหาที่ง่ายขึ้น ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.1 การตั้งครรรภ์เกิดขึ้นได้อย่างไร โดยปรับจากการศึกษาผ่านเอกสาร ใบความรู้เพียงอย่างเดียว เป็นการใช้สื่อวีดิทัศน์ มีภาพเคลื่อนไหว และเสียง ทำให้เข้าใจง่าย ใช้เวลาน้อย และกระตุ้นความสนใจของนักเรียนได้ดี วิทยากรสามารถอธิบายเสริมเพิ่มเติมได้นอกจากนั้น ยังปรับเพิ่มระยะเวลาในกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.2 หากเพลอพลังพลาด โดยการเพิ่มระยะเวลาในการสพายกระเป่าเป็ดลดการทำกิจกรรม เพื่อให้เชื่อมโยงกับเนื้อหาผลกระทบเมื่อเกิดการตั้งครรรภ์ในวัยเรียน และสร้างความตระหนักในการป้องกันการตั้งครรรภ์ให้มากขึ้น ในการปรับลด และเพิ่มการทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าว เพื่อให้มีความเหมาะสมต่อการทำกิจกรรมฝึกอบรม สิ่งสำคัญคือ เน้นให้นักเรียนการพูดคุยสอบถาม เพื่อพิจารณาในสิ่งที่นักเรียนมีความรู้อยู่แล้ว จากนั้นจึงอธิบายเพิ่มเติม อธิบายเสริมเข้าไปในกิจกรรมการเรียนรู้ และให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง



## บทที่ 5

### สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน  
ของนักเรียน โรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา  
เขต 22 สรุปผลตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

#### 1. ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1.1 เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของ  
นักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา  
เขต 22

1.2 เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์  
ในวัยเรียนของนักเรียน โรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
มัธยมศึกษา เขต 22 ดังนี้

1.2.1 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การป้องกันการตั้งครรภ์  
ในวัยเรียน ระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม

1.2.2 ศึกษาความพึงพอใจต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ  
ป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

## 2. สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

2.1 ความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง การป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม

2.2 ความพึงพอใจต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียนอยู่ในระดับมาก

## 3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยอยู่ 4 ระยะ ดังนี้

**ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม** ดำเนินการโดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับประเด็นเนื้อหาในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน แล้วสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประเด็นในการสร้างหลักสูตร

**ระยะที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม** ดำเนินการในสองขั้นตอน ดังนี้  
 ขั้นตอนแรก การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม โดยการร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน โดยให้ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาของหลักสูตร 3) กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร และ 4) การวัดและประเมินผลหลักสูตร แล้วนำร่างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตร เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง แล้วนำร่างหลักสูตรฝึกอบรมมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน จากนั้น จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่สอง การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งจัดทำขึ้น 2 ประเภท ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

มีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าความยาก อยู่ระหว่าง 0.33 – 0.73

ค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.28 – 0.85 และค่าความเชื่อมั่น 0.73 แบบทดสอบอัตนัย

มีค่าความสอดคล้องทุกข้อ เท่ากับ 1.00 ค่าความยาก ระหว่าง 0.46 – 0.54 ค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.58 – 0.83 และค่าความเชื่อมั่น 0.80 และ 2) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม มีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00

**ระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม** ดำเนินการโดยนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ใน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 45 คน ประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t – test for Dependent Samples สำหรับการเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม

**การวิจัยระยะที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม** ดำเนินการโดยนำผลจากการประเมินหลักสูตร จากข้อเสนอแนะของวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรม ตลอดจนทั้งปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน มาวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมฉบับสมบูรณ์ มีความเหมาะสมในการนำไปใช้และเผยแพร่ต่อไป

#### 4. สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 สรุปผลได้ดังนี้

##### 4.1 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

ผลการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับประเด็นเนื้อหาในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพบว่า องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาของหลักสูตร 3) กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร และ 4) การวัดและประเมินผลหลักสูตร

ผลการสังเคราะห์หาประเด็นในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พบว่า การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของวัยรุ่น 2) พฤติกรรมและค่านิยม

ทางเพศ และ 3) แนวทางการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ซึ่งวิเคราะห์เนื้อหาในการฝึกอบรมได้ 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ (พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์และสังคมของวัยรุ่น) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จากมุมมองที่แตกต่าง (พฤติกรรมทางเพศและค่านิยมทางเพศ) และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน (ความหมายของการตั้งครรภ์ ผลกระทบและวิธีป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน)

ผลการตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยได้จัดทำร่างหลักสูตรฝึกอบรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร ด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน 5 ระดับ โดยกำหนดค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมที่ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ ภาพรวมมีความเหมาะสมภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.80$ ) และมีความสอดคล้องกันในทุกประเด็น โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 และผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

#### 4.2 ผลการประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม

##### 4.2.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการ

การตั้งครรภ์ในวัยเรียน ระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม

ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

##### 4.2.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร

ฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.55$ ) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการนำความรู้ไปใช้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 รองลงมาคือ

ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านวิทยากร ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม ด้านระยะเวลา และสถานที่ และด้านการวัดและประเมินผล โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60, 4.54, 4.52, 4.50 และ 4.44 ตามลำดับ

## 5. อภิปรายผล

จากการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครมในวัยเรียน โรงเรียนนางัวราชูร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ได้นำผลมาเสนอเป็นประเด็น เพื่ออภิปรายผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

5.1 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครมในวัยเรียนของ นักเรียนโรงเรียนนางัวราชูร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า จากการนำข้อมูลพื้นฐานมาศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์จนได้ องค์ประกอบของหลักสูตร 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาของหลักสูตร 3) กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร 4) การวัดและประเมินผลหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ Tabá (1962, p. 341); Tyler (1971, p. 1); Beauchamp George (1981, p. 26); บุญชม ศรีสะอาด (2546, หน้า 11); ปราโมทย์ จันทร์เรือง (2552, หน้า 188); นิตยา เปลื้องนุช (2554, หน้า 8-9); วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554, หน้า 11); อัครพงศ์ สุขมาศย์ (2553, หน้า 149-151); ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556, หน้า 5-8); จักรก วรงค์กาฬสินธุ์ (2556, หน้า 132); กัญญารัตน์ เครือรัตน์ไพบูลย์ (2560, หน้า 16) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรตามหลักวิชาการและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Nadler (1989); กัญญารัตน์ เครือรัตน์ไพบูลย์ (2560, หน้า 9); กิติชัย แสนสุวรรณ (2561, หน้า 30); เรืองยศ เพชรสุก (2554, หน้า 62-64); กัมปนาท อาษา และคณะ (2555, หน้า 78-79); ชุติพร สุระโชติ และมณฑิยา ชมดอกไม้ (2558, หน้า 56) โดยสรุป รูปแบบการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ ระยะเวลาที่ 1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม มี 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ผลการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ผลการสังเคราะห์หาประเด็นในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ระยะเวลาที่ 2 ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม 2) ผลการตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรม 3) ผลการปรับปรุงร่างหลักสูตรฝึกอบรม 4) ผลการจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ระยะเวลาที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตร

ฝึกอบรม มี 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ผลการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้  
2) ผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม และระยะที่ 4 ผลการปรับปรุงหลักสูตร  
ฝึกอบรม เป็นการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมหลังจากนำหลักสูตรไปทดลองใช้แล้วเพื่อให้  
ได้หลักสูตรฝึกอบรมฉบับสมบูรณ์

การฝึกอบรมเป็นวิธีการพัฒนาบุคคลวิธีหนึ่ง เป็นกระบวนการที่จัดขึ้น  
เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติ ความสามารถ ทักษะและ  
ความชำนาญ หรือประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อันจะเป็นผลทำให้ผู้รับการอบรมเกิด  
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งควรกำหนดรูปแบบกิจกรรม  
การฝึกอบรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม และจุดประสงค์  
การเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ด้วยการใช้เทคนิคการฝึกอบรมที่หลากหลาย  
ซึ่งสมคิด บางโม (2551, หน้า 85-94) ระบุว่า เทคนิคการฝึกอบรมออกเป็น 2 ประเภท คือ  
1) การฝึกอบรมโดยใช้วิทยากรเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ การบรรยาย และการสาธิต และ  
2) การฝึกอบรมโดยใช้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ได้แก่ การระดม  
สมอง กิจกรรมนันทนาการ ซึ่งสอดคล้องกับ อรวรรณี ไชยปัญญา (2556, หน้า 103);  
รสสุคนธ์ มกรมณี (2559, หน้า 1-15); ชีรชัย บำรุงศิลป์ (2557, หน้า 3); ยุภาพร  
แสนหาญ (2557, หน้า 47) และมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (2558, หน้า 23-34)  
ที่ได้เสนอแนะว่าเทคนิคการฝึกอบรมที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ได้แก่  
การระดมสมอง การแสดงบทบาทสมมุติ และการเรียนรู้แบบ Active Learning

ผลการตรวจสอบหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครมภ์ในวัยเรียนของ  
นักเรียน โรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา  
เขต 22 โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ  
มากที่สุด ในขณะที่เดียวกันผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร  
ในแต่ละด้านเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีค่าความสอดคล้องมากกว่า .50 ทุกประเด็น  
หมายความว่าองค์ประกอบของร่างหลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกัน เนื่องจาก  
ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยดำเนินการตามรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ  
นักวิชาการด้านหลักสูตร ได้แก่ Taba (1962, p. 341); บุญชม ศรีสะอาด (2546, หน้า 11);  
ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556, หน้า 5-8) นอกจากนี้ หลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่าน  
กระบวนการหาคุณภาพตามขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่การตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม  
จากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้แก่ ไขตามข้อเสนอแนะ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญที่มี

ประสบการณ์ ได้ทำการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตร  
 ฝึกอบรม มีการนำส่วนที่บกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จนสามารถนำไปใช้ได้  
 อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของนักการศึกษาหลายท่าน  
 ที่ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมแล้ว พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ  
 สามารถเพิ่มพูนความรู้ ทักษะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ เช่น จักรก วรงค์ภาพสินธุ์ (2556,  
 หน้า 132) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้หลักการเจริญสติปัฏฐาน 4  
 ตามแนวทางของหลวงพ่อดำเทียน จิตตสุโก เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการ  
 อารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสกลพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่  
 การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่เข้ารับการอบรมตามหลักสูตร  
 ที่พัฒนาขึ้น มีความสามารถในการจัดการอารมณ์ตนเองหลังอบรม สูงกว่าก่อนอบรม  
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยุภาพร แสนหาญ (2557, หน้า 16-23) ได้พัฒนา  
 หลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง วยใสเข้าใจเพศศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา  
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตาม  
 หลักสูตรหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 วรรณมาศ  
 สืบโถพงษ์ (2557, หน้า 102-104) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อปรับลดพฤติกรรมเสี่ยง  
 ทางเพศ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคชลพบุรี ผลการวิจัย  
 พบว่า ความรู้เรื่องเพศศึกษาของนักเรียนหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อปรับลด  
 พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสูงกว่าก่อนอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 วีรภัทร  
 ไม้ไหว (2560, หน้า 137-143) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของ  
 นักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอน  
 ที่รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อน  
 ฝึกอบรม ศิริภพ โสมาภา (2561, หน้า 70-88) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารหลักสูตร  
 ฝึกอบรมเยาวชนเกี่ยวกับแนวคิดเติบโตและการเห็นคุณค่าในตนเอง ผลการวิจัย พบว่า  
 ประสิทธิภาพของการบริหารหลักสูตรฝึกอบรมเยาวชน ด้านแนวคิดเติบโต และด้าน  
 การเห็นคุณค่าในตนเอง โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพผลมาก (Mean = 3.96) รุ่งรัตน์ ธาราพงษ์  
 และคณะ (2563, หน้า 104-116) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพศวิถีไทยของนักศึกษาใน  
 สถาบันอุดมศึกษา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่  
 อบรม ด้วยหลักสูตรเพศวิถีไทยของนักศึกษา หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม  
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 ผลการประเมินการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียนของนักเรียน โรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ก่อน และหลังการฝึกอบรม ได้แก่ 1) ประเมินความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน และ 2) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

5.2.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าหลักสูตรฝึกอบรมสามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียนได้จริง ทั้งนี้เป็นผลมาจาก

5.2.1.1 ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบของทาบา (Taba) ซึ่งเริ่มจากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้เป็นตัวกำหนดเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม การสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับสมกับวัย และมีการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยหลักสูตรที่จะดำเนินการขึ้นได้ผ่านกระบวนการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของร่างหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ และมีกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีการปรับปรุงหลักสูตรร่างหลักสูตรก่อนนำไปทดลองจริง จึงทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เกิดการเรียนรู้ผ่านหลักสูตรนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.1.2 กระบวนการในการฝึกอบรมของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน ได้มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผ่านการจัดการเรียนรู้ทั้งแบบระดมสมอง การถาม ตอบ และการเรียนรู้แบบ Active learning เนื่องจากผู้วิจัยได้ใช้สื่อวีดิทัศน์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้ประกอบการฝึกอบรม ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ นักเรียนจึงมีความตั้งใจ สนใจ และมีความกระตือรือร้นในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการฝึกอบรมเป็นอย่างดี ส่งผลให้บรรยากาศในการอบรมเป็นไปด้วยความราบรื่น สนุกสนานและนักเรียนได้รับความรู้ผ่านวิธีการที่หลากหลาย

5.2.1.3 การวัดและประเมินผลหลักสูตร ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน ตามขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ จากนั้นตรวจสอบหาคุณภาพของแบบทดสอบ ตามหลักแนวคิดของ วาโรเพ็งสวัสดิ์ (2551, หน้า 212-215) และพิชิต ฤทธิ์จรูญ (2553, หน้า 97-98) โดยผู้วิจัยได้



สร้างแบบทดสอบขึ้น แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินร่างหลักสูตรพิจารณา จากนั้นนำมาหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หาค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ จนได้แบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ จึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จากผลการหาคุณภาพ พบว่า แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน มีคุณภาพทั้งในด้านความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น ส่งผลให้นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มี ความรู้ ความเข้าใจหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม สอดคล้องกับ วรณมาศ สืบโถพงษ์ (2557, หน้า 102-104) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อปรับลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเทคนิคลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เรื่อง เพศศึกษาของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเทคนิคลพบุรี หลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อปรับลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ สูงกว่าก่อนอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับเกษมศรี อัครศรีพงศ์ธร (2558, 61-70) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องเพศในสังคมไทย ผลการวิจัย พบว่า คะแนนเฉลี่ยภายหลังการเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองสูงกว่าคะแนนก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ รุ่งรัตน์ ธาราพงษ์ และคณะ (2563, หน้า 104) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพศวิถีไทยของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับฝึกอบรมที่อบรม หลังฝึกอบรม สูงกว่าก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.55$ ) ซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเพราะการจัดการฝึกอบรมมีองค์ประกอบที่มีประสิทธิภาพ เนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้ออกแบบให้เหมาะสมกับวัย สื่อและแหล่งเรียนรู้เพียงพอต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนและเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ควบคู่กับการได้ฝึกปฏิบัติจริง และมีเนื้อหาสาระที่กระตุ้นให้นักเรียนสนใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกเหนือจากการบรรยายโดยวิทยากร ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถาม ระดมสมอง การสาธิต การแสดงบทบาท

สมมติ และการเรียนรู้แบบ Active learning ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณมาส สืบโถพงษ์ (2557, หน้า 102–104) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อปรับลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อหลักสูตรของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเทคนิคลพบุรีอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ รุ่งรัตน์ ธาราพงษ์ และคณะ (2563, หน้า 104) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพศวิถีไทยของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมของผู้เข้ารับ การฝึกอบรมที่อบรมด้วยหลักสูตรเพศวิถีไทยของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดชลบุรี มีระดับความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก

## 6. ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ประการ ดังนี้

### 6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถพัฒนาความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ ซึ่งหน่วยงานทางการศึกษา หน่วยงานทางสาธารณสุข หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของหน่วยงานและธรรมชาติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้

6.1.2 ในการนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ควรเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากกว่าการบรรยายและสิ่งสำคัญคือ ภาษาและท่าทีของวิทยากรที่สื่อสารเกี่ยวกับเรื่องเพศ ควรเป็นภาษาที่ง่ายและแสดงถึงความเป็นกัลยาณมิตร เพื่อให้เด็กกล้าที่จะซักถามเมื่อเกิดความสงสัยและเปิดโอกาสให้เด็กถามได้อย่างอิสระเสรี กรณีที่เด็กไม่กล้าซักถามอาจใช้วิธีเขียนลงบนกระดาษเพื่อจะได้ทราบถึงคำถามและข้อสงสัยที่ยังค้างคาในใจเด็กเกี่ยวกับเรื่องเพศ และวิทยากรควรตอบคำถามเหล่านั้นให้ครบเพื่อให้เด็กได้คลายข้อสงสัยในช่วงเวลานั้น รวมถึงเพื่อน ๆ นักเรียนจะได้ความรู้เพิ่มขึ้นด้วย

6.1.3 ในเนื้อหาสาระ เรื่อง การเห็นคุณค่าในตนเอง ควรให้นักเรียนตั้งเป้าหมายในระยะใกล้ จะได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรม และสามารถติดตาม

ประเมินผลได้ว่า อะไรที่บรรลุตามเป้าหมายของนักเรียนบ้าง โดยการติดตามในภาคเรียน หรือปีการศึกษานั้น ๆ

6.1.4 ปัญหาที่พบจากการวิจัยครั้งนี้ คือ เมื่อครูเป็นวิทยากร นักเรียนจะมีความเป็นกันเองกล้าซักถาม และพูดคุยจนส่งเสียงดัง ทำให้เสียบรรยากาศในการอบรม แต่หากเป็นวิทยากรภายนอก นักเรียนจะตั้งใจฟัง แต่ไม่กล้าซักถาม ดังนั้น คณะวิทยากร จึงควรมีการวางแผนในการฝึกอบรม เช่น ตั้งข้อตกลงก่อนการอบรม และการใช้กิจกรรม นันทนาการเพื่อปรับพฤติกรรมนักเรียนร่วมด้วย ครูและวิทยากรภายนอกควรทำหน้าที่ ร่วมกันในแต่ละกิจกรรม การเตรียมของรางวัล เช่น ขนม สมุด ถุงผ้า ฯลฯ เพื่อใช้กระตุ้นให้ นักเรียนกล้าแสดงออกมากขึ้น เป็นต้น

## 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

6.2.1 ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับนักเรียนชายทั้งในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เพื่อสร้างค่านิยมในการเป็นสุภาพบุรุษ การวางตัวให้ เหมาะสม เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความตระหนักว่า ผลของการมีเพศสัมพันธ์ต้องเกิดจาก ความพร้อมในทุกด้าน และเมื่อเกิดความผิดพลาดต้องเป็นความรับผิดชอบของทั้งสองฝ่าย เช่น เมื่อเกิดการตั้งครรภ์ หรือการติดเชื้อติดต่อทางเพศสัมพันธ์

6.2.2 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับครูผู้สอนเพื่อส่งเสริม การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

6.2.3 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรนักเรียนแกนนำในการป้องกัน พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติ ตนเป็นแบบอย่างที่ดีและเผยแพร่ความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้

บรรณานุกรม



## บรรณานุกรม

- กนกพร ทองสอดแสง. (2552). *คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาารูปแบบการสอน  
เพศศึกษาเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ*. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ด. กรุงเทพฯ:  
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- กรมควบคุมโรค. (2559). *คู่มือการประเมินความพึงพอใจและไม่พึงพอใจ  
ของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กรมควบคุมโรค*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์  
อักษรกราฟฟิคแอนดดีไซน์.
- กรมอนามัย. (2558). *คู่มือการจัดการอบรมเรื่องเพศคุยได้ในครอบครัว*. (พิมพ์ครั้งที่ 4).  
นนทบุรี: ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม.
- \_\_\_\_\_. (2559). *คู่มือพัฒนาทักษะการสื่อสาร เรื่องเพศระหว่างวัยรุ่นและครอบครัว*.  
กรุงเทพฯ: ปียอนด์ พับลิชชิง.
- \_\_\_\_\_. (2559). *ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ  
พ.ศ. 2560-2569*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- \_\_\_\_\_. (2560). *คู่มือพัฒนาศักยภาพแกนนำวัยรุ่น*. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์  
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- \_\_\_\_\_. (2561). *รายงานการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย ครั้งที่ 6  
พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: ซีจีทูล.
- \_\_\_\_\_. (2561). *สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ ในวัยรุ่นและเยาวชน ปี 2561*.  
เข้าถึงได้จาก [http://rh.anamai.moph.go.th/ewt\\_dl\\_link.php?nid=86](http://rh.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=86).  
3 มกราคม 2563.
- \_\_\_\_\_. (2562). *สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ ในวัยรุ่นและเยาวชน ปี 2562*.  
เข้าถึงได้จาก [http://rh.anamai.moph.go.th/ewt\\_dl\\_link.php?nid=86](http://rh.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=86).  
10 พฤศจิกายน 2563.
- กฤตพัทธ์ ผีกฝน และคณะ. (2555). *รายงานการสังเคราะห์งานวิจัย ค่านิยมและ  
พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น : ความหมายและแนวทางการวิจัย*.  
[จุลสาร]. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีพะเยา.

- กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย. (2556). *แม่วัยใส ความท้าทาย การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: แอดวานซ์ปรีนติ้ง.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2554). *การตั้งครรภ์ และ พฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตรของวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ก่อน วัยอันควร และความ ต้องการความช่วยเหลือในเขตพื้นที่ จังหวัดพิจิตร นครสวรรค์ อุทัยธานี ลพบุรี อ่างทอง สิงห์บุรี และชัยนาท*. ลพบุรี: สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 8 จังหวัดลพบุรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- \_\_\_\_\_. (2553). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัญญารัตน์ เครือรัตน์ไพบูลย์. (2560). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยใช้กลวิธีพหุประสาทสัมผัส สำหรับพนักงานโรงแรม*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัย นเรศวร.
- กัณพัทธ์ กิจประมง. (2559). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของทหารใน พื้นที่อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส*. วิทยานิพนธ์ รป.ม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- กัมปนาท อาษา และคณะ. (2555). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเครือข่ายเพื่อการ ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร. (2562). *การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร*. เข้าถึงได้จาก <https://momandbaby.net/pregnant-mother/health/pregnant11042561/>. 12 ธันวาคม 2562.
- กิติชัย แสนสุวรรณ. (2561). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะการวิจัยของ ครูพลศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- เกษมศรี อัครศรีพงศ์ธร. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องเพศในสังคมไทย. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, (7)1, 61-70.
- ครรชิต พุทธิโกษา. (2554). *คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- ฉันท ชาติทอง. (2550). *เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- จักรา วงศ์กาฬสินธุ์. (2556). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้หลักการเจริญสติ ปฏิฐาน 4 ตามแนวทางของหลวงปู่เทียณ จิตตสุโก เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการอารมณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสกลพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จันทนัช ทองศิริ, ไพรวลัย มหาวงศ์นันท์ และศิริเพ็ญ มีบุญ. (2555). *พฤติกรรมเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ของนักเรียนนักศึกษาในหอพักเขตเทศบาลเมืองน่าน*. น่าน: โรงพยาบาลน่าน.
- จินตนา พัฒนพงศ์ธร, ชัยชนะ บุญสุวรรณ และนฤมล ธนเจริญวัชร. (2557). *พัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย*. นนทบุรี: สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- จิรกุล ครบสอน. (2555). *ความเครียดและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน*. วิทยานิพนธ์ พย.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิรพงษ์ สุทธะมุสิก. (2556). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลละอุ่น จังหวัดระนอง*. ปัญหาพิเศษ รป.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิราพร เพชรดำ และไพบุลย์ แยมกสิกร. (2554). *ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กรณีศึกษา จังหวัดนครนายก*. นครนายก: สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครนายก.
- จิรวิญญา สมเทพ. (2561). *หญิงไทยท้องวัยเรียนสูงอันดับ 2 ในแถบอาเซียน พบส่วนมากนักเรียนจะถูกบีบออกจากโรงเรียน*. เข้าถึงได้จาก <https://www.tcijthai.com/news/2018/21/scoop/8342>. 3 มกราคม 2562.



- จิราภรณ์ เกตุแก้ว. (2559). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษา*. ค.ม. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: อลีนเพลส.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). *80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตเซอร์วิส.
- ชิตสุภาวงศ์ ทิพย์เที่ยงแท้. (2560). *รายงานสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการจัดการความรู้ ประจำปี 2560*. ราชบุรี: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีราชบุรี.
- ชูลีพร สุระโชติ และมณฑิยา ชมดอกไม้. (2558). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการบูรณาการไอซีทีในการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการสำหรับครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2*. *EAU Heritage Journal 56 Social Science and Humanity*. 3(5), 56–64.
- ชูชัย สมितिไกร. (2556). *การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐภาพ ระวะใจ. (2554). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณินพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์. (2541). *การจัดการทรัพยากรบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- \_\_\_\_\_. (2552). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์ : การวิเคราะห์งานและการวางแผนทรัพยากร มนุษย์ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด*. กรุงเทพฯ: เอ็ดดูเคชั่น.
- ดุสิต ขาวเหลือง. (2554). *การฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพและสมรรถนะ*. *วารสารการศึกษาศาสตร์และพัฒนาศาสตร์*, 7(1), 18–32.
- ทงศักดิ์ วัฒนบวรกุล. (2555). *แก้วัยรุ่นท้องไม่พร้อมเริ่มที่ครอบครัว ความเข้าใจ*. กรุงเทพฯธุรกิจ. เข้าถึงได้จาก <http://suchon.wordpress.com/2012/08/21>. 10 ตุลาคม 2562.

- ทรงยศ พิลาสันต์. (2556). ผลกระทบจากการตั้งครุภัณฑ์ในวัยรุ่นไทย. *วารสารโครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ*, 2(15), 1-4.
- ทวีป อภิลิทธิ์. (2538). *เทคนิคการเป็นวิทยากรและนักฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- ฉัญญลักษณ์ ชื่นฤทัย, สุชาติ ลังแก้ว, ฉัญชลี พงศ์เกษตร และสลิล กาจกำแหง. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนแห่งหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี. เข้าถึงได้จาก [https://administer.pi.ac.th/uploads/eresearcher/upload\\_doc/2018/proceeding/10 พฤศจิกายน 2563](https://administer.pi.ac.th/uploads/eresearcher/upload_doc/2018/proceeding/10%20พฤศจิกายน%202563).
- อึ้ง บั้วศรี. 2542. *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์.
- นพร อึ้งอาภรณ์. (2554). *การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ (Growth and Development of Human)*. [จุลสาร]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- นรินทร์ วงลีสา. (2561). *การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องเพศศึกษา โดยใช้รูปแบบการสอนแบบซิปปา (CIPPA) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นิตยา เปลื้องนุช. (2554). *การบริหารหลักสูตร*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บรรจง พลไชย. (2554). พฤติกรรมทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง ในเขตเทศบาลเมืองนครพนม. *วารสารศูนย์การศึกษาแพทยศาสตร์คลินิก โรงพยาบาลพระปกเกล้า*, 28(4), 230-237.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- \_\_\_\_\_. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2554). *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราโมทย์ จันท์เรือง. (2552). *หลักการและแนวทางการพัฒนาหลักสูตร*. ลพบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ประภาพร ศรีตรระกูล และคณะ. (2553). *การวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์แอนนาออฟเซต.

- ปังปอนด์ รักอำนวยกิจ และคณะ. (2556). *แม่วัยใส: สถานการณ์และบริบทในสังคมไทย. โครงการสำรวจและศึกษาเพื่อเฝ้าระวังและเตือนภัย ทางสังคมรอบที่ 1 (มิถุนายน-สิงหาคม 2556)*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัญญากรินทร์ หอยรัตน์ และคณะ. (2560). *วัยรุ่นไทยกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี*, 28(2), 173-182.
- พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ. (2552). *เทคนิคการฝึกอบรม*. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรรณพิลัย ศรีอาภรณ์. (2552). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์ของผู้ใช้แรงงานสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารพยาบาลสาร*, 36(2), 47-62.
- พรสุข หุ่นนิรันดร์ และคณะ. (2551). *หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สุขศึกษา ม.2*. กรุงเทพฯ: ไทยร่มเกล้า.
- พิชานันท์ หนูวงษ์, วีระชัย ลิทธิปิยะสกุล และกชกร วัชรสุนทรกิจ. (2553). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งครรภ์และมีบุตรของหญิงอายุต่ำกว่า 20 ปี ในพื้นที่สาธารณสุข เขต 2. พิษณุโลก: ศูนย์อนามัยเขต 9*.
- พิสณ พงศรี. (2549). *การประเมินทางการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: เทียมฟ้าการพิมพ์.
- ภนิดา ชัยปัญญา. (2541). *การวัดความพึงพอใจ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงอักษร.
- ภาวิณี เทพคำราม (2558). *แนว 3 วิธี ป้องกันวัยรุ่นท้องในวัยเรียน*. เข้าถึงได้จาก <https://bit.ly/2PBtR1J>. 12 ธันวาคม 2562.
- ภิญญาดา พรหมสีทอง. (2560). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การแปรรูปผลิตภัณฑ์ จากผึ้งเป็นเครื่องสำอางค์ สำหรับกลุ่มชาวบ้าน ตำบลวังทอง จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*.
- มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. (2559). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้รูปแบบการสอนแบบซิปปา (CIPPA)*. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 16(2), 2048-2063.
- มธุรดา สุวรรณโพธิ์. (2558). *แนว 3 วิธี ป้องกันวัยรุ่นท้องในวัยเรียน*. เข้าถึงได้จาก <https://bit.ly/2t84YTz>. 5 ธันวาคม 2562.

- ยุภาพร แสนหาญ. (2557). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวัยใสเข้าใจเพศศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6*.  
วิทยานิพนธ์ ค.ม. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2546). *การประเมินโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ*.  
(พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รจนา เตชะศรี. (2550). *ความพึงพอใจของครูการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายหนองหัวลำ้งานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1*. วิทยานิพนธ์  
กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รสสุคนธ์ มกรมณี. (2562). *เทคนิคการฝึกอบรม : สื่อประเภทวิธีการ*. เข้าถึงได้จาก  
<https://bit.ly/2PrtvO8>. 30 สิงหาคม 2562.
- รัฐรัตน์ เรืองเวทยาวงศ์. (2558). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางการตลาด สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง*.  
วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ:  
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- รุ่งรัตน์ ธาราพงษ์และคณะ. (2563). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพศวิถีไทยของ  
นักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดชลบุรี. วารสารศึกษาศาสตร์  
มหาวิทยาลัยบูรพา, (32)1, 104-117.*
- เรืองยศ เพชรสุก. (2554). *การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้  
ด้านการวิจัยของครูในเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5*. วิทยานิพนธ์ ค.ด.  
อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).  
กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- วรรณาทองอุ้น และ จันจิราภรณ์ ปานยีนดี. (2556). *ความพึงพอใจต่อหลักสูตรการบริหาร  
ทรัพยากรมนุษย์คณะวิทยาการ จัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*.  
*วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 2(1), 1-12.*
- วรรณภา ศรีพุทธสมบุญ. (2554). *การประเมินผลโครงการฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนา  
ศักยภาพประมงจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ:  
กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

- วรรณมาศ สืบโงพงษ์. (2560). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อปรับลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญา ค.ม. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วรรณศิริ ประจันโน, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรนภา หอมสินธุ์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย ตามแนวความคิดการให้ข้อมูลข่าวสาร แรงจูงใจ และทักษะพฤติกรรม. *วารสารพยาบาลศาสตร์*, 29(2), 39–51.
- วัชรวรรณ พานิชเจริญ. (2558). *ฉลาดรัก...รู้จักป้องกัน*. เข้าถึงได้จาก <https://bit.ly/2PHCqlp>. 12 ธันวาคม 2562.
- วันเพ็ญ วรรณโกมล. (2551). *การสอนสังคมในระดับมัธยมศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ปริ้นท์.
- วิรุจน์ เมืองมูล. (2558). *ค่านิยมทางเพศตามวัฒนธรรมของวัยรุ่น*. เข้าถึงได้จาก <https://bit.ly/2RIIs3P>. 4 ธันวาคม 2562.
- วิโรจน์ ลักขณาอดิศร. (2550). *กลยุทธ์ HR ที่จับต้องได้*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- วิทยา ธิฐาพันธ์. (2553). *เวชศาสตร์ปริกำเนิดในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: สมาคมเวชศาสตร์ ปริกำเนิดแห่งประเทศไทย.
- วีรภัทร ไม้ไหว. (2560). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศษ. ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศจี อนันต์นพคุณ. (2542). *กลวิธีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ*. สงขลา: ชลบุตรกราฟฟิก.

- ศักดิ์ชัย ยอดมีกลิ่น. (2560). *ความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมและประสิทธิภาพของการฝึกอบรม หลักสูตรเพื่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ประจำปีงบประมาณ 2560 กรณีศึกษา : หลักสูตรการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- ศิริัญญา ชมขุนทด, พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์. (2557). ผลของโปรแกรมสร้างเสริมสมรรถนะแห่งตนและการมีส่วนร่วมของครอบครัวต่อความมั่นใจในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่และความตั้งใจไม่สูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชาย. *วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา*, 9(1), 91-103.
- ศิริพร จิรวัดณ์กุล และคณะ. (2556). การรับรู้ของวัยรุ่นชายเกี่ยวกับความรักและความสัมพันธ์ทางเพศ. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*. 58(1), 75-88.
- ศิริภพ โสมาภา. (2561). *การบริหารหลักสูตรฝึกอบรมเยาวชนเกี่ยวกับแนวคิดเติบโตและการเห็นคุณค่าในตนเอง*. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. การจัดการศึกษา, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศิริรุ่ง สมพร และวิราภรณ์ สมาน. (2562). *หน่วยที่ 6 การฝึกอบรม*. เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/rtech603xx/unit-6>. 10 ธันวาคม 2562.
- ศิริวัฒน์ เหมชาติ. (2555). *การศึกษาบทบาทของนักเรียน โรงเรียนในการหาแนวทางการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ศิริวรรณ กำแพงพันธ์ (2552). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการ ตั้งครรภ์ของหญิงวัยรุ่นที่มาฝากครรภ์ในโรงพยาบาลศิริราช*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริวรรณ ทুমเชื้อ และพรพรรณ พุ่มประยูร. (2561). *วัยรุ่นตั้งครรภ์ : แนวคิดแก้ปัญหาด้วยกระบวนการระบบสุขภาพอำเภอ*. *วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 12(2), 29-38.
- ศรีเพ็ญ ตันติเวส และคณะ (2556). *สถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในประเทศไทย 2556*. นนทบุรี: Studio Dialogue.

- ศุภกิจ พลิวไสง. (2561). การสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสิ่งสนับสนุน  
การเรียนรู้ วิชาการประยุกต์ใช้ ไมโครโปรเซสเซอร์. *วารสารวิชาการ  
มหาวิทยาลัยธนบุรี*, 12(27), 79-84.
- สรรพลสิทธิ์ คมพ์ประพันธ์. (2555). *Stop Teen Mom* หยุดการตั้งครรภ์ไม่พร้อม.  
เข้าถึงได้จาก [www.stopteenmom.com/education](http://www.stopteenmom.com/education). 30 พฤศจิกายน 2555.
- สุชา จันทร์เอม. (2558). *จิตวิทยาเด็ก*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชาติ ณะพงศ์พร. (2557). การเจริญเติบโต พัฒนาการและภาวะสุขภาพเด็กปฐมวัย  
บ้านเด็กอ่อนรังสิต. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 24(3), 143-155.
- สุพจน์ ทองเหลือง (2560). รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมหัวหน้าแผนกวิชาสามัญ  
เพื่อการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาพื้นฐานสมรรถนะแบบบูรณาการระหว่างวิชา.  
*วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 8(2),  
55-6.
- สุนทร เพ็ชรพราว. (2551). *ความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีผลต่อ  
ความสำเร็จของงานและองค์กร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัย  
บูรพา.
- สุรเดช บุญยเวทย์ และคณะ. (2551). “วิทยาการระบาดและการตั้งครรภ์ในสตรีวัยรุ่น  
อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน.” *วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข*, 2(2), 1231-1242.
- สุรมิตร แสงสุระ. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น  
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ลพบุรี: มหาวิทยาลัย  
ราชภัฏเทพสตรี.
- สุริยเดว ทรีปาตี. (2557). *พัฒนาการและการปรับตัวในวัยรุ่น*. [จุลสาร].  
สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว.
- สุวรรณี ประดิษฐ์. (2554). *ปัจจัยและค่านิยมทางเพศ ของวัยรุ่นตอนต้นในจังหวัดเชียงใหม่.  
การค้นคว้าอิสระ ส.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*
- สมใจ เพียรประสิทธิ์. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรม  
เต็มเต็มช่องว่างสมรรถนะหลักสูตรรายวิชาซีพช่างยนต์*. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม.  
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

- สมคิด บางโม. (2545). *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- \_\_\_\_\_. (2551). *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- สมคิด สมศรี และคณะ. (2554). *การตั้งครรรค์ และพฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตรของวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และความต้องการความช่วยเหลือในเขตพื้นที่จังหวัดพิจิตร นครสวรรค์ อุทัยธานี ลพบุรี อ่างทอง สิงห์บุรี และชัยนาท*.  
ลพบุรี: สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 8 จังหวัดลพบุรี กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สมชาติ กิจยรรยง. (2550). *พัฒนาคน พัฒนางาน การบริหารงานบุคคลสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้ากรู๊ป.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2555). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สร้อยตระกูล (ตีทยานนท์) อรรถมานะ. (2550). *พฤติกรรมองค์การ ทฤษฎีและการประยุกต์*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สาลินี แนวหล้า และปริญญา ผกานนท์. (2559). *ทัศนคติและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารราชธานีนวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์ สุขภาพ, 4(1), 1584-1591.*
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. (2562). *ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562*. รายงานการวิจัย. สุรินทร์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). *แผนกลยุทธ์ประจำปี 2556-2559*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย. (2556). *แม่วัยใส ความท้าทายการตั้งครรรค์ในวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: แอดวานซ์ปรี้นติ้ง.



- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครนายก. (2554). *การศึกษาวิจัย ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกรณีศึกษา จังหวัดนครนายก*. นครนายก: สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครนายก.
- สำนักงานราชกิจจานุเบกษา. (2559). *พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญห การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น 2559*. เข้าถึงได้จาก <https://1th.me/BUteg>. 10 มกราคม 2563.
- หทัยรัตน์ ชาวเอี่ยม, กัลยา ไฟเภาะ, ชวีญเรื่อน ต่วนดี และอัญชุลีกร จำเริญนุสิต (2557). การส่งเสริมภาวะอนามัยเจริญพันธุ์ในชุมชนบ้านพักทหาร. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 15(3), 115.
- องค์การแพธ. (2551). *คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ออเรนเทค.
- อนงค์ ประสานนวนกิจ และคณะ. (2552). ความเชื่อเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ และรูปแบบพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น และเยาวชนในจังหวัดสงขลา. *วารสารสงขลานครินทร์ เวชสาร*, 27(5), 369–380.
- อรรรรณี ไชยปัญญา. (2556). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของทีมนักบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. สกสค. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อภิสิทธิ์ คุณวรปัญญา และคำรณ โชชนะโชติ. (2556). การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. *วารสารการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย*, 1(1), 49–59.
- อมรศรี ศรีอินทร์. (2551). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อมรวิรัช นาครทรรพ. (2554). *เดือนภัยวัยรุ่นไทย 10 ผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัย*. เข้าถึงได้จาก <http://news.clipmass.com/story/>. 20 ธันวาคม 2562.
- อัครพงศ์ สุขมาตย์. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- อารยา เขียงทอง. (2561). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร : การวิจัยแบบผสมวิธี. *วารสารพยาบาลสาธารณสุข*, 32(2), 1-22.
- อุจน์ นามโคต. (2553). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการเจริญภาวนาสำหรับพุทธศาสนิกชน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- อุดมพร ยิ่งไพบูลย์สุข. (2554). เพศวิถีของนักศึกษาในเขตรัตนโกสินทร์ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- เอกชัย โคควาวิสารัช และคณะ. (2552). ผลของการตั้งครรภ์ในหญิงวัยรุ่นในโรงพยาบาลราชวิถี. *วารสารกุมารเวชสาร*, 16(2). 13.
- อำนาจ วัตจินดา. (2560). *เทคนิคการประเมินผลการฝึกอบรม (Techniques For Training Evaluation)*. เข้าถึงได้จาก <https://1th.me/OaVlc>. 30 กันยายน 2562.
- Beauchamp, G. (1981). *Curriculum Theory*. Istantia, Illinois : F.E.Peacock Publisher.
- Blanchard, P. N. and Thacker, W. J. (2007). *Effective Training Systems, Strategies, and Practices* (3rd Edition). New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. 2<sup>nd</sup> ed. New York: McGraw-Hill.
- Gordon, M. (1994). *Nursing diagnosis: Process and Application*. New York: McGraw-Hill.
- Hoffman, S. D. (2006). *By the Numbers: The Public Costs of Teen Childbearing*. Washington, DC, The National Campaign to Prevent Teen Pregnancy.
- Haque, M. and Soonthorndhada, A. (2009). "Risk Perception and Condom-use among Thai Youths: Findings from Kanchanaburi Demographic Surveillance System Site in Thailand." *Journal of Health, Population and Nutrition*, 27(6), 772-783.
- Hunchangsith, P. and Thianlai, K. (2015). Risk Behaviors of HIV Infection and Factors Associated with Condom Use Among Teenagers. *Journal of Public Health*, 45(3), 272-284.

- Khumtorn L. and Suppasri J. (2013). *Prevention of adolescent pregnancy in the education institutes in Trang Province to sexual values risk, sexual behavior and premature sexual intercourse that affects pregnancy* [Research report]. Trang: Boromarajonani College of Nursing Trang.
- Kirkpatrick, D.L. (1994). *Evaluation Training Program: the Four Level*. San Francisco: Berrett-Koehler Publishers.
- Manopaiboon, C., et al. (2003). "High rates of pregnancy among vocational school students: results of audio computer-assisted self-interview survey in Chiang Rai, Thailand." *J Adolesc*, 26(5), 517–530.
- Mena, K. (2016). *What Are the Effects of Teenage Pregnancy?*. Healthline Parenthood. Retrieved from <https://www.healthline.com/health/pregnancy/teenage-pregnancy-effects>. December 12<sup>th</sup> 2019.
- Norman, R. G. (2017). Teenage Pregnancy in Secondary Schools: A Multiple Case Study. *International Journal of Sciences: Basic and Applied Research (IJSBAR)*, 36(2), 145–170.
- Podhisita, C., et al. (2004). "The risk of premarital sex among Thai youth: individual and family influences." *Journal of Population and Social Studies*, 12(2), 1–31.
- Raymond, A. N. (2010). *Employee Training and Development* (5th Edition) New York: McGraw-Hill.
- Sanders, R. A. (2013). Adolescent Psychosocial, Social, and Cognitive Development. *Pediatrics in Review*, 34(8), 354–359.
- Salinas, R. (2019). *What Can We Do to Prevent Teenage Pregnancy?*. Long Star College. Retrieved from <http://www.lonestar.edu/18156.htm>. December 8<sup>th</sup> 2019.
- Suwannasri, N. (2012). *Situation analysis of health services of teenage pregnancy family: Case study receiving services at Nongkhai Hospital* [Thesis]. Khon Kaen: Khon Kaen University.

Taba, H. (1962). *Curriculum Development : Theory and Practice*. New York: Harcourt Brace and world.

Thinkhanon, W. and Chomnirat, W. (2012). Development guideline of Antenatal care for adolescent pregnancy by family participation in Health care network of Chaiburi District, Surat Thani Province. *Journal of Nursing Science & Health* 2012; 35(2), 25–33.

Tyler, Leona E. (1971). *Test and Measurement 2nd ed*. Englewood Cliff, New Jersey: Print ice–Hall.



ภาคผนวก



ภาคผนวก ก

รายชื่อวิทยากรในการดำเนินการฝึกอบรม





**รายชื่อวิทยากรในการดำเนินการฝึกอบรม  
หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน  
ของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์**

- |                                  |   |
|----------------------------------|---|
| 1. นางสาวปาริชาติ ศุภวรรณวิบูลย์ | ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ<br>โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนางัว |
| 2. นางแจ่มจันทร์ อุดาพรหม        | ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ<br>โรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์           |
| 3. นางปาณิสรา ตะนุมงคล           | ตำแหน่ง ครู<br>โรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์                        |

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรม  
และเครื่องมือการวิจัย



**รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรมและเครื่องมือ  
การวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์  
ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์**

1. นายสุพัฒน์ สมจิตรสกุล

การศึกษา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วุฒิปัตร์ ผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ โรงพยาบาลนาหว้า

2. นางสาวปาริชาติ ศุภวรรณวิบูลย์

การศึกษา พยาบาลศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี

ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาแก้ว

3. ดร. วราภรณ์ วงศ์ตาชี

การศึกษา ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตำแหน่ง คีษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร

4. นายทองเลื่อน บุญเพ็ง

การศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์

5. นายชัยวัฒน์ โกษาแสง

การศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนธาตุนารายณ์วิทยา



## ภาคผนวก ค

### หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัย

1. ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ  
เครื่องมือการวิจัย
2. ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้หลักสูตร
3. ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย







ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๓๑๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร  
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม  
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๗ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนนางวราชภัฏรังสรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ

๒. เครื่องมือการวิจัย

๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางปานิสรา ตะนวมงคล รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๔๗๑๒๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางวราชภัฏรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๒” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.พรเทพ เสถียรนพแก้ว เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๘

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางปานิสรา ตะนวมงคล โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๓๓๒๗ ๘๓๓๕

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”



ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๓๑๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร  
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม  
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๗ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาวปาริชาติ ศุภวรรณวิบูล

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ

๒. เครื่องมือการวิจัย

๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางปานิสรา ตะนุมนงค รหัสนประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๔๗๑๒๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนาจวราชบุรีรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๒” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.พรเทพ เสถียรนพเก้า เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)  
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน  
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางปานิสรา ตะนุมนงค โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๓๓๒๗ ๙๓๓๕

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”



ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๓๑๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร  
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม  
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๗ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาววารภรณ์ วงศ์ดาซี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ

๒. เครื่องมือการวิจัย

๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางปานิสรา ตะนวมงคล รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๔๗๑๒๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางจิวราษฎร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๒” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.พรเทพ เสถียรนพแก้ว เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางปานิสรา ตะนวมงคล โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๓๓๒๗ ๙๓๓๕

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”



ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๓๑๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร  
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม  
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๗ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายสุพัฒน์ สมจิตรสกุล

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ  
๒. เครื่องมือการวิจัย  
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางปานิสรา ตะนวมงคล รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๔๗๑๒๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนน้าวราชภัฏรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๒” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.พรเทพ เสถียรนพเก้า เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรชัยบุญกรณ์)  
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน  
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางปานิสรา ตะนวมงคล โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๓๓๒๗ ๙๓๓๕

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”



ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๓๑๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร  
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม  
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๗ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายชัยวัฒน์ โกษาแสง

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ  
๒. เครื่องมือการวิจัย  
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางปานิสรา ตะนวมงคล รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๔๗๑๒๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางจิวราชบุรีรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๒” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.พรเทพ เสถียรนพแก้ว เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.तिकันต์ เพียรชัยญูธรรม)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางปานิสรา ตะนวมงคล โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๓๓๒๗ ๙๓๓๕

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”



ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/๓๗๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร  
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม  
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๓๐ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนนาจวราชภัฏรังสรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางปานิสรา ตะนวมงคล รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๔๗๑๒๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภิในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนาจวราชภัฏรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๒” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.พรเทพ เสถียรนพเก้า เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ทั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอลองใช้เครื่องมือการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่นในการศึกษาวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้นักศึกษาทำการทดลองใช้ข้อสอบ เรื่อง การป้องกันการตั้งครรภิในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนาจวราชภัฏรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๒๒ ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางปานิสรา ตะนวมงคล โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๓๓๒๗ ๙๓๓๕

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”



ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/๔๐๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร  
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม  
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๘ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนนาจราษฎร์รังสรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางปานิสรา ตะนุมนงคล รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๔๗๑๒๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนาจราษฎร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๒” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.พรเทพ เสถียรนพเก้า เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นักศึกษารายดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ประกอบการศึกษาวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๓๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางปานิสรา ตะนุมนงคล โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๓๓๒๒๗ ๙๓๓๕

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”





## ภาคผนวก ง

### เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชกูร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ของผู้เชี่ยวชาญ
  - 1.1 ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตร
  - 1.2 ตอนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตร
  - 1.3 แบบประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชกูร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
  - 1.4 แบบประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชกูร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
2. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน
3. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชกูร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22





แบบตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครุฑ  
ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางจ้าวราชภัฏรังสรรค์  
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22  
ของผู้เชี่ยวชาญ

นางปานิสรา ตะนุมงคล

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนการศึกษา  
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

**แบบตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครุฑ  
ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์  
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22**

**คำชี้แจง**

แบบประเมินร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์ ฉบับนี้ ใช้ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม มี 2 ตอน คือ

**ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตร**

มีความเหมาะสมมากที่สุด	กำหนดคะแนนเป็น 5 คะแนน
มีความเหมาะสมมาก	กำหนดคะแนนเป็น 4 คะแนน
มีความเหมาะสมปานกลาง	กำหนดคะแนนเป็น 3 คะแนน
มีความเหมาะสมน้อย	กำหนดคะแนนเป็น 2 คะแนน
มีความเหมาะสมน้อยที่สุด	กำหนดคะแนนเป็น 1 คะแนน

**ตอนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตร**

มีความเห็นว่าสอดคล้อง	กำหนดคะแนนเป็น +1 คะแนน
มีความเห็นว่าไม่แน่ใจ	กำหนดคะแนนเป็น 0 คะแนน
มีความเห็นว่าไม่สอดคล้อง	กำหนดคะแนนเป็น -1 คะแนน

ขอให้ท่านพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์

### ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตร

**คำชี้แจง** ให้ท่านพิจารณาว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรในส่วนต่าง ๆ ต่อไปนี้ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสม

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
2	เนื้อหา					
3	วิธีการ/กิจกรรมการฝึกอบรม					
4	การวัดและประเมินผล					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ประเมิน

## ตอนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตร

**คำชี้แจง** ให้ท่านพิจารณาว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ของร่างหลักสูตรมีความสอดคล้องกัน  
 มากน้อยเพียงใด และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องประเมินตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	รายการประเมิน	สอดคล้อง (1)	ไม่ แน่ใจ (0)	ไม่ สอดคล้อง (-1)
<b>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1</b>				
1	จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมมีความเหมาะสม			
2	ใบความรู้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย			
3	ใบความรู้ถูกต้องครบถ้วน			
4	ใบความรู้สามารถเชื่อมโยงไปสู่สถานการณ์จริง			
5	ใบความรู้มีรูปภาพประกอบชัดเจน			
6	ใบความรู้มีความเหมาะสมกับเวลา			
7	กิจกรรมการฝึกอบรมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย			
8	กิจกรรมการฝึกอบรมสามารถเชื่อมโยงไปสู่ สถานการณ์จริงได้			
9	กิจกรรมการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับเวลา			
10	การประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อ	รายการประเมิน	สอดคล้อง (1)	ไม่ แน่ใจ (0)	ไม่ สอดคล้อง (-1)
<b>หน่วยการเรียนรู้ที่ 2</b>				
1	จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมมีความเหมาะสม			
2	ใบความรู้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย			
3	ใบความรู้ถูกต้องครบถ้วน			
4	ใบความรู้สามารถเชื่อมโยงไปสู่สถานการณ์จริง			
5	ใบความรู้มีรูปภาพประกอบชัดเจน			
6	ใบความรู้มีความเหมาะสมกับเวลา			
7	กิจกรรมการฝึกอบรมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย			
8	กิจกรรมการฝึกอบรมสามารถเชื่อมโยงไปสู่สถานการณ์จริงได้			
9	กิจกรรมการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับเวลา			
10	การประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อ	รายการประเมิน	สอดคล้อง (1)	ไม่ แน่ใจ (0)	ไม่ สอดคล้อง (-1)
<b>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3</b>				
1	จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมมีความเหมาะสม			
2	ใบความรู้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย			
3	ใบความรู้ถูกต้องครบถ้วน			
4	ใบความรู้สามารถเชื่อมโยงไปสู่สถานการณ์จริง			
5	ใบความรู้มีรูปภาพประกอบชัดเจน			
6	ใบความรู้มีความเหมาะสมกับเวลา			
7	กิจกรรมการฝึกอบรมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย			
8	กิจกรรมการฝึกอบรมสามารถเชื่อมโยงไปสู่สถานการณ์จริงได้			
9	กิจกรรมการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับเวลา			
10	การประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ประเมิน



**แบบประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ  
ก่อนและหลังการฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน  
ของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22**

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาว่าแบบทดสอบมีค่าความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของ  
กิจกรรมมากน้อยเพียงใด และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสม

ข้อ	จุดประสงค์/แบบทดสอบ	สอดคล้อง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)	ข้อเสนอแนะ
1	<p>นักเรียนสามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย พัฒนาการทางเพศของวัยรุ่นชายและหญิง เพราะเหตุใดร่างกายของวัยรุ่นจึงมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และทำให้เกิดการแตกต่างจากวัยเด็ก</p> <p>ก. เป็นผลมาจากฮอร์โมนในร่างกาย</p> <p>ข. เป็นผลมาจากการถ่ายทอดทางพันธุกรรม</p> <p>ค. เป็นผลมาจากฮอร์โมนในร่างกายและสิ่งแวดล้อม</p> <p>ง. เป็นผลมาจากฮอร์โมน การถ่ายทอดทางพันธุกรรม และความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม</p>				
2	<p>นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม</p> <p>การกระทำของบุคคลใด ที่บ่งบอกได้ว่ารู้จักวิธีการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองได้อย่างถูกต้อง</p> <p>ก. โดยปกติแล้วก็อยจะใช้ผ้าอนามัยแผ่นเดียวตลอดวัน</p> <p>ข. ลุกกดอาบน้ำเป็นประจำทุกวัน ใช้น้ำยาบ้วนปาก แทนการแปรงฟัน</p> <p>ค. หวานจะการแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะอยู่เสมอ</p> <p>ง. อันใช้โรลออนดับกลิ่นตัว ล้างหน้าด้วยโฟมล้างหน้า</p>				

ข้อ	จุดประสงค์/แบบทดสอบ	สอดคล้อง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)	ข้อเสนอแนะ
	<b>และสวมใส่เสื้อผ้าที่สะอาดอยู่เสมอ</b>				
3	<p>นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศได้อย่างถูกต้องเหมาะสม</p> <p>เมื่อมีอาการตกขาว คันและมีกลิ่น ควรปฏิบัติตัวอย่างไรจึงจะดีที่สุด หากเราอายุที่จะไปพบแพทย์</p> <p>ก. เอาแอลกอฮอล์มาเช็ดที่อวัยวะเพศ</p> <p>ข. <b>สืบค้นข้อมูลในอินเทอร์เน็ต และไปซื้อยาที่ร้านและปรึกษาเภสัชกร</b></p> <p>ค. ใช้น้ำยาล้างช่องคลอดสวนเข้าไปเพื่อล้างเชื้อโรคออก</p> <p>ง. ปล่อยให้ตัวเองไม่ว่าอย่างไรก็ตามก็จะหายเอง</p>				
4	<p>นักเรียนเข้าใจอารมณ์ของตนเองจากการเปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการของวัยรุ่น และสามารถบอกวิธีจัดการอารมณ์เพศที่เหมาะสม</p> <p>เมื่อคนที่นักเรียนแอบชอบ มาจีบเพื่อนสนิทของนักเรียนเอง นักเรียนจะมีวิธีการชมอารมณ์ของตนเองอย่างไรที่เหมาะสมกับวัยมากที่สุด</p> <p>ก. กัดกันสุดฤทธิ์ไม่让他ชอบกัน</p> <p>ข. ยอมรับความเป็นจริง แต่ยังคงแอบเฝ้าดูต่อไป</p> <p>ค. <b>เลิกสนใจในความรัก มุ่งฝึกฝนเรื่องเรียนอย่างเดียว</b></p> <p>ง. เคียดแค้น คอยแกล้งคนที่แอบชอบไม่让他จีบใครได้สำเร็จ</p>				
5	<p>นักเรียนสามารถบอกวิธีปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้</p> <p>การกระทำของบุคคลใด ถือว่ามีความเหมาะสมในการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับคนอื่นได้ดี</p> <p>ก. <b>น้อมเสนอความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ในกลุ่ม</b></p> <p>ข. เฟิน มักจะซื่อายและประหม่า จึงพูดเสียงเบา ๆ</p>				

ชื่อ	จุดประสงค์/แบบทดสอบ	สอดคล้อง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)	ข้อเสนอแนะ
	ค. หวาน ชอบแต่งตัวหรูหรา พุดจาเสียงดัง เพราะเป็นคนมีความมั่นใจในตนเองสูง ง. อารี ชอบสันโดษ จึงทำงานอย่าง ๗ เจียบ ๗ คนเดียวไม่ถาม ไม่พูดคุย เดี่ยวจะรบกวนผู้อื่น				
6	<b>นักเรียนสามารถบอกความหมายของพฤติกรรมทางเพศได้</b> พฤติกรรมทางเพศ มีความหมายตรงกับข้อใด ก. สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต ข. กลุ่มคนที่ร่วมมือกัน อยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน และมีวัฒนธรรมที่เด่นชัด ค. <b>การแสดงออกของบุคคลเกี่ยวกับเรื่องเพศ ที่เป็นผลมาจากการเรียนรู้และการถ่ายทอดจากสังคม</b> ง. ความสามารถในการเรียนรู้ และเข้าใจในพฤติกรรมทางเพศ				
7	<b>นักเรียนสามารถบอกความหมายของพฤติกรรมทางเพศได้</b> ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นมากที่สุดคือข้อใด ก. พ่อแม่และคนในครอบครัว ข. <b>การคบเพื่อน</b> ค. สิ่งแวดล้อม โรงเรียนและสังคม ง. วัฒนธรรมประเพณี				
8	<b>นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่นได้</b> ข้อใดคือพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่นชายและหญิง ก. การนัดพบกันในที่ลับตาคน ข. <b>การแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ</b> ค. การกอด จูบ นอนบนเตียงแล้วถ่ายภาพลงสื่อออนไลน์				

ข้อ	จุดประสงค์/แบบทดสอบ	สอดคล้อง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)	ข้อเสนอนี้
	ง. การแสดงออกถึงความรุนแรง ก้าวร้าว เพื่อแสดงว่าตนเป็นคนเข้มแข็ง				
9	<p><b>นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่นได้</b></p> <p>ข้อใดถือว่า <b>ไม่เป็น</b> พฤติกรรมที่สุ่มเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น</p> <p>ก. วินัยเปิดดูหนังโป๊ผ่านมือถือ</p> <p>ข. กู้กั๊กจะนั่งซ้อนท้ายมอเตอร์ไซด์กับแฟน แต่เฉพาะให้รับ - ส่ง ไปโรงเรียนเท่านั้น</p> <p>ค. กู้งออกค่ายอาสาพัฒนาชนบทกับกลุ่มเพื่อน</p> <p>ง. วาริมีทำที่สนิทสนมกับพี่ชายของเพื่อนจนเกินงาม</p>				
10	<p><b>นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมทางเพศในทัศนะของวัยรุ่นชายหญิง</b></p> <p>ข้อใดจัดเป็นทัศนะทางเพศสำหรับวัยรุ่นที่ควรปรับเปลี่ยนแนวคิดเป็นลำดับแรก</p> <p>ก. การมีแฟนเป็นเรื่องปกติและเท่</p> <p>ข. เพศสัมพันธ์เป็นเรื่องที่ห้ามไม่ได้ และเป็นเรื่องธรรมดาที่วัยรุ่นชายทุกคนต้องมี</p> <p>ค. ยาเสพติดจะช่วยให้มีอารมณ์ทางเพศมากขึ้น</p> <p>ง. การเก็บแค้น จะบ่งบอกถึงความซ้าซง ความสวย/หล่อ และความมีเสน่ห์ของตนเอง</p>				
11	<p><b>นักเรียนบอกค่านิยมทางเพศที่ดีของสังคมไทยได้</b></p> <p>ข้อใดจัดเป็นค่านิยมทางเพศในเชิงบวก</p> <p>ก. การนอนกับผู้ชายหลายคนโดยไม่ตั้งครรรภ์ถือว่าเป็นคนเก่ง</p> <p>ข. การเที่ยวกลางคืนมีความเสี่ยงในการถูกล่วงละเมิดทางเพศ</p>				

ข้อ	จุดประสงค์/แบบทดสอบ	สอดคล้อง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)	ข้อเสนอนี้
	ค. การสวมถุงยางอนามัยไม่สามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้จริง ง. การนุ่งสั้น เสื้อเปิดไหล่ เห็นเนินอก ทำให้คู่นอนรักมีเสน่ห์มากขึ้น				
12	<b>นักเรียนบอกค่านิยมทางเพศที่ดีของสังคมไทยได้</b> ข้อใดจัดเป็นค่านิยมทางเพศที่ถูกต้อง เหมาะสมกับสังคมไทย ก. เมฆพาน้ำฝนไปพบญาติผู้ใหญ่และนั่งคุยกันหน้าบ้าน ข. ก๊อตนัดหวานออกไปเที่ยวงานกลางคืนกับสองคนผ่านทางไลน์ ค. น้ำตาลไลฟ์สดขายสินค้า เรียกลูกค้าโดยการใส่ชุดสั้น รัศรูปโชว์สัดส่วน ง. แอ้วตั้งใจให้ตนเองมีลูกตอนเธออายุ 15 ปี เพราะอยากให้ลูกโตทันใช้				
13	<b>นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับความหมาย และอธิบายสาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน</b> ข้อใดไม่ใช่สาเหตุของการตั้งครรภ์ ก. ความอยากรู้อยากลอง ข. ศึกษาข้อมูลการป้องกันการตั้งครรภ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ค. ขาดความรู้ หรือมีความเชื่อผิดๆเกี่ยวกับวิธีการคุมกำเนิด ง. การอยู่ด้วยกันแบบสองต่อสองและเผลอในที่ลับตาคน				

ข้อ	จุดประสงค์/แบบทดสอบ	สอดคล้อง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)	ข้อเสนอนี้
14	<p>นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับความหมาย และอธิบายสาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน</p> <p>การมีเพศสัมพันธ์เพียงครั้งเดียวจะทำให้ตั้งครรภ์ได้หรือไม่ เพราะเหตุใด</p> <p>ก. ได้ เพราะมีการหลั่งน้ำอสุจิและไม่ได้สวมถุงยางอนามัย</p> <p>ข. ได้ เพราะทั้งเราและคู่นอนอยู่ในวัยเจริญพันธุ์</p> <p>ค. ไม่ได้ เพราะวันนั้นไข่อาจยังไม่ตก</p> <p>ง. ไม่ได้ เพราะคู่นอนพึ่งหายจากการเป็นประจำเดือนมาเพียง 7 วัน</p>				
15	<p>นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิสนธิในครรภ์</p> <p>ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง</p> <p>ก. การปฏิสนธิเกิดขึ้นเมื่อสเปิร์มตัวแรกเจาะไข่เข้าไปได้</p> <p>ข. สเปิร์มจะว่ายเข้าไปเจอไข่และปฏิสนธิที่บริเวณรังไข่</p> <p>ค. เราสามารถใช้ชุดตรวจตั้งครรภ์ ตรวจปัสสาวะและจะพบฮอร์โมน HCG ถ้ามีการตั้งครรภ์เกิดขึ้น</p> <p>ง. หลังจากตกไข่ คอร์ปัสลูเทียม จะทำให้เยื่อBUMดลูกหนาตัวขึ้น</p>				
16	<p>นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดความตระหนักและบอกถึงผลกระทบที่เกิดจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียนได้</p> <p>ข้อใดเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียน</p> <p>ก. มีปัญหาทางการเงิน , มีการทำแท้งเพิ่มขึ้น</p> <p>ข. เครียดเพราะทำให้พ่อแม่เสียใจ, เสียโอกาสทางการศึกษา</p> <p>ค. ภาวะโลหิตจาง, การคลอดก่อนกำหนด</p>				

ข้อ	จุดประสงค์/แบบทดสอบ	สอดคล้อง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)	ข้อเสนอนี้
	ง. ถูกทุกข้อ				
17	<p>นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าและเห็นความสำคัญของตนเอง บุคคลใด จัดได้ว่าเป็นคนที่เห็นคุณค่าในตนเอง</p> <p>ก. สูดจะเขินอายเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน ไม่กล้าออกความคิดเห็นใด ๆ</p> <p>ข. <b>ล้ม คอยย้าเตือนตนเองให้คิดแต่เรื่องดี ๆ ให้กำลังใจตนเองแม้ทำผิดพลาด</b></p> <p>ค. วินมักบ่นเสมอว่าตนเองเรียนไม่เก่งเท่าพี่ชาย</p> <p>ง. สุปล ดื่มเหล้าเป็นประจำเพราะอยากให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ</p>				
18	<p>นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าและเห็นความสำคัญของตนเอง ข้อดีของนักเรียนหญิงที่รู้จักรักษานวลสงวนตัว คือข้อใด</p> <p>ก. ทำให้เพื่อน ๆ รัก</p> <p>ข. ทำให้เพื่อนต่างเพศชื่นชอบเรามากขึ้น</p> <p>ค. <b>ทำให้รู้สึกว่าคุณค่า น่าค้นหา น่าภูมิใจ</b></p> <p>ง. ทำให้พ่อแม่ไม่ต้องเหนื่อยติดตามพฤติกรรมของลูก</p>				
19	<p>นักเรียนมีความรู้และมีทักษะในคิดวิเคราะห์ การปฏิเสธ และการต่อรองเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ได้ อ่อนคบบกับแฟนมาได้ 2 ปี ในวันลอยกระทงแฟนขอมีเพศสัมพันธ์ ด้วย โดยอ้างว่าคบกันมานานมากแล้ว อ่อนควรตัดสินใจอย่างไรจึงจะเหมาะสม</p> <p>ก. ต่าว่าอย่างแรงและเลิกคบ</p> <p>ข. ปฏิเสธอย่างขึงขัง จริงจัง</p> <p>ค. <b>ปฏิเสธอย่างนุ่มนวล</b></p> <p>ง. หากเขาใช้ถุงยางอนามัยจะยินยอม</p>				

ข้อ	จุดประสงค์/แบบทดสอบ	สอดคล้อง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)	ข้อเสนอนี้
20	<p><b>นักเรียนมีความรู้และมีทักษะในคิดวิเคราะห์ การปฏิเสธ และการต่อรองเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ได้</b></p> <p>ปิติ ไปงานวันเกิดของนง (แฟนสาว) ที่ห้องพักจนตึกจึงขอค้างที่ห้องพักโดยสัญญาว่าจะไม่ล่วงเกินอย่างเด็ดขาด นักเรียนคิดว่านงควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะเหมาะสม</p> <p>ก. ให้ปิตินอนโซฟา ส่วนนงนอนบนเตียง</p> <p>ข. ให้ปิตินอนบนเตียง ส่วนนงนั่งเฝ้าจนถึงเช้า</p> <p>ค. <b>ขอร้องให้เขากลับไป แล้วบอกว่าถึงไม่มีอะไรกันแต่ตนเองเป็นหญิงก็เสียหาย</b></p> <p>ง. ไล่ให้เขากลับไปแล้วอบรมสั่งสอนให้เขามีความเป็นสุภาพบุรุษ อย่าข่มเหงน้ำใจผู้หญิง</p>				
21	<p><b>นักเรียนมีความรู้และมีทักษะในคิดวิเคราะห์ การปฏิเสธ และการต่อรองเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ได้</b></p> <p>การกระทำของบุคคลในข้อใด แสดงให้เห็นถึงการป้องกันตนเองจากการมีเพศสัมพันธ์ ในวัยเรียนอย่างเหมาะสม</p> <p>ก. พ้าชอบแต่งตัวสั้น ๆ เผยรูปร่าง เห็นลัต์ส่วน</p> <p>ข. เมย์จะไปเที่ยวผับ บาร์กับกลุ่มเพื่อนเท่านั้น</p> <p>ค. แม้จะอยู่ตามลำพัง มดจะยอมให้คนรักกอดจูบได้ แต่แค่กอดจูบเท่านั้น</p> <p>ง. <b>มีนปฏิเสธที่จะไปเที่ยวกับแฟนหนุ่มสองต่อสอง ไม่ว่าจะกลางวันหรือกลางคืน</b></p>				



ข้อ	จุดประสงค์/แบบทดสอบ	สอดคล้อง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)	ข้อเสนอนี้
22	<p><b>นักเรียนมีความรู้และมีทักษะในคิดวิเคราะห์ การปฏิเสธ และการต่อรองเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ได้</b></p> <p>ข้อใดกล่าวถูกต้องที่สุด ในการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>ก. การช่วยตนเอง เพื่อปลดเปลื้องความต้องการทางเพศ</p> <p>ข. ไม่มีแฟน แต่มีเพื่อนสนิทแทน และตั้งกติกาการเป็นเพื่อนกันอย่างแท้จริง</p> <p><b>ค. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยการทำกิจกรรมในทางสร้างสรรค์</b></p> <p>ง. เตือนตนเองเสมอว่าผลเสียของการมีเพศสัมพันธ์ คือ การเปิดโอกาสให้ตัวเองติดโรคเอดส์ และการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์</p>				
23	<p><b>นักเรียนมีความรู้และเลือกวิธีในคุมกำเนิดได้อย่างเหมาะสม</b></p> <p>การนับระยะปลอดภัยสำหรับผู้หญิง ข้อใดไม่ถูกต้อง</p> <p>ก. ใช้ได้กับผู้หญิงทุกคน</p> <p>ข. ป้องกันการตั้งครรภ์ได้ 80 %</p> <p>ค. ไม่สามารถป้องกันการติดเชื้อได้</p> <p>ง. เริ่มนับจากวันที่มีประจำเดือนมาวันแรก เป็นวันที่ 1</p>				
24	<p><b>นักเรียนมีความรู้และเลือกวิธีในคุมกำเนิดได้อย่างเหมาะสม</b></p> <p>ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับการคุมกำเนิด</p> <p>ก. ยาคุมกำเนิด มีแบบ 2 เม็ด, 21 เม็ด และ 28 เม็ด คุมกำเนิดได้ 100 เปอร์เซ็นต์</p> <p><b>ข. ยาคุมแบบ 28 เม็ดมีตัวยาคุมกำเนิดอยู่ 21 เม็ด อีก 7 เม็ดเป็นวิตามิน</b></p> <p>ค. การทำหมันนั้นทำได้เฉพาะเพศชายเท่านั้น</p> <p>ง. การคุมกำเนิดแบบชั่วคราว ทำได้เฉพาะเพศหญิงเท่านั้น</p>				

ข้อ	จุดประสงค์/แบบทดสอบ	สอดคล้อง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)	ข้อเสนอนี้
25	<p>นักเรียนมีความรู้และเลือกวิธีในคุมกำเนิดได้อย่างเหมาะสม ผลิตภัณฑ์ใดที่ช่วยป้องกันปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นได้ดีและมีผลข้างเคียงน้อยที่สุด</p> <p>ก. ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉิน ข. ถุงยางอนามัย ค. น้ำยาล้างช่องคลอด ง. ยาแท็บเล็ตคุมกำเนิด</p>				
26	<p>นักเรียนมีความรู้และเลือกวิธีในคุมกำเนิดได้อย่างเหมาะสม พฤติกรรมใดถือเป็นวิธีการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นได้ดีที่สุด</p> <p>ก. แต่งกายสุภาพไม่ยั่วเย้า ข. ไม่อยู่ในที่ลับตาเพียงลำพังสองต่อสอง ค. ไม่เปิดโอกาสให้ฝ่ายชายถูกเนื้อต้องตัว ง. ไม่แยกตัวออกจากกลุ่มเพื่อน</p>				

### ตอนที่ 2 ข้อสอบแบบอัตนัย

1	<p>นักเรียนบอกค่านิยมทางเพศที่ดีของสังคมไทยได้ ให้นักเรียนเขียนอธิบายถึงค่านิยมทางเพศที่ดีของสังคมไทยที่ควรยึดถือปฏิบัติมาให้เข้าใจ</p> <p><b>ตอบ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) การรักษาวนสงวนตัว</li> <li>2) ไม่ชิงสุกก่อนห่าม</li> <li>3) การรู้จักวางตัวให้เหมาะสม</li> <li>4) ไม่แต่งกายยั่วเย้า ไม่โชว์รูปร่างผ่านสื่อออนไลน์</li> <li>5) การให้เกียรติซึ่งกันและกัน ไม่แตะเนื้อต้องตัวอีกฝ่ายในเชิงชู้สาว</li> </ol>				
---	--	--	--	--	--

ข้อ	จุดประสงค์/แบบทดสอบ	สอดคล้อง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)	ข้อเสนอแนะ
	6) ไม่แอบนัดพบกันในที่ลับตาคน 7) ไม่อยู่ลำพังสองต่อสอง 8) ไม่ไปในสถานที่เสี่ยงอบายมุข 9) การรู้ใช้ถึงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์				
2	<p>นักเรียนตระหนักคุณค่าและเห็นความสำคัญของตนเอง            จงอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม</p> <p>สาวน้อยวัย 14 ปี แนนกับบุ่มเป็นเพื่อนสนิทกัน ในวันศุกร์ ซึ่งเป็นวันสอบเก็บคะแนนหลายวิชา บุ่มได้ขอร้องให้แนนไปเป็นเพื่อน เพราะแฟนหนุ่มของบุ่มบอกว่าคิดถึง และอยากให้ไปหาที่บ้านเขา โดยซื้อรถจักรยานยนต์ไป ซึ่งมีระยะทางไกลถึง 18 กม. จากบ้านของแนนและบุ่ม วันนั้นเธอทั้งสองคนจึงขาดสอบ</p> <p>จากเหตุการณ์ดังกล่าว</p> <p><b>“แนนและบุ่ม เป็นผู้ที่ไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของตนเอง”</b></p> <p>1.1 นักเรียนเห็นด้วยกับคำกล่าวนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด</p> <p>1.2 บุ่มและแนน ควรปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะถูกต้องเหมาะสมกับวัย</p> <p><b>คำตอบ ข้อ 1.1</b></p> <p><b>เห็นด้วย เพราะ การไปหาแฟนตามคำร้องขอของเขา จะทำให้</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) ตนเองและเพื่อนเสียการเรียน</li> <li>2) เสี่ยงเกิดอุบัติเหตุระหว่างการเดินทาง</li> <li>3) อาจถูกล่อลวงทางเพศ หรือเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์</li> <li>4) สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (เติมน้ำมันรถ)</li> </ol>				

ข้อ	จุดประสงค์/แบบทดสอบ	สอดคล้อง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)	ข้อเสนอนี้
2	<p>คำตอบข้อ 1.2</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) บุ่มและแนน ควรปฏิบัติตน ดังนี้</li> <li>2) บุ่มและแนนควรตระหนักถึงผลของการกระทำที่จะตามมา</li> <li>3) ควรให้ความสำคัญและรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง คือการเข้าเรียน/สอบ</li> <li>4) ไม่ไปตามคำร้องขอของแฟนถึงบ้าน</li> <li>5) การนัดพบควรบอกกล่าวผู้ปกครองให้รับทราบ เพื่อป้องกันปัญหาที่จะตามมาภายหลัง</li> <li>6) บุ่มควรสร้างจุดยืน และเชื่อมั่นในตนเอง ว่าบุ่มมีอำนาจควบคุมชีวิตของตน และตัดสินใจในทางที่ดีได้ โดยไม่กลัวว่าแฟนจะไม่รัก</li> <li>7) แนนควรจะตักเตือน/ห้ามปรามบุ่ม เมื่อชวนไปทำพฤติกรรมที่เสี่ยง พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพราะจะส่งผลเสียต่อตนเองและเพื่อน</li> </ol>				
3	<p>นักเรียนมีความรู้และมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ การปฏิเสธ และการต่อรองเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ได้</p> <p>จากสถานการณ์ต่อไปนี้ จงอ่านแล้วตอบคำถาม</p> <p>ด้อม เด็กหนุ่มหน้าตาบ้านๆ นิสัยดี โสด และใสซื่อ วันหนึ่งมีผู้ใช้เฟสบุคชื่ออิว ใช้รูปโปรไฟล์เป็นสาวแสนสวย ทักมาจีบด้อม เขาทั้งสองคุยกันทางเฟสบุคมาได้ 1 เดือน ด้อมตกหลุมรักอิวอย่างสุดหัวใจ เพราะเขาไม่เคยมีความรักมาก่อน อิวสาวสวยมาคุยด้วยเขาจึงเต็มใจทำให้ทุกอย่าง ด้อมมักจะส่งขนมไปให้ผ่านทางเคอรี่ และเติมเงินโทรศัพท์ให้อิวบ่อยครั้งตามให้อิวต้องการ พอถึงวันครบรอบ 2 เดือนที่คบกัน อิวก็ชวนให้ด้อมส่งรูปภาพรูปร่างของตนเอง หน้าอก และอวัยวะเพศให้ส่งไปให้อิวดู แลกกับการ</p>				

ชื่อ	จุดประสงค์/แบบทดสอบ	สอดคล้อง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)	ข้อเสนอแนะ
3	<p>นัดพบตัวจริง โดยถ้าไม่ส่ง อีวีจะเลิกคุยด้วยและจะไม่มีทางได้ติดต่อกันอีก</p> <p>หากนักเรียนเป็นต้อม นักเรียนจะอย่างไร เพราะเหตุใด</p> <p>ตอบ ไม่ทำตามที่อีวีร้องขอ / ไม่ส่งรูปไป เพราะ</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. อีวีอาจเป็นมิจฉาชีพ มาหลอกหลวง แล้วเอาภาพไปประจาน หรือเอาไปข่มขู่เรียกทรัพย์สิน</li> <li>2. ยังไม่เคยพบเจอกัน จึงไม่ควรไว้วางใจ แม้จะรู้สึกชอบพอกก็ตาม พิจารณาว่าไม่มีเหตุผลที่เหมาะสมว่าทำไมต้องอยากเห็นรูปร่างของเรา</li> <li>3. ต้อม ต้องพูดคุยกู้สารว่า ต้องการคบกันโดยไม่มีการก้าวล่วงสิทธิส่วนบุคคล โดยเฉพาะเรื่องเพศ</li> <li>4. ตัดใจเลิกคบกับอีวีไปเลย เพราะเขาบังคับในสิ่งที่เราไม่เต็มใจจะทำและเป็นเรื่องที่น่าอาย</li> <li>5. พูด บอกแสดงความรู้สึกของตนออกไปว่าอยากคบจริงจัง และตั้งใจจะไปพบพ่อแม่ของอีกฝ่าย เพื่อขออนุญาตคบกัน</li> </ol>				
4	<p>นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดความตระหนักและบอกถึงผลกระทบที่เกิดจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียนได้</p> <p>จากสถานการณ์ต่อไปนี้ จงตอบคำถาม</p> <p>ไหนด เด็กหนุ่มวัย 15 ปี ลูกชายคนเล็กของครอบครัว ไนพี น้องทั้งหมด 3 คน พ่อแม่จึงตามใจทุกอย่าง เขาจึงไม่เคยทำงานช่วยพ่อแม่เลย และวันหนึ่งพ่อก็คุยกับไหนด หวังจะให้ไหนดเริ่มช่วยงานบ้าง</p> <p>อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม</p> <p>พ่อ : “ทรัพย์สินสมบัติเรามีเยอะลูก ที่นา ที่สวน ฟาร์มเป็ด ฟาร์มวัว</p>				

ข้อ	จุดประสงค์/แบบทดสอบ	สอดคล้อง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)	ข้อเสนอนี้
4	<p>นม ถ้าขยับหนอยนะ ทำมาหากินอยู่อย่างสุขสบาย ควรจะเริ่มฝึกเริ่มหัดได้แล้วนะลูก”</p> <p>โน้ต : “พ่อ แหวนแปนของโน้ตหนะ ที่อยู่ห้องเรียนเดียวกัน ถ้าโน้ตทำเขาท้องเลยจะได้มัย จะได้มาอยู่ด้วยกัน เพราะยังงิเราก็กมีเงินเลี้ยงเขาอยู่แล้ว นะพ่อนะ ผมอยากได้เขามาเป็นเมีย”</p> <p>จากบทสนทนาดังกล่าว นักเรียนคิดว่าผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับบุคคลต่อไปนี้ มีอะไรบ้าง จงเขียนอธิบายมาให้เข้าใจ</p> <p><b>ตอบ</b></p> <p>1. ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับโน้ต และแหวน</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) อับอาย</li> <li>2) กลายเป็นพ่อวัยใส /แม่วัยใส</li> <li>3) ขาดโอกาสศึกษาต่อ ต้องทำงานหาเลี้ยงลูก</li> <li>4) ขาดโอกาสในการมีงานทำที่ดี</li> <li>5) ต้องเลี้ยงลูก และขาดโอกาสต่างๆในอนาคต</li> <li>6) ขาดโอกาสทางการศึกษา</li> <li>7) มีภาวะเสี่ยงตอตั้งครรรภ์ จนกระทั่งคลอด</li> <li>8) อาจเกิดปัญหาหย่าร้าง ทอดทิ้งเด็ก</li> <li>9) มีปัญหาทางการเงิน</li> </ol> <p>2. ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับพ่อแม่ของโน้ต และพ่อแม่ของแหวน</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) อับอายในสังคม</li> <li>2) ผิดหวังในตัวลูก</li> <li>3) ต้องมีภาระเลี้ยงดูหลาน</li> <li>4) มีปัญหาทางการเงิน</li> </ol> <p>3. ผลกระทบที่จะเกิดกับขึ้นกับเด็ก (ลูกของโน้ตและแหวน)</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) เด็กอาจคลอดก่อนกำหนด</li> </ol>				

ชื่อ	จุดประสงค์/แบบทดสอบ	สอดคล้อง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)	ข้อเสนอแนะ
4	2) มีพัฒนาการซ้ำทั้งร่างกายและสติปัญญา 3) น้ำหนักตัวน้อยกว่าเกณฑ์ 4) ถูกมองเป็นภาระ ถูกทอดทิ้ง 5) ได้รับการเลี้ยงดูแบบไม่เหมาะสม เพราะพ่อแม่มี วุฒิภาวะน้อย 6) ในอนาคต เด็กเมื่อโตขึ้นอาจก่อปัญหา อาชญากรรมจากการเลี้ยงดูในสภาวะแวดล้อมที่ไม่ เหมาะสม				
5	<p>นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าและเห็นความสำคัญของตนเอง            จากสถานการณ์ต่อไปนี้ จงอ่านแล้วตอบคำถาม</p> <p>นิสา เป็นสาวสวยที่สุดในระดับ ม.ต้น มีหนุ่มๆ ม.ปลาย ตาม            จีบกันหลายคน และเธอก็คบกับทุกคนในเวลาเดียวกัน ซึ่งชาย            หนุ่มแต่ละคนก็ได้มีเพศสัมพันธ์กับเธอ บางคนรู้จักใช้ถุงยาง            อนามัยป้องกัน แต่หลายๆคนก็ให้เธอไปกินยาคุมฉุกเฉินเอาเอง            บางเดือนเธอต้องกินยาคุมฉุกเฉินถึง 3 ครั้ง และแล้ว เธอก็ได้ติด            เชื้อซิฟิลิสขึ้นมา โดยไม่รู้ว่าติดโรคมาจากใคร และตัวเธอแพร่เชื้อ            ให้ใครไปอีกบ้าง</p> <p>นักเรียนคิดว่า พฤติกรรมใดของนิสาที่บ่งบอกว่า “นิสาไม่            เห็นคุณค่าและความสำคัญในตนเอง” พร้อมบอกเหตุผล            ประกอบ</p> <p><b>ตอบ</b></p> <p>1. พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เหตุผล            เพราะ</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➢ เธอมีเพศสัมพันธ์จนมีการติดโรคซิฟิลิส</li> <li>➢ การไม่รัก และไม่เห็นความสำคัญในตนเอง ไม่</li> </ul>				

ข้อ	จุดประสงค์/แบบทดสอบ	สอดคล้อง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)	ข้อเสนอนี้
5	<p>คำนึงถึงผลที่กระทบต่อตนเอง ต่อครอบครัวที่จะ            อับอาย และผิดหวัง</p> <p>2. พฤติกรรมการกินยาคุมฉุกเฉิน เกิน 2 ครั้ง/เดือน เพราะ</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ ยาชนิดนี้จะส่งผลกระทบต่อร่างกายทั้งในระยะสั้น                และระยะยาว</li> <li>➤ ต้องเสียเงินของตนเพื่อซื้อยามารับประทานเอง</li> </ul> <p>3. พฤติกรรมการไม่รักนวลสงวนตัว เพราะ เธอคบและมี            สัมพันธสัมพันธ์ซึ่งผู้ชายที่เธอคบด้วย</p>				
6	<p>นักเรียนเกิดความตระหนักเกี่ยวกับการทำแท้งและการ            ทอดทิ้งเด็ก</p> <p>นักเรียนคิดว่าปัญหาการทำแท้ง และการทอดทิ้งเด็กในปัจจุบัน            ส่งผลต่อสังคมไทยอย่างไร</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) จัดเป็นสังคมที่มีปัญหาอาชญากรรม</li> <li>2) เด็กจะด้อยโอกาสทางการศึกษา ส่งผลให้พลเมือง                ของชาติขาดความรู้</li> <li>3) สถาบันครอบครัวอ่อนแอ อาจทำให้เด็กเก็บกด ถูก                กดดัน</li> <li>4) เด็กขาดความอบอุ่น ขาดการดูแลเลี้ยงดูที่เหมาะสม</li> <li>5) ปัญหาการหนีออกจากบ้าน เด็กเร่ร่อน</li> <li>6) ก่อปัญหาสังคม หรืออาชญากรรมในอนาคต</li> <li>7) รัฐต้องแบ่งงบประมาณในการพัฒนาประเทศด้าน                อื่นๆมาจัดสรรช่วยเหลือ</li> </ol>				



ข้อ	จุดประสงค์/แบบทดสอบ	สอดคล้อง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)	ข้อเสนอนี้
7	<p>นักเรียนมีความรู้และเลือกวิธีคุมกำเนิดอย่างเหมาะสม จงบอกข้อดี ข้อเสียของวิธีการคุมกำเนิดที่กำหนดให้ ต่อไปนี้</p> <p>7.1 การนับหน้า 7 หลัง 7 ตอบ..ข้อดี เป็นวิธีธรรมชาติ ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ไม่ต้อง ใช้อุปกรณ์ ไม่มีการใช้ฮอร์โมนที่ทำให้ร่างกายเปลี่ยนแปลง ข้อเสีย ใช้ได้เฉพาะกับสตรีที่มีรอบเดือนปกติ มาตรงเวลา สม่ำเสมอทุกเดือน ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ไม่ได้ อาจยังมีประจำเดือนมา ทำให้เปราะเปื้อนอีกเสบติดเชื ง่าย</p> <p>7.2 การหลั่งนอก ข้อดี ง่ายสะดวกประหยัดไม่ต้องเสียเงินไม่เกิดผลข้างเคียง จากการใช้ฮอร์โมนต่าง ๆ เหมือนการกินยา ข้อเสีย วิธีที่มีความเสี่ยงในการตั้งครรภ์สูง ป้องกันโรคติดต่อ ทางเพศสัมพันธ์ไม่ได้ มีความสุขจากการร่วมเพศได้ไม่เต็มที่</p> <p>7.3 การใช้ถุงยางอนามัย ข้อดี หาซื้อง่าย พกพาสะดวก ลดการหลังเร็วในบางราย ไม่ มีผลข้างเคียงต่อร่างกาย ช่วยป้องกันโรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี ข้อเสีย ต้องใช้ทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์ อาจทำให้อารมณ์ ของทั้งคู่ลดลงหรือทำให้อารมณ์ไม่ต่อเนื่อง บางราย อาการแพ้สารเคมีที่เคลือบถุงยาง</p> <p>7.4 การกินยาคุมฉุกเฉิน ข้อดี ใช้ในกรณีลืมคุมกำเนิดหรือเหตุฉุกเฉินไม่คาดฝัน เช่น ถุงยางแตก หรือโดนข่มขืน ข้อเสีย ทำให้มีเลือดออกทางช่องคลอดกะปริดกะปรอย อาการวิงเวียนศีรษะ</p>				

ข้อ	จุดประสงค์/แบบทดสอบ	สอดคล้อง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่สอดคล้อง (-1)	ข้อเสนอแนะ
	7.5 การใช้แผ่นแปะคุมกำเนิด ข้อดี สามารถแก้ปัญหาผู้ที่ลืมทานยาเม็ดคุมกำเนิดบ่อยๆ ประจำเดือนมาสม่ำเสมอและตรงเวลา ข้อเสีย ต้องคอยเปลี่ยนแผ่นยาเมื่อครบ 7 วัน อาจมีอาการ ข้างเคียงไม่สามารถป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ได้				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....  
 .....

ลงชื่อ .....

(.....)

(ผู้ประเมิน)

**แบบประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน  
ต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน  
ของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์  
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22**

**คำชี้แจง** ขอให้ท่านพิจารณาความสอดคล้องของประเด็นข้อคำถามเพื่อใช้ในแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนแต่ ละข้อว่ามีความถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ เมื่อพิจารณาแล้วให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ประเมินตามความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	สอดคล้อง (+1)	ไม่ แน่ใจ (0)	ไม่ สอดคล้อง (-1)	ข้อ เสนอ แนะ
<b>1. ด้านระยะเวลาและสถานที่</b>				
1.1 สถานที่สะอาด มีความเหมาะสม				
1.2 ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ประกอบการอบรม				
1.3 ระยะเวลามีความเหมาะสม				
<b>2. ด้านวิทยากร</b>				
2.1 ใช้คำพูด น่าเสียงชัดเจน				
2.2 เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย				
2.3 ตอบคำถามได้ชัดเจน เป็นที่เข้าใจ				
2.4 มีบุคลิกภาพที่ดี น่าเชื่อถือ				
<b>3. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้</b>				
3.1 กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย				
3.2 กิจกรรมการเรียนรู้น่าสนใจสามารถปฏิบัติได้ จริง				

3.3 กิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้สามารถปฏิบัติได้เสร็จทันตามเวลาที่กำหนด				
<b>4. ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม</b>				
4.1 สื่อการเรียนรู้มีความหลากหลาย ทันสมัย สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้				
4.2 สื่อประกอบการฝึกอบรมช่วยให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมได้				
<b>5. ด้านการวัดและประเมินผล</b>				
5.1 มีความพึงพอใจกับวิธีการวัดและประเมินผล				
5.2 วิธีการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย				
<b>6. ด้านการนำความรู้ไปใช้</b>				
6.1 มีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน				
6.2 รู้วิธีการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน				
6.3 มีทักษะในการปฏิเสธ และต่อรองเมื่ออยู่ในสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ				
6.4 สามารถเผยแพร่ความรู้ให้กับบุคคลรอบข้างได้				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ .....

(.....)

(ผู้ประเมิน)

## แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

- คำชี้แจง** 1. ข้อสอบมีจำนวนทั้งหมด 24 ข้อ 40 คะแนน โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่
- 1.1 ข้อสอบปรนัย จำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว และใส่เครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ
  - 1.2 ข้อสอบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ 20 คะแนน ให้อ่านคำถามแล้วเขียนคำตอบในช่องว่างที่กำหนดให้ นักเรียนต้องทำให้ครบทุกข้อ
2. เวลาที่ใช้ในการทำแบบทดสอบฉบับนี้ 40 นาที
- 

1. เพราะเหตุใดร่างกายของวัยรุ่นจึงมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและทำให้เกิดการแตกต่างจากวัยเด็ก
  - ก. เป็นผลมาจากฮอร์โมนในร่างกาย
  - ข. เป็นผลมาจากการถ่ายทอดทางพันธุกรรม
  - ค. เป็นผลมาจากฮอร์โมนในร่างกายและสิ่งแวดล้อม
  - ง. เป็นผลมาจากฮอร์โมน การถ่ายทอดทางพันธุกรรม และความเป็นอยู่สภาพแวดล้อม
2. การกระทำของบุคคลใด ที่บ่งบอกได้ว่ารู้จักวิธีการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองได้อย่างถูกต้อง
  - ก. โดยปกติแล้วก็จะใช้ผ้าอนามัยแผ่นเดียวตลอดวัน
  - ข. ลุกเกิดอาบน้ำเป็นประจำทุกวัน ใช้น้ำยาบ้วนปาก แทนการแปรงฟัน
  - ค. หวานจะการแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะอยู่เสมอ
  - ง. อันใช้โรลออนดับกลิ่นตัว ล้างหน้าด้วยโฟมล้างหน้า และสวมใส่เสื้อผ้าที่สะอาดอยู่เสมอ
3. เมื่อมีอาการตกขาว คันและมีกลิ่น ควรปฏิบัติตัวอย่างไรจึงจะดีที่สุด หากเราอายุที่จะไปพบแพทย์
  - ก. เอาแอลกอฮอล์มาเช็ดที่อวัยวะเพศ
  - ข. สืบค้นข้อมูลในอินเทอร์เน็ต และไปซื้อยาที่ร้านและปรึกษาเภสัชกร
  - ค. ใช้น้ำยาล้างช่องคลอดสวนเข้าไปเพื่อล้างเชื้อโรคออก
  - ง. ปล่อยไว้เดี๋ยวไม่นานก็จะหายเอง

4. พฤติกรรมทางเพศ มีความหมายตรงกับข้อใด
- สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต
  - กลุ่มคนที่ร่วมมือกัน อยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน และมีวัฒนธรรมที่เด่นชัด
  - การแสดงออกของบุคคลเกี่ยวกับเรื่องเพศ ที่เป็นผลมาจากการเรียนรู้และการถ่ายทอดจากสังคม
  - ความสามารถในการเรียนรู้ และเข้าใจในพฤติกรรมทางเพศ
5. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นมากที่สุดคือข้อใด
- การคบเพื่อน
  - พ่อแม่และคนในครอบครัว
  - สิ่งแวดล้อม โรงเรียนและสังคม
  - วัฒนธรรมประเพณี
6. ข้อใดคือพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่นชายและหญิง
- การนัดพบกันในที่ลับตาคน
  - การแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ
  - การกอด จูบ นอนบนเตียงแล้วถ่ายภาพลงสื่อออนไลน์
  - การแสดงออกถึงความรุนแรง ก้าวร้าว เพื่อแสดงว่าตนเป็นคนเข้มแข็ง
7. ข้อใดจัดเป็นทัศนคติทางเพศสำหรับวัยรุ่นที่ควรปรับเปลี่ยนแนวคิดเป็นลำดับแรก
- การมีแฟนเป็นเรื่องปกติและเท่
  - เพศสัมพันธ์เป็นเรื่องที่ห้ามไม่ได้ และเป็นเรื่องธรรมดาที่วัยรุ่นชายทุกคนต้องมี
  - ยาเสพติดจะช่วยให้มีอารมณ์ทางเพศมากขึ้น
  - การเก็บแค้น จะบ่งบอกถึงความซ้าของ ความสวย/หล่อ และความมีเสน่ห์ของตนเอง
8. ข้อใดจัดเป็นค่านิยมทางเพศในเชิงบวก
- การนอนกับผู้ชายหลายคนโดยไม่ตั้งครรภ์ถือว่าเป็นคนเก่ง
  - การนุ่งสั้น เสื้อเปิดไหล่ เห็นเนินอก ทำให้ดูน่ารักมีเสน่ห์มากขึ้น
  - การสวมถุงยางอนามัยไม่สามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้จริง
  - การเที่ยวกลางคืนมีความเสี่ยงในการถูกล่วงละเมิดทางเพศ
9. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุของการตั้งครรภ์
- ความอยากรู้อยากลอง

- ข. ขาดความรู้ หรือมีความเชื่อผิด ๆ เกี่ยวกับวิธีการคุมกำเนิด
  - ค. ศึกษาข้อมูลการป้องกันการตั้งครรภ์ผ่านสื่อต่าง ๆ
  - ง. การอยู่ด้วยกันแบบสองต่อสองและในที่ลับตาคน
10. การมีเพศสัมพันธ์เพียงครั้งเดียวจะทำให้ตั้งครรภ์ได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- ก. ได้ เพราะมีการหลั่งน้ำอสุจิและไม่ได้สวมถุงยางอนามัย
  - ข. ได้ เพราะทั้งเราและคู่นอนอยู่ในวัยเจริญพันธุ์
  - ค. ไม่ได้ เพราะวันนั้นไข่อาจยังไม่ตก
  - ง. ไม่ได้ เพราะคู่นอนพึ่งหายจากการเป็นประจำเดือนมาเพียง 7 วัน
11. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง
- ก. การปฏิสนธิเกิดขึ้นเมื่อเสปิร์มตัวแรกเจาะไข่เข้าไปได้
  - ข. เสปิร์มจะว่ายเข้าไปเจอไข่และปฏิสนธิที่บริเวณรังไข่
  - ค. เราสามารถใช้ชุดตรวจตั้งครรภ์ ตรวจปัสสาวะและจะพบฮอร์โมน HCG ถ้ามีการตั้งครรภ์เกิดขึ้น
  - ง. หลังจากตกไข่ คอร์ปัสลูเทียม จะทำให้เยื่อบุมดลูกหนาตัวขึ้น
12. ข้อใดเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียน
- ก. มีปัญหาทางการเงิน , มีการทำแท้งเพิ่มขึ้น
  - ข. เครียดเพราะทำให้พ่อแม่เสียใจ, เสียโอกาสทางการศึกษา
  - ค. ภาวะโลหิตจาง, การคลอดก่อนกำหนด
  - ง. ถูกทุกข้อ
13. ข้อดีของนักเรียนหญิงที่รู้จักการวางแผนล่วงหน้า คือข้อใด
- ก. ทำให้เพื่อน ๆ รัก
  - ข. ทำให้เพื่อนต่างเพศชื่นชมเรามากขึ้น
  - ค. ทำให้รู้สึกว่าคุณค่า น่าค้นหา น่าภูมิใจ
  - ง. ทำให้พ่อแม่ไม่ต้องเหนื่อยติดตามพฤติกรรมของลูก
14. อ่อนคอบกับแฟนมาได้ 2 ปี ในวันลดยกกระทงแฟนขอมีเพศสัมพันธ์ด้วย โดยอ้างว่าคบกันมานานมากแล้ว อ่อนควรตัดสินใจอย่างไรจึงจะเหมาะสม
- ก. ปฏิเสธอย่างนุ่มนวล
  - ข. ปฏิเสธอย่างขึงขัง จริงจัง
  - ค. ดำว่าอย่างแรงและเลิกคบ

- ง. หากเขาใช้ถุงยางอนามัยจะยินยอม
15. ปิติ ไปงานวันเกิดของนก (แฟนสาว) ที่ห้องพักจนตึกจึงขอค้างที่ห้องพักโดยสัญญาว่าจะไม่ล่วงเกินอย่างเด็ดขาด นักเรียนคิดว่านก ควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะเหมาะสม
- ก. ให้ปิตินอนโซฟา ส่วนนกกนอนบนเตียง
- ข. ให้ปิตินอนบนเตียง ส่วนนกกนั่งเฝ้าจนถึงเช้า
- ค. ขอรับรองให้เขากลับไป แล้วบอกว่าถึงไม่มีอะไรกันแต่ตนเองเป็นหญิงก็เสียหาย
- ง. ไล่ให้เขากลับไปแล้วอบรมสั่งสอนให้เขามีความเป็นสุภาพบุรุษอย่าชมเชยหน้าใจผู้หญิง
16. การกระทำของบุคคลในข้อใด แสดงให้เห็นถึงการป้องกันตนเองจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนอย่างเหมาะสม
- ก. ฟ้าชอบแต่งตัวสั้น ๆ เผยรูปร่าง เห็นลัตุส่วน
- ข. เมย์จะไปเที่ยวผับ บาร์กับกลุ่มเพื่อนเท่านั้น
- ค. แม้งจะอยู่ตามลำพัง มดจะยอมให้คนรักกอดจูบได้ แต่ แค่กอดจูบเท่านั้น
- ง. มีนปฏิเสธที่จะไปเที่ยวกับแฟนหนุ่มสองต่อสอง ไม่ว่าจะกลางวันหรือกลางคืน
17. การนับระยะปลอดภัยสำหรับผู้หญิง ข้อใดไม่ถูกต้อง
- ก. ใช้ได้กับผู้หญิงทุกคน
- ข. ป้องกันการตั้งครรภ์ได้ 80 %
- ค. ไม่สามารถป้องกันการติดเชื้อได้
- ง. เริ่มนับจากวันที่มีประจำเดือนมาวันแรก เป็นวันที่ 1
18. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับการคุมกำเนิด
- ก. ยาคุมกำเนิด มีแบบ 2 เม็ด, 21 เม็ด และ 28 เม็ด คุมกำเนิดได้ 100 เปอร์เซ็นต์
- ข. ยาคุมแบบ 28 เม็ดมีตัวยาคูมกำเนิดอยู่ 21 เม็ด อีก 7 เม็ดเป็นวิตามิน
- ค. การทำหมันนั้นทำได้เฉพาะเพศชายเท่านั้น
- ง. การคุมกำเนิดแบบชั่วคราว ทำได้เฉพาะเพศหญิงเท่านั้น



19. ผลิตภัณฑ์ใดที่ช่วยป้องกันปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยเรียนได้ดีและมีผลข้างเคียงน้อยที่สุด

- ก. ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉิน
- ข. น้ำยาล้างช่องคลอด
- ค. ยาเหน็บชนิดสอด
- ง. ถุงยางอนามัย

20. พฤติกรรมใดถือเป็นวิธีการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนได้ดีที่สุด

- ก. แต่งกายสุภาพไม่ยั่วยุ
  - ข. ไม่อยู่ในที่ลับตาเพียงลำพังสองต่อสอง
  - ค. ไม่เปิดโอกาสให้ฝ่ายชายถูกเนื้อต้องตัว
  - ง. ไม่แยกตัวออกจากกลุ่มเพื่อน
-

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

**ตอนที่ 2 อัตนัย** จำนวน 6 ข้อ (25 คะแนน)

## 1. จากสถานการณ์ต่อไปนี้ จงอ่านแล้วตอบคำถาม (2 คะแนน)

ต้อม เด็กหนุ่มหน้าตาบ้าน ๆ นิสัยดี โสัด และใสซื่อ วันหนึ่งมีผู้ใช้เฟสบุคชื่ออิว ใช้รูปโปรไฟล์เป็นสาวแสนสวย ทักมาจีบต้อม เขาทั้งสองคุยกันทางเฟสบุคมาได้ 1 เดือน ต้อมตกหลุมรัก อิวอย่างสุดหัวใจ เพราะเขาไม่เคยมีความรักมาก่อน อิวสาวสวยมาคุยด้วยเขาจึงเต็มใจทำให้ทุกอย่าง ต้อมมักจะส่งขนมไปให้ผ่านทางเคอรี่ และเติมเงินโทรศัพท์ให้อิวบ่อยครั้งตามให้อิวต้องการ พอถึงวันครบรอบ 2 เดือนที่คบกัน อิวก็ชวนให้อ้อมส่งรูปภาพรูปร่างของตนเอง หน้าอก และอวัยวะเพศให้ส่งไปให้อิวดู แลกกับการนัดพบตัวจริง โดยถ้าไม่ส่ง อิวจะเลิกคุยด้วย และจะไม่มีทางได้ติดต่อกันอีก



**หากนักเรียนเป็นต้อม นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะเหตุใด**

ตอบ.....  
 .....  
 .....  
 .....  
 .....  
 .....  
 .....

2. จากสถานการณ์ต่อไปนี้ จงอ่านแล้วตอบคำถาม (6 คะแนน)

โน้ต เด็กหนุ่มวัย 15 ปี ลูกชายคนเล็กของครอบครัว ในพี่น้องทั้งหมด 3 คน พ่อแม่จึงตามใจทุกอย่าง เขาจึงไม่เคยทำงานช่วยพ่อแม่เลย และวันหนึ่งพ่อก็คุยกับโน้ตหวังจะให้โน้ตเริ่มช่วยงานบ้าง

พ่อ : “ทรัพย์สินสมบัติเรามีเยอะลูก ที่นา ที่สวน ฟาร์มเบ็ด ฟาร์มวัวนม ถ้าขยันหน่อยนะ ทำมาหากินอยู่อย่างสุขสบาย ควรจะเริ่มฝึก เริ่มหัดได้แล้วนะลูก”

โน้ต : “พ่อ แหวนแฟนของโน้ตนะ ที่อยู่ห้องเรียนเดียวกัน ถ้าโน้ตทำเขาท้องเลยจะได้มั๊ย จะได้มาอยู่ด้วยกัน เพราะยังงั้นเราก็มีเงินเลี้ยงเขาอยู่แล้ว นะพ่อนะ ผมอยากได้เขามาเป็นเมีย”



จากบทสนทนาดังกล่าว นักเรียนคิดว่าผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับบุคคลต่อไปนี้ มีอะไรบ้าง จงเขียนอธิบายมาให้เข้าใจ

2.1 ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับโน้ต และแหวน

ตอบ.....  
 .....  
 .....  
 .....

2.2 ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับพ่อแม่ของโน้ต และพ่อแม่ของแหวน

ตอบ.....  
 .....  
 .....

2.3 ผลกระทบที่จะเกิดกับขึ้นกับเด็ก (ลูกของโน้ตและแหวน)

ตอบ.....  
.....  
.....

3. นักเรียนคิดว่าปัญหาการทำแท้ง และการทอดทิ้งเด็กในปัจจุบัน ส่งผลต่อสังคมไทยอย่างไร (2 คะแนน)

ตอบ.....  
.....  
.....  
.....

4. จงบอกข้อดี ข้อเสียของวิธีการคุมกำเนิดที่กำหนดให้ ต่อไปนี้ (10 คะแนน)

4.1 การนับหน้า 7 หลัง 7

- ข้อดี  
คือ.....
- ข้อเสีย  
คือ.....

4.2 การหลั่งนอก

- ข้อดี  
คือ.....
- ข้อเสีย  
คือ.....

#### 4.3 การใช้ถ้อยพยางอนามัย

➤ ข้อดี

คือ.....

➤ ข้อเสีย

คือ.....

#### 4.4 การกินยาคุมฉุกเฉิน

➤ ข้อดี

คือ.....

➤ ข้อเสีย

คือ.....

#### 4.5 การใช้แผ่นแปะคุมกำเนิด

➤ ข้อดี

คือ.....

➤ ข้อเสีย

คือ.....

.....

**เฉลยแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ  
เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน**

**ตอนที่ 1 ข้อสอบปรนัย**

ข้อที่	คำตอบ	ข้อที่	คำตอบ
1	ง	11	ข
2	ง	12	ง
3	ข	13	ค
4	ค	14	ก
5	ก	15	ค
6	ข	16	ง
7	ก	17	ก
8	ง	18	ข
9	ค	19	ง
10	ก	20	ค

**ตอนที่ 2 ข้อสอบอัตนัย**

**ข้อ 1. สถานการณ์ของต้อม**

เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนนเต็ม (2 คะแนน) เมื่อตอบว่า “ไม่ทำตามที่อีวร้องขอ/ไม่ส่งรูปไป”

และให้เหตุผลตามแนวคำตอบอย่างน้อย 2 ข้อ

แนวคำตอบ

1. อีวอาจเป็นมิจฉาซีฟ มาหลอกหลวง แล้วเอาภาพไปประจาน หรือเอาไป

ข่มขู่เรียกทรัพย์สิน

2. ยังไม่เคยพบเจอกัน จึงไม่ควรไว้วางใจ แม้จะรู้สึกชอบพอกก็ตาม  
พิจารณาว่าไม่มีเหตุผลที่เหมาะสมว่าทำไมต้องอยากเห็นรูปร่างของเรา
3. ต่อม ต้องพูดคุยสื่อสารว่า ต้องการคบกันโดยไม่มี การก้าวล่วงสิทธิ  
ส่วนบุคคล โดยเฉพาะเรื่องเพศ
4. ตัดใจเลิกคบกับอีวไปเลย เพราะเขาบังคับในสิ่งที่เราไม่เต็มใจจะทำ  
และเป็นเรื่องที่น่าอาย
5. พูด บอกแสดงความรู้สึกของตนออกไปว่าอยากคบจริงจัง และตั้งใจ  
จะไปพบพ่อแม่ของอีกฝ่าย เพื่อขออนุญาตคบกัน

**คะแนนบางส่วน (1 คะแนน)** เมื่อตอบได้ถูกต้อง และเขียนเหตุผลตามแนว  
คำตอบได้ 1 ข้อ

**ไม่ได้คะแนน (0 คะแนน)** เมื่อตอบได้ถูกต้อง แต่ไม่เขียนเหตุผลประกอบ  
หรือไม่เขียนตอบ

## ข้อ 2. สถานการณ์ของพ่อและโน้ต

### 2.1 ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับโน้ต และแหวน

#### เกณฑ์การให้คะแนน

**คะแนนเต็ม (2 คะแนน)** เมื่อตอบได้ถูกต้องตามแนวคำตอบอย่างน้อย 4 ข้อ  
แนวคำตอบ

- 1) อับอาย
- 2) กลายเป็นพ่อวัยใส /แม่วัยใส
- 3) ขาดโอกาสศึกษาต่อ ต้องทำงานหาเลี้ยงลูก
- 4) ขาดโอกาสในการมีงานทำที่ดี
- 5) ต้องเลี้ยงลูก และขาดโอกาสต่างๆในอนาคต
- 6) ขาดโอกาสทางการศึกษา
- 7) มีภาวะเสี่ยงต่อนั่งครรรภ์ จนกระทั่งคลอด
- 8) อาจเกิดปัญหาหย่าร้าง ทอดทิ้งเด็ก
- 9) มีปัญหาทางการเงิน

ฯลฯ

**คะแนนบางส่วน (1 คะแนน)** เมื่อตอบได้ถูกต้อง ตามแนวคำตอบได้ 3 ข้อ

ไม่ได้คะแนน (0 คะแนน) เมื่อตอบได้ถูกต้อง ตามแนวคำตอบได้ 2 ข้อ  
หรือไม่เขียนตอบ

**ข้อ 2.2 ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับพ่อแม่ของไนต์ และพ่อแม่ของแหวน  
เกณฑ์การให้คะแนน**

คะแนนเต็ม (2 คะแนน) เมื่อตอบได้ถูกต้องตามแนวคำตอบอย่างน้อย 3 ข้อ  
แนวคำตอบ

- 1) อับอายในสังคม
- 2) ผิดหวังในตัวลูก
- 3) ต้องมีภาระเลี้ยงดูหลาน
- 4) มีปัญหาทางการเงิน

ฯลฯ

คะแนนบางส่วน (1 คะแนน) เมื่อตอบได้ถูกต้อง ตามแนวคำตอบได้ 2 ข้อ

ไม่ได้คะแนน (0 คะแนน) เมื่อตอบได้ถูกต้อง ตามแนวคำตอบได้ 1 ข้อ หรือไม่  
เขียนตอบ

**ข้อ 2.3 ผลกระทบที่จะเกิดกับขึ้นกับเด็ก (ลูกของไนต์และแหวน)**

**เกณฑ์การให้คะแนน**

คะแนนเต็ม (2 คะแนน) เมื่อตอบได้ถูกต้องตามแนวคำตอบอย่างน้อย 4 ข้อ  
แนวคำตอบ

- 1) เด็กอาจคลอตก่อนกำหนด
- 2) เสี่ยงต่อการพิการทั้งร่างกายและสมอง
- 3) มีพัฒนาการช้าทั้งร่างกายและสติปัญญา
- 4) น้ำหนักตัวน้อยกว่าเกณฑ์
- 5) ถูกมองเป็นภาระ ถูกทอดทิ้ง
- 6) ได้รับการเลี้ยงดูแบบไม่เหมาะสม เพราะพ่อแม่มีวุฒิภาวะน้อย
- 7) ในอนาคต เด็กเมื่อโตขึ้นอาจก่อปัญหาอาชญากรรมจากการเลี้ยงดูใน

สภาวะแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม

ฯลฯ

คะแนนบางส่วน (1 คะแนน) เมื่อตอบได้ถูกต้อง ตามแนวคำตอบได้ 3 ข้อ



ไม่ได้คะแนน (0 คะแนน) เมื่อตอบได้ถูกต้อง ตามแนวคำตอบได้ 2 ข้อ  
หรือไม่เขียนตอบ

**ข้อ 3. นักเรียนคิดว่าปัญหาการทำแท้ง และการทอดทิ้งเด็กในปัจจุบัน ส่งผลต่อสังคมไทยอย่างไร**

**คะแนนเต็ม (2 คะแนน)** เมื่อตอบได้ถูกต้องตามแนวคำตอบอย่างน้อย 4 ข้อ  
แนวคำตอบ

- 1) จัดเป็นสังคมที่มีปัญหาอาชญากรรม
- 2) เด็กจะด้อยโอกาสทางการศึกษา ส่งผลให้พลเมืองของชาติขาดความรู้
- 3) สถาบันครอบครัวอ่อนแอ อาจทำให้เด็กเก็บกด ถูกกดดัน
- 4) เด็กขาดความอบอุ่น ขาดการดูแลเลี้ยงดูที่เหมาะสม
- 5) ปัญหาการหนีออกจากบ้าน เด็กเร่ร่อน
- 6) ก่อปัญหาลักทรัพย์ หรืออาชญากรรมในอนาคต
- 7) รัฐต้องแบ่งงบประมาณในการพัฒนาประเทศด้านอื่นๆมาจัดสรรช่วยเหลือ

**คะแนนบางส่วน (1 คะแนน)** เมื่อตอบได้ถูกต้อง ตามแนวคำตอบได้ 3 ข้อ

ไม่ได้คะแนน (0 คะแนน) เมื่อตอบได้ถูกต้อง ตามแนวคำตอบได้ 2 ข้อ  
หรือไม่เขียนตอบ

**ข้อ 4. จงบอกข้อดี ข้อเสียของวิธีการคุมกำเนิดที่กำหนดให้ ต่อไปนี้**

**4.1 การนับหน้า 7 หลัง 7**

แนวคำตอบ

**ข้อดี** เป็นวิธีธรรมชาติ ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ไม่ต้องใช้อุปกรณ์ ไม่มี  
การใช้ฮอร์โมนที่ทำให้ร่างกายเปลี่ยนแปลง ฯลฯ

**ข้อเสีย** ใช้ได้เฉพาะกับสตรีที่มีรอบเดือนปกติ มาตรงเวลาสม่ำเสมอทุก  
เดือน ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ไม่ได้ อาจยังมีประจำเดือนมา ทำให้เปรอะเปื้อน  
อีกเสบติดเชื่อง่าย ฯลฯ

**เกณฑ์การให้คะแนน**

**ได้ 2 คะแนน** เมื่อสามารถบอกข้อดีและข้อเสียได้อย่างครอบคลุม

**ได้ 1 คะแนน** เมื่อสามารถบอกข้อดี หรือ ข้อเสียได้ได้บางประเด็น

**ได้ 0 คะแนน** เมื่อไม่สามารถบอกหรืออธิบายข้อดีและข้อเสียได้เลย

#### 4.2 การหลังนอก

แนวคำตอบ

**ข้อดี** ง่ายสะดวกประหยัดไม่ต้องเสียเงินไม่เกิดผลข้างเคียงจากการใช้ฮอร์โมนต่างๆเหมือนการกินยา ฯลฯ

**ข้อเสีย** วิธีที่มีความเสี่ยงในการตั้งครรภ์สูง ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ไม่ได้ มีความสุขจากการร่วมเพศได้ไม่เต็มที่ ฯลฯ

**เกณฑ์การให้คะแนน**

**ได้ 2 คะแนน** เมื่อสามารถบอกข้อดีและข้อเสียได้อย่างครอบคลุม

**ได้ 1 คะแนน** เมื่อสามารถบอกข้อดี หรือ ข้อเสียได้ได้บางประเด็น

**ได้ 0 คะแนน** เมื่อไม่สามารถบอกหรืออธิบายข้อดีและข้อเสียได้เลย

#### 4.3 การใช้ถุงยางอนามัย

แนวคำตอบ

**ข้อดี** หาซื้อง่าย พกพาสะดวก ลดการหลังเร็วในบางราย ไม่มีผลข้างเคียงต่อร่างกาย ช่วยป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี ฯลฯ

**ข้อเสีย** ต้องใช้ทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์ อาจทำให้อารมณ์ของทั้งคู่ลดลงหรือทำให้อารมณ์ไม่ต่อเนื่อง บางรายอาการแพ้สารเคมีที่เคลือบถุงยาง ฯลฯ

**เกณฑ์การให้คะแนน**

**ได้ 2 คะแนน** เมื่อสามารถบอกข้อดีและข้อเสียได้อย่างครอบคลุม

**ได้ 1 คะแนน** เมื่อสามารถบอกข้อดี หรือ ข้อเสียได้ได้บางประเด็น

**ได้ 0 คะแนน** เมื่อไม่สามารถบอกหรืออธิบายข้อดีและข้อเสียได้เลย

#### 4.4 การกินยาคุมฉุกเฉิน

แนวคำตอบ

**ข้อดี** ใช้ในกรณีลืมคุมกำเนิดหรือเหตุฉุกเฉินไม่คาดฝัน เช่น ถุงยางแตกหรือโดนข่มขืน ฯลฯ

**ข้อเสีย** ทำให้มีเลือดออกทางช่องคลอดกะปริดกะปรอย อาการวิงเวียนศีรษะ ฯลฯ

#### เกณฑ์การให้คะแนน

ได้ 2 คะแนน เมื่อสามารถบอกข้อดีและข้อเสียได้อย่างครอบคลุม

ได้ 1 คะแนน เมื่อสามารถบอกข้อดี หรือ ข้อเสียได้ได้บางประเด็น

ได้ 0 คะแนน เมื่อไม่สามารถบอกหรืออธิบายข้อดีและข้อเสียได้เลย

#### 4.5 การใช้แผ่นแปะคุมกำเนิด

##### แนวคำตอบ

**ข้อดี** สามารถแก้ปัญหาผู้ที่ลืมทานยาเม็ดคุมกำเนิดบ่อยๆ ประจำเดือนมาสม่ำเสมอและตรงเวลา ฯลฯ

**ข้อเสีย** ต้องคอยเปลี่ยนแผ่นยาเมื่อครบ 7 วัน อาจมีอาการข้างเคียงไม่สามารถป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ได้ ฯลฯ

#### เกณฑ์การให้คะแนน

ได้ 2 คะแนน เมื่อสามารถบอกข้อดีและข้อเสียได้อย่างครอบคลุม

ได้ 1 คะแนน เมื่อสามารถบอกข้อดี หรือ ข้อเสียได้ได้บางประเด็น

ได้ 0 คะแนน เมื่อไม่สามารถบอกหรืออธิบายข้อดีและข้อเสียได้เลย

**แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการฝึกอบรมโดยใช้  
หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียน  
นางวัชรราชภัฏรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22**

**คำชี้แจง :** ขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม โดยตอบคำถามลงในช่องระดับที่ตรงกับความจริงที่สุดในแต่ละหัวข้อ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ต่อไป โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

**ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม**

**คำชี้แจง** โปรดทำเครื่องหมาย  ลงในช่อง  หน้าข้อความ

1.1 เพศ  ชาย  หญิง

1.2 อายุ  14 ปี  15 ปี  16 ปี

1.3 ห้อง  ม. 3/1  ม.3/2

**ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม**

**คำชี้แจง** โปรดทำเครื่องหมาย  ลงในช่องที่ตรงกับความพึงพอใจของนักเรียนเพียงระดับเดียว

ประเด็นความเห็น	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
<b>1. ด้านระยะเวลาและสถานที่</b>					
1. สถานที่สะอาด มีความเหมาะสม					
2. ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ประกอบการอบรม					
3 ระยะเวลาที่มีความเหมาะสม					
<b>ด้านวิทยากร</b>					
4. ใช้คำพูด น่าเสียงชัดเจน					
5. เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย					
6. ตอบคำถามได้ชัดเจน เป็นที่เข้าใจ					
7. มีบุคลิกภาพที่ดี น่าเชื่อถือ					

ประเด็นความเห็น	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
<b>ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้</b>					
8. กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย					
9. กิจกรรมการเรียนรู้น่าสนใจสามารถปฏิบัติได้จริง					
10. กิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้สามารถปฏิบัติได้เสร็จทันตามเวลาที่กำหนด					
<b>ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม</b>					
11. สื่อการเรียนรู้มีความหลากหลาย ทันสมัย สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้					
12. สื่อประกอบการฝึกอบรมช่วยให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมได้					
<b>ด้านการวัดและประเมินผล</b>					
13. มีความพึงพอใจกับวิธีการวัดและประเมินผล					
14. วิธีการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย					
<b>ด้านการนำความรู้ไปใช้</b>					
15. มีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน					
16. รู้วิธีการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน					
17. มีทักษะในการปฏิเสธ และต่อรองเมื่ออยู่ในสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ					
18. สามารถเผยแพร่ความรู้ให้กับบุคคลรอบข้างได้					

### ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

\*\*\*\*\*ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม\*\*\*\*\*



## ภาคผนวก จ

### สรุปผลการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผลการประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชฎรรังสรรค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน
2. ดัชนีความสอดคล้องของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชฎรรังสรรค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มี 3 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน
3. ดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชฎรรังสรรค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 33 ข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน
4. ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (KR - 20) ของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน แบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ
5. ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน แบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ
6. ดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน จำนวน 18 ข้อ





ตาราง 11 ผลการประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์  
ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
มัธยมศึกษา เขต 22 โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน (อ้างอิงหน้า 105)

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมินคนที่					$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
		1	2	3	4	5			
1	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	5	5	5	5	4	4.8	0.45	มากที่สุด
2	เนื้อหาของหลักสูตร	5	4	5	5	5	4.8	0.45	มากที่สุด
3	กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตร	5	5	5	5	5	5	0.00	มากที่สุด
4	การวัดและประเมินผลหลักสูตร	5	4	5	5	4	4.6	0.54	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม						4.8	0.36	มากที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ตาราง 12 ดัชนีความสอดคล้องของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรรภ์

ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
มัธยมศึกษา เขต 22 มี 3 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน  
(อ้างอิงหน้า 106)

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ΣX	IOC	ความหมาย
		1	2	3	4	5			
<b>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1</b>									
1	จุดมุ่งหมายของการอบรมมีความเหมาะสม	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
2	ใบความรู้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
3	ใบความรู้ถูกต้องครบถ้วน	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
4	ใบความรู้สามารถเชื่อมโยงไปสู่สถานการณ์จริง	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
5	ใบความรู้มีภาพประกอบชัดเจน	0	1	1	1	1	4	0.80	สอดคล้อง
6	ใบความรู้มีความเหมาะสมกับเวลา	0	1	1	1	1	4	0.80	สอดคล้อง
7	กิจกรรมการฝึกอบรมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
8	กิจกรรมการฝึกอบรมสามารถเชื่อมโยงไปสู่ สถานการณ์จริงได้	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
9	กิจกรรมการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับเวลา	0	1	1	1	1	4	0.80	สอดคล้อง
10	การประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
<b>หน่วยการเรียนรู้ที่ 2</b>									
1	จุดมุ่งหมายของการอบรมมีความเหมาะสม	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
2	ใบความรู้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
3	ใบความรู้ถูกต้องครบถ้วน	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
4	ใบความรู้สามารถเชื่อมโยงไปสู่สถานการณ์จริง	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
5	ใบความรู้มีภาพประกอบชัดเจน	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
6	ใบความรู้มีความเหมาะสมกับเวลา	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
7	กิจกรรมการฝึกอบรมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
8	กิจกรรมการฝึกอบรมสามารถเชื่อมโยงไปสู่ สถานการณ์จริงได้	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
9	กิจกรรมการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับเวลา	0	1	1	1	1	4	0.80	สอดคล้อง
10	การประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	1	0	1	1	1	4	0.80	สอดคล้อง
<b>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3</b>									
1	จุดมุ่งหมายของการอบรมมีความเหมาะสม	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่					$\Sigma X$	IOC	ความหมาย
		1	2	3	4	5			
2	ใบความรู้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย	1	0	1	1	1	4	0.80	สอดคล้อง
3	ใบความรู้ถูกต้องครบถ้วน	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
4	ใบความรู้สามารถเชื่อมโยงไปสู่สถานการณ์จริง	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
5	ใบความรู้มีภาพประกอบชัดเจน	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
6	ใบความรู้มีความเหมาะสมกับเวลา	0	1	1	1	1	4	0.80	สอดคล้อง
7	กิจกรรมการฝึกอบรมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
8	กิจกรรมการฝึกอบรมสามารถเชื่อมโยงไปสู่สถานการณ์จริงได้	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
9	กิจกรรมการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับเวลา	0	0	1	1	1	3	0.60	สอดคล้อง
10	การประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	1	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 13 ดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเพื่อป้องกันการตั้งครรรภ์  
ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
มัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 33 ข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

หน่วยการเรียนรู้ที่	ข้อ	ระดับความคิดเห็นของ					$\Sigma X$	IOC	สรุปผล
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่							
		1	2	3	4	5			
<b>แบบปรนัย 4 ตัวเลือก</b>									
1. รู้จักฉัน รู้จักเธอ	1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
	2	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
	3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
	4	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
	5	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2. จากมุมมองที่แตกต่าง	6	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
	7	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
	8	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
	9	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
	10	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
	11	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
	12	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
	13	1	1	1	1	0	4	0.80	ใช้ได้
3. การป้องกันการตั้งครรรภ์ในวัยเรียน	14	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
	15	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
	16	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
	17	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
	18	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
	19	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
	20	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
	21	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
	22	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
	23	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
	24	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
	25	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 13 (ต่อ)

หน่วยการเรียนรู้ที่	ข้อ	ระดับความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่					$\Sigma X$	IOC	สรุปผล
		1	2	3	4	5			
		<b>แบบปรนัย 4 ตัวเลือก</b>							
	26	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
<b>แบบอัตนัย</b>									
2. จากมุมมองที่แตกต่าง	1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3. การป้องกันการตั้งครุฑในวัยเรียน	2	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
	3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
	4	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
	5	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
	6	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
	7	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 14 ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (KR-20) ของ  
แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ  
ในวัยเรียน แบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ

ข้อ	ค่าความยากง่าย (P)	แปลผล	ค่าอำนาจจำแนก (r)	แปลผล	แปลผลคุณภาพ ของแบบทดสอบ
1	0.66	ใช้ได้	0.67	ใช้ได้	ใช้ได้
2	0.56	ใช้ได้	0.60	ใช้ได้	ใช้ได้
3	0.43	ใช้ได้	0.47	ใช้ได้	ใช้ได้
4	0.66	ใช้ได้	0.27	ใช้ได้	ใช้ได้
5	0.60	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	ใช้ได้
6	0.66	ใช้ได้	0.27	ใช้ได้	ใช้ได้
7	0.56	ใช้ได้	0.47	ใช้ได้	ใช้ได้
8	0.60	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	ใช้ได้
9	0.50	ใช้ได้	0.47	ใช้ได้	ใช้ได้
10	0.36	ใช้ได้	0.33	ใช้ได้	ใช้ได้
11	0.50	ใช้ได้	0.60	ใช้ได้	ใช้ได้
12	0.66	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	ใช้ได้
13	0.63	ใช้ได้	0.33	ใช้ได้	ใช้ได้
14	0.43	ใช้ได้	0.47	ใช้ได้	ใช้ได้
15	0.53	ใช้ได้	0.67	ใช้ได้	ใช้ได้
16	0.60	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	ใช้ได้
17	0.53	ใช้ได้	0.40	ใช้ได้	ใช้ได้
18	0.43	ใช้ได้	0.33	ใช้ได้	ใช้ได้
19	0.66	ใช้ได้	0.67	ใช้ได้	ใช้ได้
20	0.66	ใช้ได้	0.53	ใช้ได้	ใช้ได้

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภใน  
วัยเรียน ค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.33 – 0.73 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง  
0.28 – 0.85 และค่าความเชื่อมั่น (KR-20) เท่ากับ 0.74

ตาราง 15 ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น ของ  
แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์  
ในวัยเรียน แบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ

ข้อ	ค่าความยากง่าย (P)	แปลผล	ค่าอำนาจจำแนก (r)	แปลผล	แปลผลคุณภาพ ของแบบทดสอบ
1	0.53	ใช้ได้	0.75	ใช้ได้	ใช้ได้
2	0.54	ใช้ได้	0.83	ใช้ได้	ใช้ได้
3	0.46	ใช้ได้	0.58	ใช้ได้	ใช้ได้
4	0.54	ใช้ได้	0.78	ใช้ได้	ใช้ได้

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ใน  
วัยเรียน ค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.46 – 0.54 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง  
0.58 – 0.83 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.80

ตาราง 16 ดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้  
หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน จำนวน 18 ข้อ

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					$\Sigma X$	IOC	สรุปผล
		1	2	3	4	5			
1	<b>ด้านระยะเวลาและสถานที่</b>								
	1.1 สถานที่สะอาด มีความเหมาะสม	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
	1.2 ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ประกอบการอบรม	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
	1.3 ระยะเวลามีความเหมาะสม	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
	<b>เฉลี่ยรวม</b>	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	5.00	1.00	ใช้ได้
2	<b>ด้านวิทยากร</b>								
	2.1 ใช้คำพูด น้ำเสียงชัดเจน	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
	2.2 เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
	2.3 ตอบคำถามได้ชัดเจน เป็นที่เข้าใจ	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
	2.4 มีบุคลิกภาพที่ดี น่าเชื่อถือ	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
	<b>เฉลี่ยรวม</b>	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	5.00	1.00	ใช้ได้
3	<b>ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้</b>								
	3.1 กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
	3.2 กิจกรรมการเรียนรู้น่าสนใจสามารถปฏิบัติได้จริง	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
	3.3 กิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้สามารถปฏิบัติได้เสร็จทันตามเวลาที่กำหนด	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
	<b>ค่าเฉลี่ย</b>	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	5.00	1.00	ใช้ได้
4	<b>ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม</b>								
	4.1 สื่อการเรียนรู้มีความหลากหลายทันสมัยสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	1	1	0	1	1	4	0.80	สอดคล้อง
	4.2 สื่อประกอบการฝึกอบรมช่วยให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมได้	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
	<b>เฉลี่ยรวม</b>	1.00	1.00	0.50	1.00	1.00	4.50	0.90	ใช้ได้



ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ คนที่					$\Sigma X$	IOC	สรุปผล
		1	2	3	4	5			
5	<b>ด้านการวัดและประเมินผล</b>								
	5.1 มีความพึงพอใจกับวิธีการวัดและประเมินผล	1	1	0	1	1	4	0.80	สอดคล้อง
	5.2 วิธีการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย	1	1	0	1	1	4	0.80	สอดคล้อง
	<b>เฉลี่ยรวม</b>	1.00	1.00	0.00	1.00	1.00	4.00	0.80	ใช้ได้
6	<b>ด้านการนำความรู้ไปใช้</b>								
	6.1 การเห็นความสำคัญในการป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
	6.2 การป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
	6.3 ทักษะในการปฏิเสธ และต่อรองเมื่ออยู่ในสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
	6.4 การเผยแพร่ความรู้ให้กับบุคคลรอบข้างได้	1	1	1	1	1	5	1.00	สอดคล้อง
	<b>เฉลี่ยรวม</b>	1.00	1.00	0.00	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้



## ภาคผนวก ฉ

### สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความรู้ ความเข้าใจในการป้องกัน การตั้งครรภ์  
ในวัยเรียนก่อนและหลังการฝึกอบรม
2. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที และระดับนัยสำคัญทาง  
สถิติในการทดสอบเปรียบเทียบคะแนนก่อนการฝึกอบรมกับ หลังการฝึกอบรม
3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ  
ป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน รายบุคคล



ตาราง 17 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภ์  
ในวัยเรียน ก่อนและหลังการฝึกอบรม

คนที่	คะแนนการทดสอบ		คะแนนผลต่างของคะแนน ก่อนและหลังการฝึกอบรม	
	ก่อนการฝึกอบรม (40 คะแนน)	หลังการฝึกอบรม (40 คะแนน)	ผลต่าง (D)	ผลต่างกำลังสอง (D <sup>2</sup> )
1	28	36	8	64
2	15	34	19	361
3	22	38	16	256
4	19	28	9	81
5	17	28	11	121
6	16	26	10	100
7	23	31	8	64
8	24	27	3	9
9	28	37	9	81
10	26	34	8	64
11	24	37	13	169
12	17	29	12	144
13	13	25	12	144
14	12	28	16	256
15	15	30	15	225
16	18	24	6	36
17	21	29	8	64
18	20	30	10	100
19	19	25	6	36
20	26	29	3	9
21	13	27	14	196
22	30	37	7	49
23	32	39	7	49
24	26	36	10	100
25	20	29	9	81
26	19	23	4	16

ตาราง 17 (ต่อ)

คนที่	คะแนนการทดสอบ		คะแนนผลต่างของคะแนน ก่อนและหลังการฝึกอบรม	
	ก่อนการฝึกอบรม (40 คะแนน)	หลังการฝึกอบรม (40 คะแนน)	ผลต่าง (D)	ผลต่างกำลังสอง (D <sup>2</sup> )
27	25	30	5	25
28	15	34	19	361
29	16	22	6	36
30	17	30	13	169
31	18	26	8	64
32	22	31	9	81
33	24	32	8	64
34	28	31	3	9
35	18	28	10	100
36	15	27	12	144
37	19	23	4	16
38	23	36	13	169
39	24	38	14	196
40	32	39	7	49
41	29	34	5	25
42	17	25	8	64
43	16	25	9	81
44	18	23	5	25
45	14	26	12	144
รวม	933	1,356	423	4,697

ผลเปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน  
ก่อนและหลังการฝึกอบรม

## T-Test

## Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 หลังเรียน	30.1333	45	4.90176	.73071
ก่อนเรียน	20.7333	45	5.35724	.79861

## Paired Samples Statistics

	N	Correlation	Sig
Pair 1 หลังเรียนกับก่อนเรียน	45	.692	.000

## Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	99 % Confidence Interval of the Different				
				Lower	Upper			
Pair 1 หลังเรียน ก่อนเรียน	9.40000	4.04745	.60336	7.77559	11.02441	15.579	44	.000

## สรุปผลการวิเคราะห์

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที และระดับนัยสำคัญทางสถิติในการทดสอบเปรียบเทียบคะแนนก่อนการฝึกอบรมกับหลังการฝึกอบรม

	Mean	S.D	ค่าเฉลี่ย ของ ผลต่าง	S.D. ค่าเฉลี่ย ผลต่าง	t	df	Sig 1 tailed
ก่อนการฝึกอบรม	20.73	5.35	9.40	4.04	15.579**	44	.000
หลังการฝึกอบรม	30.13	4.90					

\*\* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 18 พบว่า การทดสอบคะแนนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนก่อนการฝึกอบรมเฉลี่ยเท่ากับ 20.73 คะแนน และมีคะแนนหลังการฝึกอบรมเฉลี่ยเท่ากับ 30.13 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนทั้งสองครั้ง พบว่า คะแนนทดสอบหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรรภ์ในวัยเรียน รายบุคคล

คนที่	ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมรายบุคคล				
	จำนวนข้อ ที่ตอบ (18 ข้อ)	คะแนนรวม (90 คะแนน)	ค่าเฉลี่ย (X)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	สัมประสิทธิ์การ กระจาย (%) (C.V.)
1	18	84	4.67	0.59	12.63
2	18	80	4.44	0.62	13.96
3	18	81	4.50	0.51	11.33
4	18	83	4.61	0.61	13.23
5	18	80	4.44	0.62	13.96
6	18	77	4.27	0.67	15.69
7	18	83	4.61	0.50	10.84
8	18	84	4.67	0.59	12.63
9	18	74	4.11	0.76	18.49
10	18	69	3.83	0.61	15.92
11	18	85	4.72	0.46	9.74
12	18	79	4.38	0.69	15.75
13	18	85	4.72	0.46	9.74
14	18	84	4.6	0.59	12.63
15	18	85	4.72	0.46	9.74
16	18	82	4.55	0.51	11.20
17	18	77	4.27	0.66	15.45
18	18	90	5.00	0.00	0.00
19	18	81	4.50	0.61	13.55
20	18	85	4.72	0.46	9.74



ตาราง 19 (ต่อ)

คนที่	ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมรายบุคคล				
	จำนวนข้อที่ ตอบ(18ข้อ)	คะแนนรวม (90 คะแนน)	ค่าเฉลี่ย (X)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	สัมประสิทธิ์ การกระจาย (%) (C.V.)
21	18	72	4.00	0.90	22.50
22	18	84	4.66	0.59	12.66
23	18	81	4.50	0.51	11.33
24	18	88	4.88	0.32	6.55
25	18	87	4.83	0.38	7.86
26	18	74	4.11	0.47	11.43
27	18	79	4.39	0.60	13.66
28	18	90	5.00	0.00	0.00
29	18	81	4.50	0.51	11.33
30	18	88	4.89	0.32	6.54
31	18	76	4.22	0.42	9.95
32	18	87	4.83	0.38	7.86
33	18	89	4.94	0.24	4.85
34	18	82	4.56	0.62	13.59
35	18	86	4.78	0.43	8.99
36	18	88	4.89	0.32	6.54
37	18	75	4.17	0.71	17.02
38	18	85	4.72	0.46	9.74
39	18	84	4.66	0.59	12.66
40	18	84	4.67	0.49	10.49
41	18	75	4.17	0.38	9.11
42	18	85	4.72	0.46	9.74
43	18	79	4.39	0.50	11.38
44	18	90	5.00	0.00	0.00
45	18	84	4.66	0.48	10.30



## ภาคผนวก ช

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน  
ของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22





หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน  
 ของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์  
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

จัดทำโดย

นางปานิสรา ตะนุมงคล

นักศึกษาปริญญาโท

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ปีการศึกษา 2563

## คำนำ

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชภัฏร้งสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบความเป็นมา จุดประสงค์ของการฝึกอบรม เนื้อหาสาระ วิธีดำเนินการฝึกอบรม ตลอดจนการวัดและประเมินผลการฝึกอบรม เพื่อที่จะได้เห็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกอบรมและสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรตามที่ได้กำหนดไว้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างสูงว่าหลักสูตรฝึกอบรมฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ได้นำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนนี้ไปประยุกต์ใช้

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมฉบับนี้และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรม

ขอขอบคุณคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา และดร.พรเทพ เสถียรนพเก้า กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาตรวจสอบ เสนอแนะ ตั้งแต่เริ่มจัดทำร่างของหลักสูตรฝึกอบรมจนเป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์

ปาณิสรา ตะนุงคผล

## สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
หลักสูตรฝึกอบรบเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียน โรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์	
หลักการและเหตุผล .....	1
จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรบ .....	2
เนื้อหาการฝึกอบรบ .....	3
คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรบ .....	3
คุณสมบัติของวิทยากรดำเนินการฝึกอบรบ .....	3
กำหนดการฝึกอบรบ .....	4
ขั้นตอนการดำเนินการฝึกอบรบ .....	4
แนวทางการดำเนินการฝึกอบรบ .....	5
กิจกรรมการฝึกอบรบ .....	7
เทคนิคการฝึกอบรบ .....	7
โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรบ.....	9
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ .....	12
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จากมุมมองที่แตกต่าง .....	22
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน.....	30
สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกอบรบ .....	45
การวัดและประเมินผล .....	45
บรรณานุกรม .....	47

## บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
ตาราง 1 โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภใน วัยเรียน .....	10
ตาราง 2 แผนการอบรมหน่วยที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ .....	12
ตาราง 3 แผนการอบรมหน่วยที่ 2 จากมุมมองที่แตกต่าง .....	31
ตาราง 4 แผนการอบรมหน่วยที่ 3 การป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน .....	50



## หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

### หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันสังคมไทยมีปัญหาเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยเรียนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ (2556, หน้า 2) ระบุว่า เด็กเริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกตอนอายุเฉลี่ย 12 ปี กว่าร้อยละ 50 ไม่มีการป้องกัน และวัยรุ่นส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องเพศศึกษา ข้อมูลจากกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข พบว่า อัตราการคลอดบุตรของหญิงที่อายุระหว่าง 10–19 ปี ในปี พ.ศ. 2561 คิดเป็นร้อยละ 11.5 ซึ่งถือว่าเป็นค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยมาตรฐานที่องค์การอนามัยโลกกำหนดไว้ไม่เกิน 10% (จิริกัญญา สมเทพ, 2561, ออนไลน์) สาเหตุการตั้งครรภ์ในวัยเรียน เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์บางครั้งขาดความพร้อม ไม่มีการใช้ถุงยางอนามัย หรือใช้ถุงยางอนามัยไม่ถูกวิธี ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา เมื่อวัยรุ่นคนหนึ่งตั้งครรภ์จะทำให้เกิดผลกระทบโดยรวมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เช่น ผลกระทบทางด้านสุขภาพของตนเองและทารก ด้านครอบครัว และด้านเศรษฐกิจ นักเรียนหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อมเหล่านี้ย่อมมีปัญหาด้านจิตใจ และสังคมตามมา คู่รักวัยรุ่นชายหญิงหลายคนกลายเป็นพ่อแม่วัยใส บางคนสามารถปรับตัวและหาหนทางแก้ไขปัญหาได้ ส่วนคนที่ไม่สามารถหาทางออกได้ บางคนตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์ ซึ่งโดยมากเป็นการยุติการตั้งครรภ์ที่ไม่ปลอดภัย หรือบางคนหนีปัญหาด้วยการฆ่าตัวตาย (เบญจพร ปัญญาาย และ ธีนวรจณ์ บุรณสุขสกุล, 2557, หน้า 3)

การป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นจึงเป็นหนทางที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยการให้ความรู้กับนักเรียนเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาทั้งหลายที่ได้กล่าวมาข้างต้น ควรมีการเสริมสร้างให้วัยรุ่นมีศักยภาพ มีความเชื่อมั่น มีความภาคภูมิใจในตนเองและมีความรู้เรื่องเพศศึกษาอย่างถูกต้อง โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยการจัดการศึกษาจึงควรมุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับ “กระบวนการเรียนรู้” (learning process) ของนักเรียนมากกว่าความรู้หรือความสามารถที่ครุมี นักเรียนจะต้องได้รับการสนับสนุนหรือส่งเสริมให้ใช้กระบวนการสร้างประสบการณ์จากการได้ลงมือปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกระตุ้น

ให้ผู้เรียนตั้งคำถามจากข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับ มีการคิดวิเคราะห์หาเหตุและผล และการแสวงหาความรู้ ให้นักเรียนได้เป็นทั้งนักแก้ปัญหา (problem solver) และนักคิด (thinker) โดยครูมีบทบาทในการจัดหรือเตรียมประสบการณ์ที่มีความหมายแก่นักเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555, หน้า 518)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครมในวัยเรียนของนักเรียน เพื่อเป็นการช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการป้องกันการตั้งครมในกลุ่มเยาวชนซึ่งเป็นวัยที่กำลังศึกษาเล่าเรียน และเพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้นในการจัดการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา คือ การเรียนรู้ผ่านกระบวนการ Active Learning เน้นพัฒนาทักษะกระบวนการคิด การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง สถานการณ์จำลอง กิจกรรมการเรียนรู้จากปัญหา และการลงมือปฏิบัติ ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ให้ผู้เรียนเกิดความรู้จากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปบทวนของผู้เรียน

### จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม

1. เพื่อพัฒนาให้นักเรียนโรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครมในวัยเรียน และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครมในวัยเรียน

### เนื้อหาการฝึกอบรม

เนื้อหาในหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครมในวัยเรียน จัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วย ใช้เวลาการฝึกอบรม 2 วัน ดังนี้

1. หน่วยที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ (3 ชั่วโมง)
  - กิจกรรม 1.1 เราโต ๆ กันแล้วนะ
  - กิจกรรม 1.2 รู้ทันใจของตนเอง

2. หน่วยที่ 2 จากมุมมองที่แตกต่าง (3 ชั่วโมง)
  - กิจกรรม 2.1 พฤติกรรมทางเพศ
  - กิจกรรม 2.2 ทศนะชาย หญิง
3. หน่วยที่ 3 การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน (6 ชั่วโมง)
  - กิจกรรม 3.1 การตั้งครรภ์เป็นอย่างไร
  - กิจกรรม 3.2 หากผิดพลาดพลังพลาด
  - กิจกรรม 3.3 ให้รักคุ้มครอง (ตัวเรา)

### คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษาอบรม

ผู้เข้าอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม มีคุณสมบัติ ดังนี้

1. นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. อายุระหว่าง 12 - 19 ปี

### คุณสมบัติของวิทยากรดำเนินการฝึกอบรม

วิทยากรที่ร่วมในการดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมนี้ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน และต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสมโดยสรุป ดังนี้

1. เป็นเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานด้านสาธารณสุข ผู้เชี่ยวชาญในงาานด้านการอนามัยเจริญพันธุ์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์
2. เป็นครูที่มีประสบการณ์ มีความรู้ความชำนาญ ในการถ่ายทอดความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์สำหรับนักเรียน
3. เป็นผู้ทำหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบการฝึกอบรมเพื่อพัฒนานักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

## ขั้นตอนดำเนินการฝึกอบรม

1. นำเสนอรายละเอียดหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อขอความเห็นชอบจากผู้อำนวยการโรงเรียนนางวัชรราชภรณ์รังสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
2. คัดเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 40 คน
3. ประสานงานและปรึกษาวิทยากร เพื่อชี้แจงการฝึกอบรมอย่างละเอียด กำหนดบทบาทหน้าที่ และหัวข้อการฝึกอบรม ตามกิจกรรมของหลักสูตรเพื่อเตรียมความพร้อมร่วมกัน
4. จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์และสถานที่ในการฝึกอบรม
5. ดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางวัชรราชภรณ์รังสรรค์

## กำหนดการฝึกอบรม

### วันที่ 1

08.00 – 08.30 น.	ลงทะเบียน
08.30 – 09.00 น.	พิธีเปิด และบรรยายพิเศษ หัวข้อ “ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยเรียน ” โดย นายทองเลื่อน บุญเพ็ง ผู้อำนวยการโรงเรียนนางวัชรราชภรณ์รังสรรค์
<b>09.00 เป็นต้นไป</b>	<b>เริ่มกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ</b>
09.00 – 10.30 น.	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.1 เราโต ๆ กันแล้วนะ
10.30 – 12.00 น.	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.2 รู้ทันใจของตนเอง
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
<b>13.00 เป็นต้นไป</b>	<b>เริ่มกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จากมุมมองที่แตกต่าง</b>
13.00 – 14.30 น.	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.1 พฤติกรรมทางเพศ
14.30 – 16.00 น.	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.2 ทักษะชาย หญิง
16.00 – 16.30 น.	สรุปกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ และชี้แจงกำหนดการวันต่อไป

**วันที่ 2**

08.30 – 09.00 น.	กิจกรรมสันทนาการ ทบพทวนบทเรียนวันแรก
09.00 เป็นต้นไป	<b>เริ่มกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การป้องกัน การตั้งครรภในวัยเรียน</b>
09.00 – 10.00 น.	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.1 การตั้งครรภเป็นอย่างไร
10.00 – 12.00 น.	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.2 หากเพลอพลังพลาด
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 16.00 น.	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.3 ใหรัักคุมครรภ (ตัวเรา)
16.00 – 16.30 น.	สรุปผลการอบรมและพิธีปิดการอบรม

**แนวทางการดำเนินการฝึกอบรม**

การใช้หลักสูตรฝึกอบรมที่จะทำใหัเข้ารับการฝึกอบรมทุกคนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรมทุกข้อนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับวิทยาการที่จะสามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยจะต้องมีความชัดเจนในองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญ ดังได้นำเสนอรายละเอียดมาแล้วในคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมนี้ และจำเป็นต้องใช้ คู่มือนี้ประกอบด้วย หลักสูตรฝึกอบรมตลอดการฝึกอบรม จำนวน 2 วัน ทั้งนี้วิทยาการจะต้องดำเนินการและร่วมดำเนินการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ ยึดหลักสูตรฝึกอบรมเป็นหลัก ซึ่งสามารถสรุปดำเนินการฝึกอบรม ดังนี้

**ขั้นเตรียม**

1. ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรฝึกอบรม และคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจนและวางแผนปฏิบัติร่วมกันทุกกิจกรรมการเรียนรู้
2. ประชุมวางแผนเพื่อเตรียมการร่วมกัน และสร้างความเข้าใจให้ชัดเจน ทุกประเด็นร่วมกัน และมอบหมายภารกิจต่าง ๆ เช่น ความรับผิดชอบการดำเนินการฝึกอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ การทำหน้าที่วิทยาการประจำวัน เป็นต้น
3. เตรียมสื่อการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ทุกหน่วยการเรียนรู้ตามหลักสูตรฝึกอบรมให้ครบถ้วน ครบตามจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยให้เสร็จสมบูรณ์ก่อนการดำเนินการฝึกอบรม
4. เตรียมเครื่องมือวัดผลที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ครบถ้วนตามจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยให้เสร็จสมบูรณ์ก่อนการดำเนินการฝึกอบรม

5. จัดเตรียมสถานที่ให้พร้อม

6. แจ้งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบอรมรับทราบกำหนดการฝึกอบอรมตามตาราง

ของหลักสูตรฝึกอบอรมล่วงหน้าก่อนการฝึกอบอรมอย่างน้อย 1 สัปดาห์

### ขั้นตอนดำเนินการฝึกอบอรม

1. วิทยากรปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยยึดตามตารางการฝึกอบอรมเป็นหลัก

2. ประเมินผลการฝึกอบอรมตามที่ระบุไว้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้ครบถ้วน โดยใช้เครื่องมือที่กำหนดไว้แล้วในหลักสูตรฝึกอบอรม

3. มีการดำเนินการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินการฝึกอบอรมหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการฝึกอบอรมในแต่ละวัน เพื่อปรับปรุงการดำเนินการฝึกอบอรมในครั้งถัดไป

### ขั้นประเมินผลการฝึกอบอรม

1. ประเมินผลความรู้ความเข้าใจด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เข้ารับการฝึกอบอรมทุกคนทั้งก่อนและหลังการฝึกอบอรมและระหว่างการฝึกอบอรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยวิทยากรดำเนินการฝึกอบอรมและใช้เครื่องมือที่กำหนดให้

2. ประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบอรมที่มีต่อการจัดกิจกรรมการฝึกอบอรมของหลักสูตรฝึกอบอรม โดยใช้เครื่องมือที่กำหนดให้

3. ประเมินหลักสูตรฝึกอบอรมในครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1 ผลการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจหลังฝึกอบอรมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการฝึกอบอรม

3.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบอรมที่มีต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบอรมของหลักสูตรฝึกอบอรมอยู่ในระดับมาก

เมื่อคณะวิทยากรดำเนินการประเมินผลการฝึกอบอรมตามหลักสูตรฝึกอบอรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียนของนักเรียนครบถ้วนแล้ว ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยใช้สถิติพื้นฐานที่กำหนดไว้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ แปรผลข้อมูลเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในการวัดและประเมินผลหลักสูตรฝึกอบอรม

## กิจกรรมการฝึกอบรม

ผู้เข้าอบรมได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมโดยลงมือกระทำด้วยตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับสมาชิกในกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อยลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. การแบ่งกลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 4 – 5 คน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรม
2. ทำการทดสอบก่อนการฝึกอบรม
3. ทำข้อตกลงร่วมกัน
4. การจัดกิจกรรมแต่ละหน่วยควรดำเนินการ ดังนี้

4.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

4.2 วิทยากรบรรยายให้ความรู้แก่ผู้เข้าอบรมตามเอกสารและสื่อ

ประกอบการบรรยาย

4.3 ผู้เข้าอบรมปฏิบัติกิจกรรมตามคำแนะนำของวิทยากรและทำแบบฝึกกิจกรรมตามที่กำหนด

4.4 เมื่อจบการทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรม วิทยากรและผู้เข้าอบรมแลกเปลี่ยนแนวคิดหรือประเมินความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมนั้น วิทยากรสรุปให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะแก่ผู้เข้าอบรม

5. ทำแบบทดสอบหลังการฝึกอบรม

6. ทำแบบประเมินความพึงพอใจหลังเข้ารับการฝึกอบรม

## เทคนิคการฝึกอบรม

หลักสูตรฝึกอบรมนี้ ได้กำหนดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการฝึกอบรมเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารและสื่อความหมายระหว่างผู้ที่เป็นวิทยากรกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการนำความรู้ ทักษะ และทัศนคติไปใช้ในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการแบ่งประเภทของเทคนิคในการฝึกอบรม ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย (Lecture Method) คือ กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยการพูดบอกเล่า อธิบายเนื้อหาเรื่องราวที่ผู้สอนได้เตรียมการศึกษาค้นคว้ามาเป็นอย่างดี ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับฟัง อาจมีการจัดบันทึกสาระสำคัญในขณะที่ฟังบรรยายหรืออาจมีโอกาสซักถามแสดงความคิดเห็นได้บ้าง

ถ้าผู้สอนเปิดโอกาสวิธีนี้เหมาะสำหรับผู้ฟังจำนวนมาก และผู้บรรยายซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ต้องการนำเสนอเนื้อหาสาระจำนวนมากในลักษณะ คม ชัด ลึก โดยใช้เวลาไม่มากนัก จึงเป็นการเรียนรู้ที่ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

2. การจัดการเรียนรู้แบบสาธิต (Demonstration Method) คือ กระบวนการที่ผู้สอนหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยการแสดงหรือกระทำให้ดูเป็นตัวอย่างพร้อม ๆ กับการบอก อธิบาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตกระบวนการขั้นตอนการสาธิตนั้น ๆ แล้วให้ผู้เรียนซักถาม อภิปรายและสรุป การเรียนรู้ที่ได้จากการสาธิต จึงเหมาะสมสำหรับการสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนเห็นขั้นตอนของการปฏิบัติ

3. การระดมสมอง (Brain storming) คือ การประชุมกลุ่มเล็กไม่เกิน 15 คน เปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีโดยปราศจากข้อจำกัดหรือกฎใด ๆ ในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง โดยไม่คำนึงว่าจะถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี ความคิดหรือข้อเสนอทุกอย่างจะถูกจดไว้แล้วนำไปกลั่นกรองอีกชั้นหนึ่ง ดังนั้นพอเริ่มประชุมต้องมีการเลือกประธานและเลขานุการของกลุ่มเสียก่อนวิธีการ ผู้เข้ารับการประชุมทุกคนเสนอความคิดเห็นแล้วช่วยกันสรุป

4. แบบฝึกหัดรายบุคคล (Individual exercise) คือ เทคนิคการฝึกอบรมที่ทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยใช้องค์ความรู้ที่ได้จากเทคนิคฝึกอบรมต่าง ๆ จนเกิดการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ แล้วไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ที่กำหนดให้การ

5. การจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถาม (Questioning Method) คือ กระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการทางความคิดของผู้เรียน โดยผู้สอนจะบอคำถามในลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นคำถามที่ดี สามารถพัฒนาความคิดผู้เรียน ถามเพื่อให้ผู้เรียนใช้ความคิดเชิงเหตุผล วิเคราะห์วิจารณ์ สังเคราะห์ หรือการประเมินค่าเพื่อจะตอบคำถามเหล่านั้น

6. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning คือ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้การเรียนรู้โดยการอ่าน การเขียนการโต้ตอบ และการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และ



การประเมินค่า ดังนั้น Active Learning จึงเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป

### โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม

โครงสร้างเนื้อหาในหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครมในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ ให้สามารถดำเนินการควบคุมไปกับการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ประกอบด้วยเนื้อหา จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ โดยแบ่งออกเป็นภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ กำหนดเวลารวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง ซึ่งแต่ละหน่วยการฝึกอบรมมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม โดยมีรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จากมุมมองที่แตกต่าง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การป้องกันการตั้งครมในวัยเรียน

ตาราง 1 โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

วันที่	เวลา	กิจกรรม/เนื้อหา	รูปแบบกิจกรรม	ระยะเวลา ฝึกอบรม	รวม เวลา
1	ภาค เช้า	1. หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ 1.1 กิจกรรม 1.1 เราโต ๆ กัน แล้วนะ 1.2 กิจกรรม 1.2 รู้ทันใจของฉัน เอง	บรรยาย ระดมสมอง นำเสนอผลงาน บรรยาย ใช้คำถาม ทำแบบฝึกกิจกรรม	30 นาที 30 นาที 30 นาที 30 นาที 30 นาที 30 นาที	1 ชั่วโมง 30 นาที 1 ชั่วโมง 30 นาที
2	ภาค บ่าย	2. หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จาก มุมมองที่แตกต่าง 2.1 กิจกรรม 2.1 พฤติกรรมทาง เพศ 2.2 กิจกรรม 2.2 ทักษะชาย หญิง	บรรยาย ระดมสมอง บทบาทสมมติ บรรยาย ใช้คำถาม แบบฝึกหัด รายบุคคล	30 นาที 20 นาที 40 นาที 30 นาที 30 นาที 30 นาที	1 ชั่วโมง 30 นาที 1 ชั่วโมง 30 นาที
	ภาค เช้า	3. หน่วยที่ 3 การป้องกันการ ตั้งครรภ์ในวัยเรียน 3.1 กิจกรรม 3.1 การตั้งครรภ์ เป็นอย่างไร 3.2 กิจกรรม 3.2 หากเผลอพลัง พลาด	บรรยาย ใช้คำถาม แบบฝึกหัด รายบุคคล บรรยาย ใช้คำถาม Active learning	15 นาที 20 นาที 25 นาที รายบุคคล 10 นาที 20 นาที 1 ชม.30นาที	1 ชั่วโมง 2 ชั่วโมง

ตาราง 1 (ต่อ)

วันที่	เวลา	กิจกรรม/เนื้อหา	รูปแบบกิจกรรม	ระยะเวลา ฝึกอบรม	รวม เวลา
2	ภาค บ่าย	3.3 กิจกรรม 3.3 ให้รักคุ้มครอง (ตัวเรา)	บรรยาย ใช้คำถาม สาธิต ระดมสมอง บทบาทสมมติ	40 นาที 40 นาที 20 นาที 30 นาที 50 นาที	3 ชั่วโมง
		<b>รวมเวลา</b>			<b>12 ชั่วโมง</b>

## หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

### รู้จักฉัน รู้จักเธอ

ตาราง 2 แผนการอบรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ

กิจกรรมย่อย	เนื้อหา	รูปแบบการอบรม	ระยะเวลา	สื่อประกอบ
1	กิจกรรม 1.1 เราโต ๆ กันแล้วนะ - พัฒนาการทางร่างกาย และ พัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น - การดูแลสุขอนามัยทางเพศ - การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดร่างกายและผลิตภัณฑ์เสริมความงาม	บรรยาย ระดมสมอง นำเสนอ ผลงาน	1 ชั่วโมง 30 นาที	- วีดีโอ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น และ พัฒนาการทางเพศ - PowerPoint เรื่อง ผลิตภัณฑ์ดูแลความสะอาดของร่างกาย - แบบฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.1
2	กิจกรรม 1.2 รู้ทันใจของตนเอง - พัฒนาการทางอารมณ์ และสังคมของวัยรุ่น	บรรยาย ใช้คำถาม	1 ชั่วโมง 30 นาที	- วีดีโอ เรื่อง ความรู้ด้านจิตวิทยา พัฒนาการของวัยรุ่น - บัตรคำ วิธีจัดการอารมณ์ - แบบฝึกกิจกรรม ที่ 1.2 เรื่อง การควบคุมอารมณ์ของวัยรุ่น

หมายเหตุ : ระยะเวลาอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

## หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

### รู้จักฉัน รู้จักเธอ

#### สาระสำคัญ

รู้จักฉัน รู้จักเธอ เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การเจริญเติบโตและพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์และสังคมของวัยรุ่น การดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศได้อย่างถูกต้อง รวมไปถึงความรู้เกี่ยวกับการรับข่าวสารข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ ต่าง ๆ ซึ่งวัยรุ่นมักจะแสวงหาข้อมูลได้ง่าย การรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศซึ่ง อาจเป็นแบบอย่างที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ มีพฤติกรรมเลียนแบบ จาก การอยากรู้ อยากลองในเรื่องเพศ หรือมีโอกาสถูกส่งผ่านทางสื่อออนไลน์ได้ง่าย ดังนั้น การรู้เท่าทันพัฒนาการของตนเองจะทำให้วัยรุ่นสามารถจัดการกับสุขอนามัยของตน การควบคุมอารมณ์ และรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคมได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถรับรู้ ข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ได้อย่างปลอดภัย

#### ระยะเวลา

3 ชั่วโมง

#### บทบาทผู้เข้ารับการอบรม

1. ก่อนการบรรยายให้นักเรียนประเมินความรู้ความเข้าใจด้านการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนโดยการทำแบบทดสอบก่อนการฝึกอบรม
2. ฟังบรรยายและปฏิบัติตามคำแนะนำของวิทยากร
3. ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.1 เราโต ๆ กันแล้วนะ และ 1.2 รู้ทันใจ  
ของตนเอง

## กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1

### เราโต ๆ กันแล้วนะ

#### สาระสำคัญ

วัยรุ่นซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุในช่วง 11 – 19 ปี เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และพฤติกรรมจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ โดยเฉพาะการเจริญเติบโตที่ทำให้เกิดเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางร่างกายอย่างรวดเร็ว เพื่อให้มีการทำหน้าที่อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการทำหน้าที่ต่างๆ และพฤติกรรมทางสังคมอย่างประสมประสานกัน โดยการเจริญเติบโตของแต่ละคนอยู่ภายใต้อิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ทั้งนี้วัยรุ่นควรรู้จักวิธีการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศให้ถูกต้องเหมาะสม

#### วัตถุประสงค์

เมื่อผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกอบรมตามหน่วยการเรียนรู้แล้ว จะเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. นักเรียนสามารถอธิบายถึงการพัฒนากายด้านร่างกาย และพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่นชายหญิง
2. นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

#### เนื้อหาการเรียนรู้

1. พัฒนาการทางร่างกาย และพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น
2. การดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ
3. การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดร่างกายและผลิตภัณฑ์เสริม

ความงาม

#### ระยะเวลา

1 ชั่วโมง 30 นาที

## วิธีการจัดการเรียนรู้

1. การเรียนรู้แบบบรรยาย
2. การเรียนรู้ด้วยการระดมสมอง

## กระบวนการเรียนรู้

### ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. วิทยากรชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ “เราโต ๆ กันแล้วนะ” ว่า เพื่อให้ นักเรียนรู้จักความหมายของการเจริญเติบโต พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการทางเพศ ของวัยรุ่น และการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในการดูแลสุขอนามัยทางเพศของตนเอง

2. วิทยากรแจกกระดาษ A 4 (แบ่งเป็น 4 ส่วน) ให้ทุกคนเขียนตอบคำถาม 3 ข้อ ได้แก่

คำถามที่ 1 ร่างกายของนักเรียนตอนนี้มีอะไรเปลี่ยนแปลงไปบ้างเมื่อเทียบกับ ตอนอายุ 10 ขวบ

คำถามที่ 2 นักเรียนคิดว่าร่างกายของตนเองมีความพร้อมในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์หรือไม่ เพราะอะไร

คำถามที่ 3 นักเรียนคิดว่าร่างกายของตนเองมีความพร้อมและสามารถ ตั้งครรภ์/ ทำให้ฝ่ายหญิงตั้งครรภ์ ได้หรือไม่

3. จากนั้นวิทยากรเก็บกระดาษคำตอบมาดละกัน สุ่มอ่านบางคน และส่งต่อ กระดาษทั้งหมดให้นักเรียนได้อ่านคำตอบของเพื่อนให้ได้มากที่สุด

### ชั้นเรียนรู้

1. วิทยากรเปิดวิดีโอ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นและวิดีโอ เรื่อง พัฒนาการทางเพศ

2. วิทยากรชวนนักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยถามคำถามว่า ที่นักเรียน ตอบคำถามในช่วงแรกนั้นตอบได้ถูก หรือใกล้เคียงกับวิดีโอที่รับชมหรือไม่ เปิดโอกาสให้ นักเรียนแสดงความคิดเห็นและวิทยากรสรุปเนื้อหาจากวิดีโอเพื่อทบทวนความรู้ให้นักเรียน

3. วิทยากรกล่าวสรุปในหัวข้อ การเจริญเติบโตทางร่างกายของวัยรุ่น

4. วิทยากรแบ่งกลุ่มนักเรียนแยกชายล้วน หญิงล้วน กลุ่มละ 4-5 คน แจก กระดาษฟลิปชาร์ท และปากกาเคมีคละสี จากนั้นเปิดภาพรูปผลิตภัณฑ์ดูแลร่างกายต่าง ๆ

เช่น เจล/โฟมล้างหน้า ครีมหน้าขาว แป้ง ลิปสติก ผ้าอนามัย น้ำยาทำความสะอาดอวัยวะเพศ ยาแต้มสิว คอลลาเจน กลูต้าไธโอน โรออน โลชั่นผิวขาว ยาเหน็บ ยาฮอร์โมนช่วยเพิ่มขนาดหน้าอก/อวัยวะเพศ เป็นต้น และวิทยากรถามนักเรียนว่า

1. นักเรียนเคยใช้ผลิตภัณฑ์เหล่านี้หรือไม่
2. นักเรียนรู้จักผลิตภัณฑ์เหล่านี้ได้อย่างไร
3. นักเรียนคิดว่ามีผลิตภัณฑ์ใดบ้างที่ไม่จำเป็นต้องใช้
4. ยังมีผลิตภัณฑ์ดูแลร่างกายอะไรบ้างที่ยังไม่ได้ยกตัวอย่าง
5. นักเรียนคิดว่าจะมีวิธีการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เหล่านี้ได้อย่างไรให้ปลอดภัย

และเหมาะสมกับวัยของนักเรียนมากที่สุด

โดยวิทยากรเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนแสดงความคิดเห็น

5. วิทยากรให้นักเรียนระดมสมองในแบบฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.1 เรื่อง เราโต ๆ กันแล้วนะ ลงในกระดาษฟลิปชาร์ท ซึ่งมีทั้งหมด 5 ข้อ และคำถามข้อที่ 1 (วิทยากรต้องอธิบายให้นักเรียนทุกคนเข้าใจว่า การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ขึ้นอยู่กับวิธีการดูแลตนเองของแต่ละบุคคล ซึ่งจะสามารถลดความรู้สึกแตกต่างจากเพื่อนสำหรับคนที่ซื้อหามาใช้ และคนที่ไม่สามารถซื้อหามาใช้ได้) จากนั้นวิทยากรให้ทุกกลุ่มนำเสนอ กลุ่มละ 5-7 นาที

### ขั้นสรุป

6. หลังจากนำเสนอครบทุกกลุ่ม วิทยากร พุดคุยเพื่อสรุปเนื้อหาความรู้ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของวัยรุ่น การดูแลสุขอนามัย และการเลือกผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดร่างกายของตนเอง และเปิดโอกาสให้นักเรียนสอบถามอย่างเสรี

### สื่อและวัสดุอุปกรณ์จัดการเรียนรู้

1. วีดีโอ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น และ พัฒนาการทางเพศ
2. กระดาษ เอ 4
3. กระดาษฟลิปชาร์ท
4. ปากกาเคมีคละสี
5. โปรเจคเตอร์
6. PowerPoint เรื่อง ผลิตภัณฑ์ดูแลความสะอาดของร่างกาย
7. แบบฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.1



## การวัดและประเมินผล

1. การถาม – ตอบ
2. การนำเสนอผลงานของกลุ่ม

### เครื่องมือ

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

## กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2

### รู้ทันใจของตัวเอง

#### สาระสำคัญ

พัฒนาการด้านอารมณ์ วัยรุ่นจะมีอารมณ์ทางเพศที่สูงขึ้น กลัวการเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรง เต็มไปด้วยความเชื่อมั่น สนุกสนาน การแสดงความรู้สึกของตนเองอย่างเปิดเผย อารมณ์ต่างๆเกิดง่ายและเปลี่ยนแปลงได้ง่าย

พัฒนาการด้านสังคม วัยรุ่นจะให้ความสนใจกับเพื่อน และจะใช้เวลาอยู่กับเพื่อนๆ มากกว่าใช้เวลาอยู่กับครอบครัว เริ่มให้ความสนใจต่อเพศตรงข้าม สิ่งแวดล้อมรอบตัว สังคมคนรอบข้าง และความสามารถในการเข้าสังคมดีขึ้น ทั้งการปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์ของสังคม ดังนั้น การรู้เท่าทันพัฒนาการของตนเองจะทำให้วัยรุ่นสามารถจัดการกับสุขอนามัยของตน การควบคุมอารมณ์ และรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคมได้เป็นอย่างดี

#### วัตถุประสงค์

เมื่อผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกอบรมตามหน่วยการเรียนรู้นี้แล้ว จะเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจอารมณ์ของตนเองจากการเปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการของวัยรุ่น และสามารถบอกวิธีจัดการอารมณ์เพศที่เหมาะสม
2. นักเรียนสามารถบอกวิธีปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้

#### เนื้อหาการเรียนรู้

พัฒนาการทางอารมณ์ และสังคมของวัยรุ่น

#### ระยะเวลา

1 ชั่วโมง 30 นาที

## วิธีการจัดการเรียนรู้

1. การเรียนรู้แบบบรรยาย
2. การเรียนรู้แบบใช้คำถาม

## กระบวนการเรียนรู้

### ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียนโดยการชวนนักเรียนพูดคุยด้วยคำถาม เปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถามอย่างเสรี คือ

คำถามข้อ 1. “นักเรียนนึกย้อนกลับไป 3 วันที่แล้วมาถึงปัจจุบันว่า อะไรคือสิ่งที่ทำให้นักเรียนจะรู้สึกดีใจ หรือมีความสุข และอะไร ที่ทำให้นักเรียนโกรธ โมโห หรือไม่พอใจ”

คำถามข้อ 2. “เมื่อนักเรียนโกรธ โมโห น้อยใจให้เพื่อนด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตาม นักเรียนมีวิธีการจัดการอารมณ์ของตนเองอย่างไร”

2. วิทยากรแจกกระดาษเอ 4 (ตัดเป็น 4 ส่วน) ให้นักเรียนทุกคนเขียนคำตอบข้อ 3 และข้อ 4 ลงในกระดาษโดยไม่ต้องเขียนชื่อตนเอง และถามคำถาม

คำถามข้อ 3. “เมื่อนักเรียนมีอาการโกรธ โมโห หรือมีความรู้สึกไม่พอใจ เสียใจ น้อยใจ ให้กับผู้ปกครองหรือคนในครอบครัวที่อาศัยอยู่ด้วย นักเรียนมีพฤติกรรมอย่างไร”

คำถามข้อ 4 เมื่อนักเรียนมีอาการทางเพศ ขณะที่อยู่คนเดียวที่บ้าน นักเรียนทำอย่างไร

โดยวิทยากรแสดงบัตรคำวิธีการจัดการอารมณ์ เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนตอบคำถาม

3. วิทยากรเก็บกระดาษคำตอบมาคละกัน แล้วอ่านคำตอบของนักเรียน วิทยากรสังเกตคำตอบที่ตอบไปในแนวทางเดียวกัน หรือคำตอบที่ควรนำมาเป็นประเด็นอภิปรายทั้งในทางบวกและทางลบ

### ขั้นเรียนรู้

1. วิทยากรเปิดวีดีโอ เรื่อง ความรู้ด้านจิตวิทยาพัฒนาการของวัยรุ่น

2. วิทยากรให้นักเรียนจับคู่ และแจกแบบฝึกกิจกรรม ที่ 1.2 เรื่อง การควบคุม อารมณ์ของวัยรุ่น ให้แต่ละคู่ ช่วยกันคิดและเขียนคำตอบตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยย้ำว่าไม่มีคำตอบที่ถูก หรือ ผิด (โดยวิทยากรต้องคอยสังเกตคำตอบดูแนวความคิด ของนักเรียน) โดยใช้เวลา 15 นาที

### ขั้นสรุป

1. วิทยากรนำประเด็นที่นักเรียนตอบในคำถามข้อ 3 (ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน) และการตอบคำถามของนักเรียนจากกิจกรรมที่ 1.2 มาร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความเห็น ในวิธีการจัดการอารมณ์ และการปรับตัวเข้าสังคมของตนเองให้เหมาะสมในประเด็นต่าง ๆ

2. วิทยากร ให้นักเรียนห่างจากเพื่อนระยะ 1 เมตร ในท่าสมาธิและหลับตาเพื่อ ฝึกสติด้วยการอยู่กับลมหายใจของตนเอง จากนั้นถามคำถาม โดยให้ผู้เรียนคิดตาม ไม่ต้อง ตอบคำถาม เว้นระยะเวลาในแต่ละข้อประมาณ 5-7 นาที โดยวิทยากรกล่าวดังนี้

2.1 ให้นักเรียนระลึกถึงคุณความดีของพ่อแม่ หรือผู้ปกครองที่เราอาศัยอยู่ ด้วย ว่าท่านมีพระคุณต่อเราอย่างไร ถ้าไม่มีท่าน ในวันนี้ตัวเราจะเป็นอย่างไร และสิ่งใดบ้างที่เราจะทำเพื่อตอบแทนท่านในวันนี้

2.2 เมื่อเราเติบโตเป็นหนุ่มสาว ได้เข้าสู่สังคมใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากที่เคยพบ ในบ้าน อาจทำให้เรารู้สึกสบาย เพลิดเพลิน หรือลุ่มหลง โดยเฉพาะกับเพศตรงข้าม ทำให้ ตัวเราต้องพึงไปให้ความสำคัญกับแฟน หรือคนรักมากที่สุด โดยลืมคนรอบข้าง เช่น พ่อแม่ พี่ น้องและเพื่อน ลืมแม้กระทั่งหน้าที่ของตนเอง ขอดถามว่าตอนนี้เรากำลังให้ ความสำคัญกับอะไรมากที่สุด และสิ่งนั้นคือสิ่งที่สำคัญแล้วจริงหรือ สิ่งนั้นสามารถทำให้ พ่อแม่ของเราภาคภูมิใจในตัวเราแล้วใช่ไหม

2.3 นักเรียนซึ่งอยู่ในวัยหนุ่มสาว เป็นเรื่องปกติที่จะมีอารมณ์ทางเพศเกิดขึ้น ได้ ในการจัดการอารมณ์ทางเพศนั้น อาจมีผลดี หรือร้ายตามมา ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับวิธีการที่ บุคคลนั้นกระทำ แต่ยังมีวิธีหนึ่งที่ทำง่าย ทุกคนทำได้ ไม่เสียเงิน นั่นคือ การเจริญสติ หมายถึง ความรู้ตัว รู้ว่าตอนนี้ตนเองต้องการอย่างไร พึงพิจารณาร่างกายตั้งแต่หัวจรด ปลายเท้า และพึงไปที่ลมหายใจของตนเอง ดูการเข้าและออกของลมหายใจ ควบคุมจิตใจ ให้สงบ ไม่คิดถึงเรื่องเพศ รวมถึงจินตนาการเกี่ยวกับเพศ อย่างนี้จะช่วยควบคุมไม่ให้เกิด อารมณ์ทางเพศได้

จากนั้นให้นักเรียนลืมหาดและวิทยากรชวนพูดคุยเพื่อสรุปถึงข้อดีของการมีสติใน

การจัดการอารมณ์ของตนเอง เช่น ฝึกให้เป็นคนใจเย็น มีความรอบคอบ และจิตใจเบิกบาน  
ไม่เป็นทุกข์ไปตามอารมณ์และสิ่งรอบข้าง รู้ทันใจของตนเอง เป็นต้น

3. วิทยากรกล่าวสรุปเนื้อหาในเรื่อง การควบคุมอารมณ์ตนเองเปิดโอกาสให้  
นักเรียนซักถามข้อสงสัยแล้วสรุปพร้อมทั้งให้คำแนะนำ เสนอแนะแก่นักเรียน

### สื่อและวัสดุอุปกรณ์จัดการเรียนรู้

1. วีดีโอ เรื่อง ความรู้ด้านจิตวิทยาพัฒนาการของวัยรุ่น
2. กระดาษ เอ 4
3. บัตรคำ วิธีจัดการอารมณ์
4. แบบฝึกกิจกรรม ที่ 1.2 เรื่อง การควบคุมอารมณ์ของวัยรุ่น

### การวัดและประเมินผล

1. การถาม - ตอบ
2. การตรวจผลงานแบบฝึกกิจกรรม

### เครื่องมือ

1. แบบประเมินแบบฝึกกิจกรรม

## หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

### จากมุมมองที่แตกต่าง

ตาราง 3 แผนการอบรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จากมุมมองที่แตกต่าง

กิจกรรมย่อย	เนื้อหา	รูปแบบการอบรม	ระยะเวลา	สื่อประกอบ
1	กิจกรรม 2.1 พฤติกรรมทางเพศ - พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น	บรรยาย ระดมสมอง บทบาทสมมติ	1 ชั่วโมง 30 นาที	- วีดีโอ เรื่อง อิทธิพลในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ - แบบฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.1
2	กิจกรรม 2.2 ทักษะชายหญิง - ค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นชายและหญิง	บรรยาย ใช้คำถาม	1 ชั่วโมง 30 นาที	- วีดีโอ เรื่อง ค่านิยมทางเพศ - แบบฝึกกิจกรรมที่ 2.2 - ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นไทย

หมายเหตุ : ระยะเวลาอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

## หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

### จากมุมมองที่แตกต่าง

#### สาระสำคัญ

จากมุมมองที่แตกต่าง เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่อง พฤติกรรมทางเพศ และค่านิยมทางเพศของวัยรุ่น ซึ่งทั้งสองสิ่งอย่างมาจากการที่วัยรุ่น ได้รับการเรียนรู้ และได้รับการถ่ายทอดมาจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัวและสังคม ตลอดจนการรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศ โดยมุ่งให้นักเรียนได้เข้าใจถึงแนวคิดและทัศนคติของเพศตรงข้ามที่มีต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเมื่อเกิดปัญหา และมุ่งให้นักเรียนสามารถบอกพฤติกรรม ที่ควรแสดงออกต่อเพศตรงข้ามอย่างเหมาะสม มีค่านิยมทางเพศที่พึงงามตาม ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย

#### เวลา

3 ชั่วโมง

#### บทบาทผู้เข้ารับการอบรม

1. ปฏิบัติตามคำแนะนำของวิทยากร
3. ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.1 พฤติกรรมทางเพศ และ 2.2 ทัศนะชาย

หญิง

## กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.1

### พฤติกรรมทางเพศ

#### สาระสำคัญ

พฤติกรรมทางเพศ เป็นการประพฤติปฏิบัติ หรือกิจกรรมทางเพศ ที่ได้รับการเรียนรู้และการถ่ายทอดจากสังคม ตลอดจนการแนวทางการปฏิบัติต่อเรื่องเพศ เป็นผลมาจากฮอร์โมนเพศ และการได้รับการวัฒนธรรมจากต่างประเทศ เช่น การมีความรักและสนใจเพศตรงข้าม การรักร่วมเพศ การสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง และมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เป็นต้น ซึ่งวัยรุ่นควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงออกถึงพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมกับวัยและวัฒนธรรมไทย

#### วัตถุประสงค์

เมื่อผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกอบรมตามหน่วยการเรียนรู้แล้ว จะเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. นักเรียนสามารถบอกความหมายของพฤติกรรมทางเพศได้
2. ยกตัวอย่างพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่นได้

#### เนื้อหาการเรียนรู้

พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

#### ระยะเวลา

ใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรม 1 ชั่วโมง 30 นาที

#### วิธีการจัดการเรียนรู้

1. การเรียนรู้แบบบรรยาย
2. การเรียนรู้ด้วยการระดมสมอง และการแสดงบทบาทสมมติ



## กระบวนการเรียนรู้

### ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียนโดยการชวนนักเรียนพูดคุยด้วยคำถาม คือ  
คำถามข้อ 1. “นักเรียนคิดว่า เมื่อพูดถึงคำว่าพฤติกรรมทางเพศ นักเรียนนึกถึงการกระทำแบบใด” วิทยากรเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถาม  
คำถามข้อ 2. “นักเรียนคิดว่า ความหมายของพฤติกรรมทางเพศ น่าจะหมายความว่าอย่างไร” วิทยากรเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถาม  
คำถามข้อ 3. “นักเรียนคิดว่า การแสดงออกถึงพฤติกรรมทางเพศต่างๆของวัยรุ่น น่าจะมีปัจจัยด้านใดบ้างมาเกี่ยวข้อง” วิทยากรเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถาม

### ชั้นเรียนรู้

1. วิทยากรเปิดวิดีโอ เรื่อง อิทธิพลในด้านต่างๆที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ วิทยากรชวนนักเรียนพูดคุยเพื่อสรุปเนื้อหาจากวิดีโอ
2. วิทยากรให้นักเรียนจับกลุ่มละครชายหญิง จำนวน 5 กลุ่ม จากนั้นแจกแบบฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ 2.1 เรื่อง พฤติกรรมทางเพศ ซึ่งมีการกำหนดสถานการณ์แล้วให้นักเรียนระดมสมองร่วมกันกับเพื่อนในกลุ่ม แล้วแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ ให้นักเรียนสร้างบทสนทนาในเรื่องได้อย่างเสรี กำหนดเวลาในการระดมสมอง เวลา 15 นาที และเวลาในการแสดงกลุ่มละ 5 นาที
3. วิทยากรให้ทุกกลุ่มออกมาแสดงบทบาทสมมติ วิทยากรคอยสังเกตพฤติกรรมที่นักเรียนที่ออกมาแสดงในแต่ละกลุ่ม ว่ามีพฤติกรรมใดควรส่งเสริม พฤติกรรมใดควรให้ข้อชี้แนะ แนะนำ และจดบันทึกไว้

### ชั้นสรุป

1. วิทยากรนำข้อมูลจากการบันทึกการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน มาพูดคุยในประเด็นต่างๆ ที่เหมาะสม ควรส่งเสริม ชี้นำไปในทางที่ถูกต้อง และประเด็นที่ไม่ควรเอาเป็นแบบอย่าง พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลให้นักเรียนเข้าใจ
2. วิทยากรสรุปบทเรียน ในหัวข้อปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศดังนี้
3. วิทยากรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือซักถามข้อสงสัย แล้วสรุปพร้อมทั้งให้คำแนะนำ เสนอแนะแก่นักเรียน

### **สื่อและวัสดุอุปกรณ์จัดการเรียนรู้**

1. วีดีโอ เรื่อง อิทธิพลในด้านต่างๆที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ
2. แบบฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.1

### **การวัดและประเมินผล**

1. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม
2. การนำเสนอผลงานของกลุ่ม

### **เครื่องมือ**

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

## กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.2

### ทัศนชาย หญิง

#### สาระสำคัญ

ค่านิยมทางเพศ เป็นความรู้สึกนึกคิด และหลักการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ยึดถือในการดำเนินชีวิต เกิดจากการอบรมสั่งสอนจากสถาบันครอบครัว ระบบการศึกษา ประสบการณ์ กระบวนการขัดเกลาและถ่ายทอดทางสังคม โดยค่านิยมทางเพศในสังคมไทย มีลักษณะของสังคมชายเป็นใหญ่ ซึ่งสามารถระทำการใดเกี่ยวกับเรื่องเพศได้อย่างเปิดเผยมากกว่าเพศหญิง และวัยรุ่นชายหญิงหากได้รับการอบรม เลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด ก็จะตระหนักและมีค่านิยมที่ดีในเรื่องเพศ เป็นเกราะป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้

#### วัตถุประสงค์

เมื่อผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกอบรมตามหน่วยการเรียนรู้แล้ว จะเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมทางเพศในทัศนะของวัยรุ่นชายหญิง
2. นักเรียนบอกค่านิยมทางเพศที่ดีของสังคมไทยได้

#### เนื้อหาการเรียนรู้

ค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นชายและหญิง

#### ระยะเวลา

1 ชั่วโมง 30 นาที

#### วิธีการจัดการเรียนรู้

1. การเรียนรู้แบบบรรยาย

2. การเรียนรู้แบบใช้คำถาม
3. การเรียนรู้ด้วยแบบฝึกหัดรายบุคคล

## กระบวนการเรียนรู้

### ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

วิทยากรถามนักเรียนว่า “หากนักเรียนคิดจะมีความรักในวัยเรียน นักเรียนคาดหวังว่า คนๆ นั้นควรมีพฤติกรรมที่แสดงออกต่อเราเพื่อแสดงความรักต่อเราอย่างไร” ให้นักเรียนตอบคำถามอย่างเสรี

### ขั้นเรียนรู้

1. วิทยากรถามคำถามเพื่อสะท้อนคิด และให้นักเรียนชายตอบ ดังนี้
  - 1) วัยรุ่นชาย มีค่านิยมที่ว่า การมีความรัก ความสัมพันธ์ในเชิงชู้สาว เป็นเรื่องปกติธรรมดาในวัยรุ่นชาย ใช่หรือไม่
  - 2) การมีแฟนเป็นเรื่องเทห์ ใช่หรือไม่
  - 3) การมีเพศสัมพันธ์ คือ การให้และการได้ ใช่หรือไม่
  - 4) ถ้านักเรียนมีแฟนแต่ยังไม่มีเพศสัมพันธ์กัน จะถูกเพื่อนล้อว่าไม่มีน้ำยาใช่หรือไม่
2. จากนั้นถามคำถามกับนักเรียนหญิง ดังนี้
  - 1) สำหรับนักเรียนหญิง การไม่มีแฟนเป็นเรื่องล้าสมัย ใช่หรือไม่
  - 2) การมีแฟนแล้วถูกเนื้อต้องตัวแม่ในที่สาธารณะเป็นเรื่องปกติ ใช่หรือไม่
  - 3) การที่บุคคลอื่น ๆ รู้ว่านักเรียนมีแฟน หรือคนรักรู้สึกภาคภูมิใจ ใช่หรือไม่
  - 4) นักเรียนหญิงคนไหนที่ยังไม่มีแฟน จะถูกมองว่าเป็นคนไม่สวย ไม่ดีพร้อมที่ใครจะมาชอบพอ ใช่หรือไม่
  - 5) ถ้าสมมติว่าเรามีแฟน และอยากให้แฟนเรารัก และชอบเราคนเดียว เราต้องยอมตามใจเขาทุกอย่าง แม้จะฝืนใจตัวเอง ใช่หรือไม่

เมื่อนักเรียนตอบคำถามครบแล้ว วิทยากรชวนพูดคุยถึงสังคมไทยที่ปัจจุบันมีพ่อและแม่วัยใสเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปีๆว่า มีค่านิยมอย่างไรบ้าง โดยให้ศึกษาเพิ่มเติมจากใบความรู้ ที่ 1 เรื่อง ค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นไทย

3. จากนั้นวิทยากรแจกแบบฝึกกิจกรรมที่ 2.2 เรื่อง ค่านิยมทางเพศ ให้ นักเรียนทุกคน กำหนดเวลาในการศึกษาใบความรู้และทำแบบฝึกกิจกรรม เป็นเวลา 30 นาที

4. เมื่อครบกำหนดเวลา เก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนไว้เพื่อทำการตรวจ  
**ขั้นสรุป**

1. วิทยากรเปิดวิดีโอ เรื่อง ค่านิยมทางเพศ ให้นักเรียนรับชม และชวนนักเรียนอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปถึงค่านิยมทางเพศที่ดีของสังคมไทยที่นักเรียนควรยึดถือปฏิบัติ

2. วิทยากรพูดคุยและบรรยายเพื่อสรุปในประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นค่านิยมของวัยรุ่นชายหญิง ที่ได้ตั้งคำถามไปในช่วงแรก และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือซักถามข้อสงสัยแล้วสรุปพร้อมทั้งให้คำแนะนำ เสนอแนะแก่นักเรียน

### **สื่อและวัสดุอุปกรณ์จัดการเรียนรู้**

1. วิดีโอ เรื่อง ค่านิยมทางเพศ
2. แบบฝึกกิจกรรมที่ 2.2
3. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นไทย

### **การวัดและประเมินผล**

#### **วิธีการ**

การตรวจผลงานจากแบบฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.2

การถาม-ตอบ

#### **เครื่องมือ**

แบบประเมินแบบฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.2

## หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

### การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

ตาราง 4 แผนการอบรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

กิจกรรมย่อย	เนื้อหา	รูปแบบการอบรม	ระยะเวลา	สื่อประกอบ
1	กิจกรรม 3.1 การตั้งครรภ์เป็นอย่างไร - ความหมายและสาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน	บรรยาย ใช้คำถาม แบบฝึกหัด รายบุคคล	1 ชั่วโมง	- วีดีโอ เรื่อง การตั้งครรภ์เกิดขึ้นได้อย่างไร - ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง การตั้งครรภ์ในวัยเรียน - แบบฝึกกิจกรรมที่ 3.1
2	กิจกรรม 3.2 หากผลพลั้งพลาด - ผลกระทบที่เกิดจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียน	บรรยาย ใช้คำถาม Active learning	2 ชั่วโมง	- วีดีโอ เรื่อง ผลกระทบด้านสุขภาพจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น วีดีโอการยุติการตั้งครรภ์ และวีดีโอ เรื่อง ปมชีวิต"เด็กถูกทอดทิ้ง" - ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียน - กระเป๋าเป้สะพายหลัง - ขวดน้ำ - หนังสือเรียน
3	กิจกรรม 3.3 ให้รักคุ้มครอง (ตัวเรา) - การเห็นคุณค่าในตนเอง - ทักษะการปฏิเสธ และทักษะการเจรจาต่อรอง - วิธีการคุมกำเนิด	บรรยาย ใช้คำถาม ระดมสมอง บทบาทสมมติ สาธิต	3 ชั่วโมง	- วีดีโอ เรื่อง แค่มิ่ ก็หมดเรื่อง และเรื่อง การเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง - แบบฝึกกิจกรรมที่ 3.3 - PowerPoint เรื่อง วิธีการคุมกำเนิดแบบต่างๆ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ - ยาเม็ดคุมกำเนิด ยาฉีดคุมกำเนิดและถุงยางอนามัย - เอกสารประกอบการบรรยาย

หมายเหตุ : ระยะเวลาอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

## หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

### การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

#### สาระสำคัญ

การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง ความหมายและสาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียน การส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะการปฏิเสธและการเจรจาต่อรองเมื่ออยู่ในสถานการณ์เสี่ยงที่จะมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งเป็นสื่อสารเพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้ไม่เห็นด้วย หรือไม่ยอมรับอย่างมีเหตุผลโดยไม่หวั่นไหวหรือลังเล มีการขอบคุณและขอโทษเพื่อรักษาน้ำใจ และวิธีป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ได้แก่ การเรียนรู้วิธีการคุมกำเนิดแบบต่าง ๆ

#### วัตถุประสงค์

เมื่อนักเรียนได้ฝึกอบรมตามหน่วยการเรียนรู้นี้แล้ว จะเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถอธิบายเกี่ยวกับสาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน
2. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดความตระหนักและบอกถึงผลกระทบที่เกิดจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียนได้
3. นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าและเห็นความสำคัญของตนเอง
4. นักเรียนมีความรู้ มีทักษะ คิด และสามารถแสดงวิธีการปฏิเสธและเจรจาต่อรอง เพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ได้
5. นักเรียนมีความรู้และเลือกวิธีในคุมกำเนิดได้อย่างเหมาะสม

**เวลา**     6 ชั่วโมง

### บทบาทผู้เข้ารับการอบรม

1. ฟังบรรยาย ปฏิบัติตามคำแนะนำของวิทยากร
2. ปฏิบัติกิจกรรมที่ กิจกรรม 3.1 การตั้งครุฑเป็นอย่างไร กิจกรรม 3.2 หากเฟลพลังพลาด และกิจกรรม 3.3 ให้รักคุ้มครอง (ตัวเรา)



## กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.1

### การตั้งครรภ์เป็นอย่างไร

#### สาระสำคัญ

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (Teenager pregnancy หรือ Adolescent pregnancy) หมายถึง การตั้งครรภ์ในขณะที่คุณแม่อายุยังน้อยในแต่ละประเทศก็ให้ความหมายแตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไป หมายถึง การตั้งครรภ์ขณะอายุ 10-19 ปี ซึ่งสาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายประการคือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสามารถส่งผลให้วัยรุ่นเกิดพฤติกรรมที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การขาดความรู้และทักษะในการเลือกใช้ชีวิตคุมกำเนิดอย่างเหมาะสมและทำให้เกิดการตั้งครรภ์

#### วัตถุประสงค์

เมื่อผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกอบรมตามหน่วยการเรียนรู้แล้ว จะเกิดพฤติกรรม การเรียนรู้ ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและสามารถอธิบายสาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
2. นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิสนธิในครรภ์

#### เนื้อหาการเรียนรู้

ความหมายและสาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

#### ระยะเวลา

1 ชั่วโมง

#### วิธีการจัดการเรียนรู้

1. การเรียนรู้แบบบรรยาย
2. การเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกหัดรายบุคคล

### 3. การเรียนรู้โดยใช้คำถาม

#### กระบวนการเรียนรู้

##### ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. วิทยากรตั้งคำถามกับนักเรียน ดังนี้
    - 1.1 นักเรียนจะมีวิธีสังเกตอย่างไรว่าผู้หญิงคนนั้นจะตั้งครรภ์ หรือไม่ตั้งครรภ์
    - 1.2 วัยที่เหมาะสมในการตั้งครรภ์น่าจะมีอายุเท่าไร เพราะอะไร
    - 1.3 ขณะนี้ นักเรียนคิดว่าตนเองมีความพร้อมที่จะเป็นพ่อคน/แม่คนแล้วหรือยัง
    - 1.4 นักเรียนคิดว่าการตั้งครรภ์มีขั้นตอนหรือกระบวนการอย่างไร
- วิทยากรเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถามอย่างเสรี เพื่อรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน

##### ขั้นเรียนรู้

1. วิทยากรเปิดวิดีโอ เรื่อง การตั้งครรภ์เกิดขึ้นได้อย่างไร
2. จากนั้นวิทยากรชวนนักเรียนพูดคุย อภิปรายในประเด็นความรู้เพิ่มเติม จากวิดีโอ ว่า “การตั้งครรภ์และเด็กทารกที่จะเกิดมา ต้องมาจากความพร้อมของคนที่จะเป็นพ่อแม่ ซึ่งความพร้อมพื้นฐาน นั่นคือ 1) ร่างกายของแม่ต้องพร้อม คือเติบโตเป็นวัยเจริญพันธุ์แล้ว 2) ความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจ คือมีงาน มีเงิน มีรายได้ และ 3) ความพร้อมทางจิตใจที่จะสามารถดูแลเด็กเล็กได้”

##### ขั้นสรุป

1. จากนั้นวิทยากรแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง การตั้งครรภ์ในวัยเรียน ให้นักเรียนศึกษาเป็นรายบุคคล และแจกแบบฝึกกิจกรรมที่ 3.1 การตั้งครรภ์เกิดขึ้นได้อย่างไร ให้นักเรียนได้ทำ กำหนดเวลาในการศึกษาใบความรู้และทำแบบฝึกกิจกรรม ประมาณ 15 - 20 นาที
2. เมื่อครบกำหนดเวลา วิทยากรเก็บแบบฝึกกิจกรรมไว้เพื่อทำการตรวจ
3. วิทยากรอภิปรายร่วมกับนักเรียน เพื่อสรุปในประเด็น ความหมายของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน หมายถึง การตั้งครรภ์ในขณะที่คุณแม่อายุยังน้อย คือช่วงอายุ 10 - 19 ปี โดยไม่ได้ตั้งใจ ไม่ได้มีการวางแผนให้เกิดขึ้น และสาเหตุของการตั้งครรภ์

ในวัยเรียน คือ เกิดจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น

4. วิทยาการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือซักถามข้อสงสัยแล้วสรุปพร้อมทั้งให้คำแนะนำ เสนอแนะแก่นักเรียน

### สื่อและวัสดุอุปกรณ์จัดการเรียนรู้

1. วีดีโอ เรื่อง การตั้งครรภ์เกิดขึ้นได้อย่างไร
2. ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง การตั้งครรภ์ในวัยเรียน
3. แบบฝึกกิจกรรมที่ 3.1

### การวัดและประเมินผล

1. การถาม - ตอบ
2. การตรวจผลงานแบบฝึกกิจกรรม

### เครื่องมือ

1. แบบฝึกกิจกรรมที่ 3.1

## กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.2

### หากแผลอปลั่งพลาด

#### สาระสำคัญ

ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียนส่งผลกระทบต่อร่างกาย ได้แก่ การเกิดภาวะแทรกซ้อนขณะตั้งครรภ์ เช่น ความดันโลหิตสูง ภาวะโลหิตจาง การคลอดก่อนกำหนดและการตายของมารดา ผลกระทบทางจิตใจ เช่น เครียด ปรับตัวไม่ได้ พฤติกรรมทำร้ายตัวเอง และมีภาวะซึมเศร้าหลังคลอด ผลกระทบต่อครอบครัว อาจเกิดการหย่าร้าง ลูกที่ออกมามักมีปัญหาพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ หรืออาจเกิดปัญหาการทำแท้ง และการทอดทิ้งทารกผลกระทบต่อสังคม ด้านเศรษฐกิจ ประเทศชาติเสียโอกาสที่พ่อแม่วัยรุ่นจะสามารถจ่ายภาษีให้รัฐได้ลดลง และรัฐต้องใช้งบประมาณในการจัดสวัสดิการทางสังคม สวัสดิการทางการแพทย์และสาธารณสุข การศึกษาพิเศษให้กับแม่ และเนื้อหาเกี่ยวกับการทำแท้ง และปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กผู้ถูกทอดทิ้ง

#### วัตถุประสงค์

เมื่อผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกอบรมตามหน่วยการเรียนรู้แล้ว จะเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดความตระหนักและบอกถึงผลกระทบที่เกิดจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียนได้
2. นักเรียนเกิดความตระหนักเกี่ยวกับการทำแท้ง และการทอดทิ้งเด็ก

#### เนื้อหาการเรียนรู้

ผลกระทบที่เกิดจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

#### ระยะเวลา

2 ชั่วโมง

## วิธีการจัดการเรียนรู้

1. การเรียนรู้แบบใช้คำถาม
2. การเรียนรู้แบบ Active Learning
3. การเรียนรู้แบบบรรยาย

## กระบวนการเรียนรู้

### ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

วิทยากรชวนนักเรียนพูดคุยถึงข้อดีและข้อเสียของการตั้งครรรภ์ในวัยเรียน ให้นักเรียนตอบคำถามแสดงความคิดเห็นประมาณ 3 – 5 นาที

### ชั้นเรียนรู้

1. วิทยากรชวนนักเรียนพูดคุยว่า เมื่อเราพลาด ตั้งท้องขึ้นมา จะเป็นอย่างไร จากนั้น วิทยากรให้นักเรียนทุกคนนำกระดาษของนักเรียนมาสะพายไว้ด้านหลัง ปรับกระดาษให้พอดีตรงกับหน้าท้อง ไม่หย่อนหรือตึงเกินไป โดยมีข้อตกลงว่า

- 1.1 ห้ามถอดกระดาษออกจนกว่าจะเสร็จกิจกรรมนี้ วิทยากรบอกจุดประสงค์ของการใส่กระดาษเปล่า หมายถึง การเริ่มตั้งครรรภ์
- 1.2 ห้ามปีบสมุด ห้ามข่มสมุด ห้ามพับงอ ห้ามนั่งหลังค่อมให้กระดาษงอหรือย่น ห้ามเอาอะไรมาวางทับ

2. วิทยากรให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม จำนวน 4 – 5 คน แจกกระดาษฟลิปชาร์ท ปากกาเคมี และใบความรู้ที่ 2 เรื่อง ผลกระทบจากการตั้งครรรภ์ในวัยเรียน จากนั้นแต่ละกลุ่มระดมสมองใน 2 หัวข้อ ได้แก่

- 2.1 ภาระของฉันทัน เมื่อฉันทันตั้งครรรภ์ และ
- 2.2 ผลกระทบจากการตั้งครรรภ์ในวัยเรียน

กำหนดเวลา 20 นาที โดยในระหว่างที่นักเรียนกำลังระดมสมองนั้น ทุกๆเวลา 5 นาที วิทยากรให้นักเรียนใส่หนังสือเข้าไปในกระดาษเพิ่มอีก 2 เล่ม ทำซ้ำ 4 รอบ (จะมีหนังสือในกระดาษครบ 8 เล่ม เปรียบเสมือนว่าตั้งครรรภ์ได้ 8 เดือน)

3. เมื่อครบกำหนดเวลาในการระดมสมอง วิทยากรใส่ขวดน้ำที่มีน้ำบรรจุอยู่ ขนาด 600 มิลลิลิตร ลงไปในกระดาษ (ให้ความหมายว่าตั้งครรรภ์สู่อีก 9)

4. วิทยากรให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอโดยยังสะพานกระเป่าอยู่ ให้เวลา กลุ่มละ 3 - 5 นาที

5. เมื่อทุกกลุ่มนำเสนอเสร็จ วิทยากรให้ทุกคนถอดกระเป่าแล้วนำขวดน้ำ ออกมาอ้อมไว้ เปรียบขวดน้ำเป็นเด็กทารก และห้ามวางลงกับพื้น

6. วิทยากรเปิดวิดีโอ 3 เรื่อง ได้แก่

6.1 ผลกระทบด้านสุขภาพจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

6.2 การยุติการตั้งครรภ์

6.3 ปมชีวิต "เด็กถูกทอดทิ้ง" ให้นักเรียนรับชม

### ขั้นสรุป

1. วิทยากรสอบถามความรู้สึกของนักเรียนในการสะพานกระเป่าแล้วทำ กิจกรรมว่าเป็นอย่างไร และความรู้สึกของการถือขวดน้ำอยู่ตลอดเวลาเป็นอย่างไร

2. วิทยากรบรรยายสรุปในหัวข้อ ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ว่าส่งผลกระทบต่อร่างกายของตนเองและทารก วัยรุ่นเองจะมีภาวะซึมเศร้าหลังคลอด ผลกระทบต่อครอบครัว ผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเด็ก ที่ไม่รู้เดียงสา เช่น การถูกทิ้งตามที่สาธารณะ การถูกทำร้ายจนบาดเจ็บ หรือเสียชีวิต เป็นต้น และการทำแท้งที่ถือว่าผิดกฎหมายและผิดศีลธรรมของคนไทย รวมไปถึง การทอดทิ้งเด็ก ที่เป็นต้นเหตุทำให้เกิดปัญหาตามมาในสังคม

3. วิทยากรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือซักถามข้อสงสัย แล้วสรุปพร้อมทั้งให้คำแนะนำ เสนอแนะแก่นักเรียน

### สื่อและวัสดุอุปกรณ์จัดการเรียนรู้

1. วิดีโอ เรื่อง ผลกระทบด้านสุขภาพจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น วิดีโอ การยุติการตั้งครรภ์ และวิดีโอ เรื่อง ปมชีวิต "เด็กถูกทอดทิ้ง"

2. ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

3. กระดาษฟลิปชาร์ท

4. ปากกาเคมี

5. กระเป่าเป้สะพานหลัง (กระเป่านักเรียน)

6. ขวดน้ำขนาด 600 มิลลิลิตร

7. หนังสือเรียน (ที่มีจำนวน 200 - 250 หน้า)

## **การวัดและประเมินผล**

1. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม
2. การนำเสนอผลงานของกลุ่ม
3. การถาม - ตอบ

### **เครื่องมือ**

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

## กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.3

### ให้รักคุ้มครอง (ตัวเรา)

#### สาระสำคัญ

การคิดวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่ตามมาเมื่อมีเพศสัมพันธ์และเกิดการตั้งครรภ์ เช่น เกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น หนองใน ซิฟิลิส และโรคเอดส์ เป็นต้น เมื่อตั้งครรภ์จะเกิดความรู้สึกอับอายและเจ็บปวด สูญสิ้นความฝันของครอบครัว ้วยรุ่นควรรับทราบถึงความยากลำบากในการเลี้ยงลูกน้อย และผลกระทบเชิงลบที่เกิดจากการตั้งครรภ์โดยไม่ได้วางแผนไว้

การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นการประเมินตนเองตามความรู้สึกของตนเองว่าตนเองเป็นคนที่มีความสามารถ มีความสำคัญ มีการประสบความสำเร็จในการทำงาน รวมทั้งการยอมรับ การเห็นคุณค่าจากคนในสังคมที่มีต่อตน ตลอดจนการมีเจตคติที่ดีต่อตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเอง มองตนเองในแง่ดี ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกกับบุคคลอื่นในแง่ดีด้วย ตลอดจนแสดงออกถึงพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงจะสามารถเผชิญกับอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้ สามารถยอมรับเหตุการณ์ที่ทำให้ตนเองรู้สึกผิดหวัง ท้อแท้ใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง มีความหวังและมีความกล้าหาญ จะทำให้เป็นคนที่ประสบความสำเร็จ มีความสุข สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่ตนปรารถนา

ทักษะในการเอาตัวรอดเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการจะมีเพศสัมพันธ์ ได้แก่ ทักษะการปฏิเสธ โดยมีหลักการปฏิเสธ คือ 1) อย่าแต่งกายล่อแหลมเผยสัดส่วน 2) ต้องปฏิเสธอย่างชัดเจน ไม่ให้ความหวัง 3) อย่าให้อีกฝ่ายถูกเนื้อต้องตัว 4) ไม่อยู่ลำพังสองต่อสอง หรือในที่ลับตาคน 5) ต้องไม่อยู่ในที่ส่วนตัว ซึ่งจะทำให้การปฏิเสธไม่ประสบความสำเร็จ

การต่อรองเพื่อป้องกันไม่ให้มีเพศสัมพันธ์ ทักษะการพูดเพื่อต่อรองให้รอดจากสถานะเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ การต่อรอง เพื่อยืดเวลา เช่น “เราแยกกันกลับดีกว่า... เอาไว้วันหลังค่อยไปดูหนังกันใหม่ละกัน” หรือ “ถ้าเธอไม่ยอมฟังเหตุผลฉันแบบนี้ คราวหน้าเราจะไม่ได้เจอ ไม่ได้คุยกันอีก” เป็นต้น

วิธีการคุมกำเนิดมีหลายวิธี ได้แก่ การใช้ถุงยางอนามัย การใส่ห่วงอนามัย การกินยาคุมกำเนิดชนิดต่าง ๆ และการนับวันปลอดภัย เป็นต้น



## วัตถุประสงค์

เมื่อนักเรียนได้ฝึกอบรบตามหน่วยการเรียนรู้แล้ว จะเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้  
ดังนี้

1. นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าและเห็นความสำคัญของตนเอง
2. นักเรียนมีความรู้ คติวิเคราะห์และสามารถแสดงวิธีการปฏิเสธและเจรจา  
ต่อรอง เพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ได้
3. นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการคุมกำเนิดแบบต่าง ๆ

## เนื้อหาการเรียนรู้

1. การเห็นคุณค่าในตนเอง
2. ทักษะการปฏิเสธ และทักษะการเจรจาต่อรอง
3. วิธีการคุมกำเนิด

## ระยะเวลา

3 ชั่วโมง

## วิธีการจัดการเรียนรู้

1. การเรียนรู้แบบใช้คำถาม
2. การเรียนรู้แบบบรรยาย
3. การเรียนรู้ด้วยการระดมสมองและแสดงบทบาทสมมติ

## กระบวนการเรียนรู้

### ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. วิทยากรชวนนักเรียนพูดคุยเพื่อตั้งความสนใจ ดังนี้
  - 1.1 นักเรียนคิดว่าตนเองมีข้อดีอะไรบ้าง นักเรียนรู้สึกภูมิใจในตนเองเรื่อง  
อะไรบ้าง”
  - 1.2 นักเรียนคิดว่าสถานการณ์แบบไหนบ้างที่จะเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์

1.3 นักเรียนถูกคนรักชวนไปเที่ยวกลางคืนครั้งแรก แบบสองต่อสอง นักเรียนจะตอบเขาว่าอย่างไร

1.4 ณ สวนสาธารณะของหมู่บ้านมักจะมีกลุ่มวัยรุ่นผู้ชาย หญิงไปรวมตัวเกาะกลุ่มคุยกันตอนมืดค่ำ ถ้าเพื่อนของนักเรียนชวนไปนั่งเล่นที่แห่งนั้น เพราะเขาอยากจะได้เห็นชาย/หญิงที่ตนแอบชอบ นักเรียนจะทำอย่างไร

วิทยากรให้นักเรียนตอบคำถามอย่างเสรี และสังเกตแนวคำตอบของนักเรียน เพื่อไว้พูดคุยตอนสรุป

### ขั้นเรียนรู้

1. วิทยากรเปิดวิดีโอ เรื่อง การเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง ให้นักเรียนรับชม และถามนักเรียน ดังนี้

1.1 พฤติกรรมใดบ้างจากการรับชมวิดีโอที่แสดงให้เห็นว่าเขาไม่เห็นคุณค่าในตนเอง

1.2 นอกเหนือจากในวิดีโอ พฤติกรรมแบบใดที่นักเรียนเคยเห็น หรือเคยทำด้วยตนเองและถือว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง

2. วิทยากรแจกแบบฝึกกิจกรรมที่ 3.3 เรื่อง ตัวฉันมีคุณค่า ให้นักเรียนทุกคนทำ กำหนดเวลา 10 นาที และจากนั้นวิทยากรเก็บกระดาษคำตอบมาลุ่มอ่านให้ทุกคนฟังและพูดส่งเสริม สนับสนุน หรือชี้แนะกับคำตอบของนักเรียน

3. วิทยากรบรรยายสรุปเกี่ยวกับลักษณะของคนที่ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง และผลของการเป็นบุคคลที่ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง แล้วเชื่อมโยงเนื้อหาถึงเรื่องการเอาตัวรอดในสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ

4. วิทยากรให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4 - 5 คน จากนั้นแจกแบบฝึกกิจกรรมที่ 3.3 เรื่อง เดี่ยวก่อนนะ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษารายละเอียดและเลือกมากลุ่มละ 1 สถานการณ์ ให้เวลา 15 นาที ระดมสมองกับเพื่อนในกลุ่ม และออกมาแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ กำหนดเวลานำเสนอกกลุ่มละ 5 - 7 นาที พร้อมทั้งวิธีการตอบปฏิเสธ หรือแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้นๆ วิทยากรเฝ้าสังเกตพฤติกรรม การแสดงของนักเรียนและจดบันทึกเก็บข้อมูลไว้เพื่อสำหรับแนะนำ หรือส่งเสริม

5. เมื่อนักเรียนแสดงบทบาทสมมติครบทุกกลุ่มแล้ว วิทยากรเปิดวิดีโอ เรื่อง แค่นี้ ก็หมดเรื่อง ให้นักเรียนรับชม จากนั้นชวนพูดคุยเนื้อหาในวิดีโอและสรุปรวบกับจาก

การแสดงของนักเรียน แนะนำในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับทักษะการปฏิเสธและเอาตัวรอดจากสถานการณ์เสี่ยง

6. วิทยากร นำยาคุมกำเนิดชนิดต่าง ๆ ถูยงายอนามัยของผู้ชายและผู้หญิง มาให้นักเรียนได้ดู และสาธิตวิธีการใช้ถูยงายอนามัย และเปิดภาพแผ่นแปะคุมกำเนิด ยาฝังคุมกำเนิด ห่วงอนามัย และวงแหวนคุมกำเนิด เป็นต้น ให้นักเรียนเดาคำตอบ และสอบถามนักเรียนเพื่อทดสอบว่านักเรียนมีความรู้มากแค่ไหนและบรรยายเพิ่มเติมจากที่นักเรียนยังไม่มีความรู้ หรือความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน เช่น วิธีการนับวันปลอดภัย การหลั่งนอก เป็นต้น โดยใช้คำถามสะท้อนคิด เช่น

6.1 วิธีการป้องกันการตั้งครรภ์แบบไหนที่ง่ายที่สุด และปลอดภัยที่สุด เพราะอะไร (แนวคำตอบ คือ ถูยงายอนามัย เพราะใช้ง่าย ป้องกันตั้งครรภ์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ดีที่สุด)

6.2 เพราะอะไรวัยรุ่น ถึงไม่ชอบใส่ถูยงายอนามัย

6.3 ทำไมจึงเลือกที่จะกินยาคุมฉุกเฉิน แทนการป้องกันแบบอื่น และหากกินบ่อยจะมีผลข้างเคียงกับร่างกายอย่างไร

6.4 โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่นักเรียนรู้จักมีอะไรบ้าง และมีวิธีป้องกันอย่างไร

### ขั้นสรุป

7. เมื่อนักเรียนตอบคำถามแล้ว วิทยากรบรรยายเพิ่มเติมพร้อมทั้งสรุปรวมเนื้อหาของกิจกรรม ให้รักคุ้มครอง(ตัวเรา) ในหัวข้อ

7.1 การสร้างและการเห็นคุณค่าในตนเอง

7.2 ทักษะในการเอาตัวรอดจากสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ

7.3 วิธีการคุมกำเนิดแบบต่าง ๆ และข้อดี - ข้อเสียของแต่ละวิธีในการคุมกำเนิด

7.4 โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

### สื่อและวัสดุอุปกรณ์จัดการเรียนรู้

1. วีดีโอ เรื่อง แค่มิ่ ก็หมดเรื่อง และวีดีโอเรื่อง การเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง

2. แบบฝึกกิจกรรมที่ 3.3 เรื่อง ตัวฉันมีคุณค่า และเรื่อง เดี่ยวก่อนนะ

3. PowerPoint เรื่อง วิธีการคุมกำเนิดแบบต่าง ๆ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

4. ยาเม็ดคุมกำเนิด ยาฉีดคุมกำเนิดและถุงยางอนามัย
5. เอกสารประกอบการบรรยาย

### **การวัดและประเมินผล**

1. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม การอภิปรายแลกเปลี่ยนความเห็น
2. การนำเสนอผลงานของกลุ่ม
3. การถาม – ตอบ
4. ตรวจสอบแบบฝึกกิจกรรม

### **เครื่องมือ**

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน
3. แบบประเมินแบบฝึกกิจกรรม

## สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกอบรม

สื่อประกอบการฝึกอบรมตามหลักสูตรนี้ ประกอบด้วย

1. ใบความรู้
2. บัตรคำ
3. วีดีทัศน์
4. แบบฝึกกิจกรรม
5. แบบสังเกตพฤติกรรม
6. เอกสารประกอบการบรรยาย
7. โปรแกรมนำเสนอ Power Point
8. ยาคู่มือกำเนิด ฤกษ์งามยามชัย
9. แบบประเมินการนำเสนอผลงาน
10. แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม
11. แบบประเมินความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

## การวัดและประเมินผล

1. ประเมินผลก่อนการอบรม
    - 1.1 ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน
  2. ประเมินผลระหว่างอบรม
    - 2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ
    - 2.2 ตรวจแบบฝึกกิจกรรม
  3. ประเมินผลหลังการอบรม
    - 3.1 ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน
    - 3.2 ประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมต่อการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม
- ตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

**เกณฑ์การประเมิน**

นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมที่ผ่านเกณฑ์การประเมินต้องผ่านเกณฑ์  
ต่อไปนี้

การเรียนรู้

1. ผู้เข้าอบรมร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกหน่วยการเรียนรู้
2. ผู้เข้าอบรมส่งแบบฝึกกิจกรรมครบทุกกิจกรรมและครบทุกหน่วย
3. ผู้เข้าอบรมมีผลการทดสอบหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม
4. ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

ขึ้นไป

## บรรณานุกรม

- กนกพร ทองสอดแสง. (2552). *คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนารูปแบบการสอน  
เพศศึกษาเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ*. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ด. กรุงเทพฯ:  
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2554). *การตั้งครรภ์ และ  
พฤติกรรมความเสี่ยงบุตรของวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ก่อน วัยอันควร และความ  
ต้องการความช่วยเหลือในเขตพื้นที่ จังหวัดพิจิตร นครสวรรค์ อุทัยธานี ลพบุรี  
อ่างทอง สิงห์บุรี และชัยนาท*. ลพบุรี: สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ  
8 จังหวัดลพบุรี.
- กรมสุขภาพจิต. (2557). *คู่มือการให้การปรึกษาปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อม*.  
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์.
- กรมอนามัย. (2560). *คู่มือพัฒนาศักยภาพแกนนำวัยรุ่น*. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์  
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- \_\_\_\_\_. (2559). *คู่มือพัฒนาทักษะการสื่อสาร เรื่องเพศระหว่างวัยรุ่นและครอบครัว*.  
กรุงเทพฯ : ปิยอนต์ พับลิชชิง.
- ดวงกมล ทองอยู่. (2557). แนวทางการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น ตาม  
ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตน. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 4(2),  
179-190.
- พิชญา พจนโพธา และคณะ. (2560). ทศนคติและความรู้เพศศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ  
พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ของนักเรียนชายไทยในเขตกรุงเทพมหานคร.  
*วารสารสาธารณสุขศาสตร์*, 47(1), 18-30.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2555. *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*,  
กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- เบญจพร ปัญญา และ ชันวรจัน บุรณสุขสกุล. (2557). *คู่มือการให้การปรึกษาปัญหา  
การตั้งครรภ์ไม่พร้อม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สถาบันสุขภาพจิตเด็กและ  
วัยรุ่นราชนครินทร์.
- ศรีเพ็ญ ตันติเวส และคณะ (2556). *สถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในประเทศไทย  
2556*. นนทบุรี: Studio Dialogue.





ภาคผนวก ซ

คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน  
ของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22





คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน  
ของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชภัฏรังสรรค์ สังกัดสำนักงาน  
เขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 22

จัดทำโดย

นางปานิสรา ตะนุมงคล

นักศึกษาปริญญาโท

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ปีการศึกษา 2563

## คำนำ

คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรบเพื่อป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางวัราชภูรังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบความเป็นมา จุดประสงค์ของการใช้คู่มือฝึกอบรบ เนื้อหาสาระ วิธีดำเนินการฝึกอบรบ ตลอดจนการวัดและประเมินผลการฝึกอบรบ เพื่อให้วิทยากรได้เห็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกอบรบและสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรตามที่ได้กำหนดไว้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างสูงว่าคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรบฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ได้นำหลักสูตรฝึกอบรบเพื่อป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียนนี้ไปประยุกต์ใช้

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรบฉบับนี้และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรบ

ขอขอบคุณคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา และดร.พรเทพ เสถียรนพเก้า กรรมการที่ปรึกษาที่ได้กรุณาตรวจสอบ เสนอแนะ ตั้งแต่เริ่มจัดทำร่างของหลักสูตรฝึกอบรบจนเป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์

ปาณิสรา ตะนุงคผล

## สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียน โรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์	
หลักการและเหตุผล .....	1
จุดมุ่งหมายของคู่มือหลักสูตรฝึกอบรม .....	2
จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม .....	2
เนื้อหาการฝึกอบรม .....	3
คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม .....	3
คุณสมบัติของวิทยากรดำเนินการฝึกอบรม .....	3
กำหนดการฝึกอบรม .....	4
ขั้นตอนการดำเนินการฝึกอบรม .....	4
แนวทางการดำเนินการฝึกอบรม .....	5
กิจกรรมการฝึกอบรม .....	7
เทคนิคการฝึกอบรม .....	7
โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม.....	9
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ .....	12
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จากมุมมองที่แตกต่าง .....	31
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน.....	50
สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกอบรม .....	92
การวัดและประเมินผล .....	93
แบบประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม .....	94
บรรณานุกรม .....	116

## บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
ตาราง 1 โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภใน วัยเรียน .....	10
ตาราง 2 แผนการอบรมหน่วยที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ .....	12
ตาราง 3 แผนการอบรมหน่วยที่ 2 จากมุมมองที่แตกต่าง .....	31
ตาราง 4 แผนการอบรมหน่วยที่ 3 การป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน .....	50

## คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรบเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

### หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันสังคมไทยมีปัญหาเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยเรียนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ (2556, หน้า 2) ระบุว่า เด็กเริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกตอนอายุเฉลี่ย 12 ปี กว่าร้อยละ 50 ไม่มีการป้องกัน และวัยรุ่นส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องเพศศึกษา ข้อมูลจากกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข พบว่า อัตราการคลอดบุตรของหญิงที่อายุระหว่าง 10 – 19 ปี ในปี พ.ศ. 2561 คิดเป็นร้อยละ 11.5 ซึ่งถือว่าเป็นค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยมาตรฐานที่องค์การอนามัยโลกกำหนดไว้ไม่เกิน 10% (จิริภิญญา สมเทพ, 2561, ออนไลน์) สาเหตุการตั้งครรภ์ในวัยเรียน เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์บางครั้งขาดความพร้อม ไม่มีการใช้ถุงยางอนามัย หรือใช้ถุงยางอนามัยไม่ถูกวิธี ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เมื่อวัยรุ่นคนหนึ่งตั้งครรภ์จะทำให้เกิดผลกระทบโดยรวมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เช่น ผลกระทบทางด้านสุขภาพของตนเองและทารก ด้านครอบครัว และด้านเศรษฐกิจ นักเรียนหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อมเหล่านี้ย่อมมีปัญหาด้านจิตใจ และสังคม ตามมา คู่รักวัยรุ่นชายหญิงหลายคู่กลายเป็นพ่อแม่วัยใส บางคนสามารถปรับตัวและหาหนทางแก้ไขปัญหาได้ ส่วนคนที่ไม่สามารถหาทางออกได้ บางคนตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์ ซึ่งโดยมากเป็นการยุติการตั้งครรภ์ที่ไม่ปลอดภัย หรือบางคนหนีปัญหาด้วยการฆ่าตัวตาย (เบญจพร ปัญญา และ ธันวรุจน์ บุรณสุขสกุล, 2557, หน้า 3)

การป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นจึงเป็นหนทางที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยการให้ความรู้กับนักเรียนเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาทั้งหลายที่ได้กล่าวมาข้างต้น ควรมีการเสริมสร้างให้วัยรุ่นมีศักยภาพ มีความเชื่อมั่น มีความภาคภูมิใจในตนเองและมีความรู้เรื่องเพศศึกษาอย่างถูกต้อง โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยการจัดการศึกษาจึงควรมุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับ “กระบวนการเรียนรู้” (learning process) ของนักเรียนมากกว่าความรู้หรือความสามารถที่ครุมี นักเรียนจะต้องได้รับการสนับสนุนหรือส่งเสริมให้ใช้กระบวนการสร้างประสบการณ์จากการได้ลงมือปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกระตุ้น

ให้ผู้เรียนตั้งคำถามจากข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับ มีการคิดวิเคราะห์หาเหตุและผลและการแสวงหาความรู้ ให้นักเรียนได้เป็นทั้งนักแก้ปัญหา (problem solver) และนักคิด (thinker) โดยครูมีบทบาทในการจัดหรือเตรียมประสบการณ์ที่มีความหมายแก่นักเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555, หน้า 518)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรรค์ในวัยเรียนของนักเรียน เพื่อเป็นการช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการป้องกันการตั้งครรรค์ในกลุ่มเยาวชนซึ่งเป็นวัยที่กำลังศึกษาเล่าเรียน และเพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้นในการจัดการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา คือ การเรียนรู้ผ่านกระบวนการ Active Learning เน้นพัฒนาทักษะกระบวนการคิด การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง สถานการณ์จำลอง กิจกรรมการเรียนรู้จากปัญหา และการลงมือปฏิบัติ ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ให้นักเรียนเกิดความรู้จากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปบททวนของผู้เรียน

### จุดมุ่งหมายของการใช้คู่มือฝึกอบรม

1. เพื่อให้วิทยากรและหรือผู้ดำเนินการฝึกอบรมและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม และเอกสารหลักสูตรฝึกอบรมได้อย่างชัดเจนถูกต้อง
2. เพื่อให้การนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรรค์ในวัยเรียน ไปใช้และเกิดประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม

### จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม

1. เพื่อพัฒนาให้นักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรรค์ในวัยเรียน และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรรค์ในวัยเรียน



## เนื้อหาการฝึกอบรม

เนื้อหาในหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน จัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วย ใช้เวลาการฝึกอบรม 2 วัน ดังนี้

1. หน่วยที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ (3 ชั่วโมง)
  - กิจกรรม 1.1 เราโต ๆ กันแล้วนะ
  - กิจกรรม 1.2 รู้ทันใจของตนเอง
2. หน่วยที่ 2 จากมุมมองที่แตกต่าง (3 ชั่วโมง)
  - กิจกรรม 2.1 พฤติกรรมทางเพศ
  - กิจกรรม 2.2 ทศนะชาย หญิง
3. หน่วยที่ 3 การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน (6 ชั่วโมง)
  - กิจกรรม 3.1 การตั้งครรภ์เป็นอย่างไร
  - กิจกรรม 3.2 หากพลาดพลั้งพลาด
  - กิจกรรม 3.3 ให้รักคุ้มครอง (ตัวเรา)

## คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ผู้เข้าอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม มีคุณสมบัติ ดังนี้

1. นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. อายุระหว่าง 12 - 19 ปี

## คุณสมบัติของวิทยากรดำเนินการฝึกอบรม

วิทยากรที่ร่วมในการดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมนี้ จะต้อง  
มีคุณสมบัติที่เหมาะสมโดยสรุป ดังนี้

1. เป็นเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานด้านสาธารณสุข ผู้เชี่ยวชาญในงานด้านการอนามัยเจริญพันธุ์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์
2. เป็นครูที่มีประสบการณ์ มีความรู้ความชำนาญ ในการถ่ายทอดความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์สำหรับนักเรียน

3. เป็นผู้ทำหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนขั้นพื้นฐาน ได้แก่  
ศึกษานิเทศก์ หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบการฝึกอบรมเพื่อพัฒนานักเรียนของสำนักงาน  
เขตพื้นที่การศึกษา

### ขั้นตอนดำเนินการฝึกอบรม

1. นำเสนอรายละเอียดหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อขอความเห็นชอบจากผู้อำนวยการ  
โรงเรียนนางัวราชบุรีรังสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
2. คัดเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 40 คน
3. ประสานงานและปรึกษากิจการ เพื่อชี้แจงการฝึกอบรมอย่างละเอียด  
กำหนดบทบาทหน้าที่ และหัวข้อการฝึกอบรม ตามกิจกรรมของหลักสูตรเพื่อเตรียมความ  
พร้อมร่วมกัน
4. จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์และสถานที่ในการฝึกอบรม
5. ดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน  
ของนักเรียนโรงเรียนนางัวราชบุรีรังสรรค์

### กำหนดการฝึกอบรม

#### วันที่ 1

08.00 – 08.30 น.	ลงทะเบียน
08.30 – 09.00 น.	พิธีเปิด และบรรยายพิเศษ หัวข้อ “ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมใน วัยเรียน ” โดย นายทองเลื่อน บุญเพ็ง ผู้อำนวยการโรงเรียน นางัวราชบุรีรังสรรค์
<b>09.00 เป็นต้นไป</b>	<b>เริ่มกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ</b>
09.00 – 10.30 น.	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.1 เราโตๆกันแล้วนะ
10.30 – 12.00 น.	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.2 รู้ทันใจของตนเอง
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
<b>13.00 เป็นต้นไป</b>	<b>เริ่มกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จากมุมมองที่แตกต่าง</b>
13.00 – 14.30 น.	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.1 พฤติกรรมทางเพศ
14.30 – 16.00 น.	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.2 ทศนะชาย หญิง
16.00 – 16.30 น.	สรุปกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ และชี้แจงกำหนดการวันต่อไป

**วันที่ 2**

08.30 – 09.00 น.	กิจกรรมสันทนาการ ทบพทวนบทเรียนวันแรก
09.00 เป็นต้นไป	<b>เริ่มกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียน</b>
09.00 – 10.00 น.	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.1 การตั้งครรภเป็นอย่างไร
10.00 – 12.00 น.	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.2 หากเพลอพลังพลาด
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 16.00 น.	กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.3 ให้อักคุมครอง (ตัวเรา)
16.00 – 16.30 น.	สรุปผลการอบรมและพิธีปิดการอบรม

**แนวทางการดำเนินการฝึกอบรม**

การใช้หลักสูตรฝึกอบรมที่จะทำให้อำรับการฝึกอบรมทุกคนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรมทุกข้อนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับวิทยากรที่จะสามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยจะต้องมีความชัดเจนในองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญ ดังได้นำเสนอรายละเอียดมาแล้วในคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมนี้ และจำเป็นต้องใช้ คู่มือนี้ประกอบด้วย หลักสูตรฝึกอบรมตลอดการฝึกอบรม จำนวน 2 วัน ทั้งนี้วิทยากรจะต้องดำเนินการและร่วมดำเนินการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ ยึดหลักสูตรฝึกอบรมเป็นหลัก ซึ่งสามารถสรุปดำเนินการฝึกอบรม ดังนี้

**ขั้นเตรียม**

1. ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรฝึกอบรม และคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจนและวางแผนปฏิบัติร่วมกันทุกกิจกรรมการเรียนรู้
2. ประชุมวางแผนเพื่อเตรียมการร่วมกัน และสร้างความเข้าใจให้ชัดเจนทุกประเด็นร่วมกัน และมอบหมายภารกิจต่าง ๆ เช่น ความรับผิดชอบการดำเนินการฝึกอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ การทำหน้าที่วิทยากรประจำวัน เป็นต้น
3. เตรียมสื่อการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ทุกหน่วยการเรียนรู้ตามหลักสูตรฝึกอบรมให้ครบถ้วน ครบตามจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยให้เสร็จสมบูรณ์ก่อนการดำเนินการฝึกอบรม
4. เตรียมเครื่องมือวัดผลที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ครบถ้วนตามจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยให้เสร็จสมบูรณ์ก่อนการดำเนินการฝึกอบรม

5. จัดเตรียมสถานที่ให้พร้อม

6. แจ้งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบอรมรับทราบกำหนดการฝึกอบอรมตามตาราง

ของหลักสูตรฝึกอบอรมล่วงหน้าก่อนการฝึกอบอรมอย่างน้อย 1 สัปดาห์

### ขั้นตอนดำเนินการฝึกอบอรม

1. วิทยากรปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยยึดตามตารางการฝึกอบอรมเป็นหลัก

2. ประเมินผลการฝึกอบอรมตามที่ระบุไว้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้ครบถ้วน โดยใช้เครื่องมือที่กำหนดไว้แล้วในหลักสูตรฝึกอบอรม

3. มีการดำเนินการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินการฝึกอบอรมหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการฝึกอบอรมในแต่ละวัน เพื่อปรับปรุงการดำเนินการฝึกอบอรมในครั้งถัดไป

### ขั้นประเมินผลการฝึกอบอรม

1. ประเมินผลความรู้ความเข้าใจด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เข้ารับการฝึกอบอรมทุกคนทั้งก่อนและหลังการฝึกอบอรมและระหว่างการฝึกอบอรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยวิทยากรดำเนินการฝึกอบอรมและใช้เครื่องมือที่กำหนดให้

2. ประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบอรมที่มีต่อการจัดกิจกรรมการฝึกอบอรมของหลักสูตรฝึกอบอรม โดยใช้เครื่องมือที่กำหนดให้

3. ประเมินหลักสูตรฝึกอบอรมในครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1 ผลการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจหลังฝึกอบอรมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการฝึกอบอรม

3.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบอรมที่มีต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบอรมของหลักสูตรฝึกอบอรมอยู่ในระดับมาก

เมื่อคณะวิทยากรดำเนินการประเมินผลการฝึกอบอรมตามหลักสูตรฝึกอบอรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภในวัยเรียนของนักเรียนครบถ้วนแล้ว ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยใช้สถิติพื้นฐานที่กำหนดไว้ ได้แก่ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และค่าร้อยละ แปรผลข้อมูลเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในการวัดและประเมินผลหลักสูตรฝึกอบอรม

## กิจกรรมการฝึกอบรม

ผู้เข้าอบรมได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมโดยลงมือกระทำด้วยตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับสมาชิกในกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อยลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. การแบ่งกลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 4 – 5 คน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรม
2. ทำการทดสอบก่อนการฝึกอบรม
3. ทำข้อตกลงร่วมกัน
4. การจัดกิจกรรมแต่ละหน่วยควรดำเนินการ ดังนี้
  - 4.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของกิจกรรม
  - 4.2 วิทยากรบรรยายให้ความรู้แก่ผู้เข้าอบรมตามเอกสารและสื่อ

ประกอบการบรรยาย

4.3 ผู้เข้าอบรมปฏิบัติกิจกรรมตามคำแนะนำของวิทยากรและทำแบบฝึกกิจกรรมตามที่กำหนด

4.4 เมื่อจบการทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรม วิทยากรและผู้เข้าอบรม แลกเปลี่ยนแนวคิดหรือประเมินความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมนั้น วิทยากรสรุปให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะแก่ผู้เข้าอบรม

5. ทำแบบทดสอบหลังการฝึกอบรม
6. ทำแบบประเมินความพึงพอใจหลังเข้ารับการฝึกอบรม

## เทคนิคการฝึกอบรม

หลักสูตรฝึกอบรมนี้ ได้กำหนดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการฝึกอบรมเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารและสื่อความหมายระหว่างผู้ที่เป็นวิทยากรกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการนำความรู้ ทักษะ และทัศนคติไปใช้ในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการแบ่งประเภทของเทคนิคในการฝึกอบรม ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย (Lecture Method) คือ กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยการพูดบอกเล่า อธิบายเนื้อหาเรื่องราวที่ผู้สอนได้เตรียมการศึกษาค้นคว้ามาเป็นอย่างดี ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับฟัง อาจมีการจัดบันทึก

สาระสำคัญในขณะที่ฟังบรรยายหรืออาจมีโอกาส ชักถามแสดงความคิดเห็นได้บ้าง ถ้าผู้สอนเปิดโอกาสวิธีนี้เหมาะสำหรับผู้ฟังจำนวนมาก และผู้บรรยายซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ต้องการนำเสนอเนื้อหาสาระจำนวนมากในลักษณะ คม ชัด ลึก โดยใช้เวลาไม่มากนัก จึงเป็นการเรียนรู้ที่ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

2. การจัดการเรียนรู้แบบสาธิต (Demonstration Method) คือ กระบวนการที่ผู้สอนหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยการแสดงหรือกระทำให้ดูเป็นตัวอย่างพร้อม ๆ กับการบอก อธิบาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตกระบวนการขั้นตอนการสาธิตนั้น ๆ แล้วให้ผู้เรียน ชักถาม อภิปรายและสรุป การเรียนรู้ที่ได้จากการสาธิต จึงเหมาะสมสำหรับการสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนเห็นขั้นตอนของการปฏิบัติ

3. การระดมสมอง (Brain storming) คือ การประชุมกลุ่มเล็กไม่เกิน 15 คน เปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีโดยปราศจากข้อจำกัดหรือกฎใด ๆ ในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง โดยไม่คำนึงว่าจะถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี ความคิดหรือข้อเสนอทุกอย่างจะถูกจดไว้แล้วนำไปกลั่นกรองอีกชั้นหนึ่ง ดังนั้น พอเริ่มประชุมต้องมีการเลือกประธานและเลขานุการของกลุ่มเสียก่อนวิธีการ ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมทุกคนเสนอความคิดเห็นแล้วช่วยกันสรุป

4. แบบฝึกหัดรายบุคคล (Individual exercise) คือ เทคนิคการฝึกอบรมที่ทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะการแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยใช้องค์ความรู้ที่ได้จากเทคนิคฝึกอบรมต่าง ๆ จนเกิดการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ แล้วไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ที่กำหนดให้การ

5. การจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถาม (Questioning Method) คือ กระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการทางความคิดของผู้เรียน โดยผู้สอนจะป้อนคำถามในลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นคำถามที่ดี สามารถพัฒนาความคิดผู้เรียน ถามเพื่อให้ผู้เรียนใช้ความคิดเชิงเหตุผล วิเคราะห์วิจารณ์ สังเคราะห์ หรือการประเมินค่าเพื่อจะตอบคำถามเหล่านั้น

6. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning คือ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้การเรียนรู้โดยการอ่าน การเขียนการโต้ตอบ และการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ดังนั้น Active Learning จึงเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป

### โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม

โครงสร้างเนื้อหาในหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียนนางวราษฏร์รังสรรค์ ให้สามารถดำเนินการควบคุมไปกับการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ประกอบด้วยเนื้อหา จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ โดยแบ่งออกเป็นภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ กำหนดเวลารวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง ซึ่งแต่ละหน่วยการฝึกอบรมมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม โดยมีรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จากมุมมองที่แตกต่าง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

ตาราง 1 โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครุภคในวัยเรียน

วันที่	เวลา	กิจกรรม/เนื้อหา	รูปแบบกิจกรรม	ระยะเวลา ฝึกอบรม	รวม เวลา
1	ภาค เช้า	1. หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ 1.1 กิจกรรม 1.1 เราโตๆ กันแล้ว นะ 1.2 กิจกรรม 1.2 รู้ทันใจของฉัน เอง	บรรยาย ระดมสมอง นำเสนอผลงาน บรรยาย ใช้คำถาม ทำแบบฝึกกิจกรรม	30 นาที 30 นาที 30 นาที 30 นาที 30 นาที 30 นาที	1 ชั่วโมง 30 นาที 1 ชั่วโมง 30 นาที
2	ภาค บ่าย	2. หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จาก มุมมองที่แตกต่างกัน 2.1 กิจกรรม 2.1 พฤติกรรมทาง เพศ 2.2 กิจกรรม 2.2 ทักษะชาย หญิง	บรรยาย ระดมสมอง บทบาทสมมติ บรรยาย ใช้คำถาม แบบฝึกหัด รายบุคคล	30 นาที 20 นาที 40 นาที 30 นาที 30 นาที 30 นาที	1 ชั่วโมง 30 นาที 1 ชั่วโมง 30 นาที
	ภาค เช้า	3. หน่วยที่ 3 การป้องกันการ ตั้งครุภคในวัยเรียน 3.1 กิจกรรม 3.1 การตั้งครุภค เป็นอย่างไร 3.2 กิจกรรม 3.2 หากเผลอปลั่ง พลาด	บรรยาย ใช้คำถาม แบบฝึกหัด รายบุคคล บรรยาย ใช้คำถาม Active learning	15 นาที 20 นาที 25 นาที รายบุคคล 10 นาที 20 นาที 1 ชม.30นาที	1 ชั่วโมง 2 ชั่วโมง



ตาราง 1 (ต่อ)

วันที่	เวลา	กิจกรรม/เนื้อหา	รูปแบบกิจกรรม	ระยะเวลา ฝึกอบรม	รวม เวลา
2	ภาค บ่าย	3.3 กิจกรรม 3.3 ให้รักคุ้มครอง (ตัวเรา)	บรรยาย ใช้คำถาม สาธิต ระดมสมอง บทบาทสมมติ	40 นาที 40 นาที 20 นาที 30 นาที 50 นาที	3 ชั่วโมง
		<b>รวมเวลา</b>			<b>12 ชั่วโมง</b>

## หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

### รู้จักฉัน รู้จักเธอ

ตาราง 2 แผนการอบรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 รู้จักฉัน รู้จักเธอ

กิจกรรมย่อย	เนื้อหา	รูปแบบการอบรม	ระยะเวลา	สื่อประกอบ
1	กิจกรรม 1.1 เราโตๆ กันแล้วนะ - พัฒนาการทางร่างกาย และ พัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น - การดูแลสุขอนามัยทางเพศ - การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดร่างกายและผลิตภัณฑ์เสริมความงาม	บรรยาย ระดมสมอง นำเสนอ ผลงาน	1 ชั่วโมง 30 นาที	- วีดีโอ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น และ พัฒนาการทางเพศ - PowerPoint เรื่อง ผลิตภัณฑ์ดูแลความสะอาดของร่างกาย - แบบฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.1
2	กิจกรรม 1.2 รู้ทันใจของตนเอง - พัฒนาการทางอารมณ์ และสังคมของวัยรุ่น	บรรยาย ใช้คำถาม	1 ชั่วโมง 30 นาที	- วีดีโอ เรื่อง ความรู้ด้านจิตวิทยา พัฒนาการของวัยรุ่น - บัตรคำ วิธีจัดการอารมณ์ - แบบฝึกกิจกรรม ที่ 1.2 เรื่อง การควบคุมอารมณ์ของวัยรุ่น

หมายเหตุ : ระยะเวลาอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

## หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

### รู้จักฉัน รู้จักเธอ

#### สาระสำคัญ

รู้จักฉัน รู้จักเธอ เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การเจริญเติบโตและพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์และสังคมของวัยรุ่น การดูแล สุขอนามัยทางเพศได้อย่างถูกต้อง รวมไปถึงความรู้เกี่ยวกับการรับข่าวสารข้อมูลผ่านสื่อ ออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งวัยรุ่นมักจะแสวงหาข้อมูลได้ง่าย การรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศซึ่ง อาจเป็นแบบอย่างที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ มีพฤติกรรมเลียนแบบ จาก การอยากรู้ อยากลองในเรื่องเพศ หรือมีโอกาสถูกส่งผ่านทางสื่อออนไลน์ได้ง่าย ดังนั้น การรู้เท่าทันพัฒนาการของตนเองจะทำให้วัยรุ่นสามารถจัดการกับสุขอนามัย ของตน การควบคุมอารมณ์ และรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคมได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถ รับรู้ข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ได้อย่างปลอดภัย

#### ระยะเวลา

3 ชั่วโมง

#### บทบาทผู้เข้ารับการอบรม

1. ก่อนการบรรยายให้นักเรียนประเมินความรู้ความเข้าใจด้านการป้องกันการ ตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเรียนโดยการทำแบบทดสอบก่อนการฝึกอบรม
2. ฟังบรรยายและปฏิบัติตามคำแนะนำของวิทยากร
3. ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.1 เราโต ๆ กันแล้วนะ และ 1.2 รู้ทันใจ ของฉันเอง

## กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1

### เราโต ๆ กันแล้วนะ

#### สาระสำคัญ

วัยรุ่นซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุในช่วง 11 – 19 ปี เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และพฤติกรรมจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ โดยเฉพาะการเจริญเติบโตที่ทำให้เกิดเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางร่างกายอย่างรวดเร็ว เพื่อให้มีการทำหน้าที่อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการทำหน้าที่ต่าง ๆ และพฤติกรรมทางสังคมอย่างประสมประสานกัน โดยการเจริญเติบโตของแต่ละคนอยู่ภายใต้อิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ทั้งนี้วัยรุ่นควรรู้จักวิธีการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศให้ถูกต้องเหมาะสม

#### วัตถุประสงค์

เมื่อผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกอบรมตามหน่วยการเรียนรู้แล้ว จะเกิดพฤติกรรม การเรียนรู้ ดังนี้

1. นักเรียนสามารถอธิบายถึงการพัฒนากายด้านร่างกาย และพัฒนากายทางเพศของวัยรุ่นชายหญิง
2. นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

#### เนื้อหาการเรียนรู้

1. พัฒนากายทางร่างกาย และพัฒนากายทางเพศของวัยรุ่น
2. การดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ
3. การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดร่างกายและผลิตภัณฑ์เสริม

ความงาม

#### ระยะเวลา

1 ชั่วโมง 30 นาที

## วิธีการจัดการเรียนรู้

1. การเรียนรู้แบบบรรยาย
2. การเรียนรู้ด้วยการระดมสมอง

## กระบวนการเรียนรู้

### ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. วิทยากรชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ “เราโตๆกันแล้วนะ” ว่า เพื่อให้  
นักเรียนรู้จักความหมายของการเจริญเติบโต พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการทางเพศ  
ของวัยรุ่น และการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ต่างๆในการดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศของตนเอง

2. วิทยากรแจกกระดาษ A 4 (แบ่งเป็น 4 ส่วน) ให้ทุกคนเขียนตอบคำถาม 3  
ข้อ ได้แก่

คำถามที่ 1 ร่างกายของนักเรียนตอนนี้มีอะไรเปลี่ยนแปลงไปบ้างเมื่อเทียบกับ  
ตอนอายุ 10 ขวบ

คำถามที่ 2 นักเรียนคิดว่าร่างกายของตนเองมีความพร้อมในเรื่องการมี  
เพศสัมพันธ์หรือไม่ เพราะอะไร

คำถามที่ 3 นักเรียนคิดว่าร่างกายของตนเองมีความพร้อมและสามารถ  
ตั้งครรภ์/ ทำให้ฝ่ายหญิงตั้งครรภ์ ได้หรือไม่

3. จากนั้นวิทยากรเก็บกระดาษคำตอบมาดละกัน สุ่มอ่านบางคน และส่งต่อ  
กระดาษทั้งหมดให้นักเรียนได้อ่านคำตอบของเพื่อนให้ได้มากที่สุด

### ชั้นเรียนรู้

1. วิทยากรเปิดวิดีโอ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นและวิดีโอ  
เรื่อง พัฒนาการทางเพศ

2. วิทยากรชวนนักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยถามคำถามว่า ที่นักเรียน  
ตอบคำถามในช่วงแรกนั้นตอบได้ถูก หรือใกล้เคียงกับวิดีโอที่รับชมหรือไม่ เปิดโอกาสให้  
นักเรียนแสดงความคิดเห็นและวิทยากรสรุปเนื้อหาจากวิดีโอเพื่อทบทวนความรู้ให้นักเรียน

3. วิทยากรกล่าวสรุปในหัวข้อ การเจริญเติบโตทางร่างกายของวัยรุ่น

4. วิทยากรแบ่งกลุ่มนักเรียนแยกชายล้วน หญิงล้วน กลุ่มละ 4 - 5 คน แจก  
กระดาษฟลิปชาร์ท และปากกาเคมีคละสี จากนั้นเปิดภาพรูปผลิตภัณฑ์ดูแลร่างกายต่าง ๆ

เช่น เจล/โฟมล้างหน้า ครีมหน้าขาว แป้ง ลิปสติก ผ่าอนามัย น้ำยาทำความสะอาด  
อวัยวะเพศ ยาแต้มสิว คอลลาเจน กลูต้าไธโอน โรออน โลชั่นผิวขาว ยาเหน็บ ยาฮอร์โมน  
ช่วยเพิ่มขนาดหน้าอก/อวัยวะเพศ เป็นต้น และวิทยากรถามนักเรียนว่า

1. นักเรียนเคยใช้ผลิตภัณฑ์เหล่านี้หรือไม่
2. นักเรียนรู้จักผลิตภัณฑ์เหล่านี้ได้อย่างไร
3. นักเรียนคิดว่ามีผลิตภัณฑ์ใดบ้างที่ไม่จำเป็นต้องใช้
4. ยังมีผลิตภัณฑ์ดูแลร่างกายอะไรบ้างที่ยังไม่ได้ยกตัวอย่าง
5. นักเรียนคิดว่าจะมีวิธีการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เหล่านี้ได้อย่างไรให้ปลอดภัย

และเหมาะสมกับวัยของนักเรียนมากที่สุด

โดยวิทยากรเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนแสดงความคิดเห็น

5. วิทยากรให้นักเรียนระดมสมองในแบบฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.1 เรื่อง  
เราโต ๆ กันแล้วนะ ลงในกระดาษฟลิปชาร์ท ซึ่งมีทั้งหมด 5 ข้อ และคำถามข้อที่ 1 (วิทยากร  
ต้องอธิบายให้นักเรียนทุกคนเข้าใจว่า การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ขึ้นอยู่กับวิธีการดูแลตนเอง  
ของแต่ละบุคคล ซึ่งจะสามารถลดความรู้สึกแตกต่างจากเพื่อนสำหรับคนที่ซื้อหามาใช้  
และคนที่ไม่สามารถซื้อหามาใช้ได้) จากนั้นวิทยากรให้ทุกกลุ่มนำเสนอ กลุ่มละ 5 - 7  
นาที

### ขั้นสรุป

6. หลังจากนำเสนอครบทุกกลุ่ม วิทยากร พูดคุยเพื่อสรุปเนื้อหาความรู้ใน  
ประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของวัยรุ่น การดูแลสุขอนามัย และ  
การเลือกผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดร่างกายของตนเอง และเปิดโอกาสให้นักเรียนสอบถาม  
อย่างเสรี

### สื่อและวัสดุอุปกรณ์จัดการเรียนรู้

1. วีดีโอ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น และ พัฒนาการทางเพศ
2. กระดาษ เอ 4
3. กระดาษฟลิปชาร์ท
4. ปากกาเคมีคละสี
5. โปรเจคเตอร์
6. PowerPoint เรื่อง ผลิตภัณฑ์ดูแลความสะอาดของร่างกาย

## 7. แบบฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.1

**การวัดและประเมินผล**

1. การถาม – ตอบ
2. การนำเสนอผลงานของกลุ่ม

**เครื่องมือ**

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

## แบบฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.1

### เรื่อง เราโตๆกันแล้วนะ

#### คำชี้แจง : จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันในหัวข้อ “ฉันจะดูแลร่างกายของตนเองให้สวย/หล่อ อย่างไร โดยเลือกผลิตภัณฑ์ดูแลร่างกาย มา 5 ลำดับแรก”

.....

.....

.....

2. จงอ่านข้อความต่อไปนี้ อภิปรายร่วมกับเพื่อนในกลุ่มแล้วตอบคำถาม

นิว เป็นเด็กชายผิวขาว เพราะพ่อแม่เป็นคนผิวขาว วัย 14 ปี เขาชอบนอนตื่นสายเป็นประจำ ทุกเช้าเมื่อเขาตื่นนอนก็ใกล้เวลา 8.00 น. จึงทำให้ต้องไปโรงเรียนในสภาพที่เร่งรีบทุกวัน ฉี่เสร็จไม่ล้างอวัยวะเพศ ไม่อาบน้ำ เขาแปรงฟันและล้างหน้าในเวลา 1 นาที จากนั้นรีบไปะเบี่ยงกระป๋องเพื่อกลบกลิ่นตัว ใส่เสื้อผ้าที่แม่ซักรให้ ถูงเท้าที่ใส่แล้วคู่เมื่อวาน รองเท้าที่ไม่เคยตากแดดเลย ทำแบบนี้เป็นประจำ เพราะมั่นใจในตนเองว่าเป็นคนผิวขาวอยู่แล้ว แลดูยังไ้ก็สะอาด

วันหนึ่งนิวกั้เริ่มมีสิ่วขึ้นที่ใบหน้า เพื่อนจึงบอกให้ซื้อเจลแต้มสิ่วยี่ห้อหนึ่งมาทาโดยระบุสรรพคุณว่าทาแล้วสิ่วยุบใน 1 ชั่วโมง แถมหน้าจะขาวใสเหมือนเด็กทารก เขาก็ทำตามที่เพื่อนบอกโดยไม่ลังเล แต่ผลที่ได้หลังทาครีมไป 2 วัน คือ ใบหน้าของนิวกั้เต็มไปด้วยตุ่มสิ่วอักเสบ มีหนองและหน้าแดงอยู่ตลอด เพื่อนก็แนะนำให้ไปซื้อยาแบบเม็ดจากเว็บไซต์ เพราะเห็นโฆษณาว่าสิ่วยุบ หน้าใส ใน 3 วัน เพราะเพื่อนของนิวกั้ซื้อากลูต้าไฮโอนและคอลลาเจนชนิดผงมาชงกินเพื่อหวังให้ผิวดูหน้าดูใส เต่ง มาจากเว็บไซต์นี้เช่นกัน นิวกั้รีบซื้อตามคำแนะนำของเพื่อนทันที





ด้านความรัก เขาเริ่มแอบชอบเพื่อนสาวร่วมห้อง เธอน่ารัก เรียนเก่ง และนิสัยดี เขาอยากจีบเธอ แต่เขามักจะสังเกตว่าเธอมักจะเดินเลียขงเขา เสมอเมื่อเขาเข้าใกล้ และทำท่าเอามือปิดจมูกทุกครั้งแม้เดินสวนทางกัน เขา ไม่รู้สาเหตุว่าเพราะอะไร นิวมักจะร้องเพลงให้เธอเสมอ “อีกไกลแค่ไหน..... จนกว่าฉันจะใกล้.....บอกที”



\*ถามว่า หากนักเรียนเป็นเพื่อนของนิว

นักเรียนจะช่วยนิวปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง อย่างไร เพื่อให้ได้ชื่อว่า รู้จักดูแลสุขอนามัยทางเพศ ของตน และเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ดูแลร่างกายได้ ถูกต้อง บนพื้นฐานของความประหยัด ปลอดภัย และเหมาะสม

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนได้เรียนรู้อะไรจากกิจกรรมนี้บ้าง

.....

.....

4. มีความรู้อะไรบ้างที่นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ได้ทันที

.....

.....

5. มีสิ่งใดที่นักเรียนอยากจะเรียนรู้ หรือคำถามที่ยังคาใจเกี่ยวกับพัฒนาการ ทางร่างกายของวัยรุ่นและการดูแลสุขอนามัยของตนเอง

.....

.....



### แบบสังเกตพฤติกรรม

หน่วยที่.....เรื่อง.....

ชื่อกลุ่ม/บุคคล.....

**คำชี้แจง** แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรม ใช้แนวทางของเดมมิ่ง (PDCA) มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดข้อคำถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

**ตอนที่ 1** แบบสังเกตเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องความเหมาะสมของระดับพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามเกณฑ์ระดับคุณภาพ ดังนี้

5 หมายถึง พฤติกรรมเหมาะสมในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง พฤติกรรมเหมาะสมในระดับมาก

3 หมายถึง พฤติกรรมเหมาะสมในระดับปานกลาง

2 หมายถึง พฤติกรรมเหมาะสมในระดับน้อย

1 หมายถึง พฤติกรรมเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ที่	รายการ	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
<b>การวางแผน (P)</b>						
1	การปรึกษาหารือ การวางแผนปฏิบัติกิจกรรม					
2	การร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรม					
<b>การปฏิบัติงาน (D)</b>						
3	การจูงใจให้สมาชิกร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม					
4	การร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย					
5	การร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์					
<b>การประเมินตนเอง (C)</b>						
6	การมีส่วนร่วมในการประเมินขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม					
7	การมีส่วนร่วมในการสรุปผลการปฏิบัติกิจกรรม					

ที่	รายการ	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
การปรับปรุงงาน (A)						
8	การร่วมกำหนด แก้ไขปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรม และปรับปรุงให้ดีขึ้น					
9	การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นถึงการปฏิบัติ กิจกรรมกลุ่ม					
10	การมีส่วนร่วมในการสรุปองค์ความรู้ของกลุ่ม					

ตอนที่ 2 ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์      คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 = มากที่สุด  
 คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 = มาก  
 คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 = ปานกลาง  
 คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 = น้อย  
 คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 = น้อยที่สุด

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต  
 (.....)

### แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

หน่วยที่.....เรื่อง.....

ชื่อกลุ่ม/บุคคล.....

**คำชี้แจง** ให้ผู้ประเมินพิจารณาผลงานหรือผลการปฏิบัติงาน และทำเครื่องหมาย ✓

ลงในช่องการปฏิบัติ ดังนี้

เกณฑ์การประเมินปฏิบัติได้ครบ 5-6 รายการ อยู่ใน ระดับดี

เกณฑ์การประเมินปฏิบัติได้ 3 - 4 รายการ อยู่ใน ระดับพอใช้

เกณฑ์การประเมินปฏิบัติได้น้อยกว่า 3 รายการ อยู่ใน ระดับปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				ข้อคิดเห็น
	3	2	1	0	
1.การเตรียมความพร้อม					
2. เนื้อหาสาระครอบคลุม ชัดเจน					
3.รูปแบบการนำเสนอ					
4.การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
5.การรักษาเวลา					
6.ความสนใจของผู้ฟัง					
รวมแต่ละรายการ					
<b>รวมคะแนนทั้งหมด</b>					
<b>ระดับคะแนน</b>					
( ) 13-18 = ดี					
( ) 7-12 = พอใช้					
( ) 0-6 = ควรปรับปรุง					

ผู้ประเมิน.....

วัน.....เดือน.....ปี.....

## เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

### 1. การเตรียมความพร้อม

- 3 คะแนน = ทุกคนในกลุ่มมีการปรึกษาหารือ วางแผน และปฏิบัติตามแผน
- 2 คะแนน = มีการปรึกษากันในกลุ่ม วางแผน แต่ปฏิบัติเป็นบางคน
- 1 คะแนน = มีการปรึกษากันในกลุ่ม ขาดการวางแผน
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

### 2. เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจน

- 3 คะแนน = มีสาระสำคัญครบถ้วน ตรงตามจุดประสงค์
- 2 คะแนน = สาระสำคัญไม่ครบถ้วน แต่ตรงตามจุดประสงค์
- 1 คะแนน = สาระสำคัญไม่ตรงตามจุดประสงค์
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

### 3. รูปแบบการนำเสนอ

- 3 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม ทันสมัย นำเสนอที่น่าสนใจ มีความคิดสร้างสรรค์
- 2 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม นำเสนอที่น่าสนใจ แต่ขาดความคิดสร้างสรรค์
- 1 คะแนน = เทคนิคการนำเสนอไม่เหมาะสมและไม่น่าสนใจ
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

### 4. การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

- 3 คะแนน = หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายปฏิบัติได้ตรงตามจุดประสงค์
- 2 คะแนน = หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายปฏิบัติได้แต่ไม่ครบถ้วน
- 1 คะแนน = หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไม่สามารถปฏิบัติได้
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

### 5. การรักษาเวลา

- 3 คะแนน = ดำเนินกิจกรรมได้ตามเวลาที่กำหนด
- 2 คะแนน = ดำเนินกิจกรรมเร็วกว่าเวลาที่กำหนด
- 1 คะแนน = ดำเนินกิจกรรมช้ากว่าเวลาที่กำหนด
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

### 6. ความสนใจของผู้ฟัง

- 3 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ
- 2 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70 - 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ
- 1 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70 สนใจ และให้ความร่วมมือ
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

## กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2

### รู้ทัน ใจของตัวเอง

#### สาระสำคัญ

พัฒนาการด้านอารมณ์ วัยรุ่นจะมีอารมณ์ทางเพศที่สูงขึ้น กลัวการเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรง เต็มไปด้วยความเชื่อมั่น สนุกสนาน การแสดงความรู้สึกของตนเองอย่างเปิดเผย อารมณ์ต่าง ๆ เกิดง่ายและเปลี่ยนแปลงได้ง่าย

พัฒนาการด้านสังคม วัยรุ่นจะให้ความสนใจกับเพื่อน และจะใช้เวลาอยู่กับเพื่อน ๆ มากกว่าใช้เวลาอยู่กับครอบครัว เริ่มให้ความสนใจต่อเพศตรงข้าม สิ่งแวดล้อมรอบตัว สังคมคนรอบข้าง และความสามารถในการเข้าสังคมดีขึ้น ทั้งการปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์ของสังคม ดังนั้น การรู้เท่าทันพัฒนาการของตนเองจะทำให้วัยรุ่นสามารถจัดการกับสุขอนามัยของตน การควบคุมอารมณ์ และรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคมได้เป็นอย่างดี

#### วัตถุประสงค์

เมื่อผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกอบรมตามหน่วยการเรียนรู้นี้แล้ว จะเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจอารมณ์ของตนเองจากการเปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการของวัยรุ่น และสามารถบอกวิธีจัดการอารมณ์เพศที่เหมาะสม
2. นักเรียนสามารถบอกวิธีปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้

#### เนื้อหาการเรียนรู้

พัฒนาการทางอารมณ์ และสังคมของวัยรุ่น

#### ระยะเวลา

1 ชั่วโมง 30 นาที

## วิธีการจัดการเรียนรู้

1. การเรียนรู้แบบบรรยาย
2. การเรียนรู้แบบใช้คำถาม

## กระบวนการเรียนรู้

### ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียนโดยการชวนนักเรียนพูดคุยด้วยคำถาม เปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถามอย่างเสรี คือ

คำถามข้อ 1. “นักเรียนนึกย้อนกลับไป 3 วันที่แล้วมาถึงปัจจุบันว่า อะไรคือสิ่งที่ทำให้นักเรียนจะรู้สึกดีใจ หรือมีความสุข และอะไร ที่ทำให้นักเรียนโกรธ โมโห หรือไม่พอใจ”

คำถามข้อ 2. “เมื่อนักเรียนโกรธ โมโห น้อยใจให้เพื่อนด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตาม นักเรียนมีวิธีการจัดการอารมณ์ของตนเองอย่างไร”

2. วิทยากรแจกกระดาษเอ 4 (ตัดเป็น 4 ส่วน) ให้นักเรียนทุกคนเขียนคำตอบข้อ 3 และข้อ 4 ลงในกระดาษโดยไม่ต้องเขียนชื่อตนเอง และถามคำถาม

คำถามข้อ 3. “เมื่อนักเรียนมีอารมณ์โกรธ โมโห หรือมีความรู้สึกไม่พอใจ เสียใจ น้อยใจ ให้กับผู้ปกครองหรือคนในครอบครัวที่อาศัยอยู่ด้วย นักเรียนมีพฤติกรรมอย่างไร”

คำถามข้อ 4 เมื่อนักเรียนมีอารมณ์ทางเพศ ขณะที่อยู่คนเดียว ที่บ้าน นักเรียนทำอย่างไร

โดยวิทยากรแสดงบัตรคำวิธีการจัดการอารมณ์ เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนตอบคำถาม

3. วิทยากรเก็บกระดาษคำตอบมาคละกัน แล้วอ่านคำตอบของนักเรียน วิทยากรสังเกตคำตอบที่ตอบไปในแนวทางเดียวกัน หรือคำตอบที่ควรนำมาเป็นประเด็นอภิปรายทั้งในทางบวกและทางลบ

### ชั้นเรียนรู้

1. วิทยากรเปิดวีดีโอ เรื่อง ความรู้ด้านจิตวิทยาพัฒนาการของวัยรุ่น

2. วิทยากรให้นักเรียนจับคู่ และแจกแบบฝึกกิจกรรม ที่ 1.2 เรื่อง การควบคุม อารมณ์ของวัยรุ่น ให้แต่ละคู่ ช่วยกันคิดและเขียนคำตอบตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยย้ำว่าไม่มีคำตอบที่ถูก หรือ ผิด (โดยวิทยากรต้องคอยสังเกตคำตอบดูแนวความคิด ของนักเรียน) โดยใช้เวลา 15 นาที

### ขั้นสรุป

1. วิทยากรนำประเด็นที่นักเรียนตอบในคำถามข้อ 3 (ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน) และการตอบคำถามของนักเรียนจากกิจกรรมที่ 1.2 มาร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความเห็น ในวิธีการจัดการอารมณ์ และการปรับตัวเข้าสังคมของตนเองให้เหมาะสมในประเด็นต่าง ๆ

2. วิทยากร ให้นักเรียนห่างจากเพื่อนระยะ 1 เมตร ในท่าสมาธิและหลับตาเพื่อ ฝึกสติด้วยการอยู่กับลมหายใจของตนเอง จากนั้นถามคำถาม โดยให้ผู้เรียนคิดตาม ไม่ต้อง ตอบคำถาม เว้นระยะเวลาในแต่ละข้อประมาณ 5 - 7 นาที โดยวิทยากรกล่าวดังนี้

2.1 ให้นักเรียนระลึกถึงคุณความดีของพ่อแม่ หรือผู้ปกครองที่เราอาศัย อยู่ด้วย ว่าท่านมีพระคุณต่อเราอย่างไร ถ้าไม่มีท่าน ในวันนี้ตัวเราจะเป็นอย่างไร และ สิ่งใดบ้างที่เราจะทำเพื่อตอบแทนท่านในวันนี้

2.2 เมื่อเราเติบโตเป็นหนุ่มสาว ได้เข้าสู่สังคมใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากที่เคยพบ ในบ้าน อาจทำให้เรารู้สึกสบาย เพลิดเพลิน หรือลุ่มหลง โดยเฉพาะกับเพศตรงข้าม ทำให้ ตัวเราต้องพึงไปให้ความสำคัญกับแฟน หรือคนรักมากที่สุด โดยลืมคนรอบข้าง เช่น พ่อ แม่ พี่ น้องและเพื่อน ลืมแม้กระทั่งหน้าที่ของตนเอง ขอถามว่าตอนนี้เรากำลังให้ ความสำคัญกับอะไรมากที่สุด และสิ่งนั้นคือสิ่งที่สำคัญแล้วจริงหรือ สิ่งนั้นสามารถทำให้ พ่อแม่ของเราภาคภูมิใจในตัวเราแล้วใช่ไหม

2.3 นักเรียนซึ่งอยู่ในวัยหนุ่มสาว เป็นเรื่องปกติที่จะมีอารมณ์ทางเพศเกิดขึ้น ได้ ในการจัดการอารมณ์ทางเพศนั้น อาจมีผลดี หรือร้ายตามมา ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับวิธีการที่ บุคคลนั้นกระทำ แต่ยังมีวิธีหนึ่งที่ทำง่าย ทุกคนทำได้ ไม่เสียเงิน นั่นคือ การเจริญสติ หมายถึง ความรู้ตัว รู้ว่าตอนนี้ตนเองต้องการอย่างไร พึงพิจารณาร่างกายตั้งแต่หัวจรด ปลายเท้า และพึงไปที่ลมหายใจของตนเอง ดูการเข้าและออกของลมหายใจ ควบคุมจิตใจ ให้สงบ ไม่คิดถึงเรื่องเพศ รวมถึงจินตนาการเกี่ยวกับเพศ อย่างนี้จะช่วยควบคุมไม่ให้เกิด อารมณ์ทางเพศได้

จากนั้นให้นักเรียนลืมนตาและวิทยากรชวนพูดคุยเพื่อสรุปถึงข้อดีของการมีสติใน



การจัดการอารมณ์ของตนเอง เช่น ฝึกให้เป็นคนใจเย็น มีความรอบคอบ และจิตใจเบิกบาน  
ไม่เป็นทุกข์ไปตามอารมณ์และสิ่งรอบข้าง รู้ทันใจของตนเอง เป็นต้น

3. วิทยากรกล่าวสรุปเนื้อหาในเรื่อง การควบคุมอารมณ์ตนเองเปิดโอกาสให้  
นักเรียนซักถามข้อสงสัยแล้วสรุปพร้อมทั้งให้คำแนะนำ เสนอแนะแก่นักเรียน

### สื่อและวัสดุอุปกรณ์จัดการเรียนรู้

1. วีดีโอ เรื่อง ความรู้ด้านจิตวิทยาพัฒนาการของวัยรุ่น
2. กระดาษ เอ 4
3. บัตรคำ วิธีจัดการอารมณ์
4. แบบฝึกกิจกรรม ที่ 1.2 เรื่อง การควบคุมอารมณ์ของวัยรุ่น

### การวัดและประเมินผล

1. การถาม - ตอบ
2. การตรวจผลงานแบบฝึกกิจกรรม

### เครื่องมือ

1. แบบประเมินแบบฝึกกิจกรรม

## ตัวอย่างบัตรคำ เรื่อง วิธีจัดการอารมณ์วัยรุ่น

เมื่อมีอารมณ์ โกรธ/ เสียใจ /น้อยใจ	เมื่อมีอารมณ์ทางเพศ
ทำร้ายตัวเอง	ช่วยตัวเอง
นั่งก้มหน้าก้มตา	ดูหนังไป
เดินหนีออกไปให้ไกล	ชนลูก วูบวาบ
เข้าห้องปิดประตูปัง !!!	ไปอาบน้ำ
ใส่หูฟังเปิดเสียงดังๆ	มีเพศสัมพันธ์แบบไม่สอดใส่
ทำลายข้าวของในบ้าน	มีเพศสัมพันธ์กับแฟนแบบไม่ป้องกัน
ทำร้ายร่างกายคนอื่น	มีเพศสัมพันธ์กับแฟนโดยใช้ถุงยาง
ตะคอกเสียงใส่	สัมผัสลูบคลำส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
ทำเฉย เล่นโทรศัพท์	ตัดใจไม่ให้นึกถึง
แอบร้องไห้	ออกไปเล่นกีฬากับเพื่อน
เดินกระที่บเท้าใส่	ออกไปหาเพื่อนนอกบ้าน
ขับรถเร่งเสียงดัง	เล่นเกมส์
กล่าวขอโทษกล่าวขออภัย	เลิกหมกมุ่นและไปทำกิจกรรมอื่น ๆ
สัญญาว่าจะไม่ทำอีก	ควบคุมสติ คุมอารมณ์ตัวเอง



**สถานการณ์ที่ 2**

แห้ว เป็นสาวน้อยวัย 15 ปี หน้าตาน่ารัก นิสัยร่าเริง เรียนเก่ง และเข้ากับเพื่อน ๆ ทุกคนได้ดี วันหนึ่งก็มีรุ่นพี่มหาวิทยาลัยมาจีบเธอ จนแห้วใจอ่อนและยอมคบเป็นแฟน ตั้งแต่นั้นมา แห้วก็เริ่มมีพฤติกรรมเปลี่ยนไป เธอจะโดดเรียนแล้วไปหาแฟนที่หอพัก หรือไปที่มหาวิทยาลัย ถ้ามาโรงเรียนเธอก็จะเซทแต่กับแฟนและไม่สนใจทำงานกลุ่มกับเพื่อนๆ หรืองานที่ครูมอบหมาย การบ้านไม่ทำ เธอจะเล่นโทรศัพท์จนตึกตื่นทำให้ตื่นและมาโรงเรียนสาย นานวันเข้าแห้วก็ไม่คุยกับเพื่อนเลยแม้กระทั่งเวลาพักเที่ยง เวลาเรียนในห้องเรียนเธอจะนั่งเหม่อลอยมองออกไปนอกหน้าต่างเสมอ จนถึงวันสอบ คะแนนของแห้วตกต่ำมาก แห้วจึงกล่าวโทษเพื่อนๆว่าไม่ยอมให้เธอลอกข้อสอบ เธอจึงสอบตกและโดนครูดุ

จากเหตุการณ์ดังกล่าว นักเรียนคิดว่า พฤติกรรมใดของแห้วที่ไม่สมควรนำมาเป็นแบบอย่าง

.....  
.....  
แห้วควรทำอย่างไร จึงจะถือว่าเป็นบุคคลที่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้  
.....  
.....

**สถานการณ์ที่ 3**

หนุ่มน้อย 2 คนวัย 15 ปี เพื่อนซี้ตั้งแต่ประถม “ต้อม ๆ มานี่ลี มีไรให้ดู” เสียงเรียกจากโอมเพื่อนสนิท ดังมาจากข้างหลังซึ่งเป็นโรงอาหารของโรงเรียน โอมยื่นโทรศัพท์ให้ต้อมดู ในนั้นเป็นวิดีโอหนังโป๊ชายหญิงกำลังมีเพศสัมพันธ์กัน แอมเปิดเสียงดังด้วย ต้อมจึงรีบเอามือปิดจอ และเบาเสียงของโทรศัพท์ลง และบอกโอมว่า “เราแอบไปดูคลิปนี้กันที่ห้องเกษตรดีกว่า ที่นั่นไม่ค่อยมีคนเดินผ่าน” เมื่อเขาทั้งสองไปนั่งดูได้สักพักอารมณ์ร้อนวูบวาบก็เกิดขึ้น อวัยวะเพศก็เริ่มแข็งตัว

จากเหตุการณ์ดังกล่าว นักเรียนคิดว่าต้อมและโอม ควรทำอย่างไร เพื่อให้ได้ชื่อว่าเป็นบุคคลที่สามารถจัดการอารมณ์ทางเพศได้อย่างเหมาะสม

ตอบ.....  
.....  
.....  
.....

## หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

### จากมุมมองที่แตกต่าง

ตาราง 3 แผนการอบรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จากมุมมองที่แตกต่าง

กิจกรรมย่อย	เนื้อหา	รูปแบบการอบรม	ระยะเวลา	สื่อประกอบ
1	กิจกรรม 2.1 พฤติกรรมทางเพศ - พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น	บรรยาย ระดมสมอง บทบาทสมมติ	1 ชั่วโมง 30 นาที	- วีดีโอ เรื่อง อิทธิพลในด้านต่างๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ - แบบฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.1
2	กิจกรรม 2.2 ทัศนคติหญิง - ค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นชายและหญิง	บรรยาย ใช้คำถาม	1 ชั่วโมง 30 นาที	- วีดีโอ เรื่อง ค่านิยมทางเพศ - แบบฝึกกิจกรรมที่ 2.2 - ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นไทย

**หมายเหตุ :** ระยะเวลาอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

## หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

### จากมุมมองที่แตกต่าง

#### สาระสำคัญ

จากมุมมองที่แตกต่าง เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่อง พฤติกรรมทางเพศ และค่านิยมทางเพศของวัยรุ่น ซึ่งทั้งสองสิ่งอย่างมาจากการที่วัยรุ่น ได้รับการเรียนรู้ และได้รับการถ่ายทอดมาจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัวและสังคม ตลอดจนการรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศ โดยมุ่งให้นักเรียนได้เข้าใจถึงแนวคิดและทัศนคติของเพศตรงข้ามที่มีต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเมื่อเกิดปัญหา และมุ่งให้นักเรียนสามารถบอกพฤติกรรม ที่ควรแสดงออกต่อเพศตรงข้ามอย่างเหมาะสม มีค่านิยมทางเพศที่พึงงามตาม ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย

#### เวลา

3 ชั่วโมง

#### บทบาทผู้เข้ารับการอบรม

1. ปฏิบัติตามคำแนะนำของวิทยากร
3. ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.1 พฤติกรรมทางเพศ และ 2.2 ทัศนคติชาย

หญิง

## กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.1

### พฤติกรรมทางเพศ

#### สาระสำคัญ

พฤติกรรมทางเพศ เป็นการประพฤติปฏิบัติ หรือกิจกรรมทางเพศ ที่ได้รับการเรียนรู้และการถ่ายทอดจากสังคม ตลอดจนการแนวทางการปฏิบัติต่อเรื่องเพศ เป็นผลมาจากฮอร์โมนเพศ และการได้รับการวัฒนธรรมจากต่างประเทศ เช่น การมีความรักและสนใจเพศตรงข้าม การรักร่วมเพศ การสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง และมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เป็นต้น ซึ่งวัยรุ่นควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงออกถึงพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมกับวัยและวัฒนธรรมไทย

#### วัตถุประสงค์

เมื่อผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกอบรมตามหน่วยการเรียนรู้แล้ว จะเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. นักเรียนสามารถบอกความหมายของพฤติกรรมทางเพศได้
2. ยกตัวอย่างพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่นได้

#### เนื้อหาการเรียนรู้

พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

#### ระยะเวลา

ใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรม 1 ชั่วโมง 30 นาที

#### วิธีการจัดการเรียนรู้

1. การเรียนรู้แบบบรรยาย
2. การเรียนรู้ด้วยการระดมสมอง และการแสดงบทบาทสมมติ

## กระบวนการเรียนรู้

### ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียนโดยการชวนนักเรียนพูดคุยด้วยคำถาม คือ  
คำถามข้อ 1. “นักเรียนคิดว่า เมื่อพูดถึงคำว่าพฤติกรรมทางเพศ นักเรียนนึกถึงการกระทำแบบใด” วิทยากรเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถาม  
คำถามข้อ 2. “นักเรียนคิดว่า ความหมายของพฤติกรรมทางเพศ น่าจะหมายความว่าอย่างไร” วิทยากรเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถาม  
คำถามข้อ 3. “นักเรียนคิดว่า การแสดงออกถึงพฤติกรรมทางเพศต่าง ๆ ของวัยรุ่น น่าจะมีปัจจัยด้านใดบ้างมาเกี่ยวข้อง” วิทยากรเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถาม

### ขั้นเรียนรู้

1. วิทยากรเปิดวีดีโอ เรื่อง อิทธิพลในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ วิทยากรชวนนักเรียนพูดคุยเพื่อสรุปเนื้อหาจากวีดีโอ
2. วิทยากรให้นักเรียนจับกลุ่มคณะชายหญิง จำนวน 5 กลุ่ม จากนั้นแจกแบบฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ 2.1 เรื่อง พฤติกรรมทางเพศ ซึ่งมีการกำหนดสถานการณ์ แล้วให้นักเรียนระดมสมองร่วมกันกับเพื่อนในกลุ่ม แล้วแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ ให้นักเรียนสร้างบทสนทนาในเนื้อเรื่องได้อย่างเสรี กำหนดเวลาในการระดมสมอง เวลา 15 นาที และเวลาในการแสดงกลุ่มละ 5 นาที
3. วิทยากรให้ทุกกลุ่มออกมาแสดงบทบาทสมมติ วิทยากรคอยสังเกต พฤติกรรมที่นักเรียนที่ออกมาแสดงในแต่ละกลุ่ม ว่ามีพฤติกรรมใดควรส่งเสริม พฤติกรรมใดควรให้ข้อชี้แนะ แนะนำ และจดบันทึกไว้

### ขั้นสรุป

1. วิทยากรนำข้อมูลจากการบันทึกการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน มาพูดคุยในประเด็นต่าง ๆ ที่เหมาะสม ควรส่งเสริม ชี้นำไปในทางที่ถูกต้อง และประเด็นที่ไม่ควรเอาเป็นแบบอย่าง พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลให้นักเรียนเข้าใจ
2. วิทยากรสรุปบทเรียน ในหัวข้อปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศดังนี้
3. วิทยากรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือซักถามข้อสงสัย แล้วสรุปพร้อมทั้งให้คำแนะนำ เสนอแนะแก่นักเรียน



## สื่อและวัสดุอุปกรณ์จัดการเรียนรู้

1. วีดีโอ เรื่อง อิทธิพลในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ
2. แบบฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.1

## การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม
2. การนำเสนอผลงานของกลุ่ม

## เครื่องมือ

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

## แบบฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.1

### เรื่อง พฤติกรรมทางเพศ

**คำชี้แจง :** จากโจทย์ที่กำหนดให้ต่อไปนี้ ให้นักเรียนระดมสมองร่วมกันกับเพื่อนในกลุ่ม และแสดงบทบาทสมมติ

#### ➤ สถานการณ์ที่ 1

เอิร์น สาวน้อยอายุ 14 เธอเป็นเด็กสาวหน้าตาธรรมดา ในกลุ่มเพื่อนด้วยกัน มีเธอคนเดียวที่ยังไม่มีแฟน วันหนึ่ง ได้มีหนุ่มหน้าตาดีมาจีบเธอ เธอดีใจมาก เพราะเขาเป็นหนุ่มฮอตของโรงเรียนที่สาวๆกรี๊ด และเขาชวนเธอไปดูหนังด้วยกันสองคน ซึ่งฉายในรอบ 3 ทุ่มที่โรงหนังห่างจากบ้านไป 20 กิโลเมตร เพื่อนในกลุ่มจึงยุให้เธอตอบตกลง แต่เธอก็ลังเลใจ เพราะใจหนึ่งคือเธอชอบเขามาก ถ้าตกลงไปด้วยเธอเองคงมีความสุขใจมากๆ และอีกใจหนึ่งคือกลัวว่าจะเกิดอันตรายกับตัวเองหรือไม่ และพ่อแม่ก็คงเป็นห่วง และเธอก็ตัดสินใจว่า....?



ให้นักเรียนแสดงบทบาทตามเนื้อเรื่องและบทบาทของเอิร์นว่าควรทำอย่างไรต่อไป

.....

.....

.....

.....

## สถานการณ์ที่ 2

อ้อยเด็กใหม่ย้ายมาจากโรงเรียนอื่นได้ 3 เดือน เธอก็มีอ้อยซึ่งถือว่าสนิทที่สุดตั้งแต่ย้ายมาเรียนที่นี่ วันหนึ่งอ้อยชวนอ้อยไปทำการบ้านที่บ้านของตนเอง โดยนัดเวลา 5 โมงเย็น เมื่อถึงกำหนดนัดอ้อยจึงไปหาอ้อยที่บ้าน แต่อ้อยไม่อยู่ พบแต่พี่เอก พี่ชายของอ้อยที่เรียนชั้น ม.6 และไม่มีใครอยู่บ้าน พี่เอกจึงชวนอ้อยเข้าไปรอที่บ้านและมานั่งใกล้ ๆ และกระซิบข้างหูว่า “รู้มั๊ย พี่แอบชอบอ้อยมานานแล้วนะ” อ้อยเองก็แอบชอบพี่เอกตั้งแต่ย้ายมาที่โรงเรียนนี้ เพราะเค้าเป็นคนเก่งทั้งดนตรีและกีฬา เอกจึงเริ่มกอดและจูบอ้อย และขอมีเพศสัมพันธ์ด้วย เพื่อแลกกับการเปิดตัวเป็นแฟนกัน



ให้นักเรียนแสดงบทบาทตามเนื้อเรื่องและบทบาทของอ้อยว่าจะทำอย่างไรต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

### แบบสังเกตพฤติกรรม

หน่วยที่.....เรื่อง.....

ชื่อกลุ่ม/บุคคล.....

**คำชี้แจง** แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรม ใช้แนวทางของเดมมิ่ง (PDCA) มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดข้อคำถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

**ตอนที่ 1** แบบสังเกตเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องความเหมาะสมของระดับพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามเกณฑ์ระดับคุณภาพ ดังนี้

5 หมายถึง พฤติกรรมเหมาะสมในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง พฤติกรรมเหมาะสมในระดับมาก

3 หมายถึง พฤติกรรมเหมาะสมในระดับปานกลาง

2 หมายถึง พฤติกรรมเหมาะสมในระดับน้อย

1 หมายถึง พฤติกรรมเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ที่	รายการ	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
<b>การวางแผน (P)</b>						
1	การปรึกษาหารือ การวางแผนปฏิบัติกิจกรรม					
2	การร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรม					
<b>การปฏิบัติงาน (D)</b>						
3	การจูงใจให้สมาชิกร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม					
4	การร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย					
5	การร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์					
<b>การประเมินตนเอง (C)</b>						
6	การมีส่วนร่วมในการประเมินขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม					
7	การมีส่วนร่วมในการสรุปผลการปฏิบัติกิจกรรม					

ที่	รายการ	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
การปรับปรุงงาน (A)						
8	การร่วมกำหนด แก้ไขปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรม และปรับปรุงให้ดีขึ้น					
9	การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นถึงการปฏิบัติ กิจกรรมกลุ่ม					
10	การมีส่วนร่วมในการสรุปองค์ความรู้ของกลุ่ม					

ตอนที่ 2 ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์      คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 = มากที่สุด  
 คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 = มาก  
 คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 = ปานกลาง  
 คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 = น้อย  
 คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 = น้อยที่สุด

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต  
 (.....)

### แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

หน่วยที่.....เรื่อง.....

ชื่อกลุ่ม/บุคคล.....

**คำชี้แจง** ให้ผู้ประเมินพิจารณาผลงานหรือผลการปฏิบัติงาน และทาเครื่องหมาย ✓

ลงในช่องการปฏิบัติ ดังนี้

เกณฑ์การประเมินปฏิบัติได้ครบ 5-6 รายการ อยู่ใน ระดับดี

เกณฑ์การประเมินปฏิบัติได้ 3 - 4 รายการ อยู่ใน ระดับพอใช้

เกณฑ์การประเมินปฏิบัติได้น้อยกว่า 3 รายการ อยู่ใน ระดับปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				ข้อคิดเห็น
	3	2	1	0	
1.การเตรียมความพร้อม					
2. เนื้อหาสาระครอบคลุม ชัดเจน					
3.รูปแบบการนำเสนอ					
4.การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
5.การรักษาเวลา					
6.ความสนใจของผู้ฟัง					
รวมแต่ละรายการ					
<b>รวมคะแนนทั้งหมด</b>					
<b>ระดับคะแนน</b>					
( ) 13-18 = ดี					
( ) 7-12 = พอใช้					
( ) 0-6 = ควรปรับปรุง					

ผู้ประเมิน.....

วัน.....เดือน.....ปี.....

## เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

### 1. การเตรียมความพร้อม

- 3 คะแนน = ทุกคนในกลุ่มมีการปรึกษาหารือ วางแผน และปฏิบัติตามแผน
- 2 คะแนน = มีการปรึกษากันในกลุ่ม วางแผน แต่ปฏิบัติเป็นบางคน
- 1 คะแนน = มีการปรึกษากันในกลุ่ม ขาดการวางแผน
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

### 2. เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจน

- 3 คะแนน = มีสาระสำคัญครบถ้วน ตรงตามจุดประสงค์
- 2 คะแนน = สาระสำคัญไม่ครบถ้วน แต่ตรงตามจุดประสงค์
- 1 คะแนน = สาระสำคัญไม่ตรงตามจุดประสงค์
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

### 3. รูปแบบการนำเสนอ

- 3 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม ทันสมัย นำเสนอที่น่าสนใจ มีความคิดสร้างสรรค์
- 2 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม นำเสนอที่น่าสนใจ แต่ขาดความคิดสร้างสรรค์
- 1 คะแนน = เทคนิคการนำเสนอไม่เหมาะสมและไม่น่าสนใจ
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

### 4. การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

- 3 คะแนน = หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายปฏิบัติได้ตรงตามจุดประสงค์
- 2 คะแนน = หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายปฏิบัติได้แต่ไม่ครบถ้วน
- 1 คะแนน = หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไม่สามารถปฏิบัติได้
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

### 5. การรักษาเวลา

- 3 คะแนน = ดำเนินกิจกรรมได้ตามเวลาที่กำหนด
- 2 คะแนน = ดำเนินกิจกรรมเร็วกว่าเวลาที่กำหนด
- 1 คะแนน = ดำเนินกิจกรรมช้ากว่าเวลาที่กำหนด
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

### 6. ความสนใจของผู้ฟัง

- 3 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ
- 2 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70 - 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ
- 1 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70 สนใจ และให้ความร่วมมือ
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

## กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.2

### ทัศนชาย หญิง

#### สาระสำคัญ

ค่านิยมทางเพศ เป็นความรู้สึกนึกคิด และหลักการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งยึดถือในการดำเนินชีวิต เกิดจากการอบรมสั่งสอนจากสถาบันครอบครัว ระบบการศึกษา ประสบการณ์ กระบวนการขัดเกลาและถ่ายทอดทางสังคม โดยค่านิยมทางเพศในสังคมไทย มีลักษณะของสังคมชายเป็นใหญ่ ซึ่งสามารถกระทำการใดเกี่ยวกับเรื่องเพศได้อย่างเปิดเผยมากกว่าเพศหญิง และวัยรุ่นชายหญิงหากได้รับการอบรม เลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด ก็จะตระหนักและมีค่านิยมที่ดีในเรื่องเพศ เป็นเกราะป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้

#### วัตถุประสงค์

เมื่อผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกอบรมตามหน่วยการเรียนรู้นี้แล้ว จะเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมทางเพศในทัศนะของวัยรุ่นชายหญิง
2. นักเรียนบอกค่านิยมทางเพศที่ดีของสังคมไทยได้

#### เนื้อหาการเรียนรู้

ค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นชายและหญิง

#### ระยะเวลา

1 ชั่วโมง 30 นาที



## วิธีการจัดการเรียนรู้

1. การเรียนรู้แบบบรรยาย
2. การเรียนรู้แบบใช้คำถาม
3. การเรียนรู้ด้วยแบบฝึกหัดรายบุคคล

## กระบวนการเรียนรู้

### ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

วิทยากรถามนักเรียนว่า “หากนักเรียนคิดจะมีความรักในวัยเรียน นักเรียนคาดหวังว่า คนๆ นั้นควรมีพฤติกรรมที่แสดงออกต่อเราเพื่อแสดงความรักต่อเราอย่างไร”  
ให้นักเรียนตอบคำถามอย่างเสรี

### ชั้นเรียนรู้

1. วิทยากรถามคำถามเพื่อสะท้อนคิด และให้นักเรียนชายตอบ ดังนี้
  - 1) วัยรุ่นชาย มีค่านิยมที่ว่า การมีความรัก ความสัมพันธ์ในเชิงชู้สาว เป็นเรื่องปกติธรรมดาในวัยรุ่นชาย ใช่หรือไม่
  - 2) การมีแฟนเป็นเรื่องเทห์ ใช่หรือไม่
  - 3) การมีเพศสัมพันธ์ คือ การให้และการได้ ใช่หรือไม่
  - 4) ถ้านักเรียนมีแฟนแต่ยังไม่มีเพศสัมพันธ์กัน จะถูกเพื่อนล้อว่าไม่มีน้ำยา ใช่หรือไม่
2. จากนั้นถามคำถามกับนักเรียนหญิง ดังนี้
  - 1) สำหรับนักเรียนหญิง การไม่มีแฟนเป็นเรื่องล้าสมัย ใช่หรือไม่
  - 2) การมีแฟนแล้วถูกเนื้อต้องตัวแม้ในที่สาธารณะเป็นเรื่องปกติ ใช่หรือไม่
  - 3) การที่บุคคลอื่น ๆ รู้ว่านักเรียนมีแฟน หรือคนรักรู้สึกภาคภูมิใจ ใช่หรือไม่
  - 4) นักเรียนหญิงคนไหนที่ยังไม่มีแฟน จะถูกมองว่าเป็นคนไม่สวย ไม่ดีพร้อมที่ใครจะมาชอบพอ ใช่หรือไม่
  - 5) ถ้าสมมติว่าเรามีแฟน และอยากให้แฟนเรารัก และชอบเราคนเดียว เราต้องยอมตามใจเขาทุกอย่าง แม้จะฝืนใจตัวเอง ใช่หรือไม่

เมื่อนักเรียนตอบคำถามครบแล้ว วิทยากรชวนพูดคุยถึงสังคมไทยที่ปัจจุบัน มีพ่อและแม่วัยใสเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปี ๆ ว่า มีค่านิยมอย่างไรบ้าง โดยให้ศึกษาเพิ่มเติมจากใบความรู้ ที่ 1 เรื่อง ค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นไทย

3. จากนั้นวิทยากรแจกแบบฝึกกิจกรรมที่ 2.2 เรื่อง ค่านิยมทางเพศ ให้ นักเรียนทุกคน กำหนดเวลาในการศึกษาใบความรู้และทำแบบฝึกกิจกรรม เป็นเวลา 30 นาที

4. เมื่อครบกำหนดเวลา เก็บกระดาษคำตอบของนักเรียนไว้เพื่อทำการตรวจ  
**ขั้นสรุป**

1. วิทยากรเปิดวิดีโอ เรื่อง ค่านิยมทางเพศ ให้นักเรียนรับชม และชวนนักเรียนอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปถึงค่านิยมทางเพศที่ดีของสังคมไทยที่นักเรียนควรยึดถือปฏิบัติ

2. วิทยากรพูดคุยและบรรยายเพื่อสรุปในประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นค่านิยมของวัยรุ่นชายหญิง ที่ได้ตั้งคำถามไปในช่วงแรก และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือซักถามข้อสงสัยแล้วสรุปพร้อมทั้งให้คำแนะนำ เสนอแนะแก่นักเรียน

### **สื่อและวัสดุอุปกรณ์จัดการเรียนรู้**

1. วิดีโอ เรื่อง ค่านิยมทางเพศ
2. แบบฝึกกิจกรรมที่ 2.2
3. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นไทย

### **การวัดและประเมินผล**

#### **วิธีการ**

การตรวจผลงานจากแบบฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.2

การถาม-ตอบ

#### **เครื่องมือ**

แบบประเมินแบบฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.2

## ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นไทย

**ค่านิยมทางเพศ** หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด และหลักการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ยึดถือต่อพฤติกรรม หรือการแสดงออกต่อเรื่องเพศ เกิดจากการอบรมสั่งสอนจาก สถาบันครอบครัว ระบบการศึกษา ประสบการณ์ กระบวนการขัดเกลาและถ่ายทอดทาง สังคม

**1. ค่านิยมทางเพศในสังคมไทย** → สังคมชายเป็นใหญ่ → กระทำการใด เกี่ยวกับเรื่องเพศได้อย่างเปิดเผยมากกว่าเพศหญิง

เพศหญิงหากได้รับการอบรม เลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดก็จะตระหนักและมีค่านิยมที่ดีในเรื่องเพศ เป็นเกราะป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้



(“ปัจจัยที่มีอิทธิพลค่านิยมของวัยรุ่น”, 2559)



(“ค่านิยมของวัยรุ่น”, 2560)

**2. ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง** เพศหญิง → ร้อยละ 3.3 → เคยถูกแฟน ขอร้องให้มีเพศสัมพันธ์ → ซึ่งยอม → เพราะรัก

**3. ด้านสภาวะแวดล้อม** ความเสี่ยงอาจมีเพศสัมพันธ์

1. เมื่ออยู่ลำพังกับเพื่อนชาย(ที่ไม่ใช่แฟน) หรือกรณีทีกับแฟน คิดว่าอาจเป็นไปได้ง่าย ถ้าเกิดอารมณ์ทางเพศ คิดเป็นร้อยละ 23.3 หรือ 36.0 ตามลำดับ

2. การมีแฟนหรือมีกิ๊กในวัยเรียน → เป็นเรื่องธรรมดา แต่ไม่ควรแสดงออก เรื่องเพศในที่สาธารณะ

3. ผู้หญิงควรรักนวลสงวนตัว → รักษาความบริสุทธิ์ของตนไว้จนกว่าจะ แต่งงาน

## พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่แสดงออกมากจากค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นไทย

ได้แก่

1. การเลียนแบบตามกระแสสังคม ได้แก่ การแต่งกายล่อแหลม และการมีกิ๊ก

2. การบริโภคสื่อ ได้แก่ การดูสื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ เช่น ภาพยนตร์ คลิปวีดีโอ และหนังสือลามก และการขายบริการทางอินเทอร์เน็ต webcam sex chat หรือแชทไลน์

3. การใช้สารเสพติด ได้แก่ การดื่มสุรา การใช้ยาเสพติด/สารกระตุ้นความต้องการทางเพศ

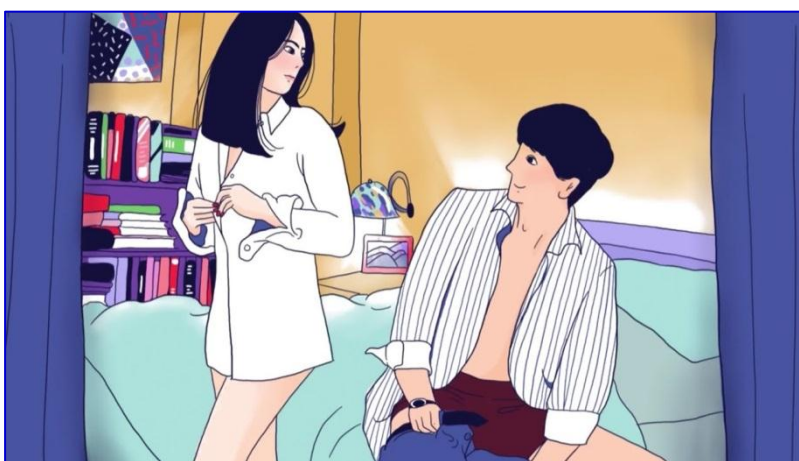
4. เพศสัมพันธ์ ได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์ในช่วงเทศกาล เช่น วันลอยกระทง วันวาเลนไทน์ เทศกาลปีใหม่ การอยู่ร่วมกันฉันสามีภรรยา ก่อนแต่งงาน การมีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกัน มีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน และการเปลี่ยนคู่นอนเป็นประจำ

5. การเก็บแค้น ได้แก่ การเพิ่มจำนวนครั้งของการมีเพศสัมพันธ์เพื่ออวดความชำนาญของตนเอง การแข่งขัน และการทำพนันการมีเพศสัมพันธ์

6. นิยมความรุนแรง ได้แก่ แชร์ก๊อสหู่ การมีเพศสัมพันธ์แบบรุนแรง การใช้อุปกรณ์เสริมหรือกระตุ้นอารมณ์และความต้องการทางเพศ และการข่มขืน/รัมโทรม



(“พฤติกรรมวัยรุ่นไทย”, 2560)



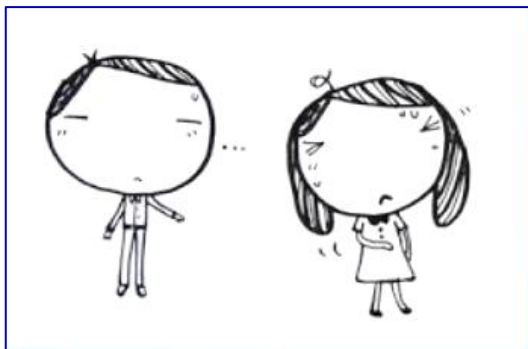
(“ทัศนคติทางเพศของสังคมไทยในปัจจุบัน”, 2559)

**ค่านิยมของวัยรุ่น**หลายประการสามารถชักนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เช่น พฤติกรรมนิยมมีแฟนในวัยเรียน พฤติกรรมที่วัยรุ่นเรียกว่า “กิ๊ก” ซึ่งวัยรุ่นยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมเหล่านี้ไม่ถูกต้อง ถึงแม้ว่าจะมองดูทันสมัย แต่ถ้านำมาปฏิบัติจะนำพาชีวิตไปสู่ทางเสื่อมได้ง่าย ถ้าไม่รู้จักรับการปฏิบัติและวางตัวให้เหมาะสมกับวัย ซึ่งวัยรุ่นยังขาดประสบการณ์ที่เพียงพอในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่ต้องเรียนรู้อีกมาก

### ค่านิยมทางเพศที่เหมาะสมจะช่วยส่งเสริมให้ชีวิตมีคุณค่า

1. **ค่านิยมรักษานวลสงวนตัว** เป็นสิ่งที่ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่โบราณกาล ซึ่งในปัจจุบันค่านิยมนี้ยังใช้ได้ดีอยู่ เพราะช่วยป้องกันภัยทางเพศได้

สังคมไทย → ความบริสุทธิ์ของผู้หญิง → สิ่งสำคัญและมีคุณค่า → ไม่ใช่ว่าห้ามคบเพื่อนชายโดยสิ้นเชิง → แต่เน้นการสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสมต่อกัน



(“การรักษานวลสงวนตัว”, 2558)

เช่น วัยรุ่นหญิงไม่ควรเปิดโอกาสให้เพื่อนชายได้ใกล้ชิดมากเกินไปจนเกินขอบเขต โดยปล่อยให้จับมือถือแขนโอบกอด ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้สังคมจะมองคุณค่าในตัวของเธอลดลง ดังนั้นผู้หญิงทุกคนควรไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมเหล่านี้ เพราะการวางตัวให้เหมาะสมกับวัยจะเป็นที่ชื่นชม

ของสังคมมากกว่า

2. **ค่านิยมการให้เกียรติและการวางตัว** วัยรุ่นชายหญิงจะต้องแสดงออกต่อกันด้วยความจริงใจ เช่น

- วัยรุ่นชายควรใช้คำพูดที่สุภาพ ไม่พูดก้าวร้าว ดูหมิ่นศักดิ์ศรีเพื่อนหญิง
- ควรแสดงความห่วงใยในสวัสดิภาพและความปลอดภัยของเพื่อนหญิง
- ไม่ฉวยโอกาสใกล้ชิดเพื่อนหญิงเพื่อจับมือถือแขน หรือลวนลามให้ได้รับความเสียหาย
- ต้องวางตัวในฐานะเพื่อนให้เพื่อนหญิงไว้ใจ อุ่นใจ
- วัยรุ่นหญิงควรให้เกียรติเพื่อนชายเช่นกัน เช่น ใช้คำพูดที่สุภาพเรียบร้อย แสดงความมีน้ำใจ

- ไม่แต่งกายล่อแหลมเพื่อยั่วชวนเพื่อนชายด้วยการนุ่งน้อยห่มน้อยขึ้น
- ปฏิเสธการไปไหนด้วยกันสองต่อสองกับเพื่อนชาย ที่จะเป็นเหตุให้ตนเองไม่ปลอดภัยและสังคมมองไม่ดีได้



### 3. ค่านิยมสร้างคุณค่าความดีงามในจิตใจ

การสร้างคุณค่าในตัวเองทางจิตใจนั้นสามารถปฏิบัติได้หลายวิธี เช่น

- การยึดเหนี่ยวจิตใจด้วยหลักทางศาสนาที่ตนนับถือ ซึ่งทุกศาสนาล้วนสอนให้ทุกคนเป็นคนดี ศาสนาไม่มีข้อห้ามแต่ต้องปฏิบัติให้เหมาะสมกับกาลเทศะ เพศ และวัยของตนเองไม่

หมกมุ่นฟุ้งซ่านจนเกินขอบเขต

- ไม่ล่วงละเมิดทางเพศ หรือทารุณกรรมทางเพศทั้งกับเด็ก สตรีหรือแม้แต่เพศเดียวกัน
- มีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยโดยการใช้อนามัยทุกครั้ง
- การแต่งงานเป็นคู่ครองก่อนมีเพศสัมพันธ์
- การสร้างครอบครัวที่อบอุ่น และการซื่อสัตย์ต่อสามีและภรรยาของตน



(“คู่แต่งงาน”, 2563)

“จงรักนวลสงวนงามห้ามใจไว้  
คิดถึงหน้าบิดาและมารดา  
เมื่อสุขงอมหอมหวานจึงควรหล่น  
อย่าชิงสุกก่อนห้ามไม่งามดี

อย่าหลงใหลจงจำคำที่พร่ำสอน  
อย่ารีบร้อนเร็วนักมักไม่ดี  
อยู่กับต้นอย่าให้พรากไปจากที่  
เมื่อบุญมีคงจะมาอย่าปรารมภ์”

## แบบฝึกกิจกรรมที่ 2.2 เรื่อง ค่านิยมทางเพศ

**คำชี้แจง :** จงตอบคำถามต่อไปนี้ (12 คะแนน)

จากหัวข้อที่กำหนดให้ต่อไปนี้ ให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นว่า ควรปฏิบัติตนอย่างไร ให้ถือว่าปฏิบัติตามค่านิยมที่ดีของสังคมไทย

1. เมื่อคนรักชวนไปออกเดท

.....

.....

.....

2. การอยู่กับเพื่อนชาย 2 ต่อ 2 ในที่ลับตาคน

.....

.....

.....

3. การแต่งกายไปเที่ยวงานวัดตอนกลางคืนกับกลุ่มเพื่อนชายหญิง

.....

.....

.....

4. การไปฉลองงานวันเกิดเพื่อนตอนกลางคืน ผู้ไปร่วมงานต้องดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

.....

.....

.....

5. การแชทจีบกันผ่าน Social Media

.....

.....

.....

6. กิจกรรมนี้ มีประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างไร และนักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างไร

.....

.....

## หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

### การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

ตาราง 4 แผนการอบรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

กิจกรรมย่อย	เนื้อหา	รูปแบบการอบรม	ระยะเวลา	สื่อประกอบ
1	กิจกรรม 3.1 การตั้งครรภ์เป็นอย่างไร - ความหมายและสาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน	บรรยาย ใช้คำถาม แบบฝึกหัด รายบุคคล	1 ชั่วโมง	- วีดีโอ เรื่อง การตั้งครรภ์เกิดขึ้นได้อย่างไร - ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง การตั้งครรภ์ในวัยเรียน - แบบฝึกกิจกรรมที่ 3.1
2	กิจกรรม 3.2 หากผลพลั้งพลาด - ผลกระทบที่เกิดจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียน	บรรยาย ใช้คำถาม Active learning	2 ชั่วโมง	- วีดีโอ เรื่อง ผลกระทบด้านสุขภาพจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น วีดีโอการยุติการตั้งครรภ์ และวีดีโอ เรื่อง ปมชีวิต "เด็กถูกทอดทิ้ง" - ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียน - กระเป๋าเป้สะพายหลัง - ขวดน้ำ - หนังสือเรียน
3	กิจกรรม 3.3 ให้รักคุมครอง (ตัวเรา) - การเห็นคุณค่าในตนเอง - ทักษะการปฏิเสธ และทักษะการเจรจาต่อรอง - วิธีการคุมกำเนิด	บรรยาย ใช้คำถาม ระดมสมอง บทบาทสมมติ สาธิต	3 ชั่วโมง	- วีดีโอ เรื่อง แค่มิ ก็หมดเรื่อง และเรื่อง การเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง - แบบฝึกกิจกรรมที่ 3.3 - PowerPoint เรื่อง วิธีการคุมกำเนิดแบบต่างๆ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ - ยาเม็ดคุมกำเนิด ยาฉีดคุมกำเนิดและถุงยางอนามัย - เอกสารประกอบการบรรยาย

หมายเหตุ : ระยะเวลาอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม



## หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

### การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

#### สาระสำคัญ

การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง ความหมายและสาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียน การส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะการปฏิเสธและการเจรจาต่อรองเมื่ออยู่ในสถานการณ์เสี่ยงที่จะมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งเป็นสื่อสารเพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้ว่ามีเห็นด้วย หรือไม่ยอมรับอย่างมีเหตุผลโดยไม่หวั่นไหวหรือลังเล มีการขอบคุณและขอโทษเพื่อรักษาหัวใจ และวิธีป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ได้แก่ การเรียนรู้วิธีการคุมกำเนิดแบบต่าง ๆ

#### วัตถุประสงค์

เมื่อนักเรียนได้ฝึกอบรมตามหน่วยการเรียนรู้นี้แล้ว จะเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถอธิบายเกี่ยวกับสาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน
2. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดความตระหนักและบอกถึงผลกระทบที่เกิดจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียนได้
3. นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าและเห็นความสำคัญของตนเอง
4. นักเรียนมีความรู้ มีทักษะ คิด และสามารถแสดงวิธีการปฏิเสธและเจรจาต่อรอง เพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ได้
5. นักเรียนมีความรู้และเลือกวิธีในคุมกำเนิดได้อย่างเหมาะสม

เวลา 6 ชั่วโมง

**บทบาทผู้เข้ารับการอบรม**

1. ฟังบรรยาย ปฏิบัติตามคำแนะนำของวิทยากร
2. ปฏิบัติกิจกรรมที่ กิจกรรม 3.1 การตั้งครรภ์เป็นอย่างไร กิจกรรม 3.2 หาก  
คลอดพลังพลาด และกิจกรรม 3.3 ให้รักคุ้มครอง (ตัวเรา)

## กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.1

### การตั้งครรภ์เป็นอย่างไร

#### สาระสำคัญ

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (Teenager pregnancy หรือ Adolescent pregnancy) หมายถึงการ ตั้งครรภ์ในขณะที่คุณแม่อายุยังน้อยในแต่ละประเทศก็ให้ความหมายแตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไป หมายถึง การตั้งครรภ์ขณะอายุ 10 – 19 ปี ซึ่งสาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายประการคือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสามารถส่งผลให้วัยรุ่นเกิดพฤติกรรมกรรมมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การขาดความรู้และทักษะในการเลือกใช้ชีวิต คุ่มกำเนิดอย่างเหมาะสมและทำให้เกิดการตั้งครรภ์

#### วัตถุประสงค์

เมื่อผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกอบรมตามหน่วยการเรียนรู้แล้ว จะเกิดพฤติกรรม การเรียนรู้ ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและสามารถอธิบายสาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
2. นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิสนธิในครรภ์

#### เนื้อหาการเรียนรู้

ความหมายและสาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

#### ระยะเวลา

1 ชั่วโมง

#### วิธีการจัดการเรียนรู้

1. การเรียนรู้แบบบรรยาย
2. การเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกหัดรายบุคคล

### 3. การเรียนรู้โดยใช้คำถาม

#### กระบวนการเรียนรู้

##### ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. วิทยากรตั้งคำถามกับนักเรียน ดังนี้
    - 1.1 นักเรียนจะมีวิธีสังเกตอย่างไรว่าผู้หญิงคนนั้นจะตั้งครรภ์ หรือไม่ตั้งครรภ์
    - 1.2 วัยที่เหมาะสมในการตั้งครรภ์น่าจะมีอายุเท่าไร เพราะอะไร
    - 1.3 ขณะนี้ นักเรียนคิดว่าตนเองมีความพร้อมที่จะเป็นพ่อคน/แม่คน แล้วหรือยัง
    - 1.4 นักเรียนคิดว่าการตั้งครรภ์มีขั้นตอนหรือกระบวนการอย่างไร
- วิทยากรเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถามอย่างเสรี เพื่อรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน

##### ขั้นเรียนรู้

1. วิทยากรเปิดวิดีโอ เรื่อง การตั้งครรภ์เกิดขึ้นได้อย่างไร
2. จากนั้นวิทยากรชวนนักเรียนพูดคุย อภิปรายในประเด็นความรู้เพิ่มเติม จากวิดีโอ ว่า “การตั้งครรภ์และเด็กทารกที่จะเกิดมา ต้องมาจากความพร้อมของคนที่จะเป็นพ่อแม่ ซึ่งความพร้อมพื้นฐาน นั่นคือ 1) ร่างกายของแม่ต้องพร้อม คือเติบโตเป็นวัยรุ่นเจริญพันธุ์แล้ว 2) ความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจ คือมีงาน มีเงิน มีรายได้ และ 3) ความพร้อมทางจิตใจที่จะสามารถดูแลเด็กเล็กได้”

##### ขั้นสรุป

1. จากนั้นวิทยากรแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง การตั้งครรภ์ในวัยเรียน ให้นักเรียนศึกษาเป็นรายบุคคล และแจกแบบฝึกกิจกรรมที่ 3.1 การตั้งครรภ์เกิดขึ้นได้อย่างไร ให้นักเรียนได้ทำ กำหนดเวลาในการศึกษาใบความรู้และทำแบบฝึกกิจกรรม ประมาณ 15-20 นาที
2. เมื่อครบกำหนดเวลา วิทยากรเก็บแบบฝึกกิจกรรมไว้เพื่อทำการตรวจ
3. วิทยากรอภิปรายร่วมกับนักเรียน เพื่อสรุปในประเด็น ความหมายของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน หมายถึง การตั้งครรภ์ในขณะที่คุณแม่อายุยังน้อย คือช่วงอายุ 10 - 19 ปี โดยไม่ได้ตั้งใจ ไม่ได้มีการวางแผนให้เกิดขึ้น และสาเหตุของการตั้งครรภ์

ในวัยเรียน คือ เกิดจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น

4. วิทยาการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือซักถามข้อสงสัยแล้วสรุปพร้อมทั้งให้คำแนะนำ เสนอแนะแก่นักเรียน

### สื่อและวัสดุอุปกรณ์จัดการเรียนรู้

1. วีดีโอ เรื่อง การตั้งครรภ์เกิดขึ้นได้อย่างไร
2. ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง การตั้งครรภ์ในวัยเรียน
3. แบบฝึกกิจกรรมที่ 3.1

### การวัดและประเมินผล

1. การถาม-ตอบ
2. การตรวจผลงานแบบฝึกกิจกรรม

### เครื่องมือ

1. แบบฝึกกิจกรรมที่ 3.1

## ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง การตั้งครรภ์ในวัยเรียน

### ความหมายของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

**การตั้งครรภ์ในวัยเรียน** หมายถึง สถานการณ์การตั้งครรภ์ที่ไม่ได้ตั้งใจ ที่ไม่ได้มีการวางแผนให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการตั้งครรภ์ก่อนวัยและคลอดบุตรในช่วงอายุ 10 – 19 ปี เนื่องมาจากการไม่มีความรู้ในเรื่องเพศศึกษา หรือเข้าใจเกี่ยวกับการคุมกำเนิดผิดวิธี หรือการถูกข่มขืนจนตั้งครรภ์ เป็นต้น



(“ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยเรียน”, 2559)

### สาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

จากการวิจัยของศรีเพ็ญ ตันติเวส และคณะ (2556, หน้า 31-40) ระบุว่า ปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นเกิดการตั้งครรภ์ประกอบด้วย 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่

#### 1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

- 1.1 วัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงมีอัตราการใช้ถุงยางอนามัยคิดสูงกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาต่ำ
- 1.2 กลุ่มที่มีการใช้สารเสพติดมีโอกาสที่จะตั้งครรภ์หรือทำให้ผู้อื่นตั้งครรภ์มากกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้สารเสพติดประมาณ 2 – 3 เท่า
- 1.3 การที่วัยรุ่นมีความภาคภูมิใจในตนเอง และเห็นคุณค่าของตนเองสูง จะมีความเสี่ยงที่จะมีเพศสัมพันธ์ต่ำ

#### 2. ปัจจัยด้านครอบครัวของวัยรุ่น

- 2.1 กลุ่มวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ → มักถูกเลี้ยงดูแบบไม่ใช้เหตุผล ผู้ปกครองมีอาชีพไม่มั่นคง มีการศึกษาและรายได้ต่ำ และมีการหย่าร้างในครอบครัว

2.2 รายได้รวมของครอบครัวต่ำ

2.3 สถานภาพสมรสของบิดามารดา

2.4 ประวัติการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของมารดาและญาติ

### 3. ปัจจัยแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม

3.1 การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ การคบเพื่อนที่ชักชวนให้มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สื่อเทคโนโลยีและสิ่งยั่วยุ

3.2 การรับวัฒนธรรมตะวันตก และเทคโนโลยีต่าง ๆ ทำให้เกิดรูปแบบหนึ่งสู่การตั้งครรภ์ของวัยรุ่นได้ ดังนี้

#### 1) มือถือสื่อสัมพันธ์ มือถือที่

กลายเป็นห้องแชตเคลื่อนที่ อินเทอร์เน็ต ช่องทางการแลกเปลี่ยนส่งคลิปวิดีโอ ทั้งคุยทางโทรศัพท์ จึงยากแก่การป้องกัน



(“การสื่อสารยุคดิจิทัล”, 2558)

#### 2) เป็นแฟนกันนะ

เมื่อได้คุยกัน → ขอเป็นแฟน → นัดพบและไปเที่ยว → การมีเพศสัมพันธ์กัน (ตั้งแต่วันแรก/คบกันเป็นปี) → ส่วนใหญ่ไม่ได้ผ่านการเป็นแฟน → มาจากการมาสนุกกัน / การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

#### 3) คิดไม่ทัน ไม่ทันคิด เหตุผลที่ไม่ป้องกันขณะมีเพศสัมพันธ์ เช่น

- ไม่ได้เตรียมถุงยางไว้
- ไม่ได้คิดว่าจะมีเพศสัมพันธ์
- คิดว่าไม่ท้อง เพราะครั้งก่อนๆ ก็ไม่ท้อง
- คิดว่าไม่เป็นไร ครั้งเดียวเท่านั้น
- เวลาจำกัด
- ปฏิเสธไม่ได้
- ใส่แล้วไม่สนุก
- ถูกบังคับ

4) เลยตามเลย - เมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกแล้ว มักจะมีครั้งต่อไป โดยใช้โอกาส เทศกาล การหนีเรียน หรือช่วงเวลาที่ไม่มีใครอยู่บ้าน

ดังนั้น เมื่อเรารู้จักสาเหตุแล้ว วัยรุ่นเราจึงควรตระหนักและเห็นความสำคัญที่จะป้องกัน และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงที่จะเป็นสาเหตุให้นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์และเกิดการตั้งครรภ์ในวัยเรียนได้ และ **สิ่งที่สำคัญที่สุด ก็คือความเข้มแข็งในใจ การรู้จักข่มใจของตัวเอง**

## การตั้งครรภ์เกิดขึ้นได้อย่างไร

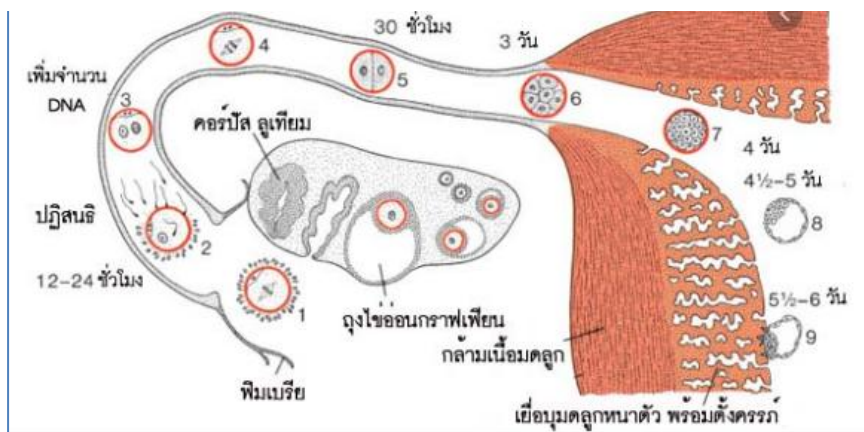
**การปฏิสนธิ** คือ กระบวนการที่เชื้ออสุจิ

ของเพศชายเข้าผสมกับไข่ของเพศหญิง

ซึ่งจะนำไปสู่การตั้งครรภ์ในภายหลัง



(“การปฏิสนธิ”, 2561)



(“ระบบสืบพันธุ์”, 2555)

**ขั้นตอนการปฏิสนธิ** การปฏิสนธิมีกระบวนการดังต่อไปนี้

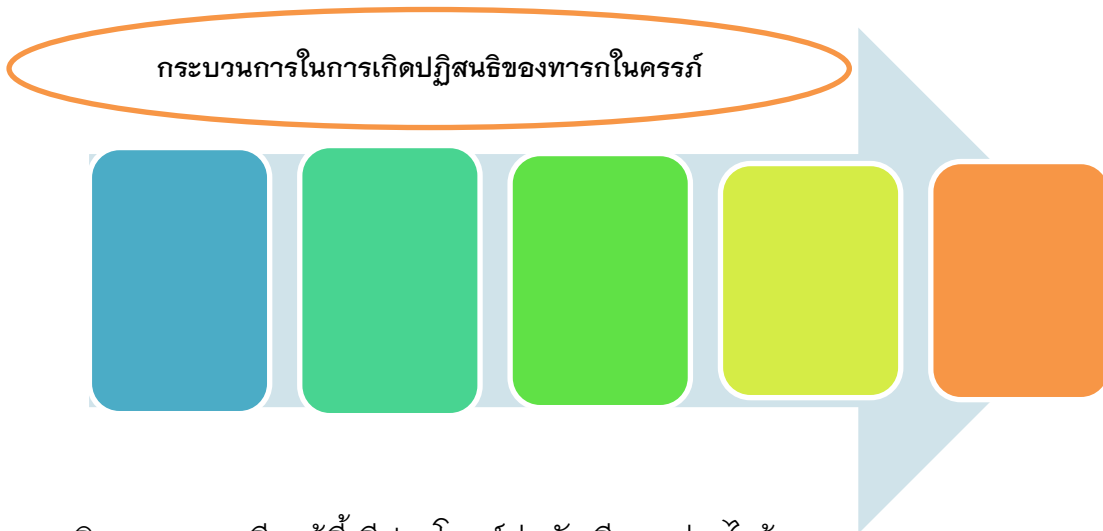
1. **การตกไข่** ในแต่ละเดือนจะมีไข่เพียง 1 ใบเท่านั้นที่หลุดจากถุงน้ำหุ้มไข่เมื่อเจริญเติบโตเต็มที่แล้ว เกิดขึ้นก่อนมีประจำเดือนประมาณ 2 สัปดาห์
2. หลังจากไข่ตก คอร์ปัส ลูเทียม (Corpus Luteum) จะสร้างฮอร์โมนที่ช่วยให้เยื่อบุมดลูกหนาขึ้น เพื่อเตรียมพร้อมรับการฝังตัวของตัวอ่อนที่เกิดหลังการปฏิสนธิ
3. ไข่จะเดินทางเข้าสู่ท่อนำไข่เพื่อรอการปฏิสนธิกับอสุจิเป็นเวลา 24 ชั่วโมง กระบวนการนี้เกิดขึ้นหลังการมีประจำเดือนครั้งสุดท้ายประมาณ 2 สัปดาห์ หากไม่มีการปฏิสนธิ ไข่จะเคลื่อนไปยังมดลูกและสลายตัวและเกิดการหลุดลอกออกมาเป็นประจำเดือน
4. **การปฏิสนธิ** จะเกิดขึ้นเมื่อสเปิร์มตัวที่แข็งแรงที่สุดว่ายไปยังท่อนำไข่และเจาะเปลือกไข่ได้ หลังจากการปฏิสนธิไข่จะแปรสภาพและทำให้สเปิร์มตัวอื่นๆ ไม่สามารถเข้าไปได้อีก
5. หลังการปฏิสนธิซึ่งไข่จะอยู่ในท่อนำไข่เป็นเวลาประมาณ 3 - 4 วัน และจะเคลื่อนตัวผ่านท่อนำไข่ไปยังมดลูกเพื่อยึดเกาะฝังตัวที่ผนังมดลูกซึ่งเป็นกระบวนการฝังตัวของไข่ ร่างกายจะสร้าง **ฮอร์โมนเอชซีจี** (HCG) หรือฮอร์โมนตั้งครรภ์ขึ้นตรวจพบได้ใน 3 - 4 สัปดาห์หลังจากวันแรกของประจำเดือนมารอบล่าสุด



### แบบฝึกกิจกรรมที่ 3.1 การตั้งครรภ์เกิดขึ้นได้อย่างไร

คำชี้แจง : ให้นักเรียนตอบคำถามลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

1. จงเติมคำลงในช่องว่างให้ถูกต้อง



3. กิจกรรมการเรียนรู้นี้มีประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

## กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.2

### หากผลของพลังพลาด

#### สาระสำคัญ

ผลกระทบจากการตั้งครรรณ์ในวัยเรียนส่งผลกระทบต่อทางกาย ได้แก่ การเกิดภาวะแทรกซ้อนขณะตั้งครรรณ์ เช่น ความดันโลหิตสูง ภาวะโลหิตจาง การคลอดก่อนกำหนดและการตายของมารดา ผลกระทบทางจิตใจ เช่น เครียด ปรับตัวไม่ได้ พฤติกรรมทำร้ายตัวเอง และมีภาวะซึมเศร้าหลังคลอด ผลกระทบต่อครอบครัว อาจเกิดการหย่าร้าง ลูกที่ออกมามักมีปัญหาพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ หรืออาจเกิดปัญหาการทำแท้ง และการทอดทิ้งทารกผลกระทบต่อสังคม ด้านเศรษฐกิจ ประเทศชาติเสียโอกาสที่พ่อแม่วัยรุ่นจะสามารถจ่ายภาษีให้รัฐได้ลดลง และรัฐต้องเสียงบประมาณในการจัดสวัสดิการทางสังคม สวัสดิการทางการแพทย์และสาธารณสุข การศึกษาพิเศษให้กับแม่ และเนื้อหาเกี่ยวกับการทำแท้ง และปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กผู้ถูกทอดทิ้ง

#### วัตถุประสงค์

เมื่อผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกอบรมตามหน่วยการเรียนรู้แล้ว จะเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดความตระหนักและบอกถึงผลกระทบที่เกิดจากการตั้งครรรณ์ในวัยเรียนได้
2. นักเรียนเกิดความตระหนักเกี่ยวกับการทำแท้ง และการทอดทิ้งเด็ก

#### เนื้อหาการเรียนรู้

ผลกระทบที่เกิดจากการตั้งครรรณ์ในวัยเรียน

#### ระยะเวลา

2 ชั่วโมง

## วิธีการจัดการเรียนรู้

1. การเรียนรู้แบบใช้คำถาม
2. การเรียนรู้แบบ Active Learning
3. การเรียนรู้แบบบรรยาย

## กระบวนการเรียนรู้

### ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

วิทยากรชวนนักเรียนพูดคุยถึงข้อดีและข้อเสียของการตั้งครรรค์ในวัยเรียน ให้นักเรียนตอบคำถามแสดงความคิดเห็นประมาณ 3 – 5 นาที

### ขั้นเรียนรู้

1. วิทยากรชวนนักเรียนพูดคุยว่า เมื่อเราพลาด ตั้งท้องขึ้นมา จะเป็นอย่างไร จากนั้น วิทยากรให้นักเรียนทุกคนนำกระดาษของนักเรียนมาสะพายไว้ด้านหลัง ปรับกระดาษให้พอดีตรงกับหน้าท้อง ไม่หย่อนหรือตึงเกินไป โดยมีข้อตกลงว่า

- 1.1 ห้ามถอดกระดาษออกจนกว่าจะเสร็จกิจกรรมนี้ วิทยากรบอกจุดประสงค์ของการใส่กระดาษเปล่า หมายถึง การเริ่มตั้งครรรค์
- 1.2 ห้ามปีบสมุด ห้ามข่มสมุด ห้ามพับงอ ห้ามนั่งหลังค่อมให้กระดาษงอหรือย่น ห้ามเอาอะไรมาวางทับ

2. วิทยากรให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม จำนวน 4-5 คน แจกกระดาษฟลิปชาร์ทปากกาเคมี และใบความรู้ที่ 2 เรื่อง ผลกระทบจากการตั้งครรรค์ในวัยเรียน จากนั้นแต่ละกลุ่มระดมสมองใน 2 หัวข้อ ได้แก่

- 2.1 ภาระของฉันทัน เมื่อฉันทันตั้งครรรค์ และ
- 2.2 ผลกระทบจากการตั้งครรรค์ในวัยเรียน

กำหนดเวลา 20 นาที โดยในระหว่างที่นักเรียนกำลังระดมสมองนั้น ทุกๆเวลา 5 นาที วิทยากรให้นักเรียนใส่หนังสือเข้าไปในกระดาษเพิ่มอีก 2 เล่ม ทำซ้ำ 4 รอบ (จะมีหนังสือในกระดาษครบ 8 เล่ม เปรียบเสมือนว่าตั้งครรรค์ได้ 8 เดือน)

3. เมื่อครบกำหนดเวลาในการระดมสมอง วิทยากรใส่ขวดน้ำที่มีน้ำบรรจุอยู่ขนาด 600 มิลลิลิตร ลงไปในกระดาษ (ให้ความหมายว่าตั้งครรรค์สู่อีก 9)

4. วิทยากรให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอโดยยังสะพานกระเป่าอยู่ ให้เวลากลุ่มละ 3-5 นาที

5. เมื่อทุกกลุ่มนำเสนอเสร็จ วิทยากรให้ทุกคนถอดกระเป่าแล้วนำขวดน้ำออกมาอ้อมไว้ เปรียบขวดน้ำเป็นเด็กทารก และห้ามวางลงกับพื้น

6. วิทยากรเปิดวิดีโอ 3 เรื่อง ได้แก่

6.1 ผลกระทบด้านสุขภาพจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

6.2 การยุติการตั้งครรภ์ และ

6.3 ปมชีวิต "เด็กถูกทอดทิ้ง" ให้นักเรียนรับชม

### ขั้นสรุป

1. วิทยากรสอบถามความรู้สึกของนักเรียนในการสะพานกระเป่าแล้วทำกิจกรรมว่าเป็นอย่างไร และความรู้สึกของการถือขวดน้ำอยู่ตลอดเวลาเป็นอย่างไร

2. วิทยากรบรรยายสรุปในหัวข้อ ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นว่าส่งผลกระทบต่อร่างกายของตนเองและทารก วัยรุ่นเองจะมีภาวะซึมเศร้าหลังคลอด ผลกระทบต่อครอบครัว ผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเด็กที่ไม่รู้เดียงสา เช่น การถูกทิ้งตามที่สาธารณะ การถูกทำร้ายจนบาดเจ็บ หรือเสียชีวิต เป็นต้น และการทำแท้งที่ถือว่าผิดกฎหมายและผิดศีลธรรมของคนไทย รวมไปถึงการทอดทิ้งเด็ก ที่เป็นต้นเหตุทำให้เกิดปัญหาตามมาในสังคม

3. วิทยากรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือซักถามข้อสงสัยแล้วสรุปพร้อมทั้งให้คำแนะนำ เสนอแนะแก่นักเรียน

### สื่อและวัสดุอุปกรณ์จัดการเรียนรู้

1. วิดีโอ เรื่อง ผลกระทบด้านสุขภาพจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น วิดีโอ การยุติการตั้งครรภ์ และวิดีโอ เรื่อง ปมชีวิต "เด็กถูกทอดทิ้ง"

2. ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

3. กระดาษฟลิปชาร์ท

4. ปากกาเคมี

5. กระเป่าเป่าสะพานหลัง (กระเป่านักเรียน)

6. ขวดน้ำขนาด 600 มิลลิลิตร

7. หนังสือเรียน (ที่มีจำนวน 200 - 250 หน้า)

## การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม
2. การนำเสนอผลงานของกลุ่ม
3. การถาม - ตอบ

### เครื่องมือ

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

## ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

### ข้อคิดสำหรับวัยรุ่น

#### ภาระหลังการตั้งครรภ์ หนูพร้อมรับภาระแล้วหรือยัง?

เมื่อรู้ตัว หรือตั้งใจว่าต้องเป็นพ่อและแม่ จึงควรรู้ถึงบทบาทและภาระรับผิดชอบของตนเองที่ต้องปฏิบัติ เช่น

- การตรวจสุขภาพ
- การไปฝากครรภ์
- การดูแล และปฏิบัติตัวจนกระทั่งคลอด
- การเตรียมตัวและการเลี้ยงดูทารกหลังคลอด
- อันตรายระหว่างการคลอด

#### ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

การที่วัยรุ่นคนหนึ่งตั้งครรภ์นั้นจะทำให้เกิดผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมโดยรวม ผลเสียบางอย่างมีความสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ ซึ่งปัญหาหลักที่ผู้ตั้งครรภ์เองจะต้องเผชิญกับปัญหาโดยตรง เช่น

1. ท้อง – แห้ง – ทิ้ง
2. ติดโรค – เครื่องเพศเน่า เสี่ยงติดโรค
3. เรียนต่ำ – งานตก
4. ชื่อทราม – ภาพเสีย
5. หมั่นช่าย – หยามหญิง
6. ซึมเศร้า – เหงาห่าง จากการเปลี่ยนคู่อ้อย ๆ
7. เซ็กส์เป็นหลัก-รักฉาบฉวย หรืออาจถูกหลอกซ้ำซาก
8. ดูแลตัวเอง – ว่างแวงไร้ค่า กิจกรรมทางเพศ เป็นเพียง “การแลกเปลี่ยน” อารมณ์และวัตถุทางเพศ
9. เจอคนจริงก็แห้ว-เรื่องที่แล้วตามหลอกหลอน
10. ชีวิตคู่อาจเฉา – ระยะยาวครอบครัวอาจพัง



(“ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยเรียน”, 2560)

**สตรีในวัยเจริญพันธุ์แม้ว่าจะสามารถตั้งครรภ์ได้  
แต่การตั้งครรภ์อาจเป็นภาวะวิกฤตได้**

ผลกระทบจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียน แบ่งออกเป็น 3 ด้านหลัก ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

**1. ผลกระทบทางกาย**

1.1 ผลกระทบขณะตั้งครรภ์ วัยรุ่นอาจเกิดภาวะแทรกซ้อนจากการได้มากกว่าสตรีในวัยผู้ใหญ่ เช่น

- ❖ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (Sexual transmitted disease)
- ❖ ภาวะความดันโลหิตสูงจากการตั้งครรภ์ (Hypertensive disorders)
- ❖ ภาวะโลหิตจาง (Anemia)
- ❖ การเจริญเติบโตของตัวมารดาขณะตั้งครรภ์ (Growth during pregnancy)
- ❖ เกิดภาวะซีดหลังคลอดภาวะทุโภชนาการ และบางรายอาจเกิดปัญหา Preeclampsia

**ผลกระทบต่อมารดา**

- > การแท้งบุตร
- > การคลอดก่อนกำหนด
- > ภาวะซีด
- > คลอดติดขัด คลอดยาก
- > อาจเพิ่มอัตราการตายของมารดา



**ผลกระทบต่อบุตร**

- > น้ำหนักแรกคลอดน้อยกว่า 2,500 กรัม
- > มีการเจริญเติบโตช้า หรือพิการ
- > เกิดมามีโอกาสเป็นโรคโลหิตจาง
- > มีโอกาสเสียชีวิตตอนคลอด



**2. ผลกระทบทางจิตใจ** วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์มักมีปัญหาทางอารมณ์และจิตใจหลายประการ เนื่องจากยังไม่พร้อมที่จะรับปัญหาจากการตั้งครรภ์ รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่ถูกกระทบจากการตั้งครรภ์ เช่น

- ❖ การเรียนหนังสือ
- ❖ การปรับตัวในสังคม ปรับตัวไม่ได้
- ❖ มีภาวะซึมเศร้าหลังคลอด(postpartum blue)
- ❖ เครียด
- ❖ อับอาย
- ❖ พฤติกรรมทำร้ายตัวเอง



(“อารมณ์แม่หลังคลอด”, 2557)

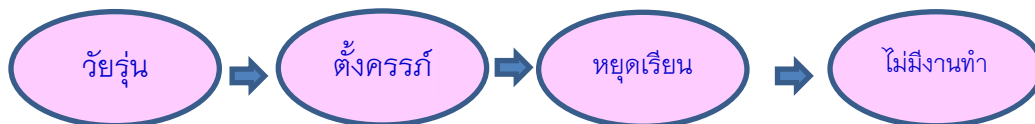


(“การตั้งครรภ์ไม่พร้อม”, 2559)

### 3. ผลกระทบทางสังคม

นอกจากจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อตัววัยรุ่นแล้ว ยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อครอบครัว คนรอบข้างและสังคมอีกด้วย เช่น

#### 3.1 ผลกระทบต่อตนเอง



#### 3.2 ผลกระทบต่อครอบครัว



ลูกที่คลอดออกมามักจะมีปัญหาพัฒนาการทั้งร่างกายและจิตใจ

- ❖ ถ้าเป็นลูกผู้หญิงพอโตเป็นวัยรุ่นก็มักจะมี การตั้งครรภ์ตั้งแต่เป็นวัยรุ่น เช่นเดียวกันกับแม่ของตัวเอง



- ❖ ถ้าเป็นลูกผู้ชายเมื่อโตขึ้นก็มักจะทำให้เด็กหญิงที่คบหาดังครรรค์ตั้งแต่วัยรุ่น



เช่นกัน

- ❖ น้องสาวของวัยรุ่นที่ตั้งครรรค์ก็มักจะต้องครรรค์ตอนเป็นวัยรุ่น

- ❖ น้องชายของวัยรุ่นที่ตั้งครรรค์ มักจะมีพฤติกรรมเสี่ยงที่ทำให้เด็กหญิงอื่นตั้งครรรค์

(“ผลกระทบด้านครอบครัว”, 2562)



### 3.3 ผลกระทบต่อสังคม

วัยรุ่นยังมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี (“ปัญหาเด็กวัยรุ่นหนีออกจากบ้าน”, 2554)

- ❖ ยังไม่มีความพร้อมสำหรับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ทำให้อัตราการหย่าร้างหรือการไม่แต่งงานมีสูง

- ❖ ออกจากการเรียนกลายเป็นบุคคลด้อยการศึกษา

- ❖ วัยรุ่นที่มีการตั้งครรรค์ตั้งแต่อายุยังน้อยจะมาจากครอบครัวที่ไม่ได้รับการดูแลจากบิดาเท่าที่ควร

- ❖ การหนีออกจากบ้าน หรือปัญหาการทารุณกรรม

- ❖ บุตรที่เกิดมาจากวัยรุ่นที่ไม่มีความพร้อมนี้ ก็จะต้องเผชิญปัญหาเช่นเดียวกัน ปัญหาที่ต่อเนื่องเป็นลูกโซ่จะทำให้ ปัญหาการก่ออาชญากรรมรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม



(“ผลกระทบจากการตั้งครรรค์ไม่พร้อมในวัยรุ่น”, 2561)

### แบบสังเกตพฤติกรรม

หน่วยที่.....เรื่อง.....

ชื่อกลุ่ม/บุคคล.....

**คำชี้แจง** แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรม ใช้แนวทางของเดมมิ่ง (PDCA) มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดข้อคำถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

**ตอนที่ 1** แบบสังเกตเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความเหมาะสมของระดับพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามเกณฑ์ระดับคุณภาพ ดังนี้

5 หมายถึง พฤติกรรมเหมาะสมในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง พฤติกรรมเหมาะสมในระดับมาก

3 หมายถึง พฤติกรรมเหมาะสมในระดับปานกลาง

2 หมายถึง พฤติกรรมเหมาะสมในระดับน้อย

1 หมายถึง พฤติกรรมเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ที่	รายการ	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
<b>การวางแผน (P)</b>						
1	การปรึกษาหารือ การวางแผนปฏิบัติกิจกรรม					
2	การร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรม					
<b>การปฏิบัติงาน (D)</b>						
3	การจูงใจให้สมาชิกร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม					
4	การร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย					
5	การร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์					
<b>การประเมินตนเอง (C)</b>						
6	การมีส่วนร่วมในการประเมินขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม					
7	การมีส่วนร่วมในการสรุปผลการปฏิบัติกิจกรรม					

ที่	รายการ	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
การปรับปรุงงาน (A)						
8	การร่วมกำหนด แก้ไขปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรม และปรับปรุงให้ดีขึ้น					
9	การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นถึงการปฏิบัติ กิจกรรมกลุ่ม					
10	การมีส่วนร่วมในการสรุปองค์ความรู้ของกลุ่ม					

ตอนที่ 2 ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์      คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 = มากที่สุด  
 คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 = มาก  
 คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 = ปานกลาง  
 คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 = น้อย  
 คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 = น้อยที่สุด

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต  
 (.....)

### แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

หน่วยที่.....เรื่อง.....

ชื่อกลุ่ม/บุคคล.....

**คำชี้แจง** ให้ผู้ประเมินพิจารณาผลงานหรือผลการปฏิบัติงาน และทาเครื่องหมาย ✓

ลงในช่องการปฏิบัติ ดังนี้

เกณฑ์การประเมินปฏิบัติได้ครบ 5 รายการ อยู่ใน ระดับดี

เกณฑ์การประเมินปฏิบัติได้ 3 – 4 รายการ อยู่ใน ระดับพอใช้

เกณฑ์การประเมินปฏิบัติได้น้อยกว่า 3 รายการ อยู่ใน ระดับปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				ข้อคิดเห็น
	3	2	1	0	
1.การเตรียมความพร้อม					
2. เนื้อหาสาระครอบคลุม ชัดเจน					
3.รูปแบบการนำเสนอ					
4.การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
5.การรักษาเวลา					
6.ความสนใจของผู้ฟัง					
รวมแต่ละรายการ					
<b>รวมคะแนนทั้งหมด</b>					
<b>ระดับคะแนน</b>					
( ) 13-18 = ดี					
( ) 7-12 = พอใช้					
( ) 0-6 = ควรปรับปรุง					

ผู้ประเมิน.....

วัน.....เดือน.....ปี.....

## เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

### 1. การเตรียมความพร้อม

- 3 คะแนน = ทุกคนในกลุ่มมีการปรึกษาหารือ วางแผน และปฏิบัติตามแผน
- 2 คะแนน = มีการปรึกษากันในกลุ่ม วางแผน แต่ปฏิบัติเป็นบางคน
- 1 คะแนน = มีการปรึกษากันในกลุ่ม ขาดการวางแผน
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

### 2. เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจน

- 3 คะแนน = มีสาระสำคัญครบถ้วน ตรงตามจุดประสงค์
- 2 คะแนน = สาระสำคัญไม่ครบถ้วน แต่ตรงตามจุดประสงค์
- 1 คะแนน = สาระสำคัญไม่ตรงตามจุดประสงค์
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

### 3. รูปแบบการนำเสนอ

- 3 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม ทันสมัย นำเสนอที่น่าสนใจ มีความคิดสร้างสรรค์
- 2 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม นำเสนอที่น่าสนใจ แต่ขาดความคิดสร้างสรรค์
- 1 คะแนน = เทคนิคการนำเสนอไม่เหมาะสมและไม่น่าสนใจ
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

### 4. การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

- 3 คะแนน = หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายปฏิบัติได้ตรงตามจุดประสงค์
- 2 คะแนน = หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายปฏิบัติได้แต่ไม่ครบถ้วน
- 1 คะแนน = หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไม่สามารถปฏิบัติได้
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

### 5. การรักษาเวลา

- 3 คะแนน = ดำเนินกิจกรรมได้ตามเวลาที่กำหนด
- 2 คะแนน = ดำเนินกิจกรรมเร็วกว่าเวลาที่กำหนด
- 1 คะแนน = ดำเนินกิจกรรมช้ากว่าเวลาที่กำหนด
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

### 6. ความสนใจของผู้ฟัง

- 3 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ
- 2 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70 - 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ
- 1 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70 สนใจ และให้ความร่วมมือ
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

## กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3.3

### ให้รักคุ้มครอง (ตัวเรา)

#### สาระสำคัญ

การคิดวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่ตามมาเมื่อมีเพศสัมพันธ์และเกิดการตั้งครรรภ์ เช่น เกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น หนองใน ซิฟิลิส และโรคเอดส์ เป็นต้น เมื่อตั้งครรรภ์จะเกิดความรู้สึกอับอายและเจ็บปวด สูญสิ้นความฝันของครอบครัว วัยรุ่นควรรับทราบถึงความยากลำบากในการเลี้ยงลูกน้อย และผลกระทบเชิงลบที่เกิดจากการตั้งครรรภ์โดยไม่ได้วางแผนไว้

การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นการประเมินตนเองตามความรู้สึกของตน ว่าตนเองเป็นคนที่มีความสามารถ มีความสำคัญ มีการประสบความสำเร็จในการทำงาน รวมทั้งการยอมรับ การเห็นคุณค่าจากคนในสังคมที่มีต่อตน ตลอดจนการมีเจตคติที่ดีต่อตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเอง มองตนเองในแง่ดี ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกกับบุคคลอื่นในแง่ดีด้วย ตลอดจนแสดงออกถึงพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงจะสามารถเผชิญกับอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้ สามารถยอมรับเหตุการณ์ที่ทำให้ตนเองรู้สึกผิดหวัง ท้อแท้ใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง มีความหวังและมีความกล้าหาญ จะทำให้เป็นคนที่ประสบความสำเร็จ มีความสุข สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่ตนปรารถนา

ทักษะในการเอาตัวรอดเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการจะมีเพศสัมพันธ์ ได้แก่ ทักษะการปฏิเสธ โดยมีหลักการปฏิเสธ คือ 1) อย่าแต่งกายล่อแหลมเผยสัดส่วน 2) ต้องปฏิเสธอย่างชัดเจน ไม่ให้ความหวัง 3) อย่าให้อีกฝ่ายถูกเนื้อต้องตัว 4) ไม่อยู่ลำพังสองต่อสอง หรือในที่ลับตาคน 5) ต้องไม่อยู่ในที่ส่วนตัว ซึ่งจะทำให้การปฏิเสธไม่ประสบผลสำเร็จ

การต่อรองเพื่อป้องกันไม่ให้มีเพศสัมพันธ์ ทักษะการพูดเพื่อต่อรองให้รอดจากสถานะเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ การต่อรอง เพื่อยืดเวลา เช่น “เราแยกกันกลับดีกว่า... เอาไว้วันหลังค่อยไปดูหนังกันใหม่ละกัน” หรือ “ถ้าเธอไม่ยอมฟังเหตุผลฉันแบบนี้ คราวหน้าเราจะไม่ได้เจอ ไม่ได้คุยกันอีก” เป็นต้น

วิธีการคุมกำเนิดมีหลายวิธี ได้แก่ การใช้ถุงยางอนามัย การใส่ห่วงอนามัย การกินยาคุมกำเนิดชนิดต่าง ๆ และการนับวันปลอดภัย เป็นต้น

## วัตถุประสงค์

เมื่อนักเรียนได้ฝึกอบรมตามหน่วยการเรียนรู้แล้ว จะเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้  
ดังนี้

1. นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าและเห็นความสำคัญของตนเอง
2. นักเรียนมีความรู้ คติวิเคราะห์และสามารถแสดงวิธีการปฏิเสธและเจรจา  
ต่อรอง เพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ได้
3. นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการคุมกำเนิดแบบต่าง ๆ

## เนื้อหาการเรียนรู้

1. การเห็นคุณค่าในตนเอง
2. ทักษะการปฏิเสธ และทักษะการเจรจาต่อรอง
3. วิธีการคุมกำเนิด

## ระยะเวลา

3 ชั่วโมง

## วิธีการจัดการเรียนรู้

1. การเรียนรู้แบบใช้คำถาม
2. การเรียนรู้แบบบรรยาย
3. การเรียนรู้ด้วยการระดมสมองและแสดงบทบาทสมมติ

## กระบวนการเรียนรู้

### ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. วิทยากรชวนนักเรียนพูดคุยเพื่อตั้งความสนใจ ดังนี้
  - 1.1 นักเรียนคิดว่าตนเองมีข้อดีอะไรบ้าง นักเรียนรู้สึกภูมิใจในตนเองเรื่อง  
อะไรบ้าง”
  - 1.2 นักเรียนคิดว่าสถานการณ์แบบไหนบ้างที่จะเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์

1.3 นักเรียนถูกคนรักชวนไปเที่ยวกลางคืนครั้งแรก แบบสองต่อสอง นักเรียนจะตอบเขาว่าอย่างไร

1.4 ณ สวนสาธารณะของหมู่บ้านมักจะมีกลุ่มวัยรุ่นผู้ชาย หญิงไปรวมตัวเกาะกลุ่มคุยกันตอนมืดค่ำ ถ้าเพื่อนของนักเรียนชวนไปนั่งเล่นที่แห่งนั้น เพราะเขาอยากจะได้เห็นชาย/หญิงที่ตนแอบชอบ นักเรียนจะทำอย่างไร

วิทยากรให้นักเรียนตอบคำถามอย่างเสรี และสังเกตแนวคำตอบของนักเรียน เพื่อไว้พูดคุยตอนสรุป

### ขั้นเรียนรู้

1. วิทยากรเปิดวิดีโอ เรื่อง การเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง ให้นักเรียนรับชม และถามนักเรียน ดังนี้

1.1 พฤติกรรมใดบ้างจากการรับชมวิดีโอที่แสดงให้เห็นว่าเขาไม่เห็นคุณค่าในตนเอง

1.2 นอกเหนือจากในวิดีโอ พฤติกรรมแบบใดที่นักเรียนเคยเห็น หรือเคยทำด้วยตนเองและถือว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง

2. วิทยากรแจกแบบฝึกกิจกรรมที่ 3.3 เรื่อง ตัวฉันมีคุณค่า ให้นักเรียนทุกคนทำ กำหนดเวลา 10 นาที และจากนั้นวิทยากรเก็บกระดาษคำตอบมาลุ่มอ่านให้ทุกคนฟังและพูดส่งเสริม สนับสนุน หรือชี้แนะกับคำตอบของนักเรียน

3. วิทยากรบรรยายสรุปเกี่ยวกับลักษณะของคนที่ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง และผลของการเป็นบุคคลที่ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง แล้วเชื่อมโยงเนื้อหาถึงเรื่องการเอาตัวรอดในสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ

4. วิทยากรให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน จากนั้นแจกแบบฝึกกิจกรรมที่ 3.3 เรื่อง เดี่ยวก่อนนะ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษารายละเอียดและเลือกมากลุ่มละ 1 สถานการณ์ ให้เวลา 15 นาที ระดมสมองกับเพื่อนในกลุ่ม และออกมาแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ กำหนดเวลานำเสนอกกลุ่มละ 5-7 นาที พร้อมทั้งวิธีการตอบปฏิเสธ หรือแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้นๆ วิทยากรเฝ้าสังเกตพฤติกรรมการแสดงของนักเรียนและจดบันทึกเก็บข้อมูลไว้เพื่อสำหรับแนะนำ หรือส่งเสริม

5. เมื่อนักเรียนแสดงบทบาทสมมติครบทุกกลุ่มแล้ว วิทยากรเปิดวิดีโอ เรื่อง แค่มิ ก็หมดเรื่อง ให้นักเรียนรับชม จากนั้นชวนพูดคุยเนื้อหาในวิดีโอและสรุปรวบกับจาก



การแสดงของนักเรียน แนะนำในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับทักษะการปฏิเสธและเอาตัวรอดจากสถานการณ์เสี่ยง

6. วิทยากร นำยาคุมกำเนิดชนิดต่าง ๆ ถูยงายอนามัยของผู้ชายและผู้หญิง มาให้นักเรียนได้ดู และสาธิตวิธีการใช้ถูยงายอนามัย และเปิดภาพแผ่นแปะคุมกำเนิด ยาฝังคุมกำเนิด ห่วงอนามัย และวงแหวนคุมกำเนิด เป็นต้น ให้นักเรียนเดาคำตอบ และสอบถามนักเรียนเพื่อทดสอบว่านักเรียนมีความรู้มากแค่ไหนและบรรยายเพิ่มเติมจากที่นักเรียนยังไม่มีความรู้ หรือความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน เช่น วิธีการนับวันปลอดภัย การหลั่งนอก เป็นต้น โดยใช้คำถามสะท้อนคิด เช่น

6.1 วิธีการป้องกันการตั้งครรภ์แบบไหนที่ง่ายที่สุด และปลอดภัยที่สุด เพราะอะไร (แนวคำตอบ คือ ถูยงายอนามัย เพราะใช้ง่าย ป้องกันตั้งครรภ์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ดีที่สุด)

6.2 เพราะอะไรวัยรุ่น ถึงไม่ชอบใส่ถูยงายอนามัย

6.3 ทำไมจึงเลือกที่จะกินยาคุมฉุกเฉิน แทนการป้องกันแบบอื่น และหากกินบ่อยจะมีผลข้างเคียงกับร่างกายอย่างไร

6.4 โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่นักเรียนรู้จักมีอะไรบ้าง และมีวิธีป้องกันอย่างไร

### ขั้นสรุป

7. เมื่อนักเรียนตอบคำถามแล้ว วิทยากรบรรยายเพิ่มเติมพร้อมทั้งสรุปรวมเนื้อหาของกิจกรรม ให้รักคุ้มครอง (ตัวเรา) ในหัวข้อ

7.1 การสร้างและการเห็นคุณค่าในตนเอง

7.2 ทักษะในการเอาตัวรอดจากสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ

7.3 วิธีการคุมกำเนิดแบบต่าง ๆ และข้อดี - ข้อเสียของแต่ละวิธีในการคุมกำเนิด

7.4 โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

### สื่อและวัสดุอุปกรณ์จัดการเรียนรู้

1. วีดีโอ เรื่อง แค่มิ่ ก็หมดเรื่อง และวีดีโอเรื่อง การเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง

2. แบบฝึกกิจกรรมที่ 3.3 เรื่อง ตัวฉันมีคุณค่า และเรื่อง เดี่ยวก่อนนะ

3. PowerPoint เรื่อง วิธีการคุมกำเนิดแบบต่าง ๆ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

4. ยาเม็ดคุมกำเนิด ยาฉีดคุมกำเนิดและถุงยางอนามัย

5. เอกสารประกอบการบรรยาย

### **การวัดและประเมินผล**

1. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม การอภิปรายแลกเปลี่ยนความเห็น

2. การนำเสนอผลงานของกลุ่ม

3. การถาม – ตอบ

4. ตรวจสอบแบบฝึกกิจกรรม

### **เครื่องมือ**

1. แบบสังเกตพฤติกรรม

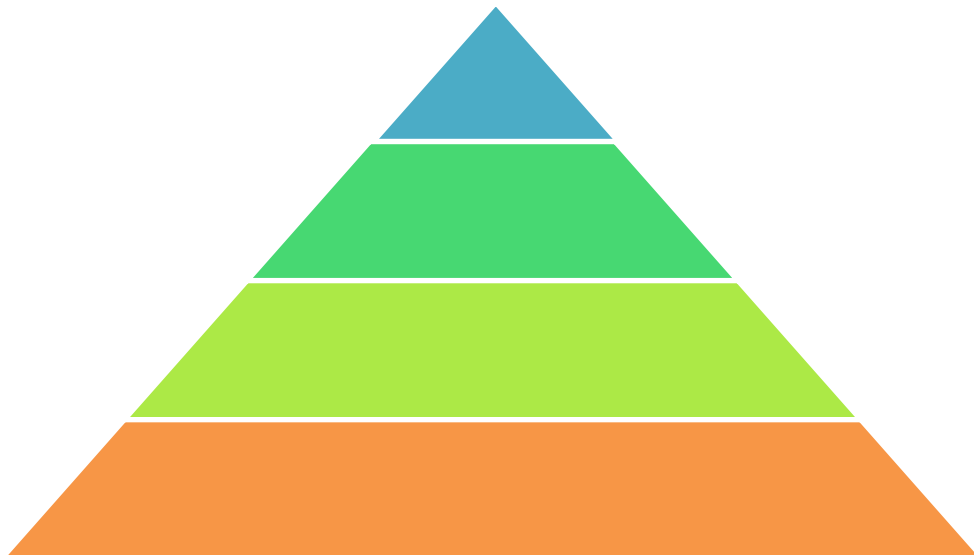
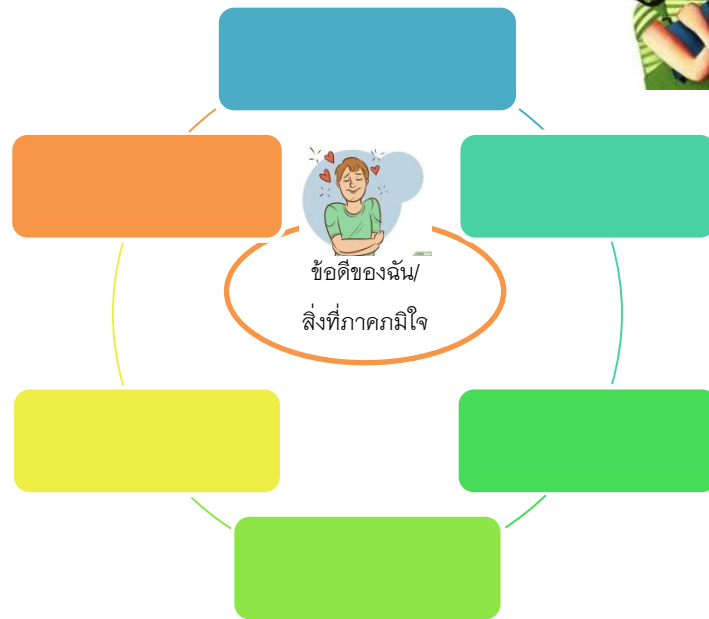
2. แบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

3. แบบประเมินแบบฝึกกิจกรรม

แบบฝึกกิจกรรมที่ 3.3 เรื่อง ตัวฉันมีคุณค่า

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง : จงเติมข้อความลงในช่องว่างให้สมบูรณ์



เป้าหมายในชีวิตของฉัน

### แบบฝึกกิจกรรมที่ 3.3 เรื่อง เดี่ยวก่อนนะ

**คำชี้แจง :** ให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์ที่กำหนดให้ต่อไปนี้ และอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม แล้วแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้เห็นทักษะการคิดวิเคราะห์ วิธีการปฏิเสธ การเจรจา ต่อรอง เพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและการป้องกันปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

#### สถานการณ์ที่ 1

เวลา 18.00 น. ต้มชวนอิวแพนสาวไปงานวันเกิดของเพื่อน และบอกว่าวันนี้ ตอน 2 ทุ่ม จะชวนไปเล่นรถที่เพิ่งแต่งเสร็จใหม่ๆ กันต่อเลยที่ถนนของหมู่บ้าน ซึ่งเปลี่ยว และมีคนกลุ่มแก๊งรถซึ่งทั้งหมด 5 คู่ ซึ่งทุกคู่เป็นคู่อีกกัน ไปแข่งกันโดยรางวัลคือ เหล้า 1 ขวด แต่ในวันพรุ่งนี้อิวมีสอบเก็บคะแนนวิชาวิทยาศาสตร์ อิวจะทำอย่างไรต่อไป

#### สถานการณ์ที่ 2



นนท์ และเอื้อย นักเรียนชั้น ม. 3 คบกันมาครบรอบ 1 ปี ในวันลอยกระทงพอดี นนท์และเอื้อยไปเที่ยวงานลอยกระทงกันจนดึก ขากลับนนท์ไปจอดรถในที่เปลี่ยวและมีด และเขาเริ่มโอบกอด หอมแก้ม และสัมผัสเนื้อตัวของเอื้อย และขอมีเพศสัมพันธ์กับเอื้อย โดยอ้างว่าเราก็คบกันมานานแล้ว เพื่อนคนอื่นๆก็ล้อเขาว่าไม่ได้ตัวเอื้อยสักที เขาโดนหยาม นนท์บอกยอมทำให้ทุกอย่างถ้าเอื้อยต้องการ ไม่ว่าจะกระเป่า เครื่องสำอางค์ หรือ โทรศัพท์ นนท์จะหามาให้ แต่แลกกับการมีอะไรกัน เขาพยายามอ้อนวอนเอื้อยอย่างเต็มที่ เอื้อยจะทำอย่างไรต่อไป



#### สถานการณ์ที่ 3

นิชาไปทำงานกลุ่มที่บ้านของอ้อฟพร้อมกับเพื่อนๆ ทั้งหมด 5 คน ซึ่งวันนี้ อ้อฟอยู่บ้านคนเดียว เมื่อท้องฟ้าเริ่มค่ำลงๆ เพื่อนๆก็ทยอยกลับบ้านกัน ฝนก็ตกลงมา ตอนนีเหลือแค่อ้อฟกับนิชาอยู่กันสองต่อสอง อ้อฟซึ่งแอบชอบนิชาอยู่แล้ว ก็ค่อยๆเข้าไปใกล้ๆ จนนั่งเบียดนิชาและเริ่มแตะเนื้อต้องตัว จับขาและโอบเอว นิชาตกใจและมองหน้าอ้อฟ แต่นิชาที่หัวไวเพราะลึๆก็แอบชอบอ้อฟอยู่เหมือนกัน บรรยากาศรอบข้างก็เริ่มหนาวและฝนตก อ้อฟเริ่มกอด และหอมแก้มนิชา กระซิบข้างหูว่า “เรามาลองเปิด ประสบการณ์ใหม่กันเถอะ อ้อฟก็ยังไม่เคยเหมือนกันนะ” นิชาและอ้อฟควรทำอย่างไรต่อไป

## เอกสารประกอบการบรรยาย (สำหรับวิทยากร)

### เรื่อง การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self Esteem)

การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self Esteem) เป็นความรู้สึกที่เกิดจากการประเมินตนเองเกี่ยวกับความมีคุณค่า ยอมรับตนเองมองตนเองในทางบวก รวมถึงการรับรู้ว่าคุณค่าในตนเองมีความสามารถมีประโยชน์ต่อสังคม

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กวัยรุ่น เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การท้องไม่พร้อมและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหายาเสพติด ปัญหาความรุนแรง การถูกล้อลวง แสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาโรคซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย ล้วนมาจากการที่วัยรุ่นเห็นคุณค่าในตนเองต่ำทั้งสิ้น

บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงนั้น มีลักษณะตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม ทำให้เป็นคนกล้าคิดกล้าทำกล้าเผชิญปัญหาและถือว่าปัญหาเป็นเรื่องที่ทำนายไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ใช้กลไกในการป้องกันตนเองน้อยมาก ดังนั้น ผู้ที่มีลักษณะเช่นนี้ จึงมีความสุขและใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงมีดังต่อไปนี้

1. ใฝ่หาทำทางวิธีการพูดและการเคลื่อนไหวแฝงไว้ด้วยความแจ่มใส ร่าเริงมีชีวิตชีวา กระตือรือร้น มีความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกในแง่ดี คิดในด้านบวก พอใจในตนเองรักตนเอง
2. สามารถพูดถึงความสำเร็จหรือข้อบกพร่องของตนเองได้อย่างตรงไปตรงมา ไม่รู้สึกด้อยค่า เคารพตนเอง
3. สามารถเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับการสรรเสริญการแสดงออกด้วยความรัก ความซาบซึ้ง
4. สามารถเปิดใจรับคำตำหนิและไม่ทุกข์ร้อนเมื่อมีผู้กล่าวถึงความผิดพลาดของตน
5. คำพูดและการเคลื่อนไหวมีลักษณะธรรมชาติไม่กังวล
6. มีความกลมกลืนกันอย่างดีระหว่างคำพูดการกระทำการแสดงออก และการเคลื่อนไหว
7. สามารถที่จะเห็นและสนุกสนานกับแง่ตลกขบขันของชีวิตทั้งของตนเองและผู้อื่น

8. มีเจตคติที่เปิดเผยมองหาข้อดีเกี่ยวกับชีวิตประสบการณ์ใหม่และโอกาสใหม่ ๆ ของชีวิต

9. มีเจตคติที่ยืดหยุ่นในการตอบสนองกับเหตุการณ์และสิ่งท้าทายมีวิญญานของความเป็นคนช่างคิดและไม่เอาจริงเอาจังกับชีวิตมากเกินไป

10. มีพฤติกรรมการแสดงออกในทางที่เหมาะสมสามารถเป็นตัวของตัวเองแม้ว่าตกอยู่ภายใต้สถานการณ์ที่มีความเครียด

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าลักษณะของผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงนั้นเป็นลักษณะพื้นฐานสำคัญ เนื่องจากเมื่อบุคคลมีการเห็นคุณค่าในตนเองแล้วก็จะสามารถพัฒนาบุคลิกภาพความรู้ความสามารถการบริหารตนเองมนุษยสัมพันธ์สุขภาพตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลนั้นได้ดีเพราะบุคคลเมื่อมีการเห็นคุณค่าในตนเองแล้วก็จะมีความเชื่อมีกำลังใจที่ดีว่าตนสามารถที่จะพัฒนาได้ในทุก ๆ ด้านองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองก่อนอื่นต้องกล่าวถึงคุณลักษณะพื้นฐานของการเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งบุคคลใช้เป็นเครื่องตัดสินว่าตนประสบความสำเร็จซึ่งมีอยู่ 4 ประการคือ

1. การรับรู้ว่าคุณมีความสามารถ (Competence) เมื่อบุคคลรับรู้ว่าคุณสามารถทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมายสามารถเผชิญอุปสรรคและปัญหาต่างๆที่ผ่านเข้ามาในชีวิตด้วยความมั่นใจปรับตัวได้ดีและสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การรับรู้ว่าคุณมีความสำคัญ (Significance) เมื่อบุคคลได้รับการยอมรับอย่างเหมาะสมรู้สึกว่าคุณเป็นที่รักของบุคคลอื่นมีประโยชน์และเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและสังคม

3. การรับรู้ว่าคุณมีอำนาจ (Power) เมื่อบุคคลรู้สึกว่าคุณมีอิทธิพลในการควบคุมชีวิตของตนเองและต่อเหตุการณ์ต่างๆรอบตัวมีความเชื่อมั่นในอำนาจการกระทำของตนว่าจะก่อให้เกิดผลตามที่ต้องการและมีความสามารถในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ด้วยตนเอง

4. การรับรู้ว่าคุณมีคุณความดี (Virtue) เมื่อบุคคลมีการปฏิบัติตัวสอดคล้องกับศีลธรรมจริยธรรมค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณีมองโลกในแง่ดีพอใจในชีวิตที่เป็นอยู่มีการแสดงออกของความคิดและถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

.....

## เอกสารประกอบการบรรยาย (สำหรับวิทยากร)

### เรื่อง ทักษะในการเอาตัวรอดจากสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ

สถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ หมายถึง สถานที่ เวลา โอกาส อารมณ์สภาพแวดล้อม ตัวบุคคล จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้โดยง่าย เช่น

1. การสัมผัส การโอบกอด การจูบ
2. การอยู่ในที่ลับตาคน
3. การถูกชักชวนให้ดูสื่อที่ยั่วยุอารมณ์ทางเพศ
4. การถูกชักชวนให้ไปดูสิ่งแปลกๆ
5. การไปเที่ยวในสถานที่บันเทิงเรีงรมย์

หากเราไม่สามารถหลีกเลี่ยงที่จะไปตามสถานที่ต่างๆดังกล่าวได้ ก็ควรมีทักษะในการเอาตัวรอดจากสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ 2 ทักษะที่สำคัญคือ ทักษะการปฏิเสธ และทักษะการต่อรอง

#### 1. ทักษะการปฏิเสธ หลักสำคัญที่ช่วยให้ปฏิเสธได้สำเร็จ มีดังนี้

1. ต้องมีจิตใจแน่วแน่ว่าจะต้องปฏิเสธจริงๆ
2. พูดยุติด้วยน้ำเสียงและท่าทางจริงจัง แต่มีความสุภาพ เพื่อแสดงความตั้งใจอย่างชัดเจนในการปฏิเสธ
3. แสดงความรู้สึกและพฤติกรรมประกอบไปกับเหตุผล

#### ตัวอย่างประโยคปฏิเสธ

สถานการณ์ที่ควรปฏิเสธ	ตัวอย่างประโยคปฏิเสธ
1. เพื่อนต่างเพศชวนเข้าในห้องพักส่วนตัว	“เราไม่อยากเข้าไป มันดูไม่ดี ขอตัวนะ เสด็จเข้าใจ”
2. เพื่อนชายชวนดื่มเหล้า	“เราไม่ชอบ กลัวจะเมา ไม่ดื่มนะ นายคงไม่ว่า” “ไม่อายุดื่ม เหม็น ขอไม่ดื่มนะ นายคงไม่ว่า”
3. เพื่อนต่างเพศชวนไปค้างคืนต่างจังหวัด	“เราไม่ชอบไปค้างคืนที่อื่น พ่อ แม่เราไม่อนุญาต เราไม่ไปนะ เสด็จเข้าใจ”
4. เพื่อนชวนไปเที่ยวเตร่	“เราไม่ชอบที่อย่างนั้น เข้าไปแล้วอึดอัด ไม่ไปนะ เสด็จไม่ว่า”

4. มีสมาธิในการปฏิเสธเมื่อถูกรบเร้าไม่ควรหวั่นไหวหรือลังเล ควรยืนยันการปฏิเสธและหาทางออกโดยวิธีการดังนี้

- ควรปฏิเสธซ้ำโดยไม่ต้องใช้ข้ออ้าง พร้อมทั้งกล่าวคำอำลา โดยไม่ฟังคำพูดอื่นใดอีก เพื่อไม่ให้เกิดความลังเลใจ หรือขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

- มีการต่อรองหรือผัดผ่อน โดยการหากิจกรรมอื่นมาทดแทน

- มีการผัดผ่อน โดยยืดระยะเวลาออกไป เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนใจ

5. เมื่อปฏิเสธจบแล้วต้องรีบเดินออกจากเหตุการณ์

6. เมื่อถูกสบประมาทไม่ควรหวั่นไหวหรือตอบโต้ ให้รีบเดินหนีออกไปทันที

7. การขอความเห็นส่วนร่วมกับการแสดงการขอบคุณ การขอโทษ เพื่อรักษาหัวใจและสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

**2. ทักษะการต่อรอง** หมายถึง กระบวนการติดต่อสื่อสาร เพื่อร่วมกันตัดสินใจและแก้ไขปัญหาโดยต้องอาศัยทักษะการสื่อสารและทักษะการสร้างสัมพันธภาพ

**ตัวอย่างการใช้ทักษะการต่อรอง** สถานการณ์ที่ผู้หญิงถูกผู้ชายลวนลาม ผู้หญิงควรกระทำดังนี้

1. ตั้งสติให้ดี ไม่แสดงความตกใจ ความเครียดและ ความหวาดกลัวมากเกินไป

2. รับฟังข้อเสนออย่างตั้งใจ พร้อมคิดคำตอบและคำพูดโต้ตอบ

3. ไม่แสดงการตอบรับ หรือปฏิเสธโดยทันทีด้วยการแสดงกิริยาราวาจาทำทางที่ทำให้อีกฝ่ายเกิดความโกรธ และก่อให้เกิดความเสียหายต่อเราได้ เช่น กริยาก้าวร้าว ดูถูก โกรธ

4. การพูดหรือแสดงท่าทางเป็นมิตร และคอยหาทางปฏิเสธด้วยคำว่า "ขอโทษ" "เสียดาย" หรือ "เสียใจ" เช่น เราเสียดายนะที่ไม่ได้ไปเป็นเพื่อนเธอ เพราะขากลับคงตึกมาก ๆ เราไม่เคยเดินทางตอนตึก ๆ พอไม่ให้ไปแน่ ๆ

5. แสดงความรู้สึกของตนเองพร้อมให้เหตุผล ข้อดี ข้อเสีย ที่จะเกิดขึ้น เช่น "ฉันรู้สึกไม่โอเคที่จะไปที่แห่งนั้น แม่ต้องดูแลและเรามีสอบวันพรุ่งนี้ด้วย ไว้วันหลังนะ"

6. รู้จักผัดผ่อนหรือหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ อาจการขอให้เขาหยุดการกระทำนั้นแต่ผัดผ่อนไว้โอกาสหน้า พยายามออกไปจากสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัยนั้น เช่น "อยู่ตรงนี้น้ำมันดูไม่ดีเลย เราออกไปด้านนอกกันเถอะ" หรือ "ห้องนี้เหม็นอับจัง เราออกไปรอข้างนอกก่อนนะ", "เอาไว้วันหลังเราค่อยพูดเรื่องนี้กันใหม่นะ",



“เดี๋ยวโอกาสหน้าค่อยว่ากันอีกทีนะ”, “เราไปคุยกับเพื่อนๆในกลุ่มของเรากันเถอะ”, “เราต้องกลับก่อนนะ แม่บอกจะให้พาไปธุระ” เป็นต้น

7. พยายามใช้ทักษะการสื่อสารด้วยคำพูดหลอกล่อ เช่น ในงานคืนนี้ มีที่ที่น่าไปมากกว่านี้ถ้าเธอรอได้ หรือ ถ้าเธออยากให้เราไปด้วยจริง ๆ ไปรับเพื่อนเราอีกคนไปด้วยสิ พูดแล้วรีบหลบหนี

8. มีการยืดหยุ่น ผ่อนหนักผ่อนเบา คล้อยตามบ้าง จะช่วยให้การต่อรองมีผลมากยิ่งขึ้น

## เอกสารประกอบการบรรยาย (สำหรับวิทยากร)

### เรื่อง วิธีการคุมกำเนิดแบบต่างๆ

การคุมกำเนิดไม่ได้มีแค่ยาคุมกำเนิดหรือถุงยางอนามัยเท่านั้นนะคะ แต่วิธีคุมกำเนิดยังมีอีกหลายวิธีด้วยกัน ดังนี้

1. **ถุงยางอนามัย** ถุงยางอนามัยมีประโยชน์หลัก ๆ ได้แก่ **ช่วยคุมกำเนิด ช่วยเปลี่ยนหรือเพิ่มรสชาติในการมีเพศสัมพันธ์** บางยี่ห้อถุงยางอนามัยซึ่งมีสารชะลอการหลั่งน้ำอสุจิ ทำให้ยืดเวลาที่มีเพศสัมพันธ์ออกไปได้นานขึ้น **ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์** เป็นประโยชน์ข้อสำคัญที่สุด

**คำถามที่คนส่วนใหญ่มักสงสัย คือ** หากมีเพศสัมพันธ์ทางทวารหนัก (anal sex) หรือปาก (oral sex) จำเป็นต้องสวมใส่ถุงยางหรือไม่? คำตอบคือ “จำเป็น” เนื่องจากเชื้อโรคหลายชนิดติดต่อกันได้ทางสารคัดหลั่ง ซึ่งไม่ใช่แค่น้ำในช่องคลอดหรือน้ำอสุจิ แต่รวมถึงน้ำลายหรือเลือดได้ด้วย

**ตัวอย่างเชื้อและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์** ที่ถุงยางอนามัยสามารถป้องกันได้

➤ **HIV** เป็นเชื้อไวรัสที่จะเข้าทำลายภูมิคุ้มกันของร่างกายมนุษย์ อาการที่บ่งบอกว่าติดเชื้อ HIV ได้แก่ รู้สึกเหนื่อย น้ำหนักลด เกิดผื่นแดง มีเหงื่อออกผิดปกติ โดยเฉพาะตอนกลางคืน

➤ **คลาไมเดีย (Chlamydia)** ในผู้ชายคือ ปวดถุงอัณฑะและท้องน้อย มีน้ำสีขุ่นไหลออกจากท่อปัสสาวะ ส่วนผู้หญิงจะมีเลือดออกกะปริบกะปรอยระหว่างรอบเดือน มีน้ำสีขุ่นไหลออกมา ปัสสาวะแสบขัด และหลังจากมีเพศสัมพันธ์อาจปวดท้องน้อยและมีตกขาวผิดปกติ

➤ **โรคหนองใน (Gonorrhea)** โรคหนองในสามารถทำให้เกิดการก่อตัวของเนื้อเยื่อไปอุดตันท่อนำไข่ การตั้งครรภ์นอกมดลูก เป็นหมัน หรือปวดท้องน้อยเรื้อรัง

➤ **โรคตับอักเสบชนิดบี (Hepatitis B)** สัญญาณที่บ่งบอกว่าติดเชื้อ ได้แก่ ผิวงามหรือตาขาวเปลี่ยนเป็นสีเหลือง ปัสสาวะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลหรือส้ม อุจจาระมีสีอ่อนลง มีไข้ อ่อนเพลียติดต่อกันหลายสัปดาห์หรือเป็นเดือน

➤ **โรคเริมที่อวัยวะเพศ (Genital herpes)** ระยะแรกๆ มักไม่แสดงอาการ จนถึงขั้นลุกลามจึงจะมีตุ่มพองบริเวณอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือปาก จากนั้นตุ่มพองจะแตกออก กลายเป็นแผลเจ็บปวด โรคนี้ไม่สามารถรักษาให้หายขาด

➤ **โรคหูดหงอนไก่ (Genital Warts)\*** เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส HPV ซึ่งทำให้ผิวหนังบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์และทวารหนักเจริญผิดปกติ อาการคือเกิดตุ่มหรือแผ่นนุ่มยื่นออกมา อาจมีอาการปวดหรือคันร่วมด้วยหรือไม่ก็ได้

➤ **โรคซิฟิลิส (Syphilis)** อาการจะมีแผลที่บริเวณอวัยวะเพศและ อาการจะรุนแรงขึ้น อาจเพิ่มเป็นหลายแผล เชื้อจะแพร่เข้าสู่อวัยวะต่าง ๆ กระทบถึงชีวิต หากติดเชื้อซิฟิลิสขณะตั้งครรภ์ อาจทำให้เกิดการแท้ง คลอดก่อนกำหนด หรือเด็กที่เกิดมาพิการ

\*โรคเริ่มที่อวัยวะเพศ หูดหงอนไก่ และซิฟิลิส สามารถติดต่อทั้งทางสารคัดหลั่งและการเสียดสีของผิวหนัง ดังนั้นการสวมถุงยางอนามัยจึงเพียงพอป้องกันในส่วนของสารคัดหลั่งเท่านั้น โอกาสที่จะติดเชื้อจากผิวหนังยังมีเหลืออยู่

### ยาคุม และข้อดีข้อเสียของวิธีคุมกำเนิดแบบต่าง ๆ

การเลือกใช้ยาคุมหรือการคุมกำเนิดแต่ละวิธี อาจพิจารณาจากคุณสมบัติและข้อดีข้อเสีย ดังต่อไปนี้

#### ➤ ยาคุมกำเนิดชนิดฮอร์โมนรวม

○ **ข้อดี** เหมาะสำหรับผู้หญิงที่ไม่ชอบวิธีการคุมกำเนิดรูปแบบอื่น ๆ ที่ต้องใส่หรือฝังภายในร่างกาย และช่วยบรรเทาความรุนแรงของกลุ่มอาการประจำเดือนได้ด้วย

○ **ข้อเสีย** ต้องรับประทานยาตรงเวลาและเป็นประจำทุกวัน หากลืม ต้องใช้วิธีการคุมกำเนิดรูปแบบอื่นร่วมด้วย และอาจมีอาการข้างเคียง เช่น ปวดศีรษะ ปวดท้อง อารมณ์แปรปรวน ประจำเดือนมาไม่ปกติ ความดันโลหิตสูง น้ำหนักขึ้น

○ **ประสิทธิภาพของการคุมกำเนิด** 92 – 99 เปอร์เซ็นต์

#### ➤ ยาคุมกำเนิดชนิดฮอร์โมนเดี่ยว

○ **ข้อดี** เหมาะสำหรับผู้ที่ไม่ชอบวิธีการคุมกำเนิดรูปแบบอื่น เช่น วิธีที่ต้องใส่หรือฝังภายในร่างกาย

○ **ข้อเสีย** มีประสิทธิภาพน้อยกว่ายาคุมกำเนิดชนิดฮอร์โมนรวม ต้องทานยาเม็ดคุมกำเนิดตรงเวลาเป็นประจำทุกวัน และอาจทำให้เกิดอาการข้างเคียง เช่น ปวดศีรษะ เจ็บหน้าอก น้ำหนักขึ้น เป็นต้น

○ **ประสิทธิภาพของการคุมกำเนิด** 90-99 เปอร์เซ็นต์

มีการศึกษาค้นคว้าที่แนะนำว่า การรับประทานยาคุมกำเนิดชนิดฮอร์โมนทั้ง 2 แบบ อาจช่วยลดความเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งเยื่อบุโพรงมดลูกและมะเร็งรังไข่ได้เล็กน้อย แต่ก็อาจเพิ่มความเสี่ยงเป็นมะเร็งเต้านม มะเร็งปากมดลูก และมะเร็งตับได้เล็กน้อยเช่นกัน

- **ยาคุมฉุกเฉิน** แม้จะเป็นการคุมกำเนิดรูปแบบหนึ่ง แต่อาจมีประสิทธิภาพไม่เท่ากับวิธีการอื่น

○ **ข้อดี** หาซื้อได้ง่ายตามร้านขายยาทั่วไป และออกฤทธิ์ป้องกันได้สูงสุด 3 วัน หลังมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน

○ **ข้อเสีย** อาจทำให้เกิดผลข้างเคียง เช่น คลื่นไส้ อาเจียน เจ็บเต้านม ปวดศีรษะ วิงเวียน ปวดท้อง เมื่อยล้าเป็นระยะ หรือประจำเดือนมาไม่ปกติประมาณ 1 - 2 รอบเดือน

○ **ประสิทธิภาพของการคุมกำเนิด** เกือบ 90 เปอร์เซ็นต์

- **ยาคุมแบบฉีด** แพทย์จะฉีดให้ทุก ๆ 3 เดือน ยาฉีดคุมกำเนิดจะส่งผลต่อการตกไข่ เยื่อบุโพรงมดลูก และเพิ่มความชื้นให้แก่มูกช่องคลอด เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์

○ **ประสิทธิภาพของการคุมกำเนิด** 97 - 99 เปอร์เซ็นต์

- **ยาฝังคุมกำเนิด** มีลักษณะเป็นหลอดยาขนาดเล็ก ภายในบรรจุฮอร์โมนโปรเจสทินไว้ ใช้ฝังเข้าไปใต้ผิวหนัง โดยยาฝังคุมกำเนิดจะส่งผลต่อการตกไข่และเพิ่มความชื้นให้กับมูกช่องคลอด เพื่อขัดขวางการเคลื่อนตัวของอสุจิเข้าสู่มดลูก

○ **ประสิทธิภาพของการคุมกำเนิด** มากกว่า 99 เปอร์เซ็นต์

- **ถุงยางอนามัยสำหรับผู้หญิง** มีลักษณะบาง ทำจากยาง มีวงแหวน 2 ด้าน ใสด้านที่เป็นวงแหวนปลายปิดเข้าไปในช่องคลอด ป้องกันไม่ให้อสุจิผ่านเข้าไป

○ **ประสิทธิภาพของการคุมกำเนิด** 79 - 90 เปอร์เซ็นต์

- **ฟองน้ำคุมกำเนิด** เป็นฟองน้ำทรงกลม ทำจากพลาสติกออบด้วยน้ำยาฆ่าอสุจิ ใใส่ภายในช่องคลอด เพื่อป้องกันอสุจิเคลื่อนตัวเข้าไปยังมดลูก

- **หมวกครอบปากมดลูก** มีลักษณะคล้ายหมวก ออบด้วยน้ำยาฆ่าอสุจิ ใช้ครอบบริเวณปากมดลูก เพื่อป้องกันอสุจิเคลื่อนตัวผ่านไปยังมดลูก

- **ฝาครอบปากมดลูก** มีลักษณะเป็นแผ่นยืดหยุ่นได้ ออบด้วยน้ำยาฆ่าอสุจิ ใใส่ปิดบริเวณปากมดลูก เพื่อป้องกันไม่ให้อสุจิเคลื่อนตัวผ่านไปยังมดลูก

- **ห่วงอนามัยชนิดเคลือบทองแดง** มีลักษณะเป็นรูปตัวที (T) ขนาดเล็ก แพทย์จะใส่ห่วงอนามัยบริเวณมดลูก เพื่อไม่ให้ไข่ที่ผสมกับอสุจิแล้วฝังตัวในมดลูกได้

- **ห้วงอนามัยชนิดฮอร์โมน** มีลักษณะเป็นรูปตัวที (T) ขนาดเล็ก เหมือนชนิดเคลือบทองแดง ห้วงอนามัยจะปล่อยฮอร์โมนโปรเจสตีโนออกมา ส่งผลต่อการตกไข่และเพิ่มความชื้นให้แก่มูกช่องคลอด เพื่อขัดขวางการเคลื่อนตัวของอสุจิเข้าสู่มดลูก
  - **แผ่นแปะคุมกำเนิด** มีลักษณะเป็นแผ่นขนาดประมาณ 2 ตารางนิ้ว แปะลงบนผิวหนัง ส่งผลต่อการตกไข่และประสิทธิภาพในการฝังตัวของไข่ รวมถึงทำให้มูกช่องคลอดข้นขึ้นจนอสุจิเคลื่อนตัวเข้าไปได้ยาก ผู้ใช้ต้องเปลี่ยนแผ่นแปะคุมกำเนิดใหม่ทุกสัปดาห์ อย่างต่อเนื่องนาน 3 สัปดาห์ และหยุดใช้แผ่นแปะ 1 สัปดาห์ ในระหว่างที่ประจำเดือนมา
  - **วงแหวนคุมกำเนิด** มีลักษณะเป็นห่วงยืดหยุ่นได้ มีขนาดประมาณ 2 นิ้ว ใส่ได้ด้วยตนเองบริเวณอวัยวะเพศหญิง ส่งผลต่อการตกไข่และเย็บมดลูก ทำให้มูกมดลูกข้นขึ้น เพื่อไม่ให้อสุจิเคลื่อนตัวเข้าสู่มดลูก หากต้องการให้ประจำเดือนมาตามปกติ ต้องถอดวงแหวนคุมกำเนิดออกล่วงหน้าเป็นเวลา 1 สัปดาห์
  - **การนับระยะปลอดภัย** หรือวิธีหน้า 7 หลัง 7 เป็นการนับวันเพื่อให้ทราบว่าช่วงเวลาใดของเดือนที่มีโอกาสตั้งครรภ์น้อยที่สุด
    - **ข้อดี** เป็นการคุมกำเนิดด้วยวิธีธรรมชาติ ไม่ต้องใช้ยาหรืออุปกรณ์คุมกำเนิดใด ๆ ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย และไม่ก่อให้เกิดผลข้างเคียง
    - **ข้อเสีย** ยากที่จะทราบได้แน่นอนว่าเมื่อไหร่ควรหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ เพื่อลดความเสี่ยงของการตั้งครรภ์ มีประสิทธิภาพน้อยกว่าวิธีการคุมกำเนิดรูปแบบอื่น ๆ ต้องอาศัยความแม่นยำ และเสี่ยงต่อการติดเชื้อติดต่อทางเพศสัมพันธ์
    - **ประสิทธิภาพของการคุมกำเนิด** 75 - 91 เปอร์เซ็นต์
  - **การทำหมันชาย** เป็นการตัดและผูกท่อนำอสุจิ เพื่อไม่ให้อสุจิถูกปล่อยออกมาเมื่อมีการหลั่ง
  - **การทำหมันหญิง** เป็นการผูกท่อนำไข่ ทำให้อสุจิไม่สามารถเคลื่อนตัวเข้าสู่มดลูกได้
- สรุปเสริมในประเด็นที่ว่า** การกินยาเม็ดคุมกำเนิดไม่ได้หมายความว่า เราต้องมีเพศสัมพันธ์เสมอไป เพราะยาคุมกำเนิดบางชนิดจะมีผลต่อฮอร์โมนภายในร่างกาย ลดสิวลดอาการบวมหน้าได้ แต่หากเป็นการกินเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์จริงก็ให้สามารถอธิบายให้ผู้ปกครองรับทราบได้ว่าเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ที่ยังไม่พร้อมได้ไม่ให้เกิดมาเป็นภาระของพ่อแม่และของสังคม เป็นต้น

### แบบสังเกตพฤติกรรม

หน่วยที่.....เรื่อง.....

ชื่อกลุ่ม/บุคคล.....

**คำชี้แจง** แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรม ใช้แนวทางของเดมมิ่ง (PDCA) มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดข้อคำถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

**ตอนที่ 1** แบบสังเกตเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องความเหมาะสมของระดับพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามเกณฑ์ระดับคุณภาพ ดังนี้

5 หมายถึง พฤติกรรมเหมาะสมในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง พฤติกรรมเหมาะสมในระดับมาก

3 หมายถึง พฤติกรรมเหมาะสมในระดับปานกลาง

2 หมายถึง พฤติกรรมเหมาะสมในระดับน้อย

1 หมายถึง พฤติกรรมเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ที่	รายการ	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
<b>การวางแผน (P)</b>						
1	การปรึกษาหารือ การวางแผนปฏิบัติกิจกรรม					
2	การร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรม					
<b>การปฏิบัติงาน (D)</b>						
3	การจูงใจให้สมาชิกร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม					
4	การร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย					
5	การร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์					
<b>การประเมินตนเอง (C)</b>						
6	การมีส่วนร่วมในการประเมินขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม					
7	การมีส่วนร่วมในการสรุปผลการปฏิบัติกิจกรรม					

ที่	รายการ	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
การปรับปรุงงาน (A)						
8	การร่วมกำหนด แก้ไขปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรม และปรับปรุงให้ดีขึ้น					
9	การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นถึงการปฏิบัติ กิจกรรมกลุ่ม					
10	การมีส่วนร่วมในการสรุปองค์ความรู้ของกลุ่ม					

ตอนที่ 2 ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์      คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 = มากที่สุด  
 คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 = มาก  
 คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 = ปานกลาง  
 คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 = น้อย  
 คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 = น้อยที่สุด

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต  
 (.....)

### แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

หน่วยที่.....เรื่อง.....

ชื่อกลุ่ม/บุคคล.....

**คำชี้แจง** ให้ผู้ประเมินพิจารณาผลงานหรือผลการปฏิบัติงาน และทาเครื่องหมาย ✓

ลงในช่องการปฏิบัติ ดังนี้

เกณฑ์การประเมินปฏิบัติได้ครบ 5 รายการ อยู่ใน ระดับดี

เกณฑ์การประเมินปฏิบัติได้ 3 – 4 รายการ อยู่ใน ระดับพอใช้

เกณฑ์การประเมินปฏิบัติได้น้อยกว่า 3 รายการ อยู่ใน ระดับปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				ข้อคิดเห็น
	3	2	1	0	
1.การเตรียมความพร้อม					
2. เนื้อหาสาระครอบคลุม ชัดเจน					
3.รูปแบบการนำเสนอ					
4.การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
5.การรักษาเวลา					
6.ความสนใจของผู้ฟัง					
รวมแต่ละรายการ					
<b>รวมคะแนนทั้งหมด</b>					
<b>ระดับคะแนน</b>					
( ) 13-18 = ดี					
( ) 7-12 = พอใช้					
( ) 0-6 = ควรปรับปรุง					

ผู้ประเมิน.....

วัน.....เดือน.....ปี.....



## เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน

### 1. การเตรียมความพร้อม

- 3 คะแนน = ทุกคนในกลุ่มมีการปรึกษาหารือ วางแผน และปฏิบัติตามแผน
- 2 คะแนน = มีการปรึกษากันในกลุ่ม วางแผน แต่ปฏิบัติเป็นบางคน
- 1 คะแนน = มีการปรึกษากันในกลุ่ม ขาดการวางแผน
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

### 2. เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจน

- 3 คะแนน = มีสาระสำคัญครบถ้วน ตรงตามจุดประสงค์
- 2 คะแนน = สาระสำคัญไม่ครบถ้วน แต่ตรงตามจุดประสงค์
- 1 คะแนน = สาระสำคัญไม่ตรงตามจุดประสงค์
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

### 3. รูปแบบการนำเสนอ

- 3 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม ทันสมัย นำเสนอที่น่าสนใจ มีความคิดสร้างสรรค์
- 2 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม นำเสนอที่น่าสนใจ แต่ขาดความคิดสร้างสรรค์
- 1 คะแนน = เทคนิคการนำเสนอไม่เหมาะสมและไม่น่าสนใจ
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

### 4. การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

- 3 คะแนน = หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายปฏิบัติได้ตรงตามจุดประสงค์
- 2 คะแนน = หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายปฏิบัติได้แต่ไม่ครบถ้วน
- 1 คะแนน = หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไม่สามารถปฏิบัติได้
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

### 5. การรักษาเวลา

- 3 คะแนน = ดำเนินกิจกรรมได้ตามเวลาที่กำหนด
- 2 คะแนน = ดำเนินกิจกรรมเร็วกว่าเวลาที่กำหนด
- 1 คะแนน = ดำเนินกิจกรรมช้ากว่าเวลาที่กำหนด
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

### 6. ความสนใจของผู้ฟัง

- 3 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ
- 2 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70 - 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ
- 1 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70 สนใจ และให้ความร่วมมือ
- 0 คะแนน = ไม่มีการปฏิบัติ

## สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกอบรม

สื่อประกอบการฝึกอบรมตามหลักสูตรนี้ ประกอบด้วย

1. ใบความรู้
2. บัตรคำ
3. วีดิทัศน์
4. แบบฝึกกิจกรรม
5. แบบสังเกตพฤติกรรม
6. เอกสารประกอบการบรรยาย
7. โปรแกรมนำเสนอ Power Point
8. ยาคู่มือกำเนิด ถูยงอนามัย
9. แบบประเมินการนำเสนอผลงาน
10. แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม
11. แบบประเมินความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

## การวัดและประเมินผล

1. ประเมินผลก่อนการอบรม
  - 1.1 ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน
2. ประเมินผลระหว่างอบรม
  - 2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ
  - 2.2 ตรวจแบบฝึกกิจกรรม
3. ประเมินผลหลังการอบรม
  - 3.1 ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน
  - 3.2 ประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมต่อการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

ตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

### เกณฑ์การประเมิน

นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมที่ผ่านเกณฑ์การประเมินต้องผ่านเกณฑ์

ต่อไปนี้

1. ผู้เข้าอบรมร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกหน่วยการเรียนรู้
2. ผู้เข้าอบรมส่งแบบฝึกกิจกรรมครบทุกกิจกรรมและครบทุกหน่วยการเรียนรู้
3. ผู้เข้าอบรมมีผลการทดสอบหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม
4. ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

ขึ้นไป



แบบประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม

## แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

- คำชี้แจง** 1. แบบทดสอบนี้เป็น 2 ตอน  
ตอนที่ 1 แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวโดยใส่เครื่องหมาย X ตรงตามตัวอักษรที่เป็นคำตอบในกระดาษคำตอบ  
ตอนที่ 2 แบบเติมคำ ให้นักเรียนเขียนคำตอบลงในกระดาษคำตอบให้ถูกต้อง
2. จำนวนข้อสอบมีทั้งหมด 24 ข้อ (ปรนัย 20 ข้อ อัตนัย 4 ข้อ) รวม 40 คะแนน นักเรียนต้องทำให้ครบทุกข้อ
3. เวลาที่ใช้ในการทำแบบทดสอบฉบับนี้ 40 นาที

1. เพราะเหตุใดร่างกายของวัยรุ่นจึงมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแตกต่างจากวัยเด็ก
- ก. เป็นผลมาจากฮอร์โมนในร่างกาย
  - ข. เป็นผลมาจากการถ่ายทอดทางพันธุกรรม
  - ค. เป็นผลมาจากฮอร์โมนในร่างกายและสิ่งแวดล้อม
  - ง. เป็นผลมาจากฮอร์โมน การถ่ายทอดทางพันธุกรรม และความเป็นอยู่สภาพแวดล้อม
2. การกระทำของบุคคลใด ที่บ่งบอกได้ว่ารู้จักวิธีการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองได้อย่างถูกต้อง
- ก. โดยปกติแล้วก็อยจะใช้ผ้าอนามัยแผ่นเดียวตลอดวัน
  - ข. ลุกเกิดอาบน้ำเป็นประจำทุกวัน ใช้น้ำยาบ้วนปาก แทนการแปรงฟัน
  - ค. หวานจะการแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะอยู่เสมอ
  - ง. อันใช้โรลออนดับกลิ่นตัว ล้างหน้าด้วยโฟมล้างหน้า และสวมใส่เสื้อผ้าที่สะอาดอยู่เสมอ
3. เมื่อมีอาการตกขาว คันและมีกลิ่น ควรปฏิบัติตัวอย่างไรจึงจะดีที่สุด หากเราอายุที่จะไปพบแพทย์
- ก. เอาแอลกอฮอล์มาเช็ดที่อวัยวะเพศ
  - ข. สืบค้นข้อมูลในอินเทอร์เน็ต และไปซื้อยาที่ร้านและปรึกษาเภสัชกร
  - ค. ใช้น้ำยาล้างช่องคลอดสวนเข้าไปเพื่อล้างเชื้อโรคออก
  - ง. ปล่อยให้ตัวเองไม่นานก็จะหายเอง

4. พฤติกรรมทางเพศ มีความหมายตรงกับข้อใด
- สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต
  - กลุ่มคนที่ร่วมมือกัน อยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน และมีวัฒนธรรมที่เด่นชัด
  - การแสดงออกของบุคคลเกี่ยวกับเรื่องเพศ ที่เป็นผลมาจากการเรียนรู้และการถ่ายทอดจากสังคม
  - ความสามารถในการเรียนรู้ และเข้าใจในพฤติกรรมทางเพศ
5. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นมากที่สุดคือข้อใด
- การคบเพื่อน
  - พ่อแม่และคนในครอบครัว
  - สิ่งแวดล้อม โรงเรียนและสังคม
  - วัฒนธรรมประเพณี
6. ข้อใดคือพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่นชายและหญิง
- การนัดพบกันในที่ลับตาคน
  - การแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ
  - การกอด จูบ นอนบนเตียงแล้วถ่ายภาพลงสื่อออนไลน์
  - การแสดงออกถึงความรุนแรง ก้าวร้าว เพื่อแสดงว่าตนเป็นคนเข้มแข็ง
7. ข้อใดจัดเป็นทัศนคติทางเพศสำหรับวัยรุ่นที่ควรปรับเปลี่ยนแง่คิดเป็นลำดับแรก
- การมีแฟนเป็นเรื่องปกติและเท่
  - เพศสัมพันธ์เป็นเรื่องที่ห้ามไม่ได้ และเป็นเรื่องธรรมดาที่วัยรุ่นชายทุกคนต้องมี
  - ยาเสพติดจะช่วยให้มีอาการทางเพศมากขึ้น
  - การเก็บแค้น จะบ่งบอกถึงความซ้าของ ความสวย/หล่อ และความมีเสน่ห์ของตนเอง
8. ข้อใดจัดเป็นค่านิยมทางเพศในเชิงบวก
- การนอนกับผู้ชายหลายคนโดยไม่ตั้งครรภักดิ์ถือว่าเป็นคนเก่ง
  - การนุ่งสั้น เสื้อเปิดไหล่ เห็นเนินอก ทำให้ดูน่ารักมีเสน่ห์มากขึ้น
  - การสวมถุงยางอนามัยไม่สามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้จริง
  - การเที่ยวกลางคืนมีความเสี่ยงในการถูกล่วงละเมิดทางเพศ

9. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุของการตั้งครรภ์
- ความอยากรู้้อยากลอง
  - ขาดความรู้ หรือมีความเชื่อผิดๆเกี่ยวกับวิธีการคุมกำเนิด
  - ศึกษาข้อมูลการป้องกันการตั้งครรภ์ผ่านสื่อต่าง ๆ
  - การอยู่ด้วยกันแบบสองต่อสองและในที่ลับตาคน
10. การมีเพศสัมพันธ์เพียงครั้งเดียวจะทำให้ตั้งครรภ์ได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- ได้ เพราะมีการหลั่งน้ำอสุจิและไม่ได้สวมถุงยางอนามัย
  - ได้ เพราะทั้งเราและคู่นอนอยู่ในวัยเจริญพันธุ์
  - ไม่ได้ เพราะวันนั้นไข่อาจยังไม่ตก
  - ไม่ได้ เพราะคู่นอนพึ่งหายจากการเป็นประจำเดือนมาเพียง 7 วัน
11. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง
- การปฏิสนธิเกิดขึ้นเมื่อเสปิร์มตัวแรกเจาะไข่เข้าไปได้
  - เสปิร์มจะว่ายเข้าไปเจอไข่และปฏิสนธิที่บริเวณรังไข่
  - เราสามารถใช้ชุดตรวจตั้งครรภ์ ตรวจปัสสาวะและจะพบฮอร์โมน HCG ถ้ามีการตั้งครรภ์เกิดขึ้น
  - หลังจากตกไข่ คอร์ปัสลูเทียม จะทำให้เยื่อบุมดลูกหนาตัวขึ้น
12. ข้อใดเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการตั้งครรภ์ในวัยเรียน
- มีปัญหาทางการเงิน , มีการทำแท้งเพิ่มขึ้น
  - เครียดเพราะทำให้พ่อแม่เสียใจ, เสียโอกาสทางการศึกษา
  - ภาวะโลหิตจาง, การคลอดก่อนกำหนด
  - ถูกทุกข้อ
13. ข้อดีของนักเรียนหญิงที่รู้จักกันवलสงวนตัว คือข้อใด
- ทำให้เพื่อน ๆ รัก
  - ทำให้เพื่อนต่างเพศชื่นชมเรามากขึ้น
  - ทำให้รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า นำค้นหา นำภูมิใจ
  - ทำให้พ่อแม่ไม่ต้องเหนื่อยติดตามพฤติกรรมของลูก
14. อ่อนคบกับแฟนมาได้ 2 ปี ในวันลอยกระทงแฟนขอมีเพศสัมพันธ์ด้วย โดยอ้างว่าคบกันมานานมากแล้ว อ่อนควรตัดสินใจอย่างไรจึงจะเหมาะสม
- ปฏิเสธอย่างนุ่มนวล



- ข. ปฏิเสธอย่างขึงขัง จริงจัง
- ค. ต่ำว่าอย่างแรงและเลิกคบ
- ง. หากเขาใช้ถ้อยทางอนามั้ยจะยินยอม
15. ปีติ ไปงานวันเกิดของนก (แฟนสาว) ที่ห้องพักจนตึกจึงขอค้างที่ห้องพักโดยสัญญาว่าจะไม่ล่วงเกินอย่างเด็ดขาด นักเรียนคิดว่านก ควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะเหมาะสม
- ก. ให้ปีตินอนโซฟา ส่วนนกกนอนบนเตียง
- ข. ให้ปีตินอนบนเตียง ส่วนนกกนั่งเฝ้าจนถึงเช้า
- ค. ขอร้องให้เขากลับไป แล้วบอกว่าถึงไม่มีอะไรกันแต่ตนเองเป็นหญิงก็เสียหาย
- ง. ไล่ให้เขากลับไปแล้วขอบรมสั่งสอนให้เขามีความเป็นสุภาพบุรุษอย่าข่มเหงน้ำใจผู้หญิง
16. การกระทำของบุคคลในข้อใด แสดงให้เห็นถึงการป้องกันตนเองจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนอย่างเหมาะสม
- ก. ฟাঁซอบแต่งตัวสั้น ๆ เผยรูปร่าง เห็นสัดส่วน
- ข. เมย์จะไปเที่ยวผับ บาร์กับกลุ่มเพื่อนเท่านั้น
- ค. แม้จะอยู่ตามลำพัง มดจะยอมให้คนรักกอดจูบได้ แต่แค่กอดจูบเท่านั้น
- ง. มั่นปฏิเสธที่จะไปเที่ยวกับแฟนหนุ่มสองต่อสอง ไม่ว่าจะกลางวันหรือกลางคืน
17. การนับระยะปลอดภัยสำหรับผู้หญิง ข้อใดไม่ถูกต้อง
- ก. ใช้ได้กับผู้หญิงทุกคน
- ข. ป้องกันการตั้งครรภ์ได้ 80 %
- ค. ไม่สามารถป้องกันการติดเชื้อได้
- ง. เริ่มนับจากวันที่มีประจำเดือนมาวันแรกเป็นวันที่ 1
18. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับการคุมกำเนิด
- ก. ยาคุมกำเนิด มีแบบ 2 เม็ด, 21 เม็ด และ 28 เม็ด คุมกำเนิดได้ 100 เปอร์เซ็นต์
- ข. ยาคุมแบบ 28 เม็ดมีตัวยาคุมกำเนิดอยู่ 21 เม็ด อีก 7 เม็ดเป็นวิตามิน
- ค. การทำหมันนั้นทำได้เฉพาะเพศชายเท่านั้น
- ง. การคุมกำเนิดแบบชั่วคราว ทำได้เฉพาะเพศหญิงเท่านั้น

19. ผลิตภัณฑ์ใดที่ช่วยป้องกันปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นได้ดีและมีผลข้างเคียงน้อยที่สุด

- ก. ยาเม็ดคุมกำเนิดฉุกเฉิน
- ข. น้ำยาล้างช่องคลอด
- ค. ยาเหน็บชนิดสอด
- ง. ถุงยางอนามัย

20. พฤติกรรมใดถือเป็นวิธีการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นได้ดีที่สุด

- ก. แต่งกายสุภาพไม่ยั่ววู
  - ข. ไม่อยู่ในที่ลับตาเพียงลำพังสองต่อสอง
  - ค. ไม่เปิดโอกาสให้ฝ่ายชายถูกเนื้อต้องตัว
  - ง. ไม่แยกตัวออกจากกลุ่มเพื่อน
-

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

**ตอนที่ 2 อัตนัย** จำนวน 6 ข้อ (25 คะแนน)

1. จากสถานการณ์ต่อไปนี้ จงอ่านแล้วตอบคำถาม (2 คะแนน)

ต้อม เด็กหนุ่มหน้าตาบ้าน ๆ นิสัยดี โสด และใสซื่อ วันหนึ่งมีผู้ใช้เฟสบุ๊คชื่ออีว ใช้รูปโปรไฟล์เป็นสาวแสนสวย ทักมาจีบต้อม เขาทั้งสองคุยกันทางเฟสบุ๊คมาได้ 1 เดือน ต้อมตกหลุมรัก อีวอย่างสุดหัวใจ เพราะเขาไม่เคยมีความรักมาก่อน อีวสาวสวยมาคุยด้วยเขาจึงเต็มใจทำให้ทุกอย่าง ต้อมมักจะส่งขนมไปให้ผ่านทางเคอรี่ และเติมเงินโทรศัพท์ให้อีวบ่อยครั้งตามที่อีวต้องการ พอถึงวันครบรอบ 2 เดือนที่คบกัน อีวก็ชวนให้ต้อมส่งรูปภาพรูปร่างของตนเอง หน้าอก และอวัยวะเพศให้ส่งไปให้อีวดู แลกกับการนัดพบตัวจริง โดยถ้าไม่ส่ง อีวจะเลิกคุยด้วย และจะไม่มีทางได้ติดต่อกันอีก



**หากนักเรียนเป็นต้อม นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะเหตุใด**

ตอบ.....  
 .....  
 .....  
 .....  
 .....  
 .....  
 .....  
 .....

2. จากสถานการณ์ต่อไปนี้ จงอ่านแล้วตอบคำถาม (6 คะแนน)

โน้ต เด็กหนุ่มวัย 15 ปี ลูกชายคนเล็กของครอบครัว ในพี่น้องทั้งหมด 3 คน พ่อแม่จึงตามใจทุกอย่าง เขาจึงไม่เคยทำงานช่วยพ่อแม่เลย และวันหนึ่งพ่อก็คุยกับโน้ตหวังจะให้โน้ตเริ่มช่วยงานบ้าง

พ่อ : “ทรัพย์สินสมบัติเรามีเยอะลูก ที่นา ที่สวน ฟาร์มเป็ด ฟาร์มวัวนม ถ้าขยันหน่อยนะ ทำมาหากินอยู่อย่างสุขสบาย ควรจะเริ่มฝึก เริ่มหัดได้แล้วนะลูก”

โน้ต : “พ่อ แหวนแฟนของโน้ตนะ ที่อยู่ห้องเรียนเดียวกัน ถ้าโน้ตทำเขาท้องเลยจะได้มั๊ย จะได้มาอยู่ด้วยกัน เพราะยังงั้นเราก็มีเงินเลี้ยงเขาอยู่แล้ว นะพ่อนะ ผมอยากได้เขามาเป็นเมีย”



จากบทสนทนาดังกล่าว นักเรียนคิดว่าผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับบุคคลต่อไปนี้ มีอะไรบ้าง จงเขียนอธิบายมาให้เข้าใจ

2.1 ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับโน้ต และแหวน

ตอบ.....  
 .....  
 .....  
 .....

2.2 ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับพ่อแม่ของโน้ต และพ่อแม่ของแหวน

ตอบ.....  
 .....  
 .....

2.3 ผลกระทบที่จะเกิดกับขึ้นกับเด็ก (ลูกของโน้ตและแหวน)

ตอบ.....  
 .....  
 .....

3. นักเรียนคิดว่าปัญหาการทำแท้ง และการทอดทิ้งเด็กในปัจจุบัน ส่งผลต่อสังคมไทยอย่างไร

(2 คะแนน)

ตอบ.....  
 .....  
 .....  
 .....  
 .....

4. จงบอกข้อดี ข้อเสียของวิธีการคุมกำเนิดที่กำหนดให้ ต่อไปนี้ (10 คะแนน)

4.1 การนับหน้า 7 หลัง 7

➤ ข้อดี

คือ.....

➤ ข้อเสีย

คือ.....

4.2 การหลั่งนอก

➤ ข้อดี

คือ.....

➤ ข้อเสีย

คือ.....

4.3 การใช้ถุงยางอนามัย

➤ ข้อดี

คือ.....

➤ ข้อเสีย

คือ.....

4.4 การกินยาคุมฉุกเฉิน

➤ ข้อดี

คือ.....

➤ ข้อเสีย

คือ.....

4.5 การใช้แผ่นแปะคุมกำเนิด

➤ ข้อดี

คือ.....

➤ ข้อเสีย

คือ.....

.....\*\*\*\*\*.....

**เฉลยแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ  
เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน**

**ตอนที่ 1 ข้อสอบปรนัย**

ข้อที่	คำตอบ	ข้อที่	คำตอบ
1	ง	11	ข
2	ง	12	ง
3	ข	13	ค
4	ค	14	ก
5	ก	15	ค
6	ข	16	ง
7	ก	17	ก
8	ง	18	ข
9	ค	19	ง
10	ก	20	ค

**ตอนที่ 2 ข้อสอบอัตนัย**

**ข้อ 1. สถานการณ์ของต้อม**

**เกณฑ์การให้คะแนน**

คะแนนเต็ม (2 คะแนน) เมื่อตอบว่า “ไม่ทำตามที่อีวร้องขอ/ไม่ส่งรูปไป”

และให้เหตุผลตามแนวคำตอบอย่างน้อย 2 ข้อ

**แนวคำตอบ**

1. อีวอาจเป็นมิชฉาชีพ มาหลอกหลวง แล้วเอาภาพไปประจาน หรือเอาไป  
ข่มขู่เรียกทรัพย์สิน

2. ยังไม่เคยพบเจอกัน จึงไม่ควรไว้วางใจ แม้จะรู้สึกชอบพอกก็ตาม  
พิจารณาว่าไม่มีเหตุผลที่เหมาะสมว่าทำไมต้องอยากเห็นรูปร่างของเรา
3. ต่อม ต้องพูดคุยสื่อสารว่า ต้องการคบกันโดยไม่มี การก้าวล่วงสิทธิ  
ส่วนบุคคล โดยเฉพาะเรื่องเพศ
4. ตัดใจเลิกคบกับอิวไปเลย เพราะเขาบังคับในสิ่งที่เราไม่เต็มใจจะทำ  
และเป็นเรื่องที่น่าอาย
5. พูด บอกแสดงความรู้สึกของตนออกไปว่าอยากคบจริงจัง และตั้งใจ  
จะไปพบพ่อแม่ของอีกฝ่าย เพื่อขออนุญาตคบกัน

**คะแนนบางส่วน (1 คะแนน)** เมื่อตอบได้ถูกต้อง และเขียนเหตุผลตามแนว  
คำตอบได้ 1 ข้อ

**ไม่ได้คะแนน (0 คะแนน)** เมื่อตอบได้ถูกต้อง แต่ไม่เขียนเหตุผลประกอบ  
หรือไม่

เขียนตอบ

## ข้อ 2. สถานการณ์ของพ่อและไนต์

### 2.1 ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับไนต์ และแหวน

#### เกณฑ์การให้คะแนน

**คะแนนเต็ม (2 คะแนน)** เมื่อตอบได้ถูกต้องตามแนวคำตอบอย่างน้อย 4 ข้อ

แนวคำตอบ

- 1) อับอาย
- 2) กลายเป็นพ่อวัยใส /แม่วัยใส
- 3) ขาดโอกาสศึกษาต่อ ต้องทำงานหาเลี้ยงลูก
- 4) ขาดโอกาสในการมีงานทำที่ดี
- 5) ต้องเลี้ยงลูก และขาดโอกาสต่างๆในอนาคต
- 6) ขาดโอกาสทางการศึกษา
- 7) มีภาวะเสี่ยงต่อนั้งครรภ์ จนกระทั่งคลอด
- 8) อาจเกิดปัญหาหย่าร้าง ทอดทิ้งเด็ก
- 9) มีปัญหาทางการเงิน

ฯลฯ

**คะแนนบางส่วน (1 คะแนน)** เมื่อตอบได้ถูกต้อง ตามแนวคำตอบได้ 3 ข้อ



ไม่ได้คะแนน (0 คะแนน) เมื่อตอบได้ถูกต้อง ตามแนวคำตอบได้ 2 ข้อ  
หรือไม่เขียนตอบ

**ข้อ 2.2 ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับพ่อแม่ของไนต์ และพ่อแม่ของแหวน**  
**เกณฑ์การให้คะแนน**

**คะแนนเต็ม (2 คะแนน)** เมื่อตอบได้ถูกต้องตามแนวคำตอบอย่างน้อย 3 ข้อ  
แนวคำตอบ

- 1) อับอายในสังคม
- 2) ผิดหวังในตัวลูก
- 3) ต้องมีภาระเลี้ยงดูหลาน
- 4) มีปัญหาทางการเงิน

ฯลฯ

**คะแนนบางส่วน (1 คะแนน)** เมื่อตอบได้ถูกต้อง ตามแนวคำตอบได้ 2 ข้อ

ไม่ได้คะแนน (0 คะแนน) เมื่อตอบได้ถูกต้อง ตามแนวคำตอบได้ 1 ข้อ หรือไม่  
เขียนตอบ

**ข้อ 2.3 ผลกระทบที่จะเกิดกับซันกับเด็ก (ลูกของไนต์และแหวน)**

**เกณฑ์การให้คะแนน**

**คะแนนเต็ม (2 คะแนน)** เมื่อตอบได้ถูกต้องตามแนวคำตอบอย่างน้อย 4 ข้อ  
แนวคำตอบ

- 1) เด็กอาจคลอตก่อนกำหนด
- 2) เสี่ยงต่อการพิการทั้งร่างกายและสมอง
- 3) มีพัฒนาการช้าทั้งร่างกายและสติปัญญา
- 4) น้ำหนักตัวน้อยกว่าเกณฑ์
- 5) ถูกมองเป็นภาระ ถูกทอดทิ้ง
- 6) ได้รับการเลี้ยงดูแบบไม่เหมาะสม เพราะพ่อแม่มีวุฒิภาวะน้อย
- 7) ในอนาคต เด็กเมื่อโตขึ้นอาจก่อปัญหาอาชญากรรมจากการเลี้ยงดูใน

สภาวะแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม

ฯลฯ

**คะแนนบางส่วน (1 คะแนน)** เมื่อตอบได้ถูกต้อง ตามแนวคำตอบได้ 3 ข้อ

**ไม่ได้คะแนน (0 คะแนน)** เมื่อตอบได้ถูกต้อง ตามแนวคำตอบได้ 2 ข้อ  
หรือไม่เขียนตอบ

**ข้อ 3. นักเรียนคิดว่าปัญหาการทำแท้ง และการทอดทิ้งเด็กในปัจจุบัน ส่งผลต่อสังคมไทยอย่างไร**

**คะแนนเต็ม (2 คะแนน)** เมื่อตอบได้ถูกต้องตามแนวคำตอบอย่างน้อย 4 ข้อ  
แนวคำตอบ

- 1) จัดเป็นสังคมที่มีปัญหาอาชญากรรม
- 2) เด็กจะด้อยโอกาสทางการศึกษา ส่งผลให้พลเมืองของชาติขาดความรู้
- 3) สถาบันครอบครัวอ่อนแอ อาจทำให้เด็กเก็บกด ถูกกดดัน
- 4) เด็กขาดความอบอุ่น ขาดการดูแลเลี้ยงดูที่เหมาะสม
- 5) ปัญหาการหนีออกจากบ้าน เด็กแสร้งนอน
- 6) ก่อปัญหาลักทรัพย์ หรืออาชญากรรมในอนาคต
- 7) รัฐต้องแบ่งงบประมาณในการพัฒนาประเทศด้านอื่น ๆ มาจัดสรรช่วยเหลือ

**คะแนนบางส่วน (1 คะแนน)** เมื่อตอบได้ถูกต้อง ตามแนวคำตอบได้ 3 ข้อ

**ไม่ได้คะแนน (0 คะแนน)** เมื่อตอบได้ถูกต้อง ตามแนวคำตอบได้ 2 ข้อ  
หรือไม่เขียนตอบ

**ข้อ 4. จงบอกข้อดี ข้อเสียของวิธีการคุมกำเนิดที่กำหนดให้ ต่อไปนี้**

4.1 การนับหน้า 7 หลัง 7

แนวคำตอบ

**ข้อดี** เป็นวิธีธรรมชาติ ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ไม่ต้องใช้อุปกรณ์ ไม่มี  
การใช้ฮอร์โมนที่ทำให้ร่างกายเปลี่ยนแปลง ฯลฯ

**ข้อเสีย** ใช้ได้เฉพาะกับสตรีที่มีรอบเดือนปกติ มาตรงเวลาสม่ำเสมอทุก  
เดือน ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ไม่ได้ อาจยังมีประจำเดือนมา ทำให้เปรอะเปื้อน  
อวัยวะสืบพันธุ์ได้ง่าย ฯลฯ

**เกณฑ์การให้คะแนน**

**ได้ 2 คะแนน** เมื่อสามารถบอกข้อดีและข้อเสียได้อย่างครอบคลุม

**ได้ 1 คะแนน** เมื่อสามารถบอกข้อดี หรือ ข้อเสียได้ได้บางประเด็น

**ได้ 0 คะแนน** เมื่อไม่สามารถบอกหรืออธิบายข้อดีและข้อเสียได้เลย

#### 4.2 การหลั่งนอกร

แนวคำตอบ

**ข้อดี** ง่ายสะดวกประหยัดไม่ต้องเสียเงินไม่เกิดผลข้างเคียงจากการใช้ฮอร์โมนต่างๆเหมือนการกินยา ฯลฯ

**ข้อเสีย** วิธีที่มีความเสี่ยงในการตั้งครรภ์สูง ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ไม่ได้ มีความสุขจากการร่วมเพศได้ไม่เต็มที่ ฯลฯ

**เกณฑ์การให้คะแนน**

**ได้ 2 คะแนน** เมื่อสามารถบอกข้อดีและข้อเสียได้อย่างครอบคลุม

**ได้ 1 คะแนน** เมื่อสามารถบอกข้อดี หรือ ข้อเสียได้ได้บางประเด็น

**ได้ 0 คะแนน** เมื่อไม่สามารถบอกหรืออธิบายข้อดีและข้อเสียได้เลย

#### 4.3 การใช้ถุงยางอนามัย

แนวคำตอบ

**ข้อดี** หาซื้อง่าย พกพาสะดวก ลดการหลังเร็วในบางราย ไม่มีผลข้างเคียงต่อร่างกาย ช่วยป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี ฯลฯ

**ข้อเสีย** ต้องใช้ทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์ อาจทำให้อารมณ์ของทั้งคู่ลดลงหรือทำให้อารมณ์ไม่ต่อเนื่อง บางรายอาการแพ้สารเคมีที่เคลือบถุงยาง ฯลฯ

**เกณฑ์การให้คะแนน**

**ได้ 2 คะแนน** เมื่อสามารถบอกข้อดีและข้อเสียได้อย่างครอบคลุม

**ได้ 1 คะแนน** เมื่อสามารถบอกข้อดี หรือ ข้อเสียได้ได้บางประเด็น

**ได้ 0 คะแนน** เมื่อไม่สามารถบอกหรืออธิบายข้อดีและข้อเสียได้เลย

#### 4.4 การกินยาคุมฉุกเฉิน

แนวคำตอบ

**ข้อดี** ใช้ในกรณีลืมคุมกำเนิดหรือเหตุฉุกเฉินไม่คาดฝัน เช่น ถุงยางแตกหรือโดนข่มขืน ฯลฯ

**ข้อเสีย** ทำให้มีเลือดออกทางช่องคลอดกะปริดกะปรอย อาการวิงเวียนศีรษะ ฯลฯ

**เกณฑ์การให้คะแนน**

**ได้ 2 คะแนน** เมื่อสามารถบอกข้อดีและข้อเสียได้อย่างครอบคลุม

**ได้ 1 คะแนน** เมื่อสามารถบอกข้อดี หรือ ข้อเสียได้ได้บางประเด็น

**ได้ 0 คะแนน** เมื่อไม่สามารถบอกหรืออธิบายข้อดีและข้อเสียได้เลย

#### 4.5 การใช้แผ่นแปะคุมกำเนิด

แนวคำตอบ

**ข้อดี** สามารถแก้ปัญหาผู้ที่ลืมทานยาเม็ดคุมกำเนิดบ่อย ๆ ประจำเดือน มาสม่ำเสมอและตรงเวลา ฯลฯ

**ข้อเสีย** ต้องคอยเปลี่ยนแผ่นยาเมื่อครบ 7 วัน อาจมีอาการข้างเคียงไม่สามารถป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ได้ ฯลฯ

#### เกณฑ์การให้คะแนน

**ได้ 2 คะแนน** เมื่อสามารถบอกข้อดีและข้อเสียได้อย่างครอบคลุม

**ได้ 1 คะแนน** เมื่อสามารถบอกข้อดี หรือ ข้อเสียได้ได้บางประเด็น

**ได้ 0 คะแนน** เมื่อไม่สามารถบอกหรืออธิบายข้อดีและข้อเสียได้เลย

**แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตร  
ฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนโรงเรียน  
นางวัชรราชภัฏรังสรรค์ สังกัดสถานทำงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22**

**คำชี้แจง :** ขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม โดยตอบคำถามลงในช่องระดับที่ตรงกับความจริงที่สุดในแต่ละหัวข้อ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ต่อไป โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

**ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม**

**คำชี้แจง** โปรดทำเครื่องหมาย  ลงในช่อง  หน้าข้อความ

1.1 เพศ  ชาย  หญิง

1.2 อายุ  14 ปี  15 ปี  16 ปี

1.3 ห้อง  ม. 3/1  ม.3/2

**ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม**

**คำชี้แจง** โปรดทำเครื่องหมาย  ลงในช่องที่ตรงกับความพึงพอใจของนักเรียนเพียงระดับเดียว

ประเด็นความเห็น	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
<b>1. ด้านระยะเวลาและสถานที่</b>					
1. สถานที่สะอาด มีความเหมาะสม					
2. ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ประกอบการอบรม					
3 ระยะเวลาที่มีความเหมาะสม					
<b>ด้านวิทยากร</b>					
4. ใช้คำพูด น้ำเสียงชัดเจน					
5. เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย					
6. ตอบคำถามได้ชัดเจน เป็นที่เข้าใจ					
7. มีบุคลิกภาพที่ดี น่าเชื่อถือ					

ประเด็นความเห็น	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
<b>ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้</b>					
8. กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย					
9. กิจกรรมการเรียนรู้น่าสนใจสามารถปฏิบัติได้จริง					
10. กิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้สามารถปฏิบัติได้เสร็จทันตามเวลาที่กำหนด					
<b>ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม</b>					
11. สื่อการเรียนรู้มีความหลากหลาย ทันสมัย สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้					
12. สื่อประกอบการฝึกอบรมช่วยให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมได้					
<b>ด้านการวัดและประเมินผล</b>					
13. มีความพึงพอใจกับวิธีการวัดและประเมินผล					
14. วิธีการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย					
<b>ด้านการนำความรู้ไปใช้</b>					
15. มีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน					
16. รู้วิธีการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน					
17. มีทักษะในการปฏิเสธ และต่อรองเมื่ออยู่ในสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ					
18. สามารถเผยแพร่ความรู้ให้กับบุคคลรอบข้างได้					

### ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

\*\*\*\*\*ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม\*\*\*\*\*

## บรรณานุกรม

- กนกพร ทองสอดแสง. (2552). *คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนารูปแบบการสอน  
เพศศึกษาเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ*. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ด. กรุงเทพฯ:  
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2554). *การตั้งครรรภ์ และ  
พฤติกรรมความเสี่ยงดูบุตรของวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และความ  
ต้องการความช่วยเหลือในเขตพื้นที่จังหวัดพิจิตร นครสวรรค์ อุทัยธานี ลพบุรี  
อ่างทอง สิงห์บุรี และชัยนาท*. ลพบุรี: สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ  
8 จังหวัดลพบุรี.
- กรมสุขภาพจิต. (2557). *คู่มือการให้การปรึกษาปัญหาการตั้งครรรภ์ไม่พร้อม*.  
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์.
- กรมอนามัย. (2560). *คู่มือพัฒนาศักยภาพแกนนำวัยรุ่น*. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์  
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- \_\_\_\_\_. (2559). *คู่มือพัฒนาทักษะการสื่อสาร เรื่องเพศระหว่างวัยรุ่นและครอบครัว*.  
กรุงเทพฯ : ปิยอนต์ พับลิชซิง.
- ดวงกมล ทองอยู่. (2557). แนวทางการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น  
ตามทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตน. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*,  
4(2), 179-190.
- พิชญา พจนโพธา และคณะ. (2560). ทักษะคติและความรู้เพศศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ  
พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ของนักเรียนชายไทยในเขตกรุงเทพมหานคร.  
*วารสารสาธารณสุขศาสตร์*, 47(1), 18-30.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2555. *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*,  
กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- เบญจพร ปัญญา และ ธันวารุจน์ บุรณสุขสกุล. (2557). *คู่มือการให้การปรึกษาปัญหา  
การตั้งครรรภ์ไม่พร้อม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันสุขภาพจิตเด็กและ  
วัยรุ่นราชนครินทร์.
- ศรีเพ็ญ ตันติเวส และคณะ (2556). *สถานการณ์การตั้งครรรภ์ในวัยรุ่นในประเทศไทย  
2556*. นนทบุรี: Studio Dialogue.





ภาคผนวก ฅ

ประมวลภาพการจัดกิจกรรม



## ภาพกิจกรรมการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน



## นักเรียนเข้าร่วมพิธีเปิดการฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน



การทำแบบทดสอบก่อนการฝึกอบรม

ภาพกิจกรรมการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน



การแสดงบทบาทสมมติ



การฟังบรรยายและพูดคุยแลกเปลี่ยน

ภาพกิจกรรมการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน



ระดมสมองกับสมาชิกในกลุ่ม



นักเรียนนำเสนอผลงาน

ภาพกิจกรรมการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียน



ตัวอย่างสื่อที่ใช้ประกอบกิจกรรมการฝึกอบรม



บันทึกภาพร่วมกันหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการฝึกอบรม

ประวัติย่อของผู้วิจัย





## ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางปานิสรา ตะนวมงคล
วัน เดือน ปีเกิด	10 มีนาคม พ.ศ. 2531
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	335 หมู่ 4 ตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม รหัสไปรษณีย์ 48180
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครู
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนนางัวราษฎร์รังสรรค์ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม รหัสไปรษณีย์ 48180
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2549	ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนนาหว้าพิทยาคม อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม
พ.ศ. 2553	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาชีววิทยา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2554	หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2563	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2555	ครู โรงเรียนนางัวราษฎร์รังสรรค์ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22